EL TEMPS

9 abril 1991

Any VIII - No. 355 - Setmanari d'informació general - 300 Ptes.

La liquidació d'un model educatiu

L'escola desactivada

Especial Balears

Un repte per al 2000

Miki Moto

Cara i creu d'un triomfador

Entrevista a J.J. Pérez Benlloch

"M'autocensure més que amb Franco"

Inter

PRODUCTES PER A LA JUBILACIÓ

Per afrontar el futur amb confiança, actuï avui

Per afrontar el futur amb tranquil·litat i seguretat plena, pensi i actuï avui. Ara ho té molt fàcil: Caixa de Catalunya li ofereix tres solucions per planificar el seu futur:

- Pla de Pensions.
- Pla de Jubilació Garantit.
- Llibreta Previsió.

Com avanç, li recordem alguns consells bàsics per a una bona elecció:

— Informi-se'n bé. Actuï amb coneixement i convenciment; el millor pla, a la seva mida, només és un.

— No es deixi portar per previsions massa optimistes.

— Consideri el seu Pla de Pensions com un complement de la seva pensió de jubilació de la Seguretat Social.

— Determini vostè mateix com i quant vol estalviar sense deixar-se influir exclusivament pels avantatges fiscals.

Pensi-s'ho bé. La seva jubilació és important. Li oferim els 600 punts d'informació de Caixa de Catalunya.

Amb tota confiança

CAIXA DE CATALUNYA

EL TEMPS

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Avda. del Baró de Càrcer, 40, 13. 46001 València. Telèfon: (96) 352 48 69. Fax: (96) 352 09 83.
REDACCIÓ DE BARCELONA: Carrer de Casanova, 46, 4-2. 08011 Barcelona. Telèfon: (93) 323 00 71. Fax: (93) 323 35 41.
REDACCIÓ DE MALLORCA: Plaça de Caterina de Thomàs, 4, 4rt, B. 07001 Palma de Mallorca. Telèfon: (971) 72 07 63.

EDITA: Edicions del País Valencià, SA.
PRESIDENT: Rafael Mansanet.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Oriol Castanys.
CAP DE REDACCIÓ: Miquel Alberola.

REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Ismael L. Belda, Ignasi Pellicer, Jordi Sebastià.
REDACCIÓ DE BARCELONA: Eduard Company, Xavier Duran, Oriol Malló, Pere Martí, Sílvia Monfort, Eduard Voltas.
REDACCIÓ DE MALLORCA: Miquel Payeras.
CORRESPONSALS: M.C. Grau (Andorra), Cinta Bellmunt (Tarragona), Patrícia Alberola (Alacant), Xevi Planas (Girona), Univers Bertrana (Perpinyà), Judith Casaprima (Lleida).
FOTÒGRAFS: Joan Celià, Rafa Gil, Jordi Morera.
IL.LUSTRADORS: Salva Llosà, Sento.
RÚBRIQUES: Ramon Barnils, Pere Calders, Fabià Estapé, Joan F. Mira, Josep M. Sanmartí.
COL.LABORADORS: Antoni Albalat, Andreu Alfaro, Adolf Beltran, Francesc Bueno, Joan A. Benach, Francesc Caballero, Carles Capdevila, Antoni Castel, Jaume Comellas, Santiago Cucurella, Martí Domínguez, Llibert Ferri, Vicent Franch, Carles Gàmez, Manuel Garcia, José Luis Guamer, Juan M. Játiva, Enric A. Llobregat, Josep M. Lluró, Assumpció Maresma, Josep Morell, Sergi Pàmies, Josep M. Pasqual, Vicent Partal, J.J. Pérez Benlloch, Toni Picazo, Eva Piquer, Miquel Porta Perales, Antoni Reig, Màrius Serra, Josep Lluís Sirera, Lluc Soler, Marc Soler, Ferran Torrent, Xúlio Ricardo Trigo.

ARXIU: Jesús Prats (Fotografia).
PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Jordi Enguix (Cap de publicitat), Joana Vallés (Barcelona).
SUBSCRIPCIONS: Begonya Pardo.
PRODUCCIÓ: Francesc Sellés, (Correcció lingüística), Lina Casanovas (Maqueta-ció), Faust Ripoll (Edició).
DISSENY: Enric Satué.

FOTOMECÀNICA: Gràfiques Papallona, Anón, Selecrom.
IMPRESSIÓ: Gràfiques Morvedre.
DIPÒSIT LEGAL: V.853-1984
Sol.licitat control d'OJD
Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja sigui mecànic, fotoquímic, electroòptic, magnètic, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense previ permís de l'editor.

El "poder català"

La circumstància que l'actual govern central inclou tres ministres nascuts a Catalunya, entre ells el vice-president, i que un petit grapat d'alts càrrecs de l'administració de l'estat i de les empreses públiques agafen cada divendres l'avió Madrid-Barcelona per passar a casa el cap de setmana, ha produït un cert rebombori a la capital de regne. Reflectit profusament a la premsa i, segons sembla, també pels *mentideros de la villa*. De sobte pareix, com diu un diari, que s'ha descobert *"una extensa i poderosa red* –de catalans– *cuyos dominios se extenderian a casi todos los àmbitos y cuyos ignotos dedos alcanzarían los más vitales resortes"*. Deixant de banda la ironia d'aquestes frases, que implica la seua escassa realitat, el fet és que la sensació sí que és real: A Madrid *creuen* que estan inundats de catalans. Creuen que la presència catalana al govern és potser excessiva, que hi ha massa catalans en llocs clau dels organismes públics –del Teatro Real fins a la Caja Postal–, i que el PSC té un pes considerat també excessiu dins del PSOE. D'això, en diuen "el poder català". Curiosament, quan pels nombres i les proporcions seria molt més exacte, ningú no ha parlat ni parla del "poder andalús", que és ben visible i espectacular, ni del "poder basc", ni menys encara del "poder castellà", que caldria mesurar i resultaria el de volum més gros. Igual que mai no s'ha parlat pel nombre de ministres o d'alts càrrecs, del repetit "poder gallec". I no se n'ha parlat perquè aquests "poders" no han existit mai. Només ha existit, i existeix, el poder de l'estat, el poder espanyol, que recluta els seus homes i executors allà on les circumstàncies del moment ho fan més convenient o més fàcil.

Sembla, però, que és normal, i no mereix comentari, que el poder de l'estat estiga ple de castellans, andalusos, bascos i gallecs. I que estiga buit de catalans (i molt més encara de valencians). Per això, quan hi ha a Madrid simplement *alguns* catalans en llocs de poder, es parla de *poder català*. Altres vegades –en temps de la Primera República, o de la Segona, o en temps de Franco, o en el primer govern del PSOE– també hi ha hagut una certa presència catalana al govern (sempre, com ara, inferior al pes real de Catalunya dins l'estat), i també ha estat considerada excessiva i un punt perillosa. ¿Per què deu ser que només els catalans, i no els gallecs i els andalusos, són sospitosos quan formen una petita –sempre petita– pinya a Madrid? ¿Per què deu ser, si van a Madrid precisament a servir l'estat i a treballar per Espa nya? Deu ser que a Madrid no s'han adonat d'una cosa elemental: que allà, al servei d'Espanya i de l'estat, *no hi pot haver* un poder català. I que en tot cas, la presència catalana reforça més encara la cohesió i el poder de l'estat. Perquè els catalans, que van a Madrid a "fer feina", treballen per l'estat, amb exemplar fidelitat i honestedat, i en general amb eficàcia superior a la mitjana. Feta la feina, se'n tornen a casa. Ni es queden amb l'estat, ni l'ocupen, ni el fan seu, simplement, *treballen* per a l'estat, que és una cosa completament diferent. L'estat és d'uns altres.

També sembla que a Madrid arriben a pensar que l'únic *poder català* possible és el poder dels catalans a Catalunya. O aquella part de poder que es puga exercir a Catalunya, i que no depenga d'un poder superior i exterior. Els catalans –menys encara els valencians– no tindran mai *poder* a Espanya. No el tindran mai en tant que catalans o valencians només poden aspirar a un poder: el que arribe a tenir el seu propi país. I aquest poder només augmentaria en tant en quant, i en la mateixa proporció en què, es reduesca el "poder espanyol". Que ara com ara és l'únic poder digne de tal nom. La resta són ganes de parlar sense substància.

SUMARI 355

8 abril
Any VIII - Núm. 355
Setmanari
d'informació general
300 Ptes.

68 Eva PIQUER
Plantar un arbre, tenir un fill i...
Els "llibres de la vanitat": l'autoedició a l'abast de tothom.

71 Lourdes TOLEDO
Alcoi: ciutat-teatre.
Tres dies de festa teatral a la ciutat d'Alcoi.

72 Vicent PARTAL
Enguany, sí ¡Dragons!
La Lliga Mundial de Futbol Americà debuta a Barcelona.

CIÈNCIA
80 Martí DOMÍNGUEZ
El mite de la serp.
Llegendes, tradicions i mitologia han fet de la serp un dels símbols més significatius de la nostra cultura.

ECONOMIA
84 Albert PUNSOLA
Els costos de divorciar-se.
La llei del divorci compleix 10 anys.

CRÍTICA
92 José Luís GUARNER
Cine.
Presumpte innocent.

93 Jaume COMELLAS
Música.
La meravella d'*Il barbiere di Seviglia*.

94 Romà de la CALLE
Art.
Adami: la pintura com a enigma.

OPINIÓ
8 M. ALBEROLA V. PARTAL
Opinió.
El vaticini.
Sol i oblidat.

9 R. BARNILS F. ESTAPÉ
Opinió.
Revisors de tren.
Hassan II: el nostre amic el rei.

28 GINER SOROLLA J. BALLÓ
Idees.
L'altre 23-F.
Els Oscar, un film.

30 Josep SANMARTÍ
Opinió.
Ja sabem per on van els trets.

75 Pere CALDERS
Opinió.
Estranyes perspectives.

98 Joan Francesc MIRA
Contrapunt.
El "poder català" .

EL TEMPS

ACTUALITAT

10 Oriol MALLÓ
L'escola desactivada.
La liquidació d'un model educatiu.

14 Pere MARTÍ
Els comptes del TGV.
La viabilitat econòmica del polèmic enllaç europeu del TGV.

16 Miquel ALBEROLA
"M'autocensure més que amb Franco".
Entrevista al periodista J.J. Pérez Benlloch.

20 Eduard COMPANY
Sòl públic a la venda.
25.000 metres quadrats de sòl de Renfe-Meridiana, motiu de disputes.

PAÍS

22 Francesc ROBERT
"Els prínceps han de regnar però no governar".
Entrevista a J. Bartomeu, conseller de Finances i Comerç del govern andorrà.

24 Patrícia ALBEROLA
Museu de l'Assegurada: quinze anys perduts.
La despreocupació del govern municipal, principal causa.

INTERNACIONAL

31 Der SPIEGEL
"Jo sóc la consciència de la nació àrab".
Entrevista a Iàsser Arafat, cap de l'OAP.

35 Josep MORELL
Entre l'espasa i la paret.
Hussein de Jordània, un símbol d'estabilitat en perill.

SOCIETAT

37 Eduard VOLTAS
Un il.lustrat a finals del segle XX.
Entrevista a Josep Maria Bricall, rector de la Universitat de Barcelona.

41 Miquel PAYERAS
Déu, 818-Ateus, 21.
Referèndum a Mallorca sobre l'existència de Dèu.

ESPECIAL

43 Miquel PAYERAS
Un repte per al 2000.
Especial Balears.

61 Carles CAPDEVILA
Olimpic Circus.
Negres juguen i guanyen.

CULTURA

64 Assumpció MARESMA
L'esquizofrènia de Mikimoto.
Miquel Calzada, de locutor a empresari.

Cursa Atlètica Mundial Simultània

VIVICITTA'91

12 Km.

Barcelona 7 d'abril de 1991

Sortida:
10.30 h
Parc Esportiu de Can Dragó
C/. Rosselló i Porcel, s/n.

Inscripcions:
Del 21 de març al 6 d'abril.
Ajuntament de Barcelona. Plaça Sant Jaume, s/n.
Parc Esportiu Can Dragó. C/ Rosselló i Porcel, s/n.
Poliesportiu Perill. C/ Perill, 16-22

Ubae

Generalitat de Catalunya

Diputació de Barcelona

Barcelona som tots

Ajuntament de Barcelona

Cartes

Les cartes al director han de ser el més breus possible, màxim trenta ratlles mecanografiades i han d'anar signades. EL TEMPS agraeix tota la correspondència adreçada a aquesta secció però per motius d'espai no en garanteix la publicació.

Drets humans

Des de 1985 Amnistia Internacional rep informacions sobre dones sirianes que són detingudes i torturades (pràctica habitual a Síria en els interrogatoris a presos polítics) simplement per tenir algun tipus de relació amb homes buscats per les forces de seguretat a causa d'activitats polítiques de caràcter pacífic.

Aquest ha estat el cas de Wafa' Murtada, enginyera civil de trenta anys que va ser detinguda al setembre de 1987 quan estava embarassada de quasi nou mesos. A conseqüència de les torture a què va ser sotmesa durant els interrogatoris va abortar. A hores d'ara continua empresonada.

Al demana que s'escriguen cartes per sol.licitar la llibertat immediata i incondicional de Wafa' i de totes les altres dones en circumstàncies similars i per exigir el respecte als drets humans.

His Excellency 'Abd al-Halim Khaddam, vice-president. Office of de President. Presidencial Palace. Damascus. República Àrab de Síria.

Més bous en català

Vivim en un país tan miserable que has de felicitar la gent quan fa el que li pertoca. No quan fa una cosa extraordinària –perquè això sí que no passa mai– sinó quan es limita a acomplir amb el seu deure, honestament i lògicament.

Que el dentista et reba a l'hora concertada; que el mecànic et deixe el cotxe a punt, sense robar-te i sense haver de retornar a l'endemà per la mateixa avaria; que Canal 9 emeta les pel.lícules que anuncia; que telefones a la nòvia i siga ella qui et contesta i no un libanès facció kraussista exiliat a Copenhaguen són motius d'alleujament, de congratulació i d'eufòria. En resum, allò que en altres parts del món és la norma, a casa nostra es transforma en l'excepció i, per tant, mereix el reconeixement públic i medalles-medalles.

Aquesta reflexió ve a tomb perquè em torne a veure obligat a felicitar la Televisió Valenciana pels programes taurins que ens ha ofert aquests dies de falles. Ja ho vaig fer amb motiu de la correguda de sant Dom ni és de justícia, doncs, fer-los uns colpets a l'esquena per la mínima bona voluntat que demostren. I no com EL TEMPS, que en set anys de vida, de bous, no n'ha dit ni "mu".

Emilià Valcárcel
La Vall de Gallinera
(la Marina Alta)

El metro a Espluges

Tots els ciutadans hem rebut amb alegria la notícia de l'avantprojecte de "metro lleuger" de superfícies que han presentat quatre municipis del Baix Llobregat, entre els quals es troba Esplugues.

El "metro lleuger", que ja funciona a ciutats europees com Grenoble o Frankfurt, evoca la imatge dels populars tramvies que fa uns quants anys circulaven pels carrers de Barcelona. Aquest nou mitjà de transport podria esdevenir un primer pas per a la solució del problema del transport a poblacions com Esplugues o Sant Just, si s'atura en els barris cèntrics i més poblats dels municipis que travessarà.

Anem pel bon camí, i ara cal que acomplim els nostres deures com a ciutadans i que donem suport a la idea d'un mitjà de transport multitudinari que cobreix les necessitats dels barris més cèntrics d'Esplugues –Esplugues Centre, el Gall, La Plana, Can Clota, Finestrelles...–, ja que els nostres conciutadans del barri de Can Vidalet gaudeixen, des de fa alguns anys de la línia V del metro. També caldra fer una nova planificació del trànsit rodat de les zones per on passarà el "metro lleuger" per preveure els possibles problemes de circulació en el futur.

Ramon Cervera
Esplugues (el Baix Llobregat)

ARXIU

Misteris telefònics

Una altra i van... ¿Quantes? Vet aquí que un bon dia la Telefònica em va presentar un rebut més gros del que és normal per l'ús que faig dels seus benaurats serveis. De primer, vaig pensar que, amb l'edat, em dec tornar més xerraire; però després em va venir com un llamp que justament el mes de la suposada xerrameca el meu aparell telefònic havia garlat tant com jo. No pas grans converses; només clinc, ring, clinc i apa, a molestar-me dia sí i un altre també. M'-ho vaig afagar amb filosofia. I no hi vaig pensar més.

Però arribà el rebut. I vaig lligar caps: devia ser veritat allò que havia sentit dir, que quan el telèfon fa ring, clinc és que al carrer hi ha un empleat que truca –potser a Tarragona, potser Austràlia– aprofitant que té a l'abast els nostres fils d'or. Vaig telefonar als serveis comercials de la Companyia i els vaig explicar el cas. Amb molta correcció i educadament em van venir a dir que me'n tornés al llit, que allò era la Lluna.

Però ahir vaig saber, de molt bona font, que sí; que els rings, clincs són conferències d'altri amb càrrec a la nostra butxaca. Què bé ¿oi? I encara vaig saber més: un amic meu va sentir una conversa familiar amb Almeria –des del Poble Sec– d'un bon treballador enganxat a l'aparell de treball que li servia per arreglar uns suposats fils avariats. Encara més bé, ¿oi que sí?

Ja sé que em diran: que si no m'agrada, que ho deixi. Però és que tinc dos drets; el primer, valdre'm de la tecnologia; el segon, rebre serveis que pago amb total puntualitat. Hi ha una cosa que sí que faig: apuntar-me dia, hora, minuts, i durada dels clincs, rings, clincs per enviar-ne llista detallada a instàncies més altes que les que tinc més a prop. Perquè suposo que bé deuen haver-hi, uns fulls de treball on cada operari s'anoti la feina que cada dia ha fet i on l'ha feta.

Demano disculpes perquè no signo amb noms i cognoms. Però és que tinc por de represàlies des del dia que un empleat va etzibar-me de bon envit un *hábleme castellano* tan sec i tan impertinent que vaig quedar absolutament esbomeiada.

Una enamorada de CTNE
Arenys de Mar

Planta incineradora

Com a conseqüència de l'intent d'instal.lació d'una incineradora de deixades urbanes en l'antiga planta de tractament de deixalles, FERVASA, i atesa la problemàtica existència d'una planta d'aquestes en el nostre terme municipal, la Coordinadora Ecologista Veïnal d'Aldaia juntament amb altres organitzacions comarcals, va organitzar el passat divendres 1 de març diversos actes de protesta. Van tenir la seua màxima expressió en un tancament pacífic de diversos membres de la coordinadora, a l'Ajuntament d'Aldaia.

Doncs bé, vista l'actitud mostrada pel personal de Canal 9-Televisió Valenciana volem denunciar la falta de professionalitat dels seus periodistes pels següents fets: posats en comunicació amb TVV per donar notícia del que més amunt s'ha explicat va contestar una veu dient que no es podia posar cap membre de la redacció, ja que era l'hora del sopar. Insistint més tard per veure si en aquesta ocasió l'horari de la notícia s'adequava amb el de la redacció, va contestar un membre dient que era l'últim que quedava i que el seu torn ja havia acabat feia cinc minuts. Només a insistència de la nostra informadora, el redactor va tolerar que se li comunicaren els fets que posteriorment no han estat emesos.

Magnífica actitud que acredita una trajectòria vocacional d'informar de mascletades i paelles, això sí, multitudinàries.

Coordinadora Ecologista
Veïnal d'Aldaia
'Aldaia (l'Horta)

OPINIÓ

El vaticini

El dimecres de passió —l'estigma, ¿veus?— el govern valencià va fer efectiu el vaticini. Els profetes ho havien vociferat amb entusiasme i interès. La Direcció General de Política Lingüística, que segons el paper subministrat per l'empresa va ser "creada el 1990" —o en la clandestinitat o en l'exili, segurament—, ha quedat adscrita, per aprovació del ple del Consell, a la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Aquesta és la notícia, i tindria gràcia, i potser sentit, que l'hagueren annexionat a la d'Obres Públiques.

Sobre el paper, per tant, queda abolit el Gabinet d'Ús i Ensenyament del Valencià, i la lògica de l'operació aboleix l'esperit que presidia el camerino que ara s'integra en la nova direcció general, la mare de totes les normalitzacions.

Pròximament, en aquesta sala, tots els representants institucionals, sense excepció, departiran, conferenciaran i diran en la llengua de Joanot Martorell. La totalitat dels gabinets de premsa institucionals deixaran de redactar les incidències a la manera del Perú, i tots els departaments de publicacions de marca oficial faran idèntic canvi per ajustar-se a la coherència. Segons el nou ordre, s'estimularà a través d'incentius el funcionariat, que fins ara s'expressava en la llengua oficial, perquè també puga fer-ho en la llengua cooficial.

El director general de la TVV —que ho estava desitjant— no sols derogarà les 543 recomanacions lingüístiques que restringien la loquacitat dels presentadors, sinó que donarà per fet que quan un informador diga "aquest" i no "este" no es tractarà de cap impediment dislèxic. Item farà doblar la globalitat del menú cinematogràfic a la llengua que l'Estatut dóna protecció, respecte i recuperació, i que en garanteix l'ús normal, sense complexos.

La mare de totes les normalitzacions preveu substanciosos pressupostos perquè el món de l'erudició, la comunicació i la cultura, el comerç i la indústria, i tots aquells que impulsen accions que puguen conferir prestigi a la llengua vegen compensats els seus esforços.

Coses tals i més encara adoptaran cos i ànima coincidint amb la resurrecció de Déu Nostre Senyor: el pecat reclamava penitència. I benaurats els que ho voldran veure perquè d'ells serà el regne de València.

Miquel Alberola

Sol i oblidat

L'arquebisbe Lefebvre ha mort solet a la seua reserva espiritual d'Encome. L'home que volia fer tornar l'església al passat se n'ha anat emportat per una malaltia moderna: un cancer típic del segle XX després de Crist.

Monsenyor Lefebvre va intentar l'última escissió impossible en l'església. El Concili Vaticà II va passar com una allau sobre els homes com Lefebvre, que tardaren molt a reaccionar. En les estructures de l'església hi havia molts vells que pensaven (suposse que pensen) com ell. El *bulaversament* de les tradicions en una institució mil.lenària no és mai fàcil. A mi, personalment, se'm fa difícil oblidar la frase d'un canonge vaticà que, tot i criticar les formes de Lefebvre, dèia: "però té part de raó. Imagineu a quin extrem hem arribat que ja es poden fer misses inclús al voltant d'una tauleta de cafè". La imatge és genial.

A Lefebvre el va perdre la impaciència. Podia haver optat per treballar des de dins. Hi ha uns quants que ho fan per intentar que l'últim concili només siga un somni, un miratge oblidat. Però en comptes d'això va tenir la gosadia de desafiar l'autoritat del Papa. Ni més ni menys. I això Roma no pot acceptar-ho de cap de les maneres.

Després de la seua mort *L'Osservatore Romano* , portaveu oficiós, que no oficial, del Vaticà, ha deixat entendre que Roma l'hauria perdonat només que hagués fet el més mínim gest de penediment. El periòdic recordava els seus anys de treball difícil a l'Àfrica com a màxim argument en favor de la reconciliació. Però supose que hi ha més.

Supose que el Vaticà hauria preferit que Lefebvre se n'hagués anat a l'altra vida reclòs de nou en les files de la comunitat. Encara que no estigueren d'acord en gairebé res. Una institució que dura dos mil anys i sobreviu segur que té més corretja que un mortal de setanta o vuitanta anys. I més paciència. I més vista llarga. Ara Lefebvre podrà quedar sempre, per als seus seguidors, com l'últim heretge i segurament és això el que volien evitar. Encara que el més probable és que en els llibres d'història quede només com una tensa anècdota postconciliar. Sobretot si els seus escassos deixebles no aconsegueixen continuar la seua obra, que és el que sembla més probable.

Vicent Partal

Revisors de tren

Encara els tres ministres espanyols de denominació d'origen "Cataluna" no s'havien eixugat les llàgrimes d'emoció per la immensa gràcia rebuda quan ja sortia el que els l'havia feta, el president del govern espanyol, i deia que el tren d'alta velocitat entre Barcelona i l'estat francès no era rendible.

¿I ell com ho sap, si és de lletres? Seria de malpensats pensar que li ho van dir els tres ministres catalans, fidels a l'honradesa de cent anys que no els permet d'anar a favor dels seus -o fidels a les seves conviccions polítiques que els obligen a anar a favor dels seus, és a dir del govern espanyol. Tot i que, al costat dels estudis de dret de González, els d'economia de Serra, l'experiència hisendística de Borrell i el marxiste economicista de Solé Tura ben segur que podrien dir-hi molt, sobre la rendibilitat del TGV.

O sobre la frivolitat de parlar de rendibilitat quan es tracta d'una infrastructura d'aquest calibre.

El senyor Pujol, de la Generalitat d'Amunt, ho ha tingut, doncs molt fàcil, ja de vell principi, continuà dient, i ara demostrant, que de ministres catalans deslliure-nos-en, senyor. I ha perfeccionat l'argument indicant que les paraules de González podrien representar una discriminació contra Cata-lunya, perquè introdueixen en el subconscient col.lectiu la seqüència "ministres catalans a Madrid-discriminació de Catalunya".

Pel que fa al senyor Vilalta, president dels ferrocarrils de la mateixa Generalitat, ha dit que el TGV per Barcelona "és rendible; si no, els francesos no el farien entrar en els seus plans ferroviaris". El senyor Vilalta ha silenciat un detall que diu molt a favor seu com a polític: l'estudi de la rendibilitat del TGV a Catalunya el va encarregar a una empresa dels ferrocarrils francesos, empresa que es va afanyar a demostrar que el TGV era viable: gran notícia per a Catalunya...i per a l'empresa, que així s'assegurava la venda del material ferroviari i auxiliar necessari per als rails d'alta velocitat.

Que el senyor González s'hagués despistat o no –no–, que ens ho digués amb bones o males intencions, que els ministres catalans hi tinguessin o no res a veure –que hi pinten–, tot això no hauria de tenir cap valor. De Brussel.les estant, el TGV per a Barcelona -i per a València, i per a Alacant, i per aMúrcia, i per a Andalusia- és la via de comunicació terrestre més ràpida i barata amb tot Àfrica, l'única via possible de comunicació terrestre (¿que volen, anar a voltar per Palestina, Israel, El Líban i Turquia?) entre tot Àfrica i tot Europa. És clar que en comptes de vorejar la Mediterrània entre nosaltres, el tren pot anar de Gibraltar a Madrid i de Madrid a Euskadi i a Europa. Pero no crec que a Europa li resulti més car vorejar la mediterrània i travessar països habitats i habitables que no pas enfilar-se a *mesetas* , travessar deserts, descampats i estepes, escalar sistemes ibèrics tot plegat per fer satisfer la secular política interior espanyola.

Ara potser tindrem un indici, sabrem si Europa ja mana a Madrid, o encara no.

Ramon Barnils

Hassan II: el nostre amic el rei

Gilles Perrault ha escrit un llibre revelador. *Nuestro amigo el Rey*, explica amb tota classe de detalls el que succeeix en la cort i en el país governat des de fa trenta anys per Hassan II.

Ens trobem amb un cas singularment interessant perquè es tracta dels nostres veïns i del nostre potencial enemic si volem recordar el futur de Ceuta i Melilla. Gilles Perrault, un ex-PCF, va tenir la sort d'escriure relats de primer ordre, especialment la història de la Capilla Roja, la xarxa d'espionatge més fabulosa que va lluitar per a contrariar els anhels expansionistes del caporal austríac anomenat Adolf Hitler. En l'ocasió present no ens presenta la vida i miracles d'un *führer* musulmà. Però, amb el que ens diu Perrault n'hi ha prou per comprendre la tensió que de sobte s'ha apoderat de les relacions entre París i Rabat. El govern francès ha trobat moltes dificultats per fer comprendre als ofesos, en nom de Sa Majestat, que en els països occidentals la premsa és lliure i no obeeix les consignes del govern: l'executiu té límits que no poden traspassar-se en democràcia.

El panorama que ofereix *Nuestro Rey* és desolador. Ens trobem davant d'un sàtrapa modern, de qui el General De Gaulle dèia que era un *cretí* ; aquest cop va ser suau la calificació del general. Estem davant la utilització fraudulenta de tots els mecanismes que *aparentment* responen a una organització democràtica de la Societat. Els judicis sense garanties processals; l'absència de judicis; els segrestos, són el pa de cada dia. Només això explica la insistència d'Amnistia Internacional denunciant la violació dels drets humans al Marroc.

Estem davant d'un dèspota que acaba d'alliberar –al cap de vint anys– els desgraciats parents del general Oufkir. Les organitzacions estudiantils, que han comptat amb una mica més de màniga ampla durant les manifestacions en favor de l'Iraq, una màniga ampla que contrasta amb l'enviament de 12.000 homes per a engrossir la coalició internacional, han manifestat que per simples delictes de reunió i associació cauen penes de dos, tres, quatre i fins a deu anys de presó. El llibre de Perrault, prohibidíssim en el Marroc, ha estat feliçment traduït al castellà. La seva lectura hauria de ser obligatòria per a tots els qui volen fer passar gat per llebre.

Hassan II ha aconseguit una millor premsa internacional que la fruïdaper Franco en els seus pitjors moments. Tal vegada, potser ha arribat l'hora de saber amb qui ens juguem –i a qui regalem– els calés.

Fabià Estapé

ENSENYAMENT

Les guerres intestines de l'ensenyament en català, del franquisme a la Generalitat

L'escola desactivada

Si a algú tracés una història de l'escola catalana al Principat des dels seixanta, toparia amb institucions intocables –Rosa Sensat–, actituds oblidades –el bilingüisme a pre-escolar– o conflictes a flor de pell –la integració del CEPEC–. EL TEMPS n'intenta un esbos.

Les cancons de **Xesco Boix** i *Ara va de bo*, *El zoo d'en Pitus* i els llibres de La Galera, les colònies i els herbaris, els murals de paper d'embalar, els tallers de plàstica o el ball de Sant Farriol. Tot plegat, i molt més, era part del cicle anyal de les escoles de Coordinació Escolar. Escoles catalanes, de pedagogia activa. Les abanderades de la renovació pedagògica. L'entitat privada Rosa Sensat, fundada el setembre de 1965 per un grup d'escoles privades catalanes, hi donava la formació. Fins i tot **Pujol** hi posava diners.

26 anys després, **Joan Triadú** –fundador de Rosa Sensat i director de l'escola Thau– no fa escarafalls alhora de considerar que Rosa Sensat ha fet "espanyolisme en català". El 1973, Omnium Cultural deixava de finançar aquesta institució. I Franco va morir al llit. L'any següent, l'Escola d'Estiu de Rosa Sensat aprovava les conclusions del document *Per una Nova Escola P'ublica*. Anaven forts: escola única i gratuïta. A més d'estimulant i no selectiva, antisexista, pràctica i lligada al medi, en aquesta escola ideal els ensenyants formarien en un mateix sindicat d'àmbit *estatal*. La llengua catalana seria la llengua de l'escola. 3.000 mestres generaven una definició ideològica que lligava amb la visió política del PSUC i del PSC-C. Les tesis bilingüistes semblen imposar-se: A cada nen segons la seva llengua materna, la intenció és que se surti de la bàsica sabent espanyol i català. El reestabliment de la Generalitat provisional s'acosta. La Conselleria d'Ensenyament en serà una eina clau. Però tothom –**Pujol** inclòs– n'és conscient

El moviment de l'escola catalana travessa el seu moment més baix. JORDI MORERA

MODELS

"Quan les escoles de Coordinacció Escolar van decidir no demanar subvencions de forma col.lectiva, va quedar molt clar que cadascú anava a la seva i que no hi havia cap voluntat de crear una xarxa alternativa". **S.F**, una mestra que porta més de vint anys treballant en una escola de barriada a Barcelona, recorda les desercions d'alguns centres que es van negar a ser públics i van passar al GAEC (Grup d'Acció Escolar Catalana). O la paraula prohibida. O dues paraules prohibides. L'una, "xarxa alternativa"; el model de les *ikastoles* basques –cooperatives escolars *abertzales*– que va ser motiu de discussió, i posterior defunció, en la direcció de *Coordinació Escolar*. Els sectors esquerrans encara ho mantenen: "cal treballar dins el model d'escola pública". Els bascos no servien d'exemple. Fanàtics i un pèl racistes. Deien.

L'altra paraula, "xarxa privada catalana"; o 25.000 alumnes que, en 44 escoles, formen un *lobby* que –ja des de finals dels seixanta– ha defensat tant la llibertat d'ensenyament com el concepte de catalanitat en llengua i continguts. Algunes són escloses de barris *burgesos*, una definicó que a **Joan Triadú**, president del GAEC, no li molesta: "les classes benestants del país són importants per a qualsevol projecte educatiu nacional. Ara bé, això és un tòpic, ja que tenim escoles, per exemple, la de Sants. "El marxisme està en hores baixes, s'ha acabat la revolució cultural i el GAEC vol fer una escola normal". Paraules d'un home que molts han vinculat al nacionalisme convergent i que, des de la DEC (Delegació d'Ensenyament Català)

d'Omnium Cultural va fer un paper decisiu perquè als organismes autonòmics del principat es potenciés una visió "territorial" o "nacional" del català. Un plantejament que crearia més d'una discussió.

EL TRIOMF DE LA DEC

La Generalitat provisional va ser la primera estocada al moviment generat per Rosa Sensat. **Carles Martínez**, un dels líders del CEPEC, ho reconeix sense embuts: "Es va perdre la Conselleria d'Ensenyament a mans de Convergència i això ho hem pagat molt car" Tant com perquè la gent que funcionava a l'entorn del Consell Català de l'Ensenyament -amb el suport de CDC, UDC, ERC i PSC-R– com a oposició a Rosa Sensat , es dissolgués el 1979, i junt amb el nucli catalanitzador de la DEC assumís el treball directe de gestió de les competències traspassades per l'estat.

Joaquim Arenas n'és un exemple. Actual cap del SEDEC, Servei d'Ensenyament del Català del Departament d'Ensenyament, ha estat un dels màxims responsables dels programes d'immersió que, al Principat, s'han estès amb notable implantació: 700 escoles i més de 50.000 alumnes. "La Generalitat, en adoptar el model d'escola catalana que vam definir a la DEC, va optar per una catalanització en llengua i contiguts i va rebutjar el manteniment de la separació escolar segons l'idioma. I els que, al final, vam optar per treballar dins la xarxa pública hem demostrat que aquesta era la batalla que s'havia de guanyar".

Però onze anys de govern nacionalista provoquen balanços completament oposats. I una única certesa: les expectatives de l'esquerra que participaven en Rosa Sensat no sols es van esfonsar amb la victòria de CIU a les autonòmiques de 1980, sinó que la lluita pel poder intern va dividir les instàncies organitzatives de Rosa Sensat i va destruir la unitat i la cohesió de la institució. **Lluís López del Castillo**, sociolingüista i membre fundador de l'Assesoria de Didàctica del Català, en va ser un dels *testimonis*: "L'estratègia del PSC era clara, es tractava de fer-se amb l'hegemonia a costa de trencar el clima unitari". Fins a l'any vuitanta, a lesescoles d'estiu, o a les diverses seccions de la institució, es va viure una situació de "recels i desconfiances" que va culminar amb la marxa progressiva de molts educadors a l'esquerra del PSC. Després, explica López del Castillo, "van convertir Rosa Sensat en una associació de mestres i van liquidar la institució, que ja no els servia per al seu projecte polític". En aquest sentit, la idea de Rosa Sensat com a impulsora de la futura Conselleria d'Ensenyament socialista va representar, passada la

El temps de la reivindicació sembla acabat. JORDI MORERA

Les hores baixes dels aprenents de mestre

Alguns encara recorden l'Escola de Mestres de Sant Cuga com l'exemple més perfecte d'un nou magisteri on tota la progressia d'el país s'emmirallava en la primera generació de professors i alumnes *made by Rosa Sensat*. Professionals com **Pilar Benejam** van dotar-la d'un presitgi que la nova seu de Bellaterra encara recorda ; al bar –durant el franquisme– s'hi parlava català i, ara la llengua habitual és el castellà. No es tracta d'una nova infiltració de policies a la UAB sinó del temut, i consolidat, *canvi sociològic*. O la proletarització dels aspirants a mestres. Un exemple: en una prova de coneixements elementals feta el mes de novembre de 1988 a l'Escola Universitària de Professorat d'EGB de Barcelona la nota mitja dels alumnes de primer curs fou 2.86. Aquestes dades s'extrauen d'un informe sobre la situació de l'ensenyament en aquesta escola fet pels professors de filologia catalana Blai Soler i Rosa Sayós.

De dades, però, n'hi ha més. Un 70 % dels alumnes té el castellà com a primera llengua. **Joan Perera**, el director del centre, n'extreu un comentari: "Tenim un percentatge d'estudiants no-catalanoparlants molt elevat i això obliga a reforçar la formació". Molts factors hi ajuden, com la degradació de la figura del mestre i la qüota del 30 % d'estudiants provinents d'FP. L'ensenyament secundari s'ha concvertit en el *forat negre* de la catalanització i la formació professional n'és el pitjor exemple. En una societat on el mestre s'acosta a la categoria de manobre –i amb sous molt inferiors– aquests "no surten amb una actitud clara i convençuda amb el qual la seva actuació depèn sempre de l"equip de mestres al qual s'incorpora i, llavors, cal que aquest tingui un projecte lingüístic i educatiu coherent". La continuïtat de l'escola catalana es troba a les mans d'unes noves promocions que han fet del magisteri un refugi de fracassats i coleccionistes de títols.

Rosa Sensat, més que una institució. JORDI MORERA

derrota, una fugida massiva als equips de gestió de l'Ajuntament i del MEC. La conversió de l'associació en una estructura de serveis autònoma també es fruit de la pèrdua de l'interès estratègic que la institució havia tingut en el postfranquisme. A l'estil d'altres instàncies unitàries, l'eufòria de Rosa Sensat ha quedat com un altre difunt de la transició. Ara ni molesta ni pressiona, exerceix, simplement, d'Associació de Mestres encara que a la seva revista, *Perspectiva Escolar,* s'autoelogiï sovint la importància de l'obra feta.

FINAL DE TRAJECTE

Quedava encara la torxa de l'escola activa i calia apagar-la. El 14 de juliol de 1983, el president de la Generalitat firmava la llei del CEPEC o el reconeixement a "una meritòria labor de catalanització i de renovació pedagògica". Gairebé cent escoles que, agrupades a l'entorn del Col.lectiu d'Escoles per l'Escola P'ublica catalana, reclamaven des del 1976 la seva integració en la xarxa pública. Molts equips de mestres van obrir ampolles de cava abans d'anar-se'n de vacances, però altres no podien entendre determinades alegries. **S.F.** no va brindar per la integració: "Allò va ser una baixada de pantalons, ni hi havia cohesió ni voluntat de negociar res. Es va buscar la simple integració dels equips docents i es va oblidar la situació dels mestres no diplomats i del personal de serveis. Es volia la integració per damunt de tot".

Pocs anys després, quan les escoles del CEPEC ingressen efectivament en la xarxa pública –ja estem a l'any 1987–, el claustre de l'escola de **S.F.** es divideix: set a set. Uns volen la integració, els altres creuen que seria rebaixar-ne la qualitat i la catalanitat. Els primers, però, no donen alternativa. O això, o es passen personalment a la pública. "Estàvem endeutatas fins al coll, però contra el criteri de l'associació de pares, aquest sector, que estava vinculat orgànicament al PSUC, va sortir-se amb la seva". Fa quatre anys que són centre públic. **S.F.** trau les seves conclusions: "Estem en una situació molt ambigua. Ja hem tingut substituts que no sabien parlar català i alguns de l'equip de mestres que tant volien transformar l'escola pública s'han tornat només funcionaris. Hem perdut la secretària, que era un suport molt important, i hem perdut qualitat. Estem jugant, a més, amb l'hipocresia de mantenir uns serveis que els pares han de pagar –com la piscina, la plàstica, la música o les colònies– i que si no perdríem. Si es tractava de ser públiques, ¿Per què no ho som del tot?".

El cava del CEPEC ha rajat, almenys, sense alegries excessives, encara que **Carles Martínez**, l'antic portaveu del CEPEC, trobi el presumpte botxí: "Representàvem un patrimoni que havia de revertir en la societat catalana i no va haver-hi cap voluntat política de solucionar-ho perquè el govern **Pujol** no ha cregut mai en l'escola pública". I, encara que **Ramon Juncosa**, president de la sectorial d'ensenyament de CDC, replica a la presumpta víctima: "La llei del CEPEC va ser votada per unanimitat. S'ha complert i molt bé. I cal recordar que les oposicions restringides per als mestres del CEPEC es van aconseguir gràcies a una esmena de Minoria Catalana". Sonen a diàlegs partidistes sobre un panorama aigualit i desmobilitzat.

EL SUÏCIDI DEL CANTAUTOR

Els gloriós passat tampoc serveix per adobar un present difícil. L'escola activa pot estar vivint la curiosa contradicció d'haver ajudat a la renovavió pedagògica dels centres privats. "L'escola religiosa –explica **S.F.**– torna a pujar. Han fet escola mixta. Tenen molts recursos, bones instal.lacions i poden triar els mestres, i si diuen que han de ser catalans, doncs ho són". El mateix concepte de pedagogia activa ha estat molt criticat: la dialèctica assambleisme/direcció o llibertat/disciplina, han estat mal resolts per una escola pública que assimila, oficialitzats, alguns tòpics que van forjar l'escola activa. La catalanització pateix "d'una base teòrica i ideològica molt feble" i el concepte d'una sola nació de Salses a Guardamar passa a millor vida entre la il.legalitat i la mala consciència.

Xesco Boix, el cantautor que es va passejar per tots els patis del CEPEC, se suïcidava el 1984 deixant-se la pell a la via del tren. . L'escola catalana, desactivada o triomfalista, regionalitzada o espanyolitzada, camina sobre els mateixos rails esperant que alguna locomotora l'embesteixi.

"Rosa Sensat no serà mai de cap partit"

Tot això és escola activa. **Marta Mata** repassa uns totxos sobre el programa curricular base del Ministerio de Educación. Ara, aquesta ensenyant, diputada i regidora per vocació de servei, mostra orgullosa els resultats d'una influència política –via PSC-PSOE– i una influència pedagògica –via Rosa Sensat– que l´han feta seure als consells escolars de l'estat i la Generaliat a la vegada. Polèmica i questionada, ningú li retreu la seva capacitat d'entrega però molts li recorden les *purges* de Rosa Sensat –nacionalistes primer, comunistes després– i la vinculació del *lobby* Rosa Sensat-Fundació Artur Martorell-ABACUS a les coordenades del socialisme català. Mig país l'ha conegut, molts l'han estimada i altres l'han despreciada. Sempre li queda, això si, la casa de Saifores on l'altre mig país va passar-hi les colònies. Parlem del *CEPEC:*

—Un dels primers problemes que al parlament de Catalunya es van plantejar va ser la necessitat d'una llei d'integració d'aquestes escoles catalanes i actives que volien ser públiques. La Generalitat va posar aquesta petició en segon terme. I en va sortir una llei que ni de lluny recull tot el que s'esperava que havia de recollir una llei del parlament de Catalunya respecte a una reivindicació catalana del temps del franquisme. Es va fer passar tot aquest procés per un adreçador *administrativista*, agafant les normes centralistes de sempre sense resoldre el que era una operació política. La meva percepció és que aquesta és una llei que no venia de gust.

—¿Per què no venia de gust?

—Perquè a més de ser escoles catalanes de pedagogia activa es basaven en un model d'escola pública, laica i progressista. I això molestava.

—¿Malgrat les tesis bilingüistes que mantenia Rosa Sensat, *a hores d'ara la considera una bona eina, la immersió*?

—En determinats casos sí. I de determinades maneres, sí. La immersió és una paraula i un procediment en determinats col.lectius. El que no m'agrada és pensar que la immersió és l'única manera de fer les coses.

—¿El canvi sociològic en les escoles de mestres pot afectar la renovació dels equips provinents del CEPEC i produir una funcionarització del professor?

— Si no hi ha competències perquè Barcelona tingui les seves normes d'admissió de mestres d'escola pública, les escoles del CEPEC i totes les escoles de la ciutat estan abocades a tenir els mestres vells i cansats perquè el concurs de trasllat premia en primer lloc els mèrits, no la qualitat dels treballs, ni la joventut, ni el coneixement a fons de la pròpia ciutat. Llavors, les escoles del CEPEC són les víctimes finals de l'erosió de les aigües d'un riu a no ser que fem un canal especial com seria el Patronat Escolar de Barcleona.

—¿Conceptes com Països Catalans han quedat arraconats de l'escola oficial?

—Les escoles provinents del *CEPEC* fan el que els sembla. Quan s'ha tractat de fer una explicació sobre la guerra del golf diferent a la oficial, se n'ha tractat. Ara sí que és veritat que, avui en dia, amb les normes de la Generalitat es tracta més de Catalunya sense obviar el tema, encara que segurament no se li dedica un capítol. Però em sembla una qüestió secundària. Cada mestre té el seu criteri.

—Com a persona emblemàtica i fundadora de Rosa Sensat, ¿què replicaria a les crítiques de corretja de transmissió política que se li ha fet a aquesta associació de mestres?

—Rosa Sensat va nàixer com una institució de mestres dedicada a treballar la millora de l'escola activa i catalana posant-la a l'abast de tot tipus de gent. Tan se me'n dóna el que es digui ara però llavors aquesta tasca no es feia des de cap partit polític. I no vaig afliar-m'hi fins que no es va veure que ja començava el joc polític i no estava bé mantenir-me com a pura. De totes maneres, sempre he cregut que Rosa Sensat no serà mai de cap partit. I estic en contra de qualsevol manipulaci.ó.

—La manca de catalanitat ha estat un altre punt d'atac.

—Respecte a si som més o menys catalans, jo diria que *Rosa Sensat* és la institució que ha salvat per Catalunya la tradició històrica de la renovació pedagògica. I ho haurà salvat Rosa Sensat, no l'actual Generalitat. De manera que, allà cadascú amb les seves valoracions.

Ja no queda gairebé cap dels turmentats-models d'autobusos que, un bon dia, van fer pintar als escolars de Barcelona, però tot i així, les escoles provinents del CEPEC s'omplen sempre les primeres a l'hora de la matrícula. "Del prestigi no se'n viu, és viu de la realitat". Queda el dubte.

O. M.

Marta Mata, regidora d'educació. J. MORERA

El somni escolar de la regidora

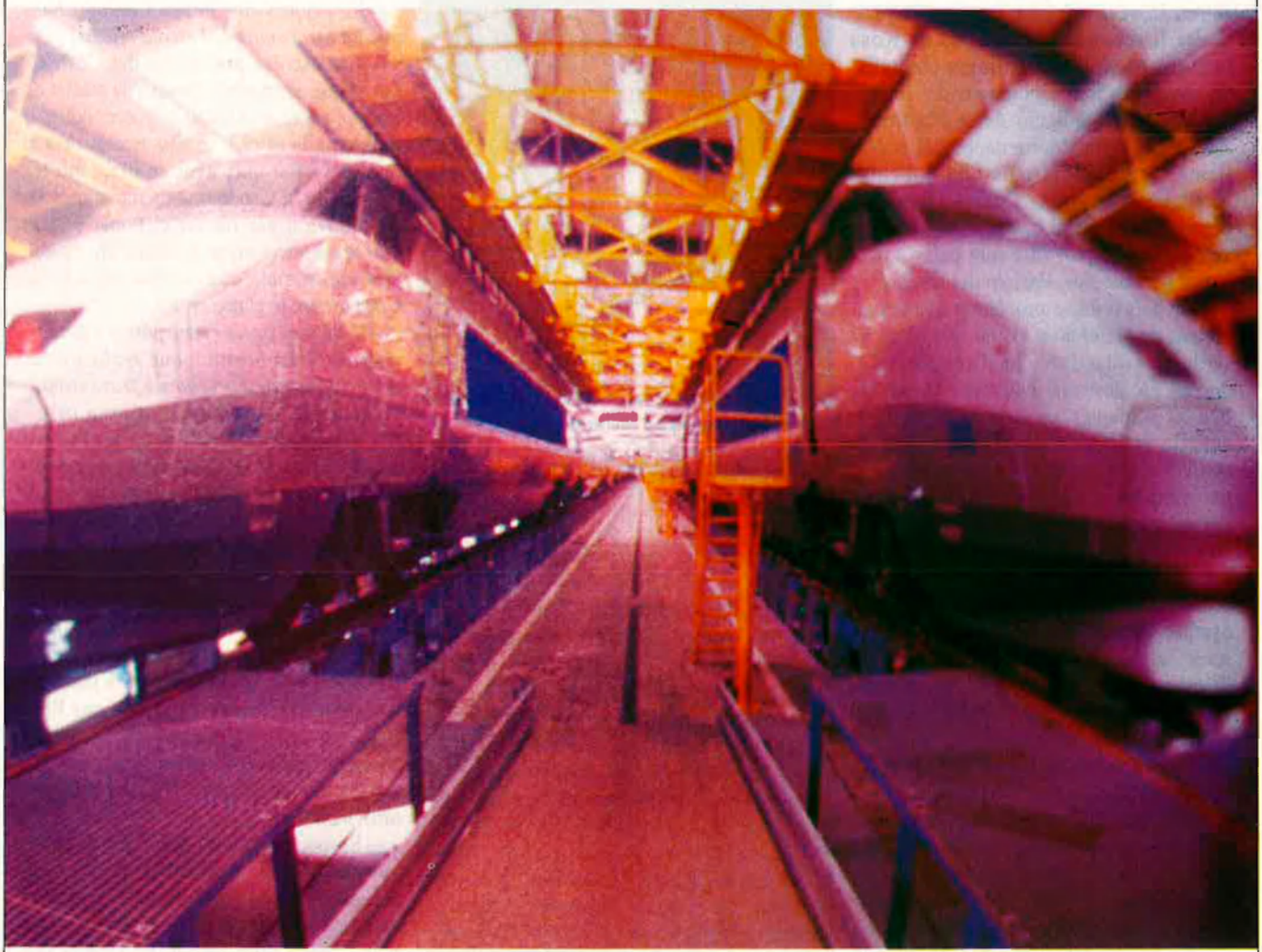
S'anomena "delegació de competències en matèria d'educació de la Generalitat a l'Ajuntament de Barcelona". El títol no pot ser més explícit. En síntesi, es tracta d'aprofitar les possibilitats de la nova carta municipal que s'està discutint a Barcelona perquè l'ajuntament "tingui personalitat per gestionar l'escola de la ciutat". **Marta Mata** hi afegeix raons històriques, el Patronat Escolar de Barcelona durant la república. Reestructurat, substituiria l'actual delegació teritorial d'ensenyament. A la comissió de la carta municipal, **Marta Mata** assegura que fins ara hi ha hagut unanimitat "malgrat que s'hi observen certes discrepàncies". De moment, però, el Departament d'Ensenyament es limita a no emetre cap opinió sobre el tema i **Ramon Juncosa**, el president de la sectorial d'ensenyament, ja hi ha dit la seva: una decisió d'aquesta mena hauria d'esperar, almenys, fins a després de les municipals, però conclou que "si l'ajuntament vol fer de Generalitat, llavors que la Generalitat pugui fer d'estat". Marta Mata ho té molt difícil.

TRANSPORTS

La viabilitat econòmica del projecte, en polèmica

Els comptes del TGV

La rendibilitat del traçat Barcelona-La Jonquera del TGV s'ha qüestionat i ha estat objecte de discussió. Però un estudi de viabilitat econòmica fet pel govern català, al qual ha tingut accés EL TEMPS, desmenteix els dubtes. ¿Interès estatal versus interès europeu?

La taxa interna de rendibilitat (TIR) de la connexió europea del TGV ha estat calculada en un 9%. ARXIU

Felipe González obrí la polèmica del TGV durant el debat de política general al Congrés dels Diputats, celebrat poc després d'haver inclòs tres catalans al seu govern. Per al president del govern espanyol "la intenció de fer el tren de gran velocitat des de Barcelona fins a la frontera em sembla que no es justifica des del punt de vista econòmic, podria ser un esforç que fos econòmicament desastrós". Aquestes afirmacions van ser fetes un mes i mig després que la Generalitat presentés al llavors ministre de transports José Barrionuevo el projecte de la línia d'alta velocitat, que incloïa un estudi de viabilitat econòmica i rebés el seu vist-i-plau.

La reacció de la classe política catalana ha estat immediata, escalonada temporalment però unànim. Els primers a manifestar el seu desacord van ser el president de la Generalitat Jordi Pujol, que titllà les declaracions de Gonzàlez de "polítiques i sense fonament econòmic", i l'alcalde de Barcelona Pasqual Maragall, que replicà Gonzàlez definint el TGV com a "gran projecte i necessari per a Barcelona". El consens institucional s'ha traslladat als partits polítics,

El TGV número a número

Ingressos anuals previstos línia Barcelona-La Jonquera

Any	Ingressos de viatgers (En mil.lions de ptes.)	Ingressos totals (1)
1995	7.429	9.263
1996	8.474	10.523
1997	9.006	11.172
1998	10.051	12.324
1999	10.538	12.973
2000	11.115	13.622
2001	11.666	14.271
2002	12.236	14.958
2003	12.863	15.645
2004	13.509	16.369
2005	13.851	16.771
2006	14.174	17.173
2007	14.554	17.631
2008	14.896	18.052
2009	15.276	18.511
2010	15.656	18.970
:	:	:
2016	18.145	21.992

1) Inclou viatgers, mercaderies i auto-exprés. Condicions econòmiques 1989.

Previsió dels costos d'explotació línia Barcelona-La Jonquera

Any	Costos d'Explotació (En milions de ptes.)
1995	1.501
1996	1.710
1997	1.805
1998	1.995
1999	2.071
2000	2.083
2001	2.094
2002	2.106
2003	2.117
2004	2.129
2005	2.140
2006	2.152
2007	2.164
2008	2.175
2009	2.187
2010	2.199
:	:
2016	2.272

ARXIU

Inversió Inicial prevista al tram Barcelona-La Jonquera (En milions de ptes)

Infrastructura.....81.391
Superstructura..... 30.684
Terminals..... 13.628
Material..... 20.000

Total.....145.703

Taxa Interna de Rendibilitat (TIR).....9%

Inversió Inicial prevista al tram Madrid- Sevilla (2) (En milions de ptes.)

Infrastructura, superstructura i terminals..... 250.000
Material.....95.000
Total.....345.000

(2) Dades facilitades per Renfe de Madrid. Malgrat haver-ho demanat, no han estat facilitades dades de rendibilitat econòmica. **P.M.**

inclòs el PSC, tot i que amb matisos. Els socialistes catalans han expressat la necessitat de construir el tram català i s'han compromès a fer "gestions polítiques" davant el govern estatal, però han eludit en tot moment la crítica frontal a les declaracions de Gonzàlez i han optat per qüestionar la rigorositat de l'estudi econòmic presentat pel govern català.

La polèmica s'ha centrat, doncs, en la rendibilitat del traçat Barcelona-La Jonquera. El projecte de l'administració catalana, impulsat i dirigit pel president de Ferrocarrils de la Generalitat Albert Vilalta, conté un estudi de viabilitat econòmica que exposa aquesta rendibilitat. Segons aquest estudi (vegeu quadre adjunt), l'enllaç del TGV requereix una inversió inicial de 125 mil mil.lions, a la qual s'hi han d'afegir 20 mil més de material. Un total de 145 mil mil.lions que no arriben ni a la meitat de la inversió inicial prevista per al traçat Madrid-Sevilla, que té un cost de 345 mil mil.lions, segons han informat a aquesta revista fonts de Renfe de Madrid. L'estudi de la Generalitat també conté una anàlisi de previsió d'ingressos anuals per transport de viatgers, mercaderies i auto-exprés fins a l'any 2016 i una previsió dels costos d'explotació fins al mateix any, que comparats són força aclaridors. La dada més significativa de l'estudi és la taxa interna de rendibilitat (TIR), calculada en un 9 %, molt elevada si es té en compte que es tracta d'una obra d'infrastructura pública d'interès general i que normalment, a Europa es considera que amb un TIR del 2 %, una despesa pública d'aquest tipus ja està justificada. Amb aquestes dades la Generalitat preveu que quan el TGV funcioni a ple rendiment, el transport de passatgers i mercaderies generarà una mitjana de 15.840 mil.lions de pessetes anuals.

Però darrere d'un projecte com aquest, cal una decisió política i administrativa que l'executi, que en aquest cas correspon al govern estatal. El principal problema amb què topa la iniciativa és el del seu finançament. Dins la lògica de funcionament d'aquests casos, el govern de Madrid ha d'aprovar el projecte, tal com ja va fer en el cas del Madrid-Sevilla, malgrat que no tenia un estudi de viabilitat previ en el moment de la seva aprovació, i decidir la seva participació en el finançament principalment a través de RENFE. Si aquesta aportació econòmica fos el principal entrebanc per a l'aprovació governamental, els impulsors del projecte del TGV català tenen previstes altres fórmules complementàries o alternatives que ajudarien a reduir o fins i tot a fer prescindible l'aportació estatal. Una d'aquestes vies és la ja gairebé assegurada participació de l'empresa privada en el projecte, atès que el 9% de rendibilitat el fa prou interessant com a inversió. Una segona possibilitat, compatible i complementària amb l'anterior, és demanar una subvenció a la CEE a través del Fons Europeu de Desenvolupament Regional o a través d'un reglament aprovat l'any passat que preveu donar suport econòmic a set grans projectes europeus, entre els quals s'inclou tot el transversal del TGV desde Lisboa a Milà. Aquest reglament obliga que siguin projectes redactats, d'interès comunitari i amb participació privada, tres condicions que recull el TGV català. En tercer lloc, també podrien intervenir en el finançament tant la companyia estatal francesa de ferrocarrils SNCF com empreses privades d'aquest estat, que tindran la porta oberta amb el Mercat Únic del 1993.

Un retard en la decisió del govern estatal podria xocar contra l'interès europeu per una línia que, com a mínim és més rendible que Renfe, que perd 210 mil mil.lions de ptes anuals.

Pere Martí

ENTREVISTA

J.J. Pérez Benlloch, el periodista maleït

"M'autocensure més que amb Franco"

J.J. Pérez Benlloch (Moixent, 1936), periodista de raça. Ha dirigit els primers intents de premsa progressista a València i ha promogut papers i secrecions d'adrenalina. Ara duu la marca dels proscrits, però quan passarà a millor vida serà objecte de tesis i homenatges. Una broma.

L'eixida del Levante *els dilluns ha convulsat aquesta ciutat, ¿no?*

—El *Levante* té, en la meua opinió, una fita, que és superar *Las Provincias*; no tant per servei al país com per assolir unes finalitats econòmiques.

—¿És una batalla entre dos diaris?

—És una batalla entre tots per un mercat de lectors estret. Hi ha un sostre que és la suma de tots els lectors que en aquest moment compren diaris —que en compren, no que en llegeixen—; és, per tant, un mercat molt inelàstic i cada expansió d'un mitjà comporta l'encolliment de l'altre. La guerra del *Levante* contra *Las Provincias*, des del meu punt de vista, és una guerra absurda, perquè *Las Provincias* té una clientela molt fidel, per raons que no tenen res a veure amb la professió ni els lectors. Ara bé, caldria saber per què la premsa de València no havia fet aquesta maniobra molts anys abans. Resulta un poc ridícul, encara que siga el diari on jo escric, que ara faça publicitat d'"el único periódico con cuatro ediciones", perquè *La Verdad* de Múrcia ho està fent fa 20 anys; i no quatre, sis edicions.

—S'ha dit que la principal víctima, La Hoja del Lunes, *es convertirà en diari.*

—Ara hi anem. Hi ha en primer lloc una lluita del *Levante* contra *Las Provincias*; *Levante* té un pla d'expansió i el porta endavant, caiga qui caiga. De moment ha caigut l'edició de *Mediterráneo* de Castelló a València, que era un somiatruites, perquè s'ha plantejat molt poc professionalment, amb molt de voluntarisme, per gent que no té ni idea de la història, amb un pressupost molt retallat,... El plantejament era absurd: si venem a València 5.000 exemplars, ja hem assolit la finalitat. Això és absurd. No tenien diners ni redactors. Ni idees. Només tenien el projecte d'eixir a València.

Efectivament, *La Hoja del Lunes* s'ha quedat entre l'espasa i la paret. *La Hoja* no sols és que era un anacronisme periodístic, sinó que no tenia futur. Ara volen improvisar un futur: o bé mantenir-la amb una difusió rendible, cosa que s'ha demostrat impossible perquè les vendes han disminuït considerablement —és lògic i just perquè el producte és una autèntica merda—, o bé constituir-la en diari. Si hi haguera diners, podrien gastar-se'ls, però com que no n'hi ha, no poden. Aleshores es pensa en una societat mixta amb participació de capital privat, no se sap d'on. Potser del PP, potser és una maniobra d'Iñaki Zaragüeta, que és un home del PP i assessor de Pedro Agramunt,... I traure un diari que, naturalment, no té cap futur perquè el que volen és compensar el suport que *Las Provincias* dóna a Unió Valenciana fent un diari per al PP. El més interessant és el que puga fer el Grupo Z, que replega informació per veure què pot fer amb els tallers de *La Hoja*, o altres grups, fins i tot estrangers, que pensen en València no tant com un mercat periodístic, sinó com un mercat de difusió de productes publicitaris. València no té lectors però té un excel·lent mercat publicitari, que molt poc esforç justifica la inversió.

Ara: el que hauria de passar és que vinguera una empresa amb solvència econòmica i fera una inversió per a una fórmula periodística diferent a les de *Las Provincias* i *Levante*. Imagina't *El Periódico de Catalunya* fet ací. Un periòdic divertit, animat, millor informat, amb millors professionals que li pegaria un mos important als diaris locals.

—¿De què peca la premsa valenciana?

—De provinciana. D'un provincianisme vergonyós. Jo escric en un diari que mai opina sobre què passa en l'estat Espanyol ni Europa.

—¿Per què és impossible l'existència d'un diari per a tot el País Valencià?

—La resposta és, desgraciadament, massa fàcil. Hi ha unes fronteres per a la difusió de premsa: Castelló, pel nord, i Xàbia pel sud. La resta és mercat de Madrid o Barcelona o del sud. No és un mercat que s'haja treballat mai, tampoc era rendible ni la distribució funcionava. Quan van fer l'autopista pensàvem que la premsa podria ser tal cosa i tal altra, però no ha quallat. És un país molt fragmentat, amb uns mercats molt insuficients. D'altra banda, el periodisme d'Alacant, durant molts anys, ha estat més dinàmic que el de València, perquè hi ha hagut menys pressions socials i menys *lobbys* damunt la premsa: a Alacant no hi ha Lizondos ni un PSOE potent... I la premsa sempre ha estat més liberal.

—¿És cert que li havien ofert la direcció de La Hoja*?*

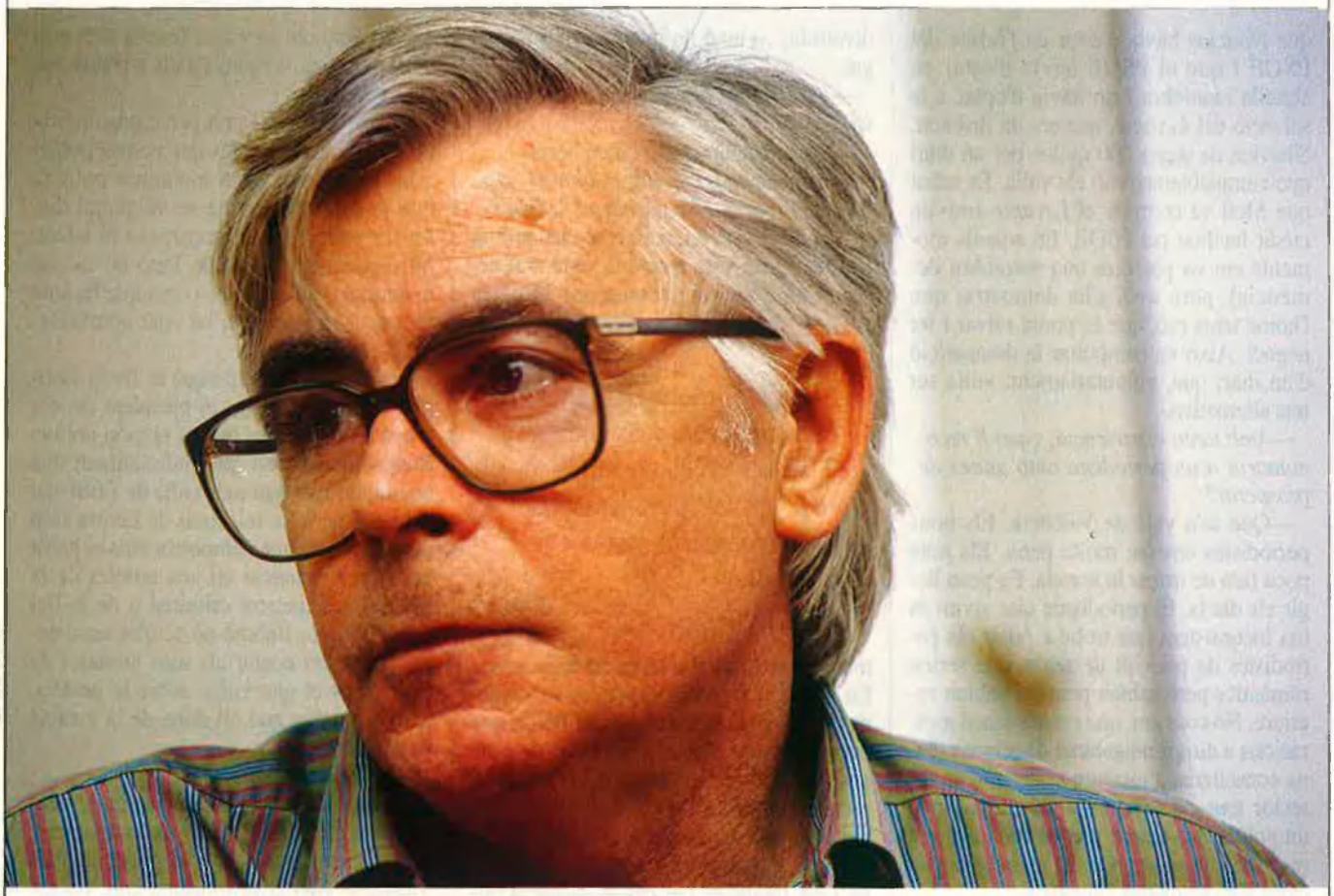
—Nooo, va ser una suggerència d'un directiu, però ja li vaig dir que això era impossible. Primer, perquè el director actual tenia ganes de ser director, i després, perquè en l'Associació de la Premsa sempre ha imperat un esperit conservador.

—¿Vostè ha descartat tornar a dirigir?

—No: jo he descartat tornar a treballar en un mitjà de comunicació. Molt més modest.

—¿I això?

—Perquè jo conec unes trajectòries professionals en aquesta ciutat. Vaig viure de prop l'última etapa de la vida de Martí Domínguez, que va ser un gran periodista de dretes, encara que jo ja no sé què vol dir ser de dretes, perquè a Martí Domínguez no el deixarien ni estar en el PSOE per massa revolucionari. He vist l'evolució i la peripècia de Vicent Ventura i alguns altres excel·lents periodistes. Aquesta ciutat accepta un grau de conflictivitat, que no està legalment establert ni hi ha un barem que diga on es pot arribar, però que hi és. I quan el passes, ets un maleït. Molts pensàvem que quan guanyaria el PSOE, canviaria el panorama, però desgraciadament és igual o pitjor. Jo, ara mateix, m'autocensure més que amb Franco. En l'època de la dictadura sempre intentaves fer un pas endavant, perquè sabies que si et tiraven d'un lloc, sempre n'hi

"Amadeu Fabregat, a través del seu model televisiu, és el primer aliat del lizondisme. Avui TVV ha perdut la seua justificació". RAFA GIL.

hauria un altre on t'esperaven. Ara, en canvi, a cada article he de fer un pas enrere, perquè si em despatxen de la tribuna que tinc, ja no en tindré una altra.

—En certa ocasió vostè va dir que tenia imatge de fracassat.

—Home, imatge, no. És allò de "¿Vostè té complex d'inferioritat? No, vostè és un inferior". En la societat, les categories estan molt clares: un tio que intenta fer tres diari i els tres se'n van a fer punyetes és un fracassat.

—¿A fer punyetes per culpa seua?

—Clar que no. No sóc ni tan important ni tan fort com per a carregar-me tres diaris, com tampoc vaig ser tan fort com per a fer-los.

—¿I qui el va ajudar a carregar-se'ls?

—El PSOE, l'estupidesa del PSOE. El *Diario de Valencia* va nàixer com un projecte molt voluntarista, amb un capital subscrit de 60 milions de pessetes que, al mes e funcionar, només se n'havien desembutxacat 16. ¿Qui havia pagat? El petit accionista: el tio que havia comprat una o dues accions de 10.000 peles. El gran accionista, que tampoc era tan gran i era del consell d'administració, no havia posat ni una pesseta. Era un diari per a començar a rodar. Havíem previst arribar a consolidar 15.000 exemplar de venda, que no era cap cosa de l'altre món perquè estàvem pels 9.000 o 11.000, però la necessitat econòmica ens va ofegar des del primer. Al consell d'administració teniem el PSOE, amics del PSOE, la gent més liberal del PSOE, com Manuel Sánchez Ayuso, els germans Antonio i Carlos Rico, Tarazona i, darrere d'ells, la maquinària burocràtica del partit. Jo recorde que vaig encertar què passaria amb el diari el dia que em van prohibir publicar Vicent Ventura més d'una volta al mes. Això no m'havia passat ni en el franquisme, on vaig fer revistes i promovia papers. La segona acusació, i definitiva, és que el diari era marcadament nacionalista i d'esquerres. I l'única cosa que era és lleugerament progressista. La veritat és que el PSOE sabia que si jo era el director, ells no podrien manipular el diari. Ni ells ni Jiménez de Laiglesia i els quatre burgesos del consell d'administració.

I es van crear dues línies. La que encapçalava jo, que era la d'avançar sense presses, i una altra que tenia pretensions de gran empresa. Van portar un gerent d'UGT de Madrid que va fer un projecte megalomàniac, ambiciós, d'un gran diari: suplements a color, eixir els dilluns, 80 membres en la plantilla, nova rotativa, nous locals,... I me'n van despatxar perquè em vaig negar que el gerent marcara la línia editorial.

—I després, Noticias al día.

—Allò va ser una història compartida entre Juan Gabriel Cort i jo. Els dos teniem molt clar que, acabat el *Diario de Valencia*, havia quedat una infrastructura utilitzable i podíem traure un diari amb la mateixa fórmula: una via modesta. Però aquesta volta la perspectiva era fer un diari pont fins que desapareguera el *Levante*, que com a premsa del Movimiento estava condemnat a mort. I no estava mal pensat, perquè si resistíem, ens quedaríem el segon diari de la ciutat. I per aquesta oportunitat teniem molts diners en perspectiva, encara que ni Cort, com a editor, ni jo, com a director, no ens l'haguérem quedat. Però *Noticias* hauria quedat com el diari liberal de la ciutat, tal com ho és avui el *Levante*, que no ho és per vocació, sinó per ubicació.

Allò tenia un caire tan bo que fins i tot algun socialista com Manolo Rivas, avui home en desgràcia, ho veia clar. Veia clar

que *Noticias* havia d'estar en l'òrbita del PSOE i que el PSOE havia d'estar en aquella maniobra i no havia d'optar a la salvació del *Levante*, que era un disbarat. S'havien de pagar 600 quilos per un diari que comptablement no els valia. Es sabut que Moll va comprar el *Levante* amb un crèdit facilitat pel PSOE. En aquells moments em va parèixer una maniobra demencial, però avui s'ha demostrat que l'home tenia raó, que es podia salvar i fer negoci. Això va comportar la desaparició d'un diari que, voluntariàment, volia ser una alternativa.

—Amb tanta experiència, ¿què li recomanaria a un periodista amb ganes de prosperar?

—Que se'n vaja de València. Els nous periodistes em fan molta pena. Els note poca fam de trobar la notícia. Fa pena llegir els diaris. El periodisme que vivim és tan inconsistent que trobe a faltar els periodistes de principi de segle, que serien romàntics però sabien pensar i sabien escriure. No com ara, que només tenen aspiracions a dirigir un gabinet de premsa d'una conselleria, a escriure al dictat d'un director *tonto*, a vendre's a un empresari o un polític. No entenc perquè trien aquesta professió, ja se sap que ací no es guanyen calés sinó antipaties i enemics.

—¿Com conceptua el model televisiu d'Amadeu Fabregat?

—Crec que és el primer aliat del lizondisme. Es fermenta, des del poder, un substrat social favorable a Lizondo. Això es veurà en les pròximes eleccions. Una part de la victòria de Lizondo, a banda del suport de *Las Provincias*, és la mania de Fabregat i Joan Lerma de fer audiència al preu que siga. ¿Què li aporta TVV al País Valencià? ¿La llengua? Home, en un percentatge que no sé si s'ha de pagar a 6.000 milions de pessetes a l'any. I si s'han de pagar, ho podrien invertir molt millor. Crec que avui TVV ha perdut la justificació. Al principi, potser, era discutible perquè des del punt de vista de l'idioma i la cohesió del país valia la pena, però quan TVV envia un analfabet a Nova York o a Tel Aviv perquè ens pose cròniques que, en el millor dels casos, reprodueix el diari o que, en el pitjor, han estat dictades des de la redacció de València, és una ficció i un absurd sense nom.

—¿I Canal 9 ràdio?

—Si Fabregat haguera pogut llevar-li la R a RTVV, ja ho hauria fet. ¿Per què es va desfer de Rosa Solbes, l'anterior directora? Perquè feia una ràdio que tenia millors crítiques que la televisió. I potser Rosa Solbes hauria fet una emissora combativa, divertida... i això no interessava a Fabregat.

—¿Ara no ho és, divertida i combativa?

—No, ara al director li diuen Soria.

—Vostè havia fet un llibre sobre el "cas Blasco", ¿per què ha paralitzat l'edició?

—El llibre està fet, però crec que no està ben fet. Quan vaig anar a la vista oral del "cas Calp" em vaig adonar que hi havia molt de material al qual jo no tenia accés. En l'Audiència, sense dir-se, es va suggerir que hi havia personatges del PSOE que estaven complicats en el cas des de molt abans que ningú ho pensara. El fet que el secretari de finances del PSOE, molts mesos abans d'esclafir els cas, sabera el que passava, demostra que entre els empresaris i els financers del PSOE hi havia uns ponts que jo no puc demostrar però que van quedar palesos. O siga que quan Blanca Blanquer s'escandalitzà del que li contaren els empresaris, això ja estava podrit.

"El fiscal Enrique Beltrán podrà contar als seus alumnes de la Facultat el que vulga sobre la justícia, però la imatge que ell dóna de la justícia és penosíssima"

Bé, això no té res a veure amb el "cas Paterna" o "cas Blasco", que es cou molt abans. Vist amb perspectiva, quan el 15 de novembre Blanca Blanquer presenta la denúncia, ja fa un mes que conspiren contra Rafael Blasco personatges de l'Institut Valencià de la Vivenda (IVV). No ho invente jo, ho han declarat ells. Hi ha moltes reunions gastronòmiques a Madrid i a València amb un tema únic: com impedir que Jacques Lacroix es quede amb els terrenys. No vull entrar en el fons de la qüestió: la cosa és que Lacroix no s'ha quedat amb els terrenys, l'oferta dels sindicats era una vergonya i els terrenys estan irredempts.

"El 'cas Blasco' només porta a un lloc: a una gran maniobra política que Lerma no ha pogut dissenyar perquè no té imaginació ni talent. Ni segurament, voluntat"

El "cas Blasco" és un panorama dramàtic d'aparences i indicis que només porten a un lloc: a una gran maniobra política que jo crec que Lerma no ha pogut dissenyar perquè no té imaginació ni talent. Ni segurament, voluntat. Però no és una maniobra política, és una cosa que ha anat fent-se i, simplement, ha anat aprofitant-se.

Em fa molta por, perquè el fiscal Enrique Beltrán i qui siga el president del tribunal no tenen idea què és el món polític. Supose que saben que judicialitzen uns assumptes que van més enllà de l'articulat del codi, però les relacions de Lerma amb els líders amb què competeix dins el partit no es poden tancar en uns articles de la llei d'enjudiciament criminal o de la llei penal. D'això, Beltran no se n'ha assabentat. Ell podrà contar als seus alumnes de la Facultat el que vulga sobre la justícia, però la imatge que ell dóna de la justícia és penosíssima.

—¿Què serà del llibre?

—Quan acabe el judici m'hauré de pensar quin llibre faig, però, probablement, serà una reflexió sobre el poder al País Valencià. Una cosa modesta que, potser, no li interessa a ningú, però m'és igual. M'és igual si la parcel·la valia 30, 300 o 3.000 milions i volien vendre-la per menys: tot això ja és més clar que l'aigua. Ací partim d'una premissa tan risible, i tan dramàtica, com aquesta: uns funcionaris i un conseller amb una trajectòria d'honestedat i lluita per la democràcia resulta que s'han venut per cinc quilos. ¡Això ja no ho cobra ni una puta mitjanament guapa! I el fiscal no se n'ha assabentat. A més, aquests milions estan més que justificats, precisament en la minuta d'un arquitecte i un aparellador. La resta són hipòtesis, pura ficció, pur *thriller*. I això és la mort política d'un dels dirigents que dins del PSOE tenia prestigi, base política, base social i futur.

—¿Quin futur li espera ara a l'ex-conseller Rafael Blasco?

—Segurament, molt negre.

—¿Què l'ha mogut a fer el llibre?

—La indignació. Perquè en el PSOE hi ha hagut un moment que les navallades i les maniobres, que formen part de la festa política, havien superat els límits humans. Vaig tenir el primer indici amb la liquidació, suau, de Cebrià Ciscar. Ciscar és un dels pocs polítics valencians d'esquerra amb capacitat de fer una anàlisi coherent i clara d'una situació, en què podràs o no

"Els nous periodistes em fan molta pena. No sé per què trien aquesta professió. Ací no es guanyen calés, sinó antipaties i enemics". RAFA GIL

estar d'acord, però sap fer-la. I ací estan els resultats. ¿I quin futur té avui Ciscar? Que això no va ser una casualitat, sinó una jugada planificada amb la col·laboració estúpida de Madrid. Dic *estúpida* perquè no sabien de què anava, només has de mirar la cara a Benegas per a saber-ho.

I després de Ciscar, Blasco. Per això ara m'han impressionat molt les declaracions de Fernández Valenzuela, l'ex-president de la Diputació d'Alacant, que va dir que no anaven per ell, sinó per ell i Garcia Miralles. He de dir que en tot això hi ha un factor de casualitat que s'ha utilitzat amb malícia, perquè, pel que fa a Blasco, si és que hi havia disfuncions burocràtiques o no hi havia transparència absoluta en l'IVV, s'hauria pogut arreglar sense tanta mala fe. Perquè els funcionaris de l'IVV, teledirigits i patrocinats des de la Presidència de la Generalitat, li feren el llit al president de l'Institut i conseller Blasco.

Et contaré una cosa: en les diligències del "cas Paterna" quan li pregunten a Fernando Úbeda, vice-president de l'IVV, si tenia algun fet objectiu per pensar si el conseller estava incorreguent en delicte o il·legalitat, diu: "no, era una intuïció". "Una intuïció" que s'ha convertit en la mort d'un gran polític i una persona honesta. D'ell i de tots els que eren amb ell, perquè la venjança ha estat implacable amb els seus seguidors.

—¿I els de Ciscar?

—Ciscar va eixir de la Conselleria fent pactes; no va ser una confrontació violenta. Perquè Lerma mai es confrontarà directament ni personalment amb Ciscar: durava menys que una merenga a la porta d'una escola. Ni tampoc amb Blasco. Va haver dos reunions del comitè on es va tractar d'impedir per tots el mitjans que Blasco acudira, per evitar que parlara: no coneixen Blasco. Ell no mourà mai un dit per perjudicar el partit. És la mística d'esquerres. Em recorda el cas de Kamenev i aquella gent que Stalin es carregava i morien dient visca el partit comunista. A Blasco tractaren de matar-lo perquè no parlara en els comitès, i no pogueren i no va parlar. Lerma ho va passar malament. Hi ha una carta no publicada de Blasco a Lerma que, després de llegir-la, es plantejà la següent situació: o es retirava la carta o un dels dos, Lerma o Blasco, sobraven. És una carta duríssima, elegant però implacable. Es va trencar la carta i va poder continuar la reunió. Lerma no ho hauria aguantat.

—Diuen que vostè és un socialista sense carnet.

—No tinc carnets. Sóc d'esquerres, però no del partit.

—El partit li va concedir el premi "Comunicación y Democracia", ¿no?

—Sí, però va ser casualitat i després se'n penediren.

—¿Quines relacions té amb el partit?

—Tinc amics de base i *quadres*, i la seua honestedat m'impideix fer desqualificacions generals del partit.

—Felipe Guardiola no va en les llistes, Linde deixa el càrrec, Valenzuela també... ¿hi ha campanya de sanejament en el partit?

—Qui recorde un poc la biografia del PSOE veurà que hi ha una permanent renovació de *quadres*. Hi ha hagut etapes. La primera és molt visceral: Martínez Castellano, del Hierro, Albinyana,... Hi ha gent que es crema per posicions molt enfrontades. La segona etapa ja és més política: Blasco, Ciscar, ... i representa un gran empobriment qualitatiu del partit.

—¿I la tercera?

—La tercera serà Lerma. Cap partit pot aguantar un mediocre de tanta categoria distribuint tanta quantitat de poder. El partit, fisiològicament, reproduirà unes defenses. Eduard Montesinos, per exemple, du en el cap el projecte de desplaçar Lerma, i si haguera trobat un líder amb expectativa de guanyar, li hauria donat suport.

—Des del partit es va dir que vostè era un periodista comprat per Blasco.

—Sí, fins i tot es va dir la quantitat: 20 quilos. Lamente que no s'haja pogut confirmar.

Miquel Alberola

ESPECULACIÓ

Barcelona, zona de nova centralitat Renfe-Meridiana

Sòl públic a la venda

25.000 m² de sòl corresponents a l'illa de cases central de Renfe-Meridiana van ser posats a la venda per l'ajuntament de Barcelona. Acció que va ser impugnada, i es va retornar a la junta de govern a l'espera que passin les pròximes elccions municipals.

La urbanització de la zona de Renfe-Meridiana ha despertat polèmiques. JORDI MORERA

En els pressupostos municipals de l'ajuntament de Barcelona per a 1991, en concepte d'ingressos hi havia 3.800 milions de pessetes, a obtenir per la venda de l'illa de cases central dels terrenys municipals coneguts com a Renfe-Meridiana. Això no obstant, aquesta quantitat va ser retirada dels pressupostos per una impugnació d'Iniciativa per Catalunya (IC). La raó, que havia estat denunciada insistentment per la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona (FAVB), és que aquest terreny ha estat expropiat per una finalitat distinta a la que contemplava el Plec de Condicions Econòmico-administratives i Tècniques de 1989.

L'illa de cases central de Renfe-Meridiana és un terreny de 25.000 m² situat sobre l'avinguda Meridiana de Barcelona, i correspon a una porció d'una de les zones de Nova Centralitat que l'ajuntament de la ciutat comtal va dissenyar pocs anys enrere, a fi de crear nous *centres* a diversos indrets de la ciutat olímpica.

El 23 d'octubre de l'any passat, la FAVB va presentar al.legacions al nou Plec de Condicions que, pocs dies abans, el 6 d'octubre, va ser publicat al Butlletí Oficial de la Província, i que havia de regir el concurs per a l'adjudicació dels sòls de l'àrea de Nova Centralitat Renfe-Meridiana.

En essència, el nou Plec de Condicions (1990) diferia dels anteriors (Plec de Condicions de juliol de 1989 i Pla Parcial de 1984) perquè introduïa una opció de compra-venda de terrenys per a la construcció i explotació de l'illa de cases central de l'àrea de Nova Centralitat Renfe-Meridiana.

En altres paraules, i segons fonts de la Federació d'Associació de Veïns de Barcelona, la modificació del Plec de Condicions de 1990 permet la venda de sòl públic (ajuntament) a una entitat privada, mentre que amb anterioritat només era possible una cessió per cinquanta anys, després dels quals la titularitat del terreny i de les edificacions tornarien a mans públiques.

El desacord de la FAVB amb l'ajuntament de Barcelona se centra també en el fet que la Llei del Sòl i el Reglament de Planejament contemplava la figura de la subhasta per a les vendes i cessions del dret de superfície, i no el concurs, tal i com el consistori de la ciutat comtal havia fixat per a l'illa de cases central de Renfe-Meridiana. Com diu un membre de la FAVB:

"En la subhasta guanya el millor postor. En canvi, en el concurs públic, l'ajuntament adjudica els terrenys al pro-

jecte que creu convenient, i el criteri d'elecció és sempre discutible; és a dir, que l'adjudicarà a qui vulgui".

La venda de l'illa de cases central de Renfe-Meridiana, d'altra banda, hauria significat un bon negoci per a l'ajuntament de Barcelona, més que la cessió, ja que el cent per cent dels antics propietaris ja estan expropiats, operació que ha costat al voltant dels 800 milions de pessetes (expropiació i desnonament). L'oferta que espera obtenir l'ajuntament s'apropa als 5.000 milions de pessetes, oferta que, segons es va rumorejar pocs mesos enrere, va ser feta per El Corte Inglés.

Hi ha una part de l'illa de cases central de Renfe-Meridiana que no s'ha hagut d'expropiar, ja que pertany a l'ajuntament de Barcelona, gràcies a la cessió que la Renfe li va fer d'un paquet de sòl –de la qual el terreny de l'illa de cases central en representa una ínfima part– l'11 de maig de 1977, sent l'alcalde de la ciutat Josep Maria Socias Humbert. El preu de la cessió de Renfe va ser de 250 milions de pessetes per tot el paquet de sòl.

Així, doncs, comptant que amb la cessió per 50 anys, l'ajuntament a penes si hauria pogut adjudicar el terreny per 2.500 milions de pessetes, i que amb el Plec de Condicions d'octubre de 1990 –amb venda i no cessió– les ofertes mínimes serien de 5.000 milions de pessetes, l'ajuntament de Barcelona pot traure'n un benefici immediat que voltaria els 4.000 milions de pessetes. És a dir, 5.000 milions de la venda menys el cost de les expropiacions. A llarg termini, però, aquesta operació resulta poc aventatjosa per la ciutat, ja que perd un immillorable terreny de caràcter públic.

Els 25.000 m2 de l'illa de cases central de Renfe-Meridiana es convertien, segons el Plec de Condicions del 6 d'octubre de 1990, en 83.000 m2 de sostre, que es dividia en de la següent manera: 30.000 m2 de sostre d'oficines; 14.000 m2 de sostre hoteler; 2.500 m2 de sostre d'equipament públic; i 4.500 m2 de sostre d'equipament privat.

D'aquesta classificació, els 14.000 m2 de sostre hoteler és un altre dels motius de discrepància entre l'ajuntament i la Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona. La FAVB, en les al.legacions al Plec de Condicions, es remet a la Memòria del Pla Parcial de Renfe-Meridiana de 1984, que estableix en referència als edificis residencials (segons el plec de condicions de 1990, hotelers) que "es destinaran a un tipus de residència diferent a les vivendes habituals de l'illa Nord; es pensa en residència per a jubilats en règim no assistencial, residència de viatgers, alberg de joventut, d'estudiants, etc.". Per tant, de residència de jubilats o estudiants, els plecs de condicions han determinat l'ús d'aquests 14.000 m2 a sostre hoteler, que en mans privades es converteixen en un objectiu molt més cobejable i atractiu que l'anterior.

A partir d'aquest fet, el canvi de destinació del sostre hoteler va fer malpensar a més d'un dels afectats per les expropiacions, en relació sobretot a l'interés que podia tenir l'ajuntament de Barcelona a vendre l'illa de cases central de Renfe-Meridiana. Un dels veïns expropiats comenta a EL TEMPS:

"On teniem les cases havien de fer-hi equipaments, però l'ajuntament va decidir vendre-ho a empreses privades perquè està endeutat fins al coll i necessita tocar-ne de calents".

Tampoc no pot oblidar-se que la zona de Nova Centralitat de Renfe-Meridiana es troba situada a pocs quilòmetres del centre de la ciutat, perfectament comunicada en l'actualitat per la Meridiana; i que en breu, el 2n. Cinturó hi passarà per sobre, apropant-t'hi tan o més que el centre de Barcelona, el nord del Barcelonés o el Maresme, comarques com se sap amb un alt nombre d'habitants.

Ara com ara, el plec de condicions de 1990 es troba a l'espera d'una revisió per part de la junta de govern de l'ajuntament de Barcelona, que és qui té l'última paraula sobre el tema abans que els terrenys siguin objecte d'un concurs públic. Sembla ser, però, que a la vista de l'oposició que ha tingut el canvi de destinació de l'illa de cases central de Renfe-Meridiana, l'ajuntament ha decidit *aparcar* la venda fins després de les eleccions municipals del pròxim mes de maig.

E. Company

25.000 m² en espera de sortir a la venda. JORDI MORERA

PAIS

Entrevista a Jaume Bartomeu

"Els coprínceps han de regnar però no governar"

Jaume Bartomeu és conseller de finances, comerç i indústria del govern andorrà.

El passat mes de gener una greu malaltia va obligar a dimitir Josep Maria Beal, síndic general (president del Parlament), això va representar un canvi de majoria al si del Consell General (Parlament) a l'hora d'elegir un nou síndic. Cinc dels consellers que havien donat suport a l'actual govern van canviar l'orientació del seu vot, i obligaren l'executiu a governar en minoria. Andorra té actualment un sistema electoral majoritari que reparteix els vint-i-vuit escons del Consell General entre set parròquies a raó de quatre per circumscripció; això comporta que zones poc poblades tenen en el parlament el mateix pes polític que les parròquies més poblades. Es en aquest sistema electoral que molts sectors de l'opinió pública d'Andorra la Vella i Escaldes-Engordany, les parròquies amb més electors, busquen l'explicació a la crisi del mes de febrer. Però a les altres cicumscripcions no es veu amb bons ulls la instauració d'un sistema electoral proporcional que comporti una pèrdua del nombre de representants i d'influència d'aquestes parròquies. Jaume Bartomeu, membre del grup que va guanyar les eleccions legislatives del més de novembre de 1989 i conseller del govern d'Andorra, ha explicat a EL TEMPS el seu punt de vista sobre la situació política actual i el futur de les institucions andorranes.

—¿Per què la dimissió per motius de salut del síndic Josep Maria Beal ha trencat la majoria parlamentària?

—El que ha succeït és que determinades persones que estaven en la majoria parlamentària, sota uns criteris poc polítics fonamentats en qüestions personals, han considerat més adient donar prioritat a un plantejament basat en criteris d'interessos parroquials en compte de basar-se en perspectives nacionals. D'altra banda els sectors ultraconservadors, que van perdre les eleccions generals al desembre de l'any 1989, no tenen la responsabilitat política d'esperar les properes eleccions legislatives i prefereixen intrigar i conspirar per intentar transformar un resultat que els hi fou negatiu en un presa de poder per la via del trasbalsament.

—¿Es ingovernable Andorra amb l'actual sistema polític?

—No, crec que noi una bona prova d'això és que el govern continua governant i exercint les seves competències. L'administració encara no ha quedat aturada. Malgrat que el Consell General encara no ha votat el pressupost, s'està duent a terme, no només el funcionament normal de l'administració, sinó fins i tot obres d'inversió, en aplicació de la Llei General de Finances Públiques. Això vol dir que Andorra no és ingovernable.

—Però alguns membres de l'oposició majoritària van afirmar en una roda de premsa la seva voluntat d'oposar-se de manera sistemàtica a qualsevol proposta del govern...

—Tinc entès que ho van afirmar en una roda de premsa, com també tinc entès que van dir que boicotejarien el pressupost d'aquest any. Però la realitat és que, l'endemà d'aquesta conferència de premsa, el Consell va votar en un 99% un projecte de llei de crèdit extraordinari que havia presentat el nostre govern. I d'acord amb aquest projecte de crèdit extraordinari es duen a terme actualment tota una sèrie d'obres públiques d'infrastructura.

—¿I les partides destinades a la construcció d'habitatges socials i a l'habilitació dels locals de la ràdio i la televisió?

—Ha estat un gran error polític intentar aturar aquests dos projectes promoguts pel govern. Hem d'esperar que el seny s'imposi i es rectifiqui aquesta actitud. De totes maneres el govern té regularitzada la seva situació, malgrat el refús eventual del Consell General, perquè aquest tema, el de les vivendes socials, està encara en fase d'estudi. El Consell l'ha aturat, però no l'ha refusat.

—¿L'existència de partits polítics d'àmbit estatal i un sistema electoral proporcional són la solució per a una Andorra més estable?

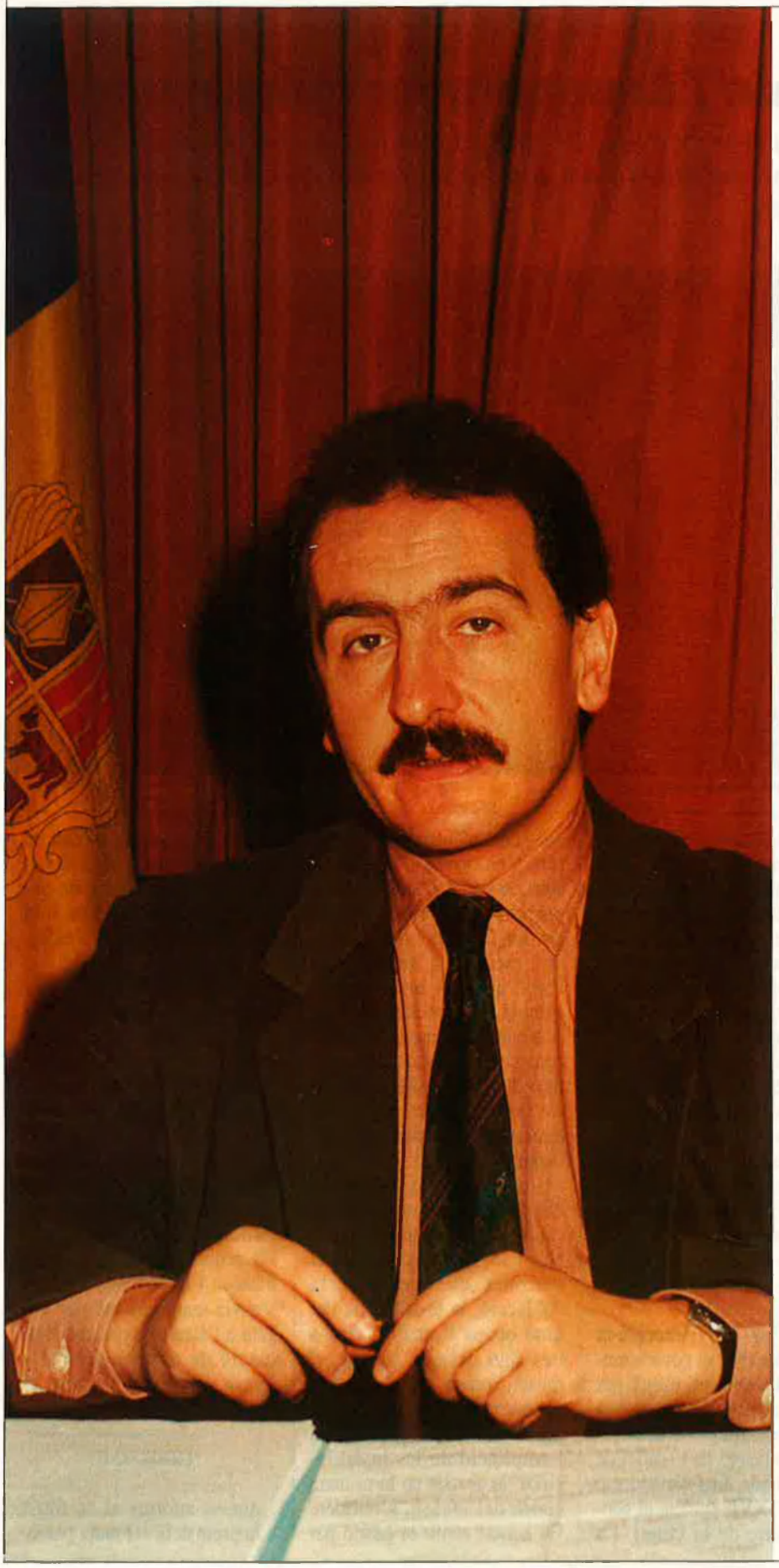
—L'existència de partits polítics es fa cada vegada més indispensable, amb el benentès que Andorra és una comunitat petita i continuarà sent-ho encara que tinguem partits d'àmbit nacional. La qüestió de la llei electoral és diferent, ha d'anar conjuminada amb l'establiment d'una definitiva delimitació de competències i amb una llei general que estableixi una transferència anual concreta de partides pressupostàries d'inversió a les diferents parròquies. El que no es pot fer ni voler és que les parròquies més poblades accedeixin en exclusiva al poder i puguin actuar en detriment de les corporacions menys poblades, ni viceversa, voler marginar les parròquies més habitades i voler defensar únicament i estricta els interessos d'unes parròquies. La llei electoral ha d'arribar amb una definició de les competències i amb just repartiment del pressupost de l'estat.

—¿Fins on arriba el poder dels coprínceps i quin paper han fet en aquesta crisi?

—Els coprínceps en la crisi que hi va haver, perquè al meu entendre aquesta ja s'ha acabat, ni tenien ni van fer cap paper especial. Els coprínceps són els caps de l'estat i la discussió política s'ha situat dins del Consell General dels caps de l'estat. Els coprínceps hi tenen un paper important, però estem en un procés constituent. Nosaltres entenem que els coprínceps han de veure reduït el seu àmbit competencial a una situació definida, d'alguna manera, un estat com el de la reina d'Anglaterra, és a dir que regnin però que no governin.

—¿En quin punt es troba el procés constituent?

—El procés constituent es troba en una

fase de preparació i d'ajustament, de manera que treballarà la comissió tripartida (formada per representants del Consell General i les delegacions dels dos copríncips), que efectuarà, en principi, la primera reunió durant la primera quinzena d'abril. El Consell General ha adoptat aquesta mateixa setmana un acord on es tracta de definir el marc general d'un futur estat de dret d'Andorra, en què el Consell General tingui tot el poder legislatiu, el govern sigui l'executiu, el poder judicial funcioni amb una independència totalment garantida i els co-prínceps siguin els caps d'estat que donin un conjunt coherent a tota aquesta estructura institucional, amb el benentès que la sobirania ja no emanarà dels senyors feudals com fins ara, sinó del poble.

—¿Quins són els punts bàsics del projecte de modificació del codi de la nacionalitat que permetrà l'accés a la nacionalitat andorrana a més gent de la que fins ara podia accedir-hi?

—L'any 1985 es van fer una sèrie de modificacions, però no es va aconseguir posar un terme a la injustícia que representa el que els nens nascuts a Andorra des de l'any 1975 fills de pares estrangers residents a les Valls no puguin accedir a la nacionalitat. La proposta de modificació que hem presentat permetrà integrar aquests joves i a la vegada introdueix per primera vegada en la història d'Andorra la possibilitat de naturalització, és a dir, que persones que hagin arribat a Andorra i s'hi hagin establert abans de 1960, podran optar per la nacionalitat andorrana. Amb aquestes dues grans modificacions n'hi ha una altra que és la proposta d'intervenció d'una sèrie de normes que evitin la doble nacionalitat. La modificació del codi feta el 1985 permet als estrangers que opten per la nacionalitat andorrana a través del matrimoni o d'avantpassats mantenir la seva nacionalitat d'origen. Això genera un greuge comparatiu per als mateixos andorrans, que no poden optar per cap altra nacionalitat. També representaria problemes per a la mateixa identitat andorrana, si tenim en compte que el criteri bàsic perquè Andorra sigui admesa en la comunitat internacional és tenir un territori, una sobirania i una població amb una nacionalitat, podem arribar a un punt en què la gran majoria d'andorrans tingui a més una altra nacionalitat, i això seria suïcida per a la identitat andorrana i per a l'estat andorrà; per això es vol evitar la doble nacionalitat.

Francesc Robert

Museu de l'Assegurada: quinze anys

La Col·lecció d'Art Segle XX donada a la ciutat d'Alacant pel pintor i escultor Eusebi Sempere ha romàs pràcticament paralitzada durant quinze anys. La despreocupació del govern municipal n'és la principal causa.

Les condicions del museu són un perill per al fons cultural que alberga. JUAN CARLOS

L'any 1977, el pintor i escultor Eusebi Sempere donava a la ciutat d'Alacant la seua col·lecció particular d'art del segle XX. Aquesta col·lecció reuneix tendències artístiques tan significatives com l'abstracció lírica i geomètrica, l'art òptic i el constructivisme. Obres de Joan Miró, Víctor Vasarely, Alexander Calder, Giacometi, Gargallo, Julio González, Schoffer, el propi Sempere, Alfaro, Juan Gris, Kandinsky, Millares, Tàpies, Saura, Braque, Chagall i així fins a completar una nòmina de cent dinou artistes i un fons de cent seixanta-tres obres doten aquesta col·lecció d'una singularitat única dins el context museològic de l'estat espanyol.

El fet que l'herència de Sempere esdevinguera pública, obria tota una sèrie d'expectatives culturals i artístiques en la ciutat. Una gestió municipal inexistent ha convertit el museu en una mena de cementiri artístic lluny de les aspiracions de Sempere.

Ara, i després de nombroses denúncies en premsa –l'última la filtració d'un informe adreçat a l'alcalde José Luís Lassaleta pel director del museu, Segundo García, on es posava en relleu la situació d'abandó que pateix el museu sense pressupost propi i amb clares mancances d'infrastructura mínima–, sembla que les autoritats municipals han recuperat l'interès per aquest patrimoni artístic i cultural.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Quan l'any 1977 Sempere fa la seua donació, el govern municipal d'aleshores, dirigit per Ambrosio Luciánez, antiga UCD, s'encarrega de la reforma i habilitació de l'edifici de l'Assegurada, una construcció del segle XVII situada al centre històric de la ciutat. La col·lecció s'hi instal.la i Sempere s'encarrega d'ampliar-la amb noves adquisicions, sempre per compte propi o fruit de les donacions d'artistes amics de l'escultor. L'arribada del PSOE al poder municipal eixampla les expectatives. Però és a partir del canvi municipal quan comença la decepció. La falta d'interès, la despreocupació del consistori, fan que el mateix Sempere pense de traslladar la col·lecció.

Una dada que confirma la desídia de l'ajuntament alacantí: quan mor Eusebi Sempere l'any 84 no es convoca el patronat que gestiona la col·lecció, la presidència del qual ocupa l'alcalde, fins a tres anys després. Mentre, el museu roman sense director, pressupost real i òbviament sense gestió. Projectes com l'ampliació de les instal.lacions, ja gestats en la primera època del museu, s'obliden. En aquest sentit la gestió per part de la regidoria de cultura encapçalada per José Antonio Martínez Bernícola s'ha caracteritzat per una absoluta falta de visió política i cultural.

L'any 89 Segundo García és nomenat director de la Col·lecció Art Segle XX. La falta de recursos econòmics i humans fan que formule una sèrie de demandes per tal de posar en funcionament el museu. Al setembre d'aquell any la junta directiva arriba a una sèrie d'acords per tal de fer factible aquest funcionament. Els acords no arriben a actualitzar-se i al novembre del 90 s'envia una carta-informe urgent a l'alcalde exposant la situació de desatenció i bloqueig en què es troba el museu.

L'INFORME

Aquest informe es va filtrar a la premsa la setmana passa-

da. En ell s'exposa de forma detallada la problemàtica del museu. La principal dificultat és l'adjudicació de pressupost. Un pressupost que existeix però que no ha pogut ser aprovat perquè l'Ajuntament no ha convocat la junta directiva. Des del novembre de l'any 89, el museu només ha comptat amb 200.000 pessetes.

Aquesta minsa quantitat va servir per condicionar un despatx inexistent fins aleshores. Les despeses posteriors, entre les quals destaquen 90.000 pessetes per a la reparació d'obres, un Yvaral, un Adami i un Asins, van ser abonades pel mateix director. En referència directa a l'ajuntament, l'informe assenyalava: "Ha de pensar molt bé què desitja per a Alacant, un cementiri com fins ara o un museu real, i fer efectiu el seu compromís moral amb el suport econòmic suficient".

El document incideix també en la necessitat de reforçar la seguretat de l'edifici, vist el fàcil accés a través de la terrassa situada en la tercera planta. Denuncia la falta de personal –només hi ha tres vigilants–, i d'infrastructura. Totes aquestes qüestions han estat comprovades per EL TEMPS.

L'informe lamentava "la manca d'una política patrimonial intel.ligent decidida a explotar amb eficàcia els recursos amb què compta".

A L'EXPECTATIVA

Ara que la situació del museu ha arribat a l'opinió pública, les expectatives tornen a obrir-se. L'ajuntament s'ha afanyat a convocar la junta directiva per tal d'aprovar el pressupost. D'aquest pressupost depèn que el museu continue sent un magatzem d'art o un veritable centre cultural.

Patrícia Alberola

Segundo García, director del Museu de l'Assegurada-Col·lecció Art Segle XX.

Segundo García, llicenciat en Belles Arts i catedràtic d'institut. Va crear i impulsar el centre d'investigació i experimentació Eusebi Sempere depenent de la Diputació Provincial del qual va ser director els anys 84-87. Destituït del seu càrrec després d'una maniobra política, és actualment director del Museu de l'Assegurada des de l'any 89.

—Senyor García, ¿confirma les informacions aparegudes en premsa que denuncien la situació del museu de l'Assegurada?

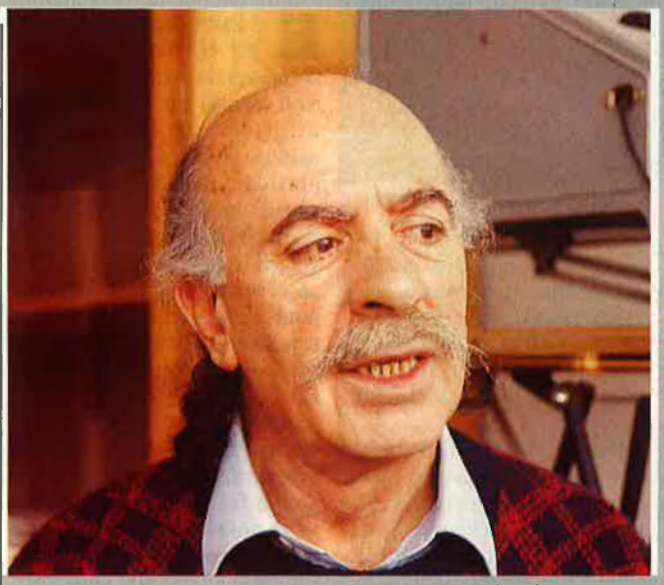
—Sí, les informacions filtrades a la premsa són certes, però cal afegir que l'informe al qual fan referència data del novembre passat i algunes coses han millorat des d'aleshores. Espere que el problema principal, el pressupost, se solucione els pròxims dies i comencem a funcionar.

—Faça una valoració del museu de l'Assegurada.

—Bo, en el seu moment hauria pogut ser un museu emblemàtic. De fet en un moment en què a Espanya no hi havia obres de Juan Gris, ací hi havia. És un museu petit en comparació als centres actuals d'art contemporani com l'IVAM de València, el museu de Barcelona o el Reina Sofia de Madrid. Ara bé, cap d'aquests museus ofereix un panorama tan ampli i reuneix gent tan diversa com aquesta Col·lecció Art Segle XX feta per Sempere.

—Durant quinze anys el museu ha estat pràcticament paralitzat. ¿Com qualificaria l'actuació en aquest sentit feta des de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament d'Alacant?

—Pense que més que de la Regidora de Cultura hem de parlar de l'actuació de l'Ajuntament, que no ha tingut consciència del que significa un museu com aquest. Això és,

JUAN CARLOS SERRANO

va ser, una iniciativa privada, com ho són els museus d'art contemporani d'Elx o Vilafamés. Ara bé, aquestes iniciatives privades han de recollir-les i potenciar-les les institucions. Els ajuntaments han de ser conscients d'allò que tenen i crec que el d'Alacant no ha assumit la importància d'aquest museu. D'altra banda les actuacions en aquest sentit no han de ser únicament municipals...

—Vol dir...

—Vull dir que la resta d'institucions han d'implicar-s'hi també. Per exemple, a la província d'Alacant hi ha dos museus d'art contemporani, aquest i el d'Elx, disten només 20 quilòmetres i les relacions entre els dos haurien de potenciar-se extraordinàriament i, que jo sàpiga, la Diputació en aquest sentit no ha fet res. En l'àmbit del País Valencià la cosa és més sagnant...

—Es refereix a l'actuació de la Conselleria de Cultura?

—Sí. A València es crea l'IVAM, que és un gran centre i que ha d'estar a València i em sembla molt bé. El que no em sembla tan bé és que s'obliden altres llocs del país on hi ha museus d'art contemporani.

—¿El centralisme valencià?

—Jo això del centralisme no m'ho acabe de creure però... Les institucions haurien d'evitar suspicàcies, crear una xarxa de relacions. Imagina't el museu de Vilafamés, l'IVAM i aquest d'Alacant funcionant de manera coordinada. Podria crear-se un circuit al País Valencià francament interessant. Es podrien fer coses culturalment imprescindibles i políticament importants, i això exigeix que la Conselleria no sols inverteseca a València.

—¿Quines són les espectatives més immediates del museu que vostè dirigeix?

—Una vegada tinguem el pressupost, que espere que per fi el tinguem, intentarem rellançar-lo. D'una banda treballarem per potenciar-lo dins la ciutat i després intentarem tornar a implicar els artistes que van estar relacionats amb el museu bé perquè eren amics d'Eusebi Sempere o pel que fóra. Intentarem cooperar amb altres centres d'aquestes característiques i crear un centre de documentació perquè interessa que l'Assegurada no sols siga un museu sinó també un centre d'estudi i d'investigació.

Antoni Escarré. RAFA GIL

SETMANA · PAÍS

El Consell de la Generalitat Valenciana va aprovar la setmana passada l'adscripció de la Direcció General de Política lingüística a la Conselleria de Cultura que presideix Antoni Escarré.

D'aquesta manera, la nova direcció general comença a tenir una entitat definida i podrà encetar les seues tasques amb plena normalitat. El Gabinet d'ús, màxim organ dedicat a la normalització fins ara, desapareixerà i deixarà les seues competències a la direcció general acabada d'estrenar.

Josep López de Lerma. ARXIU

Josep López de Lerma, president de la Federació Intercomarcal de CDC a les comarques gironines i un dels principals homes de confiança de Miquel Roca a Girona, ha presentat la dimissió del seu càrrec. Fonts del partit han explicat que els motius que l'han portat a plegar són, entre altres, les tensions amb Unió Democràtica de Catalunya, soci de coalició, i la crisi Roca-Pujol, tot i que en la seva carta de dimissió no fa cap referència a aquests motius. La dimissió de López de Lerma és significativa atès el seu caràcter de dirigent destacat del partit tant a les comarques gironines com en la política convergent a l'ombra de Roca a Madrid, on és diputat al Congrés, càrrec que de moment manté. El dirigent dimitit havia destacat per les seves crítiques al pacte entre CDC i Unió, que més d'un cop havien estat públiques.

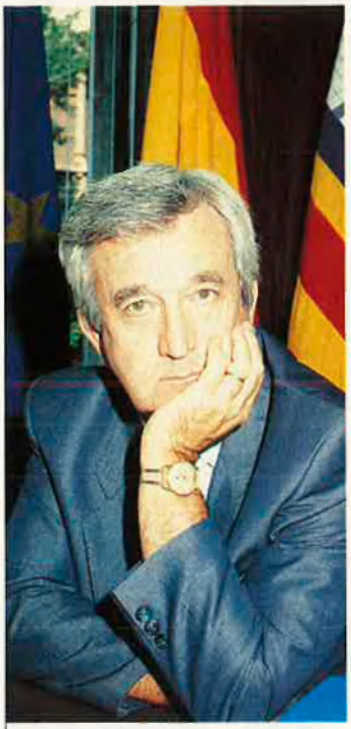
El PP 'felicita' el PSM

El Partit Popular ha "felicitat" el PSM pel seu quinzè aniversari. Una felicitació molt original que ha provocat la indignació entre les files nacionalistes. Gabriel Canellas, com a president del PP-Balears, ha adreçat una carta als diputats del PSM, Sebastià Serra i Joan Mayol, en la qual, després de felicitar al seu partit, escriu: "Mai no podria compartir ni es vostro pensament polític ni moltes de ses vostres actuacions (...) algunes de ses que han consistit a pendre-li batlies a's Partit Popular, aprofitant es vots de regidors traïdors a's seu partit(...). I no ho podria fer perquè això suposa voler governar en contra de sa voluntat majoritària des poble. En canvi sí que puc compartir s'estimació per sa nostra terra i sa lluita per fer país pensant tan sols en es benestar des qui mos vendran darrere (...) Però s'atraquen eleccions i n'hi ha que fan comptes per poder governar després des mes de maig aquesta comunitat comptant amb sos vostros vots i amb sos que en treguin alguns altres, si es que en treuen prou(...) Crec que si voleu mantenir sa fama de coherència que vos heu guanyat amb tants de sacrificis, heu de manifestar clarament que mai no fareu costat a sa construcció de 20 camps de golf a Mallorca [en referència a un projecte del candidat socialista Francesc Obrador] i que mai es vostros vots daran sa presidència de sa comunitat autònoma a qui així s'expressi (...) Si no ho feis així, no podré pensar altra cosa que sa vostra postura és també demagògia i denunciar-ho".

Una vegada rebuda aquesta felicitació, el Partit Socialista de Mallorca ha adreçat una carta oberta al President Canellas. El PSM agraeix que: "per damunt de qualsevol consideració el Sr. Canellas és el nostre president, de tots els habitants del nostre país", i la deferència "digna d'un president". Però després d'agrair el detall, el PSM contesta a les recomanacions que el president li fa a la seva carta: "El senyor Canellas, per ventura d'una manera que si no coneguèssim la seva bonhomia es podria interpretar com a impertinent, gosa demanar-nos que no pactem després de les properes eleccions amb aquells que han anunciat públicament la seva intenció de construir vint camps de golf(...) La qüestió és sense dubte important i (...) hem de contestar públicament també en termes prou entenedors i sempre amb la mateixa cordialitat amb què ens distingeix el Sr. Canyelles. Sr. Canellas, la nostra intenció és anar a per totes en aquestes eleccions. Estem convençuts que l'espai polític del nacionalisme progressista és el que més li convé al conjunt de la població del nostre país. No ens hem tornat nacionalistes fa dos dies, com altres. No estem trufats de trànsfugues, ni de fitxatges d'última hora. No ens han de dir el que hem de fer des de Madrid, sigui del govern o de l'oposició, ni tampoc des de cap despatx d'urbanitzadors, o de cap grup econòmic (...) I anirem a per totes electoralment convençuts que entre tots hem de mantenir i millorar el nivell de benestar que amb el seu esforç han assolit els mallorquins(...) Creiem sincerament que som els nacionalistes els que millor podem resoldre els problemes del nostre país. L'experiència ens diu que només aquelles nacionalitats governades per nacionalistes marxen bé i ténen cura dels seus interessos històrics, culturals i econòmics. Som l'únic partit nacionalista amb experiència, arrelament i força que hi ha a Mallorca. L'únic, senyor Canellas. Això ens dóna la consciència clara dels nostres deures i de la nostra responsabilitat. Per tant, no passi pena senyor Canellas, quan governarem no es faran els vint camps de golf que qualcú vol fer, ni es revisarà el Catàleg d'Espais Naturals, es reformarà l'Estatut; tendrem competències en educació, sanitat, ordre públic, la nostra llengua serà realment oficial, tendrem televisió pròpia i el nivell de vida i de benestar de tots els mallorquins, no només es mantendrà sinó que millorarà substancialment i en definitiva avançarem cap a un autèntic autogovern en el marc d'una Europa plural i democràtica".

Un bon començament de campanya que fa suposar que els pròxims mesos, fins al 26 de maig, seran d'allò més divertits.

Miquel Payeras

Gabriel Canellas i Sebastià Serra. ARXIU

Pantà de Rialb, s'acaba el compte enrere

Els veïns dels pobles de Tiurana, Bassella, Miralpeix, Castellnou de Bassella, Aguilar i la Clua, a la Noguera, veuen que 20 anys després que es comencés a parlar del Pantà de Rialb, ara només es qüestió de dies. L'obra de la presa, que se suposa ha de donar aigua a les Garrigues, ja ha estat adjudicada i es començarà a construir aquest mateix any. D'altra banda, la comissió de valoració de les indemnitzacions dels afectats va ser constituïda fa dues setmanes a Lleida.

L'administració té previst repartir sis mil milions de pessetes en les indemnitzacions dels 500 veïns dels pobles que quedaran negats per les aigües del pantà. Aquest pressupost s'ha multiplicat per cinc des que es va iniciar el projecte. Ara el cost total de l'obra ja supera els 20 mil milions de pessetes. En la primera reunió de la comissió de valoració els alcaldes de Bassella i Tiurana van refusar la proposta d'indemnització per als veïns afectats. La Confederació Hidrogràfica de l'Ebre no contemplava en la seva proposta cap compensació per als jubilats, i l'administració no va accedir a buscar una nova feina per als qui perdien la seva amb el trasllat forçat. El representant del govern de l'estat va dir que buscar llocs de treball per a les persones desnonades seria anticonstitucional.

Paral.lelament, l'oposició a la construcció del

ARXIU

pantà de Rialb que havia estat tan forta i polèmica, s'ha debilitat. L'administració tira endavant la seva maquinària i dóna indemnitzacions que són les més elevades que s'han donat mai, segurament perquè no volen que Rialb es converteixi en un nou Riano. Les indemnitzacions seran bones per als que no viuen als pobles afectats i els donarà diners per unes cases a punt de caure, però ni tots els diners del món seran prou per substituir les cases, els orígens i la vida dels que encara hi viuen i hi treballen. Però el compte enrrere fa temps que corre i sembla que el pantà de Rialb, malgrat tot, acabarà sent una realitat.

Judith Casaprima

L'Albufera, un nou desastre ecològic

Una vegada més s'ha arribat tard! L'administració no ha pogut evitar que una mà ecocida produïra un nou desastre ecològic: quasi 15 tones de peixos suraven sense vida sobre les aigües del llac de l'Albufera.

La imatge televisiva de dos o tres tècnics de l'Agència del Medi Ambient en una barqueta, intentant esbrinar la procedència de la contaminació, era força trista. Així ens va; una barca de fusta i dos o tres persones, per a un llac de 2.837 hectàrees i enfront d'una catàstrofe ecològica de grans dimensions.

Enfront d'això, ¿què podem dir els ecologistes?

En primer lloc, que de poc ens serveix tenir parcs naturals declarats, quan realment aquests espais naturals, continuen totalment desprotegits. I en segon lloc, que si això s'esdevé en el Parc de l'Albufera, que és quasi l'únic que té una junta rectora, un patronat i pla rector aprovat, ¿quines coses ens ocorreran en els altres espais naturals protegits que encara no tenen aquestes línies directrius constituïdes? I, ¿què ocorrerà en totes les zones d'interès ecològic del País Valencià que no estiguen protegides?

Un medi natural com l'Albufera, tan bell i de tan alt interès paisatgístic i faunístic internacionalment, no pot continuar sent degradat com ho és ara. Les 21.120 hectàrees declarades parc natural necessiten molt més que la protecció que reben en aquests moment. Si no hi ha mitjans suficients, això no és problema del poble valencià, que es doten, que es cree la Conselleria de Medi Ambient i, sobretot, que es comence a canviar de mentalitat a l'hora de relacionar-se amb la natura si és que de veritat volen protegir el patrimoni natural valencià, que per una vegada, comencen a primar els interessos ecològics (que són els de tots els valencians) enfront dels interessos urbanístics i econòmics (que són els d'uns pocs), com fins ara ha anat succeint a l'Albufera i en altres llocs també.

El llac de l'Albufera no pot permetre's el luxe que representa la mort impune de centenars de milers de peixos, alguns d'espècies autòctones valencianes i fins i tot protegides, perquè algú no té vegonya de llançar els seus vessaments en qualsevol lloc; però la cosa pitjor és que això és consentit des dels ajuntaments i la Generalitat, perquè pér a això està el "cànon de vessament", és a dir que el que contamina, pot continuar contaminant, si hi paga un cànon.

Això és impresentable i a partir d'ara, Els Verds, com també molta gent, exigim que el que contamina deixe de contaminar fulminantment. Perquè les imatges de milers de llisses, fartets, samarucs etc. i altres espècies que donen valor a la riquesa de l'Albufera, indignen a tot un poble. ¿Fins a quan?

José Merlo Lillo
Els Verds. València

Antoni Gregori Mira Perceval és des del dimarts passat el nou president de la Diputació Provincial d'Alacant. Càncer, 36 anys, dos fills, graduat a Califòrnia i llicenciat en economia i empresarials a València, Perceval ocupa la vice-presidència de la Diputació des del 27 de juny de 1983, com a responsable provincial d'Hisenda. Conseller de La Caixa d'Estalvis Provincial, regidor sense cartera de l'Ajuntament d'Ala-

Antoni Gregori Mira Perceval. ARXIU

cant, carnet socialista des de 1979, és suplent del comitè nacional del PSPV-PSOE i vice-secretari general del socialisme local. Al seu discurs d'investidura comentà: "Valenzuela, objecte d'una vertadera campanya de difamació, és difícil de substituir."

Benigno Camañas, director del rotatiu castellonenc *Mediterráneo*, i el seu gerent, Jaume Abella, anyoren cada dia més el

Jaume Abella. RAFA GIL

seu abisme, confirmant la probable substitució d'Abellà per conduir el diari. En un enfocament més realista, Abellà va frenar l'eixida del periodista valencià i el safari d'una edició a Elx, sent partidari, igual que una part voluminosa del consell d'administració, d'assegurar un paper informativament centrat a Castelló. Les diferències amb Camanas ja produïren que l'anterior responsable tributari del diari, Francesc Senon, abandonara la responsabilitat econòmica, i que Ximo Puig, secretari de comunicacions de l'honorable i la seva dona, la periodista Empar Panadero, volaren a la més pacífica vida municipal.

IDEES

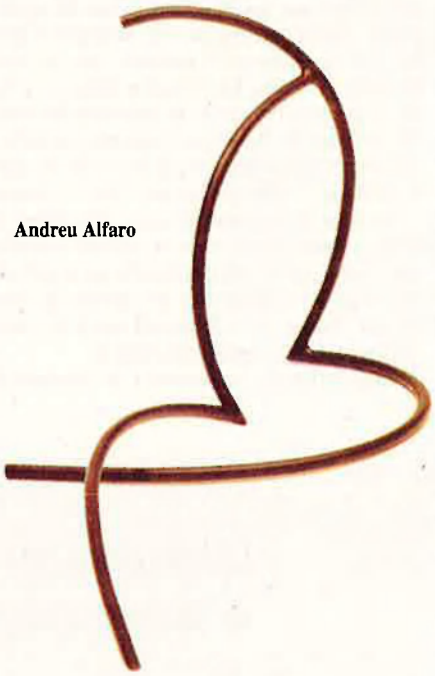
L'altre 23-F

Estem tan centrats en el temps que vivim que, quan s'experimenta algun canvi ens creiem que s'ingressa a una nova època. Tanmateix, hi ha períodes en què el canvi és molt més manifest que altres i la divisòria que produeix és, consegüentment, més pronunciada. Així, es reconeix els anomenats "períodes axials" de la humanitat, en què es produeixen innovacions tan diferenciades que es consideren com a èpoques *ante* i *post* d'un esdeveniment determinat. La primera "època axial" de la història ha estat definida pel filòsof Karl Jaspers: "Fou el segle VI aC, amb la coincidència extraordinària del sorgir de la civilització grega amb la filosofia i la ciència, la religió hindú (Buda), l'hebrea (els profetes), la iraniana (Zoroastre) i la saviesa xinesa (Confunci)". "Altres èpoques axials són l'adveniment del cristianisme (segles I-III) seguit pel Renaixement (s. XIV-XV), la revolució científica ((s. XVI, fins avui), com també les grans guerres (1914 i 1939). En el segle actual hem viscut una de les més grans conseqüències de la revolució científica: esbrinar el secret de la llum i del foc dels estels: l'energia nuclear, que produeix una divisòria profunda en la història en pre-atòmica i postatòmica. Durant la generació present s'ha produït un esdeveniment axial del qual hem anat coneguent lentament el seu significat i conseqüències: ha estat l'ensfonsament d'una utopia, la fe en la prosperitat i progrés inaturable i *in crescendo,* basats en l'energia barata i suposadament inexhaurible del petroli. El 17 d'octubre 1973 sorgí un nou dels "moments axials" amb la imposició de l'embargament del petroli pels països àrabs. Es tancava així l'època de l'energia barata i la creença en una font infinita de combustible.

Els països àrabs van procedir a emprar l'arma de l'embargament com a protesta contra la política pro-israelí dels EUA. Aquesta decisió la van adoptar després d'haver consultat els xeics àrabs a un agència assessora tècnica de Boston, el que s'anomena un *think tank,* sobre quin seria l'efecte a l'economina de l'Occident amb l'augment del preu del petroli. El dictamen fou que després del xoc i de la crisi inicials, les economies occidentals s'ajustarien i es recuperarien; des d'aleshores l'or líquid va anar omplint amb or sòlid els cofres dels emirs.

El control del preu de l'energia del combustible líquid, ha provocat el conflicte del Golf Pèrsic, i ha emmarcat una nova època, "un nou ordre", en aquest gran "vesper" com és el Pròxim Orient. Ha estat la decisió presa per Bush amb l'ultimàtum del 23-F d'enguany (que, com el 23-F "original", anava impregnat del mateix esperit de violència) d'iniciar l'ofensiva terrestre dels aliats contra l'Iraq, el que va començar la possibilitat del pretès "nou ordre". Tot una curiosa coincidència de dates a través de l'espai i del temps.

No tenen res de nou els conflictes armats al Pròxim Orient; ja a l'alba de la civilització, a Sumèria, es descriuen les primeres guerres de conquesta amb la finalitat d'ocupar terres fèrtils d'al.luvió del Tigris i de l'Eufrates, amb operacions per a l'adquisició de ferro i coure, la pólvora i l'urani de l'antiguitat. Cinquanta segles més tard, els britànics traçaren amb fronteres artificials els components del que constitueix avui dia el *vesper* del Pròxim Orient. Després de la segona Guerra Mundial, per obra i gràcia de la *solució final* (*Endloesung*) del *problema* jueu pel nazis, com a *compensació* de l'holocaust, es fundà l'estat d'Israel. ¡Qui ho hauria dit!, que Hitler, en exterminar milions de jueus, ajudaria al restabliment d'Israel després de més de vint segles de diàspora: ¡una de tantes paradoxes de la història! Un nou component del *vesper,* que fou propulsat entusiàsticament per la Unió Soviètica amb l'ambaixador Gromiko al capdavant, amb la sana intenció de crear,

Andreu Alfaro

al mig dels estats feudals àrabs, un de tendències radicals, l'estat d'Israel, que propagaria el credo marxista per tot el Pròxim Orient, continuant així la vella política dels tsars de figurar en el *gran joc* de la regió.

Molts i ben prolongats han estat els diversos "contactes" europeus amb el món àrab. El primer fou al Guadalete (711), i el més decisiu als camps catalànics (732) quan Carles Martell va traçar "la línia a la terra", i va deturar l'expansió de l'Islam; si hagués perdut, a "Oxford s'hauria ensenyat l'Alcorà enlloc de la Bíblia". Van seguir la reconquesta, els turcs, l'aventura del general Prim i, al segle XX, el nostre "mini-Vietnam", pels anys 20, els oblidats desastres del Marroc. I arribem a la qualificació contemporània: "los lazos eternos de amistad que nos unen con los pueblos árabes", tan agraïts érem envers als 100.000 fills de Mahoma que van lluitar en la "Cruzada por la civilización cristiana contra los sin Dios". ¡Si n'està plena,

de contradiccions i absurds la història".

L'home, com a producte de l'evolució, presenta en el seu cervell una porció que és vestigi del seu origen rèptil, el paleocòrtex, al qual es van superposar un neocòrtex plenament "humà". Pertant, l'home actua dins del marc darwinià de la *struggle for life*, d'agressivitat, la lluita per l'existència amb el resultat de la supervivència dels més forts, "la llei de la jungla". Com se sap, l'home és l'únic animal que mata individus de la mateixa espècie. Ja els nostres avantpassats del paleolític guerrejaven, com ho mostren les pintures rupestres de Morella la Vella i d'Albocàser i la primera gran obra literària, *la Ilíada*, una epopeia bèl.lica, es diu "que, a l'home, l'atrau el ferro". En contra d'aquesta hipòtesi biològica per explicar l'origen de les guerres, es presenta la concepció mítica: l'expulsió del jardí de l'edèn, la *caiguda* i pèrdua de la *gràcia* amb la immediata conseqüència del crim primigeni de Cain. Dins d'aquest context mític es diu que Jahvè és el senyor Déu dels exèrcits del poble escollit, Israel, que vol dir "Déu lluita" ja pressuposa una connotació bèl.lica. Oposada a les interpretacions biològiques i mítiques sobre l'origen de la violència apareix la teoria materialista de Marx: és senzillament l'explotació de l'home per l'home i la competència amb guerres "imperialistes" per mercats i matèries primers, fets que es tracten de camuflar amb eufemismes: "no admetre l'agressió" (la preservació del *way of life* als EUA=energia barata), la "creació d'un nou ordre mundial", "la guerra per acabar amb totes les guerres"... Totes aquestes hipòtesis racionals i mítiques sobre les causes de les guerres s'integren i es complementen amb la teoria psicològica de l'heroi o dèspota, que se senten "cridats" pel destí a complir un paper històric; actuen així grans egos que, junt amb circumstàncies favorables, produeixen en un Alexandre el Gran, Cèsar, Hitler, Stalin o Saddam.

Els distints factors en la gènesi dels conflictes bèl.lics aquí breument ressenyats han pres una nova dimensió amb la introducció de les armes atòmiques. ¿Pot l'amenaça de l'holocaust nuclear constituir un element dissuasiu? En l'actualitat es presenta un dilema: si bé les guerres apareixen com a inevitables, com ho ha estat la iniciada el 23-F d'enguany, la pau és l'única esperança per a la supervivència de l'espècie humana.

A. Giner-Sorolla

Els Oscar, un film

En la transmissió matutina dels Oscar es va produir una inesperada revisió del vell paradigma, que tots donàvem per saldat, d'apocalíptics contra integrats. Els locutors que TVE havia desplaçat van complir acuradament aquest debat bipolar. L'apocalíptica era Rosa María Mateo, que es va passar la nit demostrant que considerava ximples i tronats a tots els que sortien i que tot ja estava dat i beneït abans de començar. En l'oposició, Quique Herreros i José Luis Garci –fent pública ostentació del seu privilegi de ser membres de l'Acadèmia de Hollywood– van contraatacar sense pietat contra la *progre* Mateo, i van defensar l'espectacle, traient la baba mítica, reivindicant el profund caràcter democràtic de la votació, el merescut domini del cinema americà i el caràcter imprevisible del resultat.

Cinc mil persones voten pels diferents veredictes. Més enllà de ser una xifra atractiva per qualsevol sociòleg, el que tenen de significatiu aquests cinc mil membres de l'Acadèmia és que són gent de cinema, i coneixen perfectament el mecanisme que ha convertit en èxits l'espectacle del cine americà.

La pel.lícula de la cerimonia d'aquest any ha estat protagonitzada per un home jove de mirada clara i dignitat completa. Com Gary Cooper a *Solo ante el peligro*, Kevin Costner és un heroi lleial i voluntariós, amant de la seva dona, capaç de sacrificar-se per una causa tan bona com fer una pel.lícula en què ningú creia. *Bailando con lobos* és un *western* en una època en què els mites trepitgen l'asfalt d'horitzons llunyans i de bondat primitiva. El sacrifici de Costner és tan gran que gairebé és mesiànic, perquè ell ha pres la decisió de redimir el seu país, mostrant la part més obscura del seu passat, el del genocidi indi. Ja ho va dir ben clar el coproductor del film en recollir l'estatueta: aquest era un premi per a tota la nació. Kevin Costner no solament és guapo, tendre i un gran actor i director, és el príncep valent d'una comunitat satisfeta amb ella mateixa, que va contemplar amb emoció com una sioux feliç traduïa les paraules del guionista, William Blake, també emocionat.

La ventafocs no va ser Julia Roberts, potser perquè aquest paper difícilment escau a una noia que, amb menys esforç del que normalment es necessita, a posat a mig món als seus peus. El premi a la millor actriu va anar per a l'anec lleig de les nominades: Katy Bates, la que no s'ho podia esperar mai, ella que sempre havia treballat al teatre i que ara compartia candidatura amb la flor i nata de Hollywood. L'altra actriu que n'acompanyaria, Whoopy Goldberg, també faria d'aquest dia una data extraordinària. Era la segona dona negra en la història dels Oscars i això era una prova més que la consideració professional no admet colors ni races.

Andy Garcia era, entre els homes, el mateix que Julia Roberts entre les dones. Massa sort en poc temps, per això el premi al millor actor secundari de Joe Pesci reivindica el treball obscur per sobre de les pampallugues. Mafiós contra mafiós, el d'*Uno de los nuestros* va poder amb el nou Padrí. Pesci és italo-americà, convulsiu i groller. Res a veure amb el perfum aristocràtic de Jeremy Irons, que posseeix aquella saviesa excelsa per la qual Amèrica sospira i que, des de Laurence Oliver, és deixa humilment a mans dels actors britànics. Un detall transatlàntic cap a un amic de les Illes i una bufetada cap a un francès simple però cregut, convertit aquest any en el gran marginat, personatge imprescindible perquè la ficció adquireixi tot el dramatisme. Independentment que els membres de l'Acadèmia coneguessin o no les declaracions de Depardieu a la revista *Time* sobre el seu passat de noi violador, el que importa és la literatura que s'ha creat al voltant d'aquesta sanció social que ha rebut l'actor francès a Amèrica. Depardieu s'ha trobat amb què el mite de l'home depravat redimit per la cultura –que funciona tan bé en una societat catòlica com la francesa– ha tingut un efecte contrari en una societat de moralitat protestant com l'americana.

Però l'afront francès no ha fet oblidar que Hollywood necessita sempre un pont amb Europa. Aquest any qui l'ha trepitjat ha estat Sofia Loren, ànima italiana de mortadel.la i espagueti que a Amèrica li agrada cimentar, ves a saber si per passats històrics o presents empresarials. No hem d'oblidar que els italians són els únics europeus que han estat capaços de posar les mans sobre el pastís de Hollywood.

Si Costner no hagués guanyat, ara parlaríem d'una altra pel.lícula en què els Estats Units serien un país tan orgullós que no voldria reconèixer els seus errors. En el fons seria el mateix, perquè tot estaria al servei d'alimentar una ficció. Això és el que encara no han comprès les aplicades seqüeles europees que han creat petits *oscars* en el seu territori. Només es preocupen de com quedarà la cerimònia i obliden que el que els falta és capacitat d'emoció, de ficció. Mirem els Goya, pobrets, dedicats únicament a saber si enguany Almodóvar s'ho endurà tot per tal que l'any següent no guanyi res.

Jordi Balló

Fires de València: l'eixida a l'Exterior

42 GRANS FIRES INTERNACIONALS

MAIG

DROGUEXPO-
MUNDO BELLEZA 91
9ª FIRA INTERNACIONAL
DE DROGUERIA I
PERFUMERIA.
PINTURAMA - 91
VALÈNCIA 18 - 21 MAIG

EVENT 91
7ª FIRA INTERNACIONAL
DE L'ESTÈTICA
PROFESSIONAL
VALÈNCIA 18 - 21 MAIG

EXPOFARMACIA 91
8e CONGRÉS I EXPOSICIÓ
INTERNACIONAL
D'ESPECIALITATS
FARMACÈUTIQUES
VALÈNCIA
30 MAIG - 2 JUNY

INFORMACIÓ:
FIRA MOSTRARI INTERNACIONAL DE VALENCIA
Apartat 476 - 46080 Valencia - Tel. (96) 386 11 00
Telex 62435 / FERIA - E - Telefax (96) 363 61 11
Direcció telegràfica: FERIARIO

València ciutat mostrari internacional

GENERALITAT VALENCIANA
Conselleria d'Indústria, Comerç i Turisme

ICEX Instituto Español de Comercio Exterior

IBERIA

RENFE

Ministerio de Industria y Energía

DES DEL RETIRO

Ja sabem per on van els trets

Madrid. Ara que ja s'ha acabat la guerra del Golf, que s'ha fet la crisi de govern i que s'ha celebrat el debat de política general al Congrés de Diputats, tenia dibuixada l'estratègia governamental dels pròxims mesos. Així, es palesa la preocupació del govern i de tots els partits de l'oposició per preparar el país amb vista a la Unió Econòmica i Monetària de la CE prevista pel 1993. La impressió és que després de l'any i escaig que s'ha perdut tornarem a arribar tard a aquest repte europeu, però que amb els dos anys escassos que queden, és a dir la resta de la legislatura, encara es pot parar el cop. En aquest sentit, cal per un costat fer més competitiva l'economia espanyola i per l'altre millorar drasticàment i rapidament la infrastructura estatal. El govern ha reconegut, per exemple a través de la resolució novena aprovada pel Congrés el dia 21 de març, que el seu pla de treball consisteix a apressar la comissió mixta Congrés-Senat per a la CE, a fi que redacti solucions consensuades que el consell de ministres traduirà a projectes de llei i decrets.

Dit d'una altra manera, el govern pretén acordar amb el Parlament un gran pacte que anomena de competitivitat o de progrés, que després sotmetrà als sindicats i a la patronal en aquells aspectes que els pertoquen. Els sindicats, molt reticents fins ara a entaular negociacions sobre aquesta qüestió que saben que comporta un nou compromís de moderació salarial, es veurien atrapats entre dos focs. No poden dir que no a un acord aprovat per una àmplia majoria parlamentària, i no poden dir-hi que si ara que els empresaris encara s'estimen més signar convenis laxes abans que arriscar-se a conflictes laborals. Per arribar a aquest pacte el govern compta bàsicament amb el CDS, CiU, el PNB, les Agrupacions Independents de Canàries, i potser amb IU-IC en determinats aspectes. Tal com va anar el debat sobre política general, el PP no queda inclòs en aquesta hipotetica entesa, si bé l'oferta posterior del govern d'examinar les 200 resolucions populars rebutjades en bloc el dia 21, deixa encara una finestra oberta al diàleg.

Aquest punt essencial va ornamentat per alguns altres que permetin als grups aliats traure profit d'aquesta curiosa societat parlamentària que es diu "bloc constitucional". Per exemple, CiU obté per fi el compromís d'un projecte de llei de mecenatge per abans de l'estiu, llei d'altra banda indispensable per vincular la societat civil a molts projectes de l'Adminstració de tipus fiscal o cultural. El CDS obté la promesa d'un debat sobre el servei militar, perquè aquesta minoria (i altres) ha jugat fort a favor d'un exèrcit totalment professional i voluntari. IU-IC obté la promesa de renegociació de la política agrària. El PNB obté la participació de les autonomies en les decisions Espanya-CE i les AIC la revisió de l'adhesió de Canàries a la CE, i també una altra llei de vaga.

Josep M. Sanmartí

INTERNACIONAL

Primera entrevista després de la Guerra

"Jo sóc la consciència de la nació àrab"

El cap de l'OAP, Iàsser Arafat, parla sobre els palestins i les conseqüències de la guerra del Golf.

Sr. president, en la guerra del Golf hi ha hagut dos grans perdedors: Saddam Hussein i el seu amic Iàsser Arafat.

—No, això no és cert. Aquesta guerra ha evidenciat que, ara, la solució del problema de Palestina és molt important. La guerra del Golf ha donat un impuls a la solució d'aquest problema.

—Molts també creuen que el problema de Palestina encara és més complicat, ara. ¿D'on trau vostè el seu optimisme?

—El president dels EUA, George Bush, i els caps dels països membres de la coalició antiiraquiana, van afirmar que no hi havia cap relació directa entre la crisi del Golf i el problema del nostre poble palestí. Però Bush i els seu aliats van assegurar al mateix temps que tot seguit s'ocuparien del problema de Palestina. Ara es demostrarà fins a quin punt són creïbles aquestes promeses.

—Ara Bush ha instat Israel a sacrificar-se i l'ha titllat de totes maneres, de "país contra la pau", amb la qual cosa ha caigut en flagrant contradicció.

—El discurs del president Bush contenia apreciacions positives sobre el problema palestí, i són aptes com a punt de partida per a una solució justa i completa del conflicte àrabo-israelià. Ara s'ha de crear un mecanisme internacional que transformi les resolucions corresponents de l'ONU, però sense l'ajornament que Israel busca per escapar-se de participar al procés de pau. En aquesta tàctica de la demora, Isarael confia en les esferes de molta influència en Occident.

—¿Però ara qui vol seure amb vostès a la taula de negociacions?

—¿Hi ha cap diferència de legitimitat internacional per a la crisi del Golf i per al problema palestí? ¿Potser valen mesures direrents? Nosaltres volem una conferència internacional com la que havia proposat l'assemblea general de l'ONU, a fi de debatre i de resoldre el problema de Palestina.

—¿No ha estat un gran error, apostar sense reserves per Saddam Hussein?

—Un moviment d'alliberament no pot acceptar la presència de tropes estrangeres en terra àrab. Ja es comprèn que va ser Saddam Hussein el que em va ajudar sense reserves. Ell ha estat el primer cap d'estat que va marcar una relació entre el petroli –el fluïd vital d'Occident, del Japó i de la resta del món– i el problema palestí.

—Però quan Saddam va envair Kuwait no es tractava de Palestina.

—Cert. Però els nostres compatriotes de les zones ocupades, després de la invasió de Kuwait, van demanar a Saddam Hussein que vinculés la crisi del petroli al Golf amb la solució del problema palestí, que ara ja fa 43 anys que es fa esperar. Nosaltres vam transmetre aquest desig. Ja saben que en la cimera àrab al Caire no es va aconseguir formar cap comissió rellevant per aclarir el conflicte del Golf. Després d'això, el món àrab es va dividir.

—La seva intervenció, doncs, no va tenir èxit.

—Si s'hagués deixat el problema a mans dels àrabs, entre nosaltres també ens hauríem posat d'acord. El nostre criteri era clar: l'Iraq es retirava de Kuwait i les tropes estrangeres abandonaven el terreny àrab. Aquest era l'objecte de la nostra iniciativa, que jo vaig presentar el 10 d'agost a la cimera del Caire i que vam reiterar oficialment el 30 d'agost en fer-lo arribar als representants del Consell Mundial de Seguretat, als de la Comunitat Europea, als dels anteriors països del bloc i als dels països islàmics.

—Així i tot, vostè no va arribar gaire lluny amb aquesta proposta.

—Els nostres germans d'Egipte i de l'Aràbia Saudita havien manifestat certes reserves. Això ens va dur a modificar dues vegades la nostra iniciativa.

—Això no va canviar res en la negativa d'ar-Riyad i del Caire.

—¿Vol di que no obliden que jo sóc un mitjancer tradicional entre l'iraq i Kuwait? En temps del president iraquià Hassan al-Bakr, quan hi va haver conflictes de fronteres entre l'Iraq i Kuwait, vaig aconseguir-hi l'alto el foc. Vaig ser jo el qui va reunir els ministres d'Afers Estrangers d'ambdós països. Durant la guerra irano-iraquiana també vaig actuar de mitjancer.

—Aquesta vegada no va tenir sort.

—Però ho vaig intentar. Quan s'ha tractat d'alliberar els ostatges, les meves bones relacions amb Saddam Hussein han vingut com anell al dit a alguns europeus, ara no vull esmentar cap nom. Vaig viatjar tres vegades a Bagdad amb l'ambaixador extraordinari soviètic al Pròxim Orient) Primakov, per desig exprés del govern soviètic, a fi de mantenir la pau.

—Però les seves gestions, per exemple en el cas dels kuwaitians, no van trobar gaire ressò.

—La nostra iniciativa partia de la base que les tropes iraquianes s'havien d'anar retirant gradualment. No hem afirmat mai que Kuwait fos una part de l'Iraq. Malgrat tot, les nostres propostes van ser omeses, passades per alt en silenci.

—¿Per què vostè mateix, després d'esclatar la guerra, va lloar la lluita de Saddam Hussein "contra la dictadura nord-americana" i va prometre que els palestins farien costat els iraquians fins i tot a les trinxeres?

—Jo faig costat a qualsevol país àrab que es defensi davant de tropes estrangeres. El 1956 vaig combatre com a oficial de l'exèrcit egipci contra els agressors anglesos, francesos, i iraquians que havien atacat Egipte durant l'anomenada crisi de Suez. D'això, encara n'estic orgullós ara. Actuaré sempre de la mateixa manera quan un país àrab sigui agredit, altrament no seria Iàsser Arafat. Jo sóc així.

—Una cosa que no entenem: ¿com un home de la seva experiència política pot unir el seu destí al d'un perdedor polític com ara Saddam Hussein?

—Jo mantinc bones relacions amb tots els dirigents àrabs. Després del rei Hussein de Jordània i del rei Hassan del Marroc, sóc el de rang més elevat entre ells.

—Però alguns caps d'estats àrabs ara ja no volen parlar més amb vostè.

—¿Qui li ho ha dit, això?

—Aquesta és la impressió que es trau dels diaris de Síria, Egipte, Aràbia Saudita i altres llocs.

—Sí, perquè no he volgut afegir-me al seu atac contra l'Iraq. Si ho hagués fet, uns altres deu estats àrabs haurien estat en contra meva. Al capdavall, jo segueixo el punt de vista nacional.

—Però els vencedors són els àrabs que l'han defraudat.

"Encara continuem sent fugitius sense pàtria".

—Oh! Mirin, el 1956 els anglesos i els francesos van vèncer militarment el coronel Nasser, però no pas políticament. Això va desencadenar un gran huracà. I ara tampoc no amainarà en aquesta regió del món.

—¿Què han aconseguit Saddam Hussein i vostè? Ara els EUA tenen pràcticament l'hegemonia al Pròxim Orient i controlen els pous de petroli.

—Als nord-americans, tanmateix, els importava únicament el petroli; ells tenen dues coses al cap: la confrontació amb l'Europa unida a partir del 1992 i els acords amb les grans potències econòmiques del Japó i d'Alemanya.

"¿Amb qui s'ha de negociar sinó amb l'enemic?".

—¿Així doncs, Saddam Husein ha caigut a la trampa dels nord-americans en respondre a la seva intervenció?

—Exacte, Saddam Hussein ha caigut en el llaç dels nord-americans. Malgrat tot, els EUA no haurien pogut aplegar totes aquestes tropes si l'altra superpotència, la Unió Soviètica, no s'hagués enfonsat internament. Abans, els EUA ni tan sols no van poder fer res a Cuba.

—¿Per què els palestins sempre es busquen els pitjors amics?

—Senzillament perquè fa 43 anys que només sentim promeses. I encara continuem sent fugitius sense pàtria.

—El fet que s'hagi solidaritzat amb Saddam Hussein, que volia destruir Israel, també nega la credibilitat de les seves afirmacions del 1988, quan vostè va reconèixer el dret un estat d'Israel.

—Saddam només havia dit: si ens ataquen, respondrem, i també reaccionarem a l'ús de les armes no convencionals. Les empreses alemanyes sabien prou que ell en tenia. Però, tot i la seva difícil situació, no les ha usades.

—¿Perquè no ha volgut o perquè ja no podia?

—És indubtable que almenys hauria pogut llançar un dels seus míssils amb explosius no convencionals. Saddam, va dir: si Israel participa en la guerra, els destruirem. Però si es retira de les zones ocupades, l'Iraq també es retirarà de Kuwait. Això hauria estat l'inici de la solució de tots els conflictes de la regió. Ara, els EUA i Europa miren d'apaivagar les masses àrabs. Però no hi haurà tranquil.litat fins que no s'hagi resolt la qüestió palestina.

—Realment, és difícil imaginar-se una revolta de les masses musulmanes, més aviat demostren depressió i frustració. Sens subte, a Bangla Desh i al Marroc hi ha hagut manifestacions massives, però no a Egipte.

—Sí, sí, les masses necessiten temps. Tenen un moviment tan lent com el Nil. Però, ¡pobre del qui s'hi endinsa! A Alemanya també han passat anys fins que no ha caigut el mur. Esperin i ja veuran.

—Vostè va anomenar George Bush "el Neró dels nostres temps". ¿Creu que el president dels EUA encara negociarà un dia amb vostè?

—És cosa seva. ¿Amb qui s'ha de negociar, sinó amb l'enemic? Abans de la crisi del Golf, Bush ja va trencar les relacions amb nosaltres (entre 1988 i 1990, l'OAP va mantenir converses amb l'ambaixador nord-americà a Tunísia, que van ser infructuoses i interrompudes per part de Washington), però no amb els israelians, els culpables del genocidi del poble palestí.

—Sembla que ara els nord-americans s'orienten cap a una solució del

problema palestí deixant de banda l'OAP.

—¿El nomenament de nous sobirans és el principi democràtic del nou ordenament mundial, potser? Per a mi, això és hegemonia i esclavització.

—Diguem-ne política de fets consumats.

—Els palestins hem patit moltes ocupacions. Per començar, la dels romans. El capitost dels esclaus, Espàrtac, era palestí, ¿no ho sabien? ¡I sant Pere també!

—Tots dos van resultar morts.

—¿Vol dir que sant Pere va ser un perdedor? Aquí es veu de seguida la mentalitat materialista d'Occident, mentre que la nostra s'arrela per les terres de la religió revelada.

—Tornant al problema palestí, ¿com vol continuar endavant quan importants estats àrabs el rebutgen com a portaveu de l'OAP?

—No seria la primera vegada. Però ja s'arreglarà. Jo conec els meus àrabs. Sempre s'ha intentat dividir-nos. Però a les nostres files no tenim cap Pétain i cap Quissing. Són els palestins, que decideixen qui representa el poble palestí.

—¿No els fan cada vegada més la competència els extremistes fonamentalistes de l'estirp dels Hamas*?*

—¿Qui diu que nosaltres estem en contra dels Hamas? Hama forma part de nosaltres. L'OAP és un moviment demòcrata i plural, el més demòcrata de tot el món àrab. Tenim comunistes, socialistes, liberals...

—¿L'onada fonamentalista que s'estén pel Pròxim Orient no cobreix tots els somnis de laïcisme que vostè tenia?

—Això no m'inquieta gens, millor seria que preocupés a Occident. Però la destrucció de Bagdad, l'augment d'hegemonia, repressió i injustícia, tot això ha causat molta acritud al poble àrab i no hi ha dubte que se'n seguirà una onada extremista.

—¿I vostè no en serà precisament una de les primeres víctimes?

—Jo no he arribat al lloc que ocupo gràcies als tancs, sinó a la voluntat popular.

—Alguns diaris àrabs importants també opinen que Arafat és una carta que s'ha de cremar.

—Si ho creuen així, ¡com vulguin! La sang d'aquesta lluita encara és calenta. Però els canvis es faran extensius a tota la regió.

—Prescindint del desastre polític a què s'han exposat els palestins...

—...Si em permeten: no s'haurien de ferir els sentiments nacionals i religiosos. Els sismògrafs occidentals no volen veure el terratrèmol que causa el volcà àrab. Llàstima. Els meus problemes són molt petits. Tota la regió bull. Però jo sóc un home que distingeix la perspectiva històrica, la meva orientació és històrica. Hem fet plegats la cultura a l'entorn de la Mediterrània. Vostès, els europeus, haurien d'entendre-ho d'una vegada.

—Amb tots els respectes per la seva consciència històrica: el seu poble s'enfronta amb la pèrdua de milers de llocs de treball als països del Golf i en les zones ocupades per Israel.

—La colònia palestina més benestant a l'estranger era la de Kuwait. Només allà hem perdut 11 mil milions de dòlars. ¿Però no és una deshonra per al govern alemany que ara pagui diners a tots els perjudicats en la guerra del Golf, i n'exclogui el poble palestí? Aquest poble palestí ha d'agrair una part dels seus sofriments a la història alemanya.

—Però a través de les institucions de l'ONU els diners alemanys també beneficien els palestins.

—¿Ah sí? Això són almoines. Els palestins reben més de cada país escandinau que no de la superpotència econòmica d'Alemanya. No, això és una deshonra per als alemanys. ¿Hem perjudicat mai el poble alemany, nosaltres?

"Els sismògrafs occidentals no volen veure el terratrèmol que causa el volcà àrab".

—Els 170.000 palestins a Kuwait ara són amenaçats amb represàlies, es pot preveure una matança com al seu temps a Beirut.

—Jo no ho crec. A Kuwait, els palestins ens hem negat a dur armes i a servir l'exèrcit iraquià. Aquesta va ser la nostra decisió. Sí haguéssim afagat les armes, als marines nord-americans segurament els hauria anat com als israelians a Beirut. A aquests, vam resistir-nos- hi al llarg de tres mesos.

—¿Què aconsellaria avui al seu amic Saddam Hussein?

—Li aconsello que es preocupi del seu poble, que mantingui la integritat territorial i la unitat de l'Iraq. Déu els ajudi en la reconstrucció d'aquest país, sobre el qual han caigut cinc vegades més bombes que sobre Alemanya durant la segona guerra mundial.

—¿I el seu futur no el preucupa?

—Jo sóc la consciència de la nació àrab, represento el seu desig més sagrat. Les coses secundàries no m'allunyaran del meu objectiu estratègic. També Crist va fer el Via Crucis i el seu missatge s'ha escampat després per tot el món.

—¿L'artífex de la supervivència política, Iàsser Arafat, superarà també aquesta crisi?

—¿Això és una crisi? Jo he passat pitjors tràngols.

© Der Spiegel

Del 5 al 14 d'abril 91

fira

Expo

PERPIGNAN

l'esdeveniment

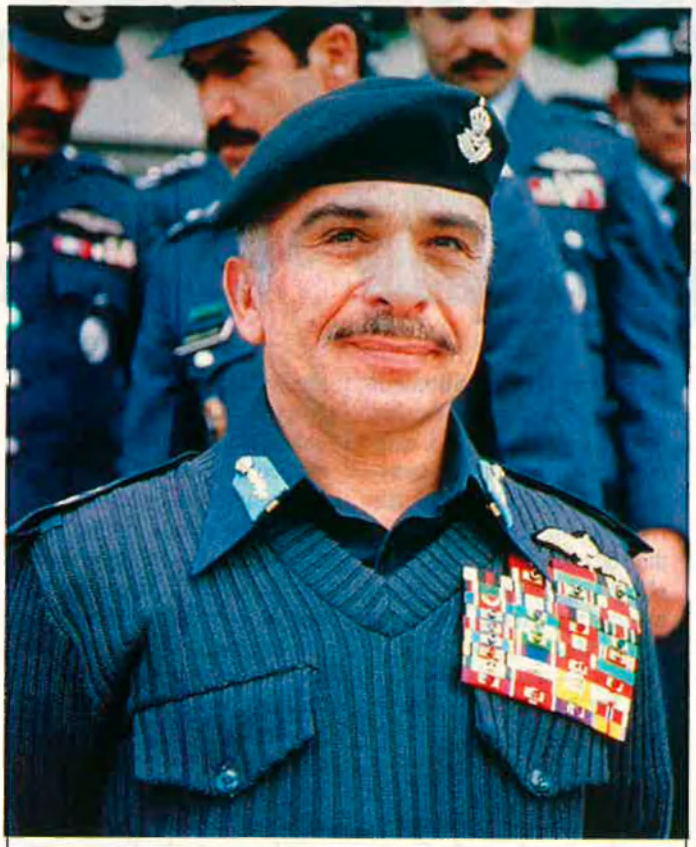
Palau de les exposicions

Entre l'espasa i la paret

La conclusió de la guerra del Golf ha deixat a Hussein de Jordània en una situacióincòmoda davant les potències occidentals, però, amb tot, la seua figura encara és símbol d'estabilitat.

Alguna cosa li ha passat al rei Hussein de Jordània. Fins poc abans del començament de la crisi del Golf era amb molt l'aliat àrab més còmode d'Occident. Amb l'esclat de la tensió al golf Pèrsic va aparèixer dins el seu país una barreja explosiva de pobresa, antioccidentalisme, fonamentalisme islàmic i sentiment pro-iraquià. La conjunció d'aquests elements l'ha posat entre l'espasa i la paret. Durant els últims mesos i fins a la derrota de les forces armades iraquianes a Kuwait, Hussein ha estat fent servir un llenguatge que molts observadors han descrit com discursos estrafolaris en què s'utilitza el llenguatge d'un jove i inspirat fonamentalista". Aquesta lenta transformació de mesos va semblar real en el discurs que va fer Hussein de Jordània el passat 6 de febrer, on va posar-se del costat de l'Iraq. El final de les seves paraules s'acostava, la veu del monarca va ressonar amb emoció continguda i va beneir el poble iraquià, del qual va dir: "són els defensors de tots nosaltres i fan onejar la bandera d"Al.là és gran' en el punt més alt i són la punta capdavantera de l'arabisme i de l'islam".

El seu regne manté una cursa difícil entre els seus veïns iraquians, israelians, saudites i sirians i des del palau s'ha de fer el possible per contenir les veus de protesta que s'escolten per tots els car-rers d'Amman. L'esclat de la guerra contra l'Iraq i els atacs de l'aviació aliada contra camions jordans que transportaven gasolina per la carretera que uneix Amman i Bagdad van començar a fer bullir les passions a Jordània.

El rei Hussein ha hagut de mantenir un difícil equilibri. ARXIU

Hussein havia de caminar al costat del sentiment del carrer si no volia veure's desbordat. El 15 de gener milers de manifestants van desfilar pels carrers d'Amman fins als edificis de les ambaixades dels Estats Units i d'Egipte. Els ànims van encendre's i van caure les primeres pedres contra la representació diplomàtica egípcia a Jordània. La policia va actuar amb duresa. Malgrat la resposta policial, la majoria dels jordans es mostren d'acord: aquesta és la primera vegada que les autoritats jordanes permeten una manifestació d'aquesta mena al cor d'Amman. Però si les protestes al carrer servien per canalitzar si més no el sentiment majoritari de la gent del carrer, el nerviosisme es va anar apoderant de l'*establishment* jordà, la classe mitjana jordana, majoritàriament originària de l'East Bank.

El rei Hussein no ha estat mai tan popular, precisament perquè ha escoltat i ha donat resposta al batec del carrer. El monarca haiximita de 55 anys d'edat, que es considera descendent directe de Mahoma, no s'ha destacat mai per ser un seguidor fil per randa de les normes de l'islam. En paraules d'un diplomàtic occidental que el coneix molt bé, Hussein "no ha estat mai especialment piadós". L'adopció del lèxic radical islàmic en aquesta nova etapa és, segons l'ex-ambaixador britànic a Amman, Sir John Moberly, "causa directa de l'aïllament dels sentiments jordans". Occident no ha mostrat cap sensibilitat per aquest país. Durant l'últim viatge del rei a la Gran Bretanya, quan portava sota el braç una proposta negociada al conflicte, la rebuda de la primera ministra d'aleshores, la senyora Tatcher, va ser freda, i segons un diplomàtic àrab, va fer servir un llenguatge amb Hussein més propi del segle XIX que no del segle XX. Això sembla que va ferir Hussein, acostumat a tractar amb la societat britànica, educat a Harrow i a l'acadèmia militar de Sandhurst.

ARMAR UN MONSTRE

El rei Hussein visita setmanalment els camps d'entrenament dels voluntaris que formen l'Exèrcit Popular i no pot dissimular l'expressió de la seva cara quan es troba davant el monstre que el mateix ha creat. A finals de gener, Hussein va accedir finalment a les demandes dels Germans Musulmans i dels simpatitzants de l'Organització per l'Alliberament de Palestina i va distribuir armes lleugeres entre els voluntaris. Aparentment esperava que l'Exèrcit Popular serviria per donar sortida als sentiments nacionalistes dins el país. Però aquesta era sens dubte una aposta perillosa: el monarca jordà ha donat armes a grups que el seu exèrcit va haver d'esclafar ara fa vint anys, durant el conegut Setembre Negre, que va representar una ràpida però sagnant

Els refugiats a Jordània han influït sobre el tarannà del monarca. ARXIU

guerra civil. Hussein ha facilitat armament a sectors que no dubtarien a aixecar-se contra ell en un futur.

Desenes de milers de voluntaris han passat pels diferents centres de reclutament des que la crisi del Golf va esclatar. A mitjans de febrer, en una entrevista feta per la televisió jordana, el màxim responsable de l'Exèrcit Popular, el general Ahmed al-Tayeb, va dir que les seves forces tenien més voluntaris dels que realment podien entrenar i armar i va prometre que ell es faria responsable de continuar amb la preparació dels milers de voluntaris. L'exèrcit Jordà ha lliurat milers de fusells d'assalt Kalashnikov i llançadors de cohets RPG a grups de voluntaris seleccionats. Ara bé, les autoritats jordanes s'han reservat algunes opcions: les armes són distribuïdes sense o amb molt poca munició i la majoria dels voluntaris han de lliurar-les a l'exèrcit cada nit. La força dels voluntaris jordans té poques similituds amb les del seu veí l'Iraq, malgrat que aquest sigui el model que potser tenia al cap el rei Hussein quan va decidir crear la seva versió d'Exèrcit Popular l'any 1980, al començament de la guerra entre l'Iraq i l'Iran, per tal d'equilibrar la lleialtat, més que qüestionable, del seu exèrcit regular. L'exèrcit popular iraquià integrava una força de 850.000 voluntaris amb un sistema rotatori dins de cada unitat. Ara bé, en el cas del rei Hussein, aquest exèrcit representa una mena de vàlvula de seguretat.

VIURE ENTRE DUES AIGÜES

La mateixa vida personal del rei Hussein de Jordània sembla afectada per l'enfrontament i la dualitat entre l'Orient i l'Occident. La seva quarta dona, la reina Noor, la reina dels ulls blaus, es diu realment Lisa Halaby i va nàixer fa 39 anys a Washington DC, de mare americana i pare d'origen sirià que era uns dels màxims responsables de les linies aèries Panam. La reina Noor va conèixer Hussein fa dotze anys quan treballava a Amman per a les línies aèries jordanes. Avui la parella reial governa un regne on les pel.lícules occidentals no són projectades a les pantalles de cinema. En els avions de les línies aèries jordanes no se serveix alcohol. Les hostesses, com moltes dones jordanes, es cobreixen el cabell amb mocadors. Fins i tot la reina Noor ha de tapar-se el cap quan participa en actes socials del seu país, mentre que el rei Hussein s'ha deixat créixer la barba per tal de donar més credibilitat a la seva nova imatge religiosa. No és el rei que ha canviat, algunes fonts pròximes a la família reial ho han volgut deixar ben clar. Ara bé, les circumstàncies concretades amb l'augment del poder i de la influència dels Germans Musulmans ha estat per a molts l'instrument que ha portat Jordània a una política pro-iraquiana. Els problemes per a Hussein van fer-se més grans quan va decidir un bon dia impulsar el seu país en el camí de la democràcia. Les eleccions parlamentàries de novembre de 1989 van portar la sorpresa, els Germans Musulmans van superar totes les previsions i van fer-se amb el control de 22 dels 72 seients del parlament jordà. Deu escons més van anar a parar a mans de diferents grups islàmics independents. Al gener de 1991, finalment, membres dels Germans Musulmans van entrar a formar part del govern i van passar a controlar les carteres de Desenvolupament Social, Educació, Sanitat, Justícia i Afers religiosos.

Tots aquests factors només han portat el rei Hussein a prendre un posicionament obert i declarat a favor de Bagdad. Ho ha passat malament però no tenia cap altra alternativa. En poc més de vuit mesos Hussein sembla haver envellit vint anys i el seu país serà castigat per Occident, que podria deixar-lo fora de qualsevol iniciativa d'ajuda econòmica ara que ha acabat la guerra. Mentrestant, a uns 150 quilòmetres d'Amman, a Tel-Aviv, la capital israeliana, se segueix de molt a prop i amb molta atenció tot el que passa a Jordània. Són molts els que diuen que per saber què passa a Jordània primer cal anar a Israel. Potser tenen raó. Israel sembla que en tota aquesta història té les idees molt clares. Hussein de Jordània no és possiblement el millor rei que podrien desitjar, però sens dubte és infinitament millor a la possibilitat que Jordània sigui governada per islàmics radicals. Cal fer, doncs, el possible perquè Hussein continuï al capdavant del seu país. Ell és, malgrat tot, sinònim d'estabilitat per a les fronteres israelianes.

Josep Morell

SOCIETAT

Entrevista a Josep Maria Bricall

Un il.lustrat a finals del segle XX

Home de paraula fàcil i expressió captivadora, el rector de la Universitat de Barcelona es declara en aquesta entrevista "tant o més nacionalista que qualsevol", alhora que reivindica la figura de Tarradellas i es congratula pel nomenament de Solé Tura i la continuïtat de Solana.

"Crec que és molt important que la gent no pensi igual". JORDI MORERA

Josep Maria Bricall és el cap visible de la universitat més important del país. Amb una amabilitat indiscutible, la conversa amb ell no resulta mai alterada. Però la seua tranquil.litat no pot evitar que algunes de les últimes declaracions hagen estat catalogades de "polèmiques". El fet és que les aigües baixen mogudes en el món universitari. El Districte Únic en té la culpa.

—Vostè és l'únic rector del Principat que ha expressat públicament que està a favor del districte únic.

—Jo no he dit això. Jo he dit que em sembla que la idea s'ha de retenir, i cal pensar que l'element "elecció professional" és un element tant o més important que l'element territorial.

—El fet que un estudiant que hagi estudiat tota la vida, per exemple, a Cáceres, pugui entrar a una universitat catalana sense saber un borrall de català, ¿no pot significar un retrocés per a la normalització lingüística?

—Això només té una solució, i és que la Universitat de Barcelona, en aquest cas, sigui molt precisa sobre els compliments dels drets lingüístics.

—¿Quin seria el mecanisme concret per fer-ho?

—La Universitat de Barcelona ha concretat recentment en junta de govern quins són els usos del català en aquesta universitat. A part, siguem clars, el català no és el basc. Qualsevol persona que està aquí durant un temps raonable té possibilitats de, com a mínim, entendre'l passivament.

—¿Però el català seria un requisit per accedir a la UB o no?

—Això forma part de les coses indis-

cutibles. En aquests moments, per entrar a la Universitat de Barcelona, la necessitat del coneixement de les dues llengües és absolutament òbvia. Si això ha de tenir la forma d'un examen o ha de tenir la forma que ja s'estableix en aquests moments és una cosa que s'ha de veure.

—Això impossibilitaria l'accés directe d'estudiants de fora dels Països Catalans a la Universitat de Barcelona...

—Ara a la Universitat de Barcelona hi ha uns quatre-cents estudiants de fora de l'estat i, passat un temps, segueixen les classes en català normalment. Si abans de venir els diguéssim que han de saber el català no vindrien, i a mi m'interessa que vingui gent bona. Un exemple concret: Picasso és francès. Si abans de passar la frontera li haguessin fet un examen de francès ara Picasso seria malagueny. O seria català, perquè estava vivint a Barcelona. Però no seria francès. Jo opto, doncs, per això. I en segon lloc, tinc una idea molt clara: el meu nacionalisme no té por.

—¿Què vol dir amb això?

—Que si el país està ben organitzat i al mateix temps s'enfronta als problemes d'avui dia amb naturalitat, jo entenc que no ha de tenir por de cap mena.

—Per què creu que davant el problema del districte únic no hi ha hagut una postura conjunta dels quatre rectors del Principat?

—Hi ha hagut una postura conjunta, que és la que ha marcat la Generalitat.

—Però el rector de la UPC, Gabriel Farraté, s'ha mostrat públicament en contra del projecte, tot el contrari que vostè...

—Jo crec que és molt important que la gent no pensi igual, ¿no li sembla?

—És a dir que no hi ha una postura conjunta...

—Postura conjunta no és el mateix que pensament conjunt. Això és important assenyalar-ho. Cadascú té els seus punts de vista. Miri, des que tinc vint anys he pensat sempre que si abordem els problemes amb rigor, ens emportem el gat a l'aigua. Aquesta és una característica històrica del nacionalisme en aquest país. Aquest és el plantejament de la Generalitat dels anys trenta i aquest és el plantejament que cal tenir.

—Vostè és partidari d'un sistema públic d'universitats, i ara arriben les universitats privades. Una d'elles, la Ramon Llull, a Barcelona. ¿El país necessita una universitat privada?

—Jo la pregunta la formularia d'una altra manera, perquè el país ja té una universitat privada.

—¿La necessitava, doncs?

—No sé si la necessitava...

—Jo estic convençut que vostè té una idea sobre si el país necessitava o no una universitat privada.

—Bé, ara li diré el que penso. Si vostè em diu que hem de resoldre el problema d'ensenyament superior i de recerca que té el conjunt de Catalunya, netament li hauré de dir que una universitat privada no representa res. ¿Quants estudiants pot tenir una universitat privada? ¿Vint mil a tot estirar? ¿Quantes places necessita Catalunya? Ara en té 145.000. És insuficient. Catalunya en poc temps se'n pot anar als 200.000. En molt poc temps.

—Parlem de la quarta universitat. ¿No té por que les élites del país es formin a la Pompeu Fabra i no a la UB?

—No, perquè les élites es fan allà on es fan i no on es voldria que es fessin. Sortosament, el millor aliat d'una política assenyada és la realitat.

—¿Vol dir que la Generalitat voldria que les élites es formessin a la Pompeu Fabra?

—Això li ho ha de preguntar a la Generalitat i no a mi.

—Ho dic perquè m'ha semblat que ho insinuava.

—Nooo, ¡és vostè qui ho ha insinuat! I ara li preguntaria jo a vostè: ¿per què ho diu això de la Pompeu Fabra, vostè?

—Perquè des de la seva creació s'ha dit que estava pensada per ser la Universitat d'élite de Catalunya.

—¿Em permet fer-li una mica de broma amb això? Miri, una de les coses que m'ha sorprès més d'aquest país és la immensa capacitat de considerar que va bé allò que encara no funciona. Fixi's que quan es crea un nou diari o revista els seus promotors sempre diuen que faran *Le Monde*, *L'Express* o el *Times*. Després resulta que fan el que poden. ¿És veritat o no és veritat? Doncs amb les universitats ha passat igual. Ara, aquesta privada també diu que ho farà amb un estil nou, fantàstic i etc.... em sembla divinament, l'únic que passa és que els que portem 540 anys existint més aviat ens ho mirem i pensem: el millor que podria passar és que fessin el que fem nosaltres. Ho dic per les universitats, ho dic pels diaris, i ho dic per gairebé tot.

—La UB té un conveni de col.laboració amb la Universitat d'Estiu Menéndez Pelayo, universitat que ha estat titllada d'"escola de quadres socialistes". Des de sectors nacionalistes se l'ha criticatda pel fet que no mostri tant d'interès a col.laborar amb la Universitat Catalana d'Estiu...

"El meu nacionalisme no té por".

—D'entrada li voldria dir que nacionalista ho sóc jo. Tant com qualsevol altre, i en alguns aspectes més. Miri, la Universidad Menéndez y Pelayo podia organitzar uns cursos d'estiu que aquesta universitat no podia organitzar. Vostè comprendrà que la UB no pot traure, d'un pressupost ja escarransit, unes xifres importants per organitzar uns cursos d'estiu. D'altra banda, la UIMP disposava d'uns mitjans que permetien que la Universitat de Barcelona ho aprofités. A mi em va semblar que era una bona oportunitat per organitzar un sistema de cursos d'estiu. Per una raó i amb una significació. La raó: a mi, em feia una certa angúnia que la Universitat aturés les seves activitats durant l'estiu i no comencés el curs fins al setembre. És massa temps perdut. Ara la significació: nosaltres volíem organitzar un sistema d'ensenyament complementari al dels cursos d'hivern. I els alumnes que hem tingut en els cursos d'estiu eren majoritàriament universitaris.

—En comptes de buscar beneficis immediats a través del conveni amb la Menéndez Pelayo, ¿no hauria estat millor abocar tots els esforços de col.laboració a la UCE? Els resultats no haurien arribat tan ràpidament, però hauria estat un bon exemple de gestió nacionalista a la Universitat...

—Miri, jo crec que la política la fan els governs, i jo no he vist cap país del món que pugui fer una política nacionalista sense impostos. No sé si a vostès se'ls

JORDI MORERA

acudeix algun cas, però jo no en conec cap. I per a mi, el nacionalisme és un sistema de serveis col.lectius pagats amb impostos dels ciutadans. I tota la resta és bla, bla, bla. ¿Què vull dir amb això? Aquest servei col.lectiu, en el cas de l'ensenyament, és sobretot una voluntat específica de resoldre els problemes de la Universitat amb els mitjans de què es disposa. I jo no tinc mitjans per muntar uns cursos d'estiu si no és de la manera que ho he fet. O tanquem, o obrim amb les condicions que siguin. Com jo defenso un nacionalisme que no té res de defensiu, doncs obrim i ja veurem.

—Si hagués pogut triar ministre d'Educació, ¿qui hauria posat?

—Escolti, jo no sóc cap de govern per més esforços d'imaginació que faci. Com que jo no cobro per fer això, és un problema que ni me'l plantejo.

—Segur que fa coses per les quals no cobra.

—Doncs sí, faig de rector.

—¿La continuïtat de Solana li agrada, doncs?

—Sí, està bé... No hi veig cap inconvenient, no hem tingut problemes seriosos, encara que tampoc favoritismes especials.

—¿S'esperava que Solé Tura arribaria a ministre de Cultura?

—No. Quan em van dir "¿saps qui és ministre de cultura?" vaig trigar molta estona a encertar-ho.

—¿Quins noms va dir abans del de Solé Tura?

—No en vaig dir gaires, no... Em pensava que era en Maravall. Quan em van dir que era català també vaig pensar que podia ser-ho en Salvador Clotas. Jo acabava d'arribar de l'homenatge a Vidal Alcover a Tarragona i estava cansat, així que vaig dir-li a la meva dona: "escolta tu, digues-m'ho i anem a dormir que és tard".

—¿El ministre de Cultura afecta les Universitats?

—Sí. I miri, avui estic donant-hi voltes. Això no sé si hauria de dir-li-ho perquè aquestes coses quan es destapen acostumes a cremar-te. Aquesta casa té un problema molt seriós amb Cultura, una cosa que ens hauria de caure la cara de vergonya a tots: la biblioteca de la Universitat de Barcelona. La UB té una biblioteca que és la segona d'Espanya després de la Biblioteca Nacional per nombre de volums i per fons històric. Els fons de les biblioteques dels convents que hi havia a Barcelona i que van ser cremats ara són a la nostra biblioteca. Sapiguen vostès que des de l'any 1835 aquests llibres estan dipositats aquí, i no hi ha hagut cap govern, ni autonòmic, ni central ni municipal, que s'hagi ocupat gens d'aquest fons. De manera que aquest fons s'ha perdut en una part important. Això no hauria passat mai a França. Aquest és un punt en el qual aquesta universitat té a veure amb el Ministeri de Cultura.

—Vostè coneix personalment Solé Tura...

—Professors de la mateixa facultat.

—¿Li farà una telefonada perquè desbloquegi aquest assumpte?

—Ara el que haig de fer és felicitar-lo, després que treballi, i quan tingui menys feina ja el trucaré. Ara seria maleducat trucar-lo per parlar-li d'això.

—Avui l'hem sentit dir una cosa en un programa radiofònic que ens ha deixat intrigats. "Catalunya fa cinc-cents anys que vol un estat i ningú fa res perquè el tingui". ¿Què ha volgut dir?

—Això és el que suposo que vol Catalunya. ¿No vol això? Perquè si no ho vol que m'ho digui aviat...

—¿Ho vol vostè?

—Sí.

—¿Vostè vol un estat per a Catalunya?

—Miri, aquí hi ha una cosa que li diré molt clarament. ¿Per què Perpinyà no és nacionalista? Perquè ja el té, l'estat. I em sembla que els catalans no s'adonen d'això, i se'n van allà i els expliquen coses que els de Perpinyà no poden entendre. Els de Perpinyà ja tenen un estat que els funciona. Aquí no hem tingut mai un estat que funcionés.

—En canvi, s'estén la creença que el partit socialista va transformant Espanya en un estat que funciona, totalment homologat a la resta d'Europa –OTAN, CEE, UEO– abandonant definitivament aquella imatge mig africana que tenia...

—¿Vostè a qui pregunta? ¿Al rector de la Universitat de Barcelona o al senyor Bricall?

—Al que em pugui dir més coses.

—Bé. Primera resposta: si ho ha aconseguit, felicitats. Segona resposta: aquí hi ha un punt de triomfalisme i un punt de realitat. Jo crec que conec molt bé el que es pensa en aquests moments sobre

"Si jo vaig estar a la Generalitat de Catalunya va ser, bàsicament, per la meva adhesió personal i la fidelitat de pensament al president Tarradellas". JORDI MORERA

Espanya a Europa. Formo part del consell consultiu d'Erasmus en representació dels rectors espanyols i sóc vice-president de la conferència de rectors europeus. En aquests moments la imatge que es té no és la imatge de la pandereta ni la d'en Lerroux entrant com a ministre d'estat a la Societat de Nacions. D'aquí a dir que això ja funciona admirablement hi ha un salt, i convindria que tinguéssim en compte que la Comunitat fa la distinció entre els països del nord i els del sud. En els països del nord quan es prem un botó surt cafè amb llet. I hi ha uns altres països, entre els quals s'hi troba Espanya, en els quals quan es prem un botó surt cafè amb llet per aproximació. Dins d'aquests països, el conjunt d'institucions de l'estat espanyol –i dic estat en termes jurídics, no com molts que ho diuen per no dir Espanya– tenen un prestigi. Però aquest prestigi el tenim en relació al nostre entorn, el dels països del sud. I això és a causa en part de l'esforç que ha fet el partit socialista.

—¿Què li ha donat la Universitat que s'hi ha quedat i li agrada tant?

—És molt difícil de respondre. No responc, a més, perquè vostè no s'ho creuria i tampoc s'ho creurien els lectors. Hi ha preguntes que tenen respostes poc creïbles.

—¿Frueix quedant-se a la universitat?

—Miri, u pot fer diferents opcions. Una és no tenir problemes i si pot ser treballar poc. I després hi ha un altre tipus d'opcions, entre elles la meva, que les fas perquè dius "a veure si me'n surto". Jo recordo que quan el president Tarradellas em va dir si volia ser secretari general de la Presidència, el meu "sí" tenia molt d'això: m'havia passat tota la vida criticant l'administració i volia saber si me'n sortiria. Quan vaig acabar vaig tenir la meva opinió sobre mi mateix.

—¿Bona o dolenta?

—Home, jo sóc bastant crític amb mi mateix. Però vaja, puc dir que a partir d'aquell moment l'administració ja no em va fer tanta por. Pel que fa a la Universitat va ser una mica semblant. Quan s'aprovaven els estatuts d'aquesta universitat, l'any 1985, jo pensava "¡ostres, el pobre que li toqui ser rector!". Jo a vegades penso si això no va ser un motiu per presentar-me a l'elecció.

—Vostè ha participat en alguns moments de la bipolarització que en aquest país s'ha produït al voltant de la figura de Jordi Pujol. Com veu ara aquesta bipolarització? ¿Continua existint?

—Jo he definit fa un moment el meu punt de vista sobre què és la nació i el nacionalisme. Jo sóc coherent amb els meus punts de vista, i això té un problema immens: ningú es fa ric amb aquest sistema. La meva manera de pensar en gran part deriva d'una de les persones d'una persona que va formular el catalanisme en uns termes molt actuals, que és el president Tarradellas.

Jo entenc que la Universitat de Barcelona forma part de l'entramat que constitueix Catalunya. No perquè formi part d'una societat civil que no sé exactament què vol dir, sinó sobretot perquè forma part de les institucions públiques, dels serveis col.lectius. Crec que les coses s'han de plantejar en termes objectius i no segons quines siguin les persones que estan al davant d'aquestes institucions. Des del moment que sóc rector d'una universitat jo no em fico en res que pugui significar la politització o el decantament d'aquesta universitat.

—L'última pregunta és inevitable i el rector no s'ho pensa ni un instant abans de contestar-la. Sembla que, una vegada més, té les idees prou clares¿Li agradaria ficar-se en política?

—Jo no he fet política mai. Si jo vaig estar a la Generalitat de Catalunya va ser, bàsicament, per la meva adhesió personal i la fidelitat de pensament al president Tarradellas. Si no, no m'hauria mogut de la universitat.

Eduard Voltas
Assumpció Maresma

Déu, 818-Ateus, 21

Prop de dues mil persones es reuniren a Palma, convocats pel Bisbat de Mallorca per votar sobre l'existència del regne de Déu.

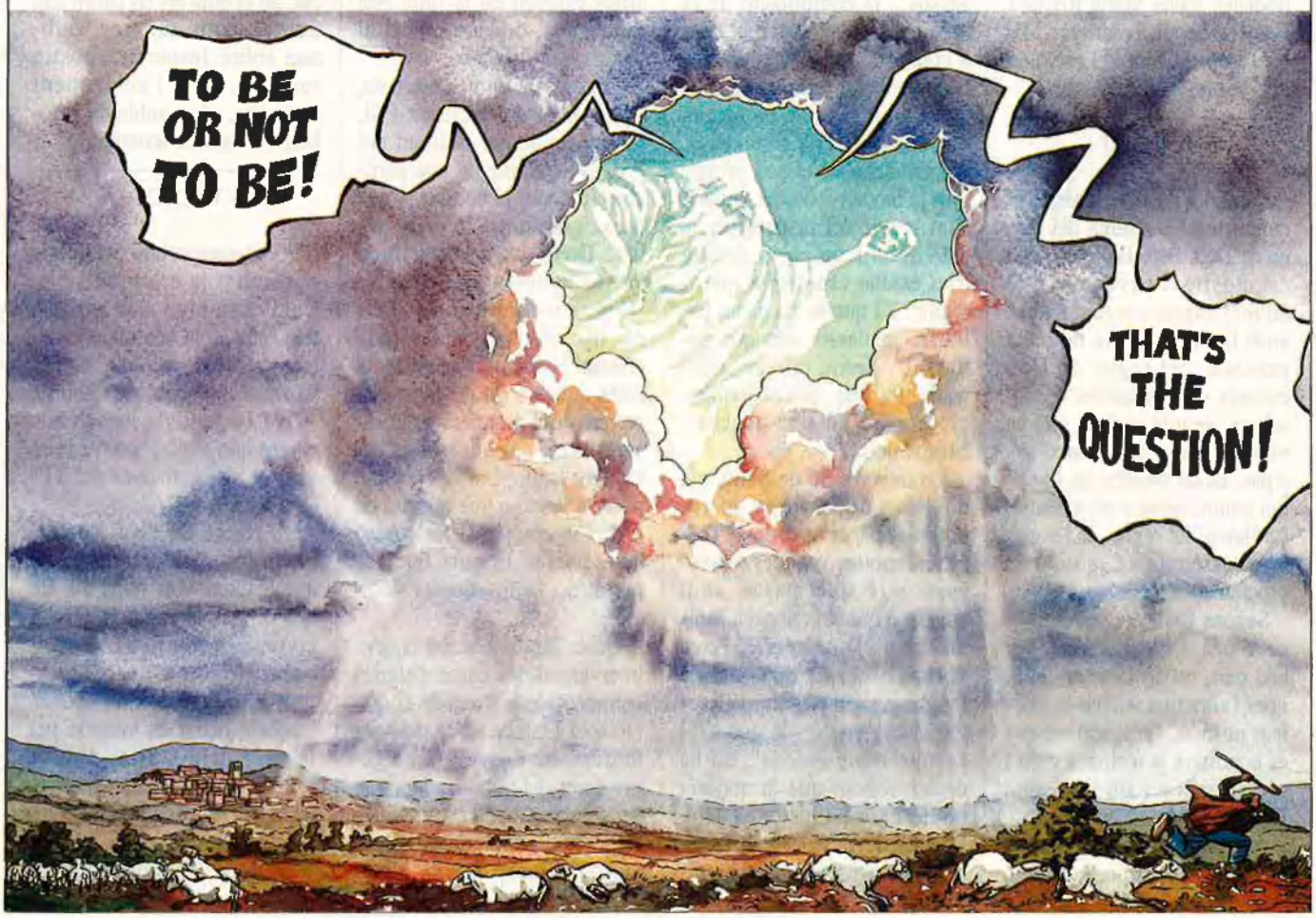
Una convocatòria d'aquestes característiques no s'havia produït mai a Mallorca. I probablement tampoc a cap lloc de l'estat. Els antecedents d'aquest tipus de referèndums tan particulars ens porten als anys republicans, quan diferents institucions votaven sobre l'existència de Déu. No cal recordar que normalment Déu deixava d'existir gràcies al vot d'apassionats ateus. Però aquest referèndum poc, o res té a veure amb els seus antics antecedents. El més original és que ha estat organitzat pel Secretariat de Pastoral Juvenil, el responsable del qual és Josep Antoni Guardiola, amb el suport total del bisbe de Mallorca, el valencià Teodoro Úbeda, qui, de fet, assistí a l'acte en primera fila.

Ja a partir de les 17'30 hores (l'acte era previst per les 18'00 hs.), els voltants de l'Auditòrium de Ciutat eren plens de gent, en un 90% joves, i pels comentaris que s'hi podien sentir, tot feia pensar en una presència aclaparadorament favorable a les tesis eclesiàstiques. Interrogada una font del Bisbat sobre si hi havia hagut mobilitzacions per a, en terminologia futbolística, "marrar el resultat", ho negà rotundament. De tota manera, i sense voler contradir aquesta font, el fet és que les joventuts catòliques ompliren (de "gom a gom", com diria un locutor de futbol de TV-3) l'Auditòrium, i van formar un públic entregat des del principi a donar suport al regne de Déu. Entre tanta joventut, també s'hi podria veure alguna monja o capellà que saludaven cerimoniosament, en entrar, a Teodor Úbeda, el bisbe de Mallorca.

ELS PARTICIPANTS

Com si d'un judici es tractàs, el Secretariat de Pastoral Juvenil plantejà el debat entre dos ponents contraris. Cada ponent, o defensor d'una de les tesis, disposà d'un torn de presentació d'informes. Seguidament es citaren els testimonis, elegits per cada una de les parts, que foren interrogats pels ponents. Una vegada acabat el torn dels testimonis, es passà a la presentació de conclusions. Finalment, la votació entre els assistents.

El ponent defensor de la realitat del regne de Déu fou Pere Ballester, director de Cáritas de Mallorca. Per a donar força a les seves tesis cità a declarar Rosa Cursach, estudiant de teologia; Llorenç Tous, biblista; el pare Antoni Oliver, historiador; Bartomeu Català, director

A l'esquerra, panoràmica de l'acte, a la dreta el Bisbat, segur de la victòria. JUAN CELIA

del Projecte Home; i Norbert Alcover, periodista i jesuïta.

Per la seva part, l'escriptor i periodista Antoni Serra, defensor de la irrealitat del regne de Déu cità a declarar els periodistes Joana Maria Roque i Francec Seguí, l'escriptor Miquel López Crepí i el sociòleg i ex-jesuïta Antoni Tarabini.

EL DEBAT

Començà l'estranya sessió el defensor de la realitat del regne de Déu, Pere Ballester, que es mostrà convençut que aquest regne es construeix amb la feina diària de cada persona: "el regne de Déu existeix dins cadascun de nosaltres, és una realitat que es va fent, que es construeix, pas a pas. És un projecte de tots el qui tenim l'amor com a centre. La llavor del regne, és l'església, l'essència de la qual és proclamar el regne".

Segons Ballester aquest regne té una doble dimensió. Per una part, un projecte de futur, i per l'altra una realitat ja existent al món, "una realitat que es contrueix ja a aquest món i no tan sols a l'altre, no som l'opi del poble".

Antoni Serra –impecablement vestit de negre i vermell, combinació de colors molt àcrata– començà la seva intervenció de forma espectacular: dret davant el micròfon, gesticulant, alçant la veu –ja de per si poderosa– i fent acudits diversos... la combinació de la seva tesi –el cel s'ofereix com a consol extraterrenal als sofriments de la terra, entre d'altres–, amb la posta en escena provocà una sèrie d'incidents. Abans d'acabar el seu primer torn ja havia rebut una xiulada d'un sector del respectable, a més de la increpació directa d'un exaltat espectador que li digué: "El que tu ets és un pallasso, ¡pallasso, més que pallasso!". Serra, cridant, contestà: "Ja veig que la Inquisició encara no s'ha acabat". Més xiulets.

La intervenció de Serra anà dirigida a demanar que no s'oblidàs el paper històric de l'església, moltes vegades repressora: "¿I què passa amb aquells a qui se'ls negava l'ànima, com els negrets?". Per a Serra el fet que una part de l'església sigui o es mostri progressista, "pot ser la que avui és aquí representada", no ha de fer oblidar que la majoria no ho ha estat històricament, ni tampoc –la jerarquia– ho és ara, "el papa polonés ha dit que la dona o és mare o és verge, ¿és això progressisme?".

Els testimonis no aportaren cap intervenció espectacular, excepte la de Tarabini. Tots els altres estaven en la línia que s'esperava, donant suport al ponent que els citava.

Antoni Tarabini, ex-jesuïta, ex-membre del PCE, ex-PSI, sociòleg i actual militant del PSIB-PSOE, tingué una participació –com la de Serra– que causà gran impacte en el públic. Dret davant el micròfon va fer aquesta presentació: "Com a creient que sóc. I els ho dic així de clar: ¡sóc creient! (cridant). I si estic a la taula aquesta (la de Serra) és perquè com a creient estic escandalitzat del que vostès estan fent aquí. ¿Com és posible posar a votació una qüestió de fe? ¡Senyors, per favor! ¡Això no es pot fer! Els prec que, per favor, no facin aquesta votació".

Quan Tarabini acabà la seva intervenció, les cares d'alguns membres de la mesa de l'organització i també de la dels defensors del Regne, més algunes cares del públic, adoptaren un semblant de cert espant i regir. Immediatament, l'organitzador, Josep Antoni Guardiola, va fer ús de la paraula per a matisar: "Aquesta votació es fa per conèixer la percepció que tenen els presents sobre el regne de Déu i no per posar en dubte la seva existència, de la qual no en tenim cap dubte, com tampoc dubtam sobre Jesucrist, nostre senyor". Fet l'aclariment dogmàtic, els semblants recobraren cristiana serenitat.

VOTACIÓ

Per la composició del públic el resultat ja era previsible. Com diria algú a la sortida, fent referència a la majoria del públic juvenil catòlic, "només ha faltat que és cantàs allò de "Viva la gente/la hay donde quiera que vas...", com cantaven els joves cristians del YECA fa uns anys".

El regne de Déu, per referèndum dels assistents, és una realitat. Vots nuls, 80. En blanc, 114. En contra, 21. A favor, 818. La resta, abstencions.

Com digué Norbert Alcover, " aquest debat és històric per la seva originalitat dins la història de l'església espanyola". Històric, és possible. Original, segur.

Miquel Payeras

ESPECIAL BALEARS

L'arxipèlag prepara el seu futur

Balears 2000

Amb vista al repte del mercat únic de 1993 i, també, al repte que representa la presència creixent de la tecnologia com a fet característic d'una societat avançada, les Illes Balears es disposen a afrontar el canvi de mil.lenni.

El govern balear, a través de la Conselleria d'Economia i Hisenda presidida per Alexandre Forcades i de la Universitat de les Illes Balears, amb Nadal Batle al seu cap, s'han proposat dotar Mallorca i les Illes, d'un parc d'alta tecnologia. Al marge de diferències de matís, les dues institucions persegueixen un mateix objectiu: crear tota la infraestructura necessària perquè Mallorca i les Balears, siguin les primeres illes del món que albergui un parc d'aquestes característiques.

Les dificultats per a dur endavant aquest parc no mancaran a ningú. De fet, l'Illes Balears representa un repte per a la Universitat de les Illes Balears, que ha de fer front a la demanda creixent de places universitàries, a la necessitat de crear noves titulacions i a la dificultat de trobar professors d'alta qualificació que es puguin desplaçar a les Illes. Per altra banda, el parc tecnològic, que ha de ser un dels més importants d'Europa, ha de ser capaç de crear una infraestructura que atregui empreses d'alta tecnologia, que no sempre estan disposades a instal.lar-se en un lloc on no hi ha una tradició en aquest camp.

Tot i així, el projecte, que ha de ser un dels més importants d'Europa, ha de ser capaç de crear una infraestructura que atregui empreses d'alta tecnologia, que no sempre estan disposades a instal.lar-se en un lloc on no hi ha una tradició en aquest camp.

Tot i així, el projecte, serà únic en tot el món. Mai una illa ha tengut un parc d'alta tecnologia. El problema del transport és, moltes vegades, insalvable.

La voluntat dels responsables polítics i universitaris es superar tots aquests problemes. La idea està llançada. Ara és necessari que tota la societat balear es demani que pot fer –i que ha de fer– per ajudar a aconseguir aquest objectiu. Val la pena. Superarem l'economia primària, i pobra, per a entrar en el desenvolupament tecnològic, sense planificació que ens salvi dels desastres ecològics que s'han fet. En aquest moment podem pensar en el futur i preparar-nos convenientment. Podem fer-ho sense que ningú ens imposi res, sense que ningú ens digui com hem de fer les coses. Podem planificar-nos. Podem, també, no fer-ho. Però, en aquest cas, no ens podrem queixar després de les conseqüències.

Mallorca i les Illes Balears és ja una realitat en alta tecnologia. Necessitam, però, molts d'esforços. Es necessària la decisió de tots els grups que conformen la societat illenca.

Des d'EL TEMPS presentam el projecte del govern, la realitat que es la UIB, les opinions de representants de l'empresa i del món turístic. Només son unes pinzellades, perquè veus. Ara hauran de parlar els partits polítics, les associacions cíviques i culturals, les associacions ecologistes, els sindicats, les associacions de veïns... I tot aquell que individualment o col.lectivament hi pugui aportar alguna idea.

Per al 1993, i per a la societat tecnològica que serem, s'han d'haver aclarit algunes coses. Aquest serà un dels reptes principals que haurà de tenir present el govern balear per a l'any 2000.

MIT

Entrevista a Alexandre Forcades

Balears s'anticipa al futur

El conseller d'Economia del govern balear, explica les característiques bàsiques del projecte de creació d'un megaparc telemàtic a Balears.

Quina és la raó de presentar una estratègia de desenvolupament i innovació tecnològica per a Balears; o dit en altres paraules, ¿aquesta estratègia implica admetre explícitament l'existència d'una crisi estructural de l'economia balear i la necessitat de cercar altres alternatives?

—Començaré contestant-li amb una anècdota referida al president Pujol. Quan coincidírem en un hotel de Montpeller, on havíem anat a visitar els seus pols tecnològics, el president Pujol s'interessà pel motiu del nostre viatge. Li respongué que era una etapa del nostre viatge per diversos parcs tecnològics. El president Pujol es quedà meditant uns instants per a, després, comentar "o sigui que a Balears no sols turisme..."

Efectivament, a la Conselleria d'Economia i Hisenda i per encàrrec directe del president Gabriel Cañellas, estam immergits des de fa temps en un procés de reflexió i planificació estratègica, fet a la llum d'un esdeveniment decisiu com serà el mercat únic de 1993 i, també, de les grans tendències de futur que ja es van afirmant, i que ha tengut entre altres fruits la documentació que ara presentam.

Contestant més concretament a la seua pregunta, aquesta estratègia no representa reconèixer una crisi estructural de l'economia balear, comporta una cosa molt distinta i més imaginativa com és que Balears s'anticipi a aquest futur a què abans em referia.

—Una de les coses que més criden l'atenció és que es configura Balears com a un megaparc telemàtic, en lloc de limitar-se a construir un parc tecnològic.

—La configuració de Balears com un megaparc telemàtic obeeix a raons pràctiques i estratègiques. Comencem per les pràctiques, una simple anàlisi territorial simple de Balears ens descobreix dos fets decisius: en primer lloc que és una regió no sols insular, sinó també un arxipèlag, i en segón lloc, que les distàncies entre elles i dins el seu interior són reduïdes. La conclusió que se n'extrau és clara: territorialment les Balears poden ser un megaparc i ho han de ser.

Quant a les estratègiques, també són dues: per una part, la necessitat de diferenciar-nos dels centenars de parcs tecnològics que proliferen en tot el món, i, per altra, volem compatibilitzar el procés previsible de reconversió hotelera i l'estratègia de desenvolupament i innovació tecnològica i això només és possible fer-ho des d'una infrastructura telemàtica que permeti reconvertir zones turístiques clàssiques en àrees de residents perma-

"És a dir, que a Balears no sols turisme".

nents o semipermanents que poden estar connectats amb els seus llocs d'origen o amb centres d'investigacions pioners en el món, gaudint al mateix temps d'una qualitat mediambiental impensable en aquests llocs o centres.

—¿Creu que la societat balear està en condicions d'assumir una proposta d'aquestes característiques?

—Si hi ha un cas paradigmàtic de desenvolupament econòmic fet des de la societat civil i en torn d'un model bàsic de creixement ha estat, sens dubte, el de les Balears.

JUAN CELIA

La mateixa capacitat que ha demostrat la nostra societat per convertir les Balears, en sols 30 anys, en la primera potència turística del Mediterrani i en la regió amb el major PIB per càpita d'Espanya, estic convençut que la demostrarà, amb el sentit de direcció adequat per part del govern, a enfrontar-se i superar els reptes que ens esperen, als quals aquesta estratègia pretèn donar resposta.

Per això comptaram amb dos agents estratègics fonamentals com són la Universitat de les Illes Balears (UIB) que en pocs anys s'ha convertit en diversos àmbits, en una universitat capdavantera a Europa, i que és condició sine qua non de qualsevol procés de desenvolupament regional, com és el dinamisme dels nostres empresaris.

—¿Com es sentiran els aproximadament 750.000 habitants de les Balears en aquest megaparc telemàtic?

—Vull introduir-hi una consideració que estim molt important: en la nostra estratègia, el concepte de tecnologia que manejam no és tant el de *high tech* com el *riht tech*, és a dir, el de tecnologia adequada a la persona i al medi. Prova del caràcter instrumental i no finalista de les tecnologies és que el lema que hem elegit serà: "Balears, tecnologies per a la qualitat de vida". Per a finalitzar, i si em permet una petita confessió, jo sóc dels convençuts que la missió d'un governant és donar el màxim benestar al màxim nombre de ciutadans durant el major temps possible. Amb això crec que la seua pregunta queda suficientment contestada.

—¿No és possible que aquest projecte sigui massa ambiciós?

—Si permet una altra petita confessió: per a mi la política no és tant l'art del possible com fer, el necessari, possible.

—¿Quin hortizó temporal preveu per al desenvolupament d'aquesta estratègia?

—Pot ser per la meva formació i experiència tant professional com personal, sóc dels que pensen que qualsevol procés estratègic ha d'estar en constant reformulació i que, per tant, no s'acaba mai.

En qualsevol cas, i per tractar de contestar a la seva pregunta, he de dir-li que aquesta és una estratègia a llarg termini, pensada per a desenvolupar-se al llarg dels pròxims anys, és a dir, és una estratègia pensada per al segle XXI, dins del qual de fet ja ens trobam.

—¿En quina fase es troba i quines seran els pròxims passos operatius que es faran?

—L'estratègia ha estat aprovada fa poc pel govern i estam en la fase de la seva divulgació a la societat balear. També hem previst presentar-la, durant els pròxims mesos, a Brussel·les on em desplaçaré personalment per a aquest fi.

És la nostra pretensió que sigui patrocinat per la CEE com un projecte pioner a nivell mundial d'estratègia regional per a convertir un territori insular en un lloc apte per al "treball sense distàncies".

—¿Com poden encaixarCatalunya i València dins aquesta estratègia?

—Un dels pilars de la nostra estratègia és el de la diferenciació per la via de l'anticipació. Una comunitat com la nostra, per les seves especials circumstàncies, no pot pretendre competir *head to head* –com diuen els americans– amb regions amb molt més pes demogràfic, polític, etcètera.

En qualsevol cas, això anterior no és incompatible amb una articulació amb les dues regions espanyoles que conformen l'eix de desenvolupament del mediterrani occidental, articulació que desitjam, que, intel.ligentment realitzada, pot beneficiar les tres.

M.P.

Alta tecnologia per a les Illes

Balears com a megaparc telemàtic

La Conselleria d'Economia i Hisenda del govern balear ha el.laborat un projecte per a intentar crear a les Illes un parc telemàtic. Un projecte que, si arriba a fer-se realitat, podria canviar la fesomia illenca.

El projecte que ha presentat la Conselleria d'Economia i Hisenda del Govern balear –projecte signat pel seu director general d'Economia, Andreu Font– sorgeix després d'assumir la convicció que a Balears "podem i hem d'anticipar-nos de manera racional i creativa a l'impacte que poden tenir les noves tecnologies en l'organització del treball i en la localització de les activitats econòmiques".

Per això, la Conselleria ha elaborat aquesta "estratègia de desenvolupament i innovació tecnològica que canalitzi els problemes i les oportunitats de cadascuna de les Illes. Particularment, s'intenta aprofitar al màxim el potencial de les telecomunicacions per a superar les distàncies, de forma que a Balears s'instal·li un nombre creixent d'empresaris i de professionals qualificats de la tècnica i de la cultura, i també empreses especialitzades en activitats d'alt valor afegit. Gràcies als avanços tecnològics, sobretot de l'aeronàutica i la telemàtica, resulta progressivament més factible disminuir la importància de les barreres físiques que tradicionalment han comportat un desavantatge comparatiu, principalment la insularitat".

Aquest parc telemàtic a les Balears s'estructuraria a partir de tres elements. Aquesta és, breument i gràfica, l'estructura:

Balears com a megaparc telemàtic

Primer element

Elements de vertebració i interconnexió

Ubicats a l'entorn de Palma. Interrelacionats, amb possible continuïtat geogràfica

Centre d'estratègia i innovació

—Animació i coordinació empressarial, tecnològica i cultural de l'economia balear.
—Intercomunicarà els diversos elements econòmics.
—Utilització de xarxa telemàtica de suport a l'activitat econòmica.
—Centre de documentació europea.
—Foment d'iniciatives innovadores.
—Cursos de formació d'empresaris.
—Atracció d'empreses i laboratoris d'alta tecnologia no contaminant.

Universitat de les Illes Balears

—Aportació de:
•personal qualificat i assistència tècnica.
•centre de Supercomputació.
•espai per a establir laboratoris i centres intensius d'investigació i de desenvolupament.

Institució de fires de balears (Iebal)

—Funcions:
•promoció de productes de les Balears.
•serà aparador de novetats tecnològiques.
•serà escenari de seminaris, congressos..., sobre aspectes clau de l'economia balear.
•foment de nous sectors econòmics, fira internacional sobre ecnologia, desenvolupament i medi ambient; fira internacional sobre l'edat de l'oci actiu.

Balears com a parc telemàtic

Segon element

Nuclis tecnològics

Podrien ser unitats disperses o, segons els casos, estar integrats en un sol conjunt, junt amb un, dos o els tres elements de vertebració i interconnexió.

Parc d'Innovació

•Urbanització d'alta qualitat.

•Concentració de persones, institucions i empreses, col·laboració per a millora del medi ambient, salut i desenvolupament.

•Possible complementació amb un *World Trade Center* i un teleport.

Edificis intel·ligents, parcs empresarials i polígons sofisticats

•Serien l'espai per a les empreses de serveis o industrials d'alta tecnologia no contaminant.

•Exemple ja existent: centre d'instrucció de vol de la British Caledonian, a Lluc-major.

Unitats endògenes d'innovació

•Ubicades a nuclis de població de totes les Illes. Funcions principals:

—Facilitar control qualitat i incorporació de noves tecnologies a les industries tradicionals.

—Potenciació d'unitats ja existents.

—Aprofitament de les telecomunicacions per a intercanviar informació i per a incorporar experiències, recursos i infrastructura d'altres llocs.

Experiències de turisme tecnològic.

•Foment de l'especialització de les Balears en turisme tecnològic, de negocis, educatiu i ecològic.

—Museu tecnològic del medi ambient.

—Museu de la ciència, planetari i sala de projecció semiesfèrica o plana de grans dimensions.

—Centre internacional de fotografia i imatge submarina.

—Excursions per zones d'interès turístic natural i paisatgístic. Tren monorail elevat no contaminant.

—Centre d'investigació i desenvolupament per a l'edat de l'oci actiu.

Balears com a megaparc telemàtic

Tercer element

Xarxes de distribució

—Missió d'assegurar adequada infrastructura de telecomunicacions a totes les Illes

Xarxa Telemàtica de suport a l'activitat econòmica

—Vídeo text perquè les zones rurals ofereixin de forma conjunta el lloguer d'habitacions, apartaments i edificis disponibles a cada municipi i nucli de població.

—Incorporació d'elements de formació en informàtica.

—Instal·lació de terminals d'ordinador i perifèrics a cada municipi.

Xarxa de treball en el mateix domicili o a edificis intel·ligents vinculats a les àrees residencials.

•Permetrà reconversió de zones de turisme estacional a zones de residència permanent.

•Proporcionar mitjans tècnics per a fer possible el treball sense distàncies.

Una Universitat per al 2000

Vocació de futur

La Universitat de les Illes Balears (UIB) impulsa la creació d'un Parc Tecnològic a partir d'una base, d'infrastructura i d'investigació, ja existent.

Des de l'assumpció del càrrec de rector per part de Nadal Batle, la UIB s'ha anat especialitzant clarament en alta tecnologia. Els esforços de l'equip directiu s'han vist recompensats en la recent avaluació feta a totes les universitats de l'estat. La balear ha quedat entre les primeres, sobretot en les disciplines de caire científico-tecnològic.

Com el mateix govern balear reconeix en el seu projecte "Balears com a Megaparc Telemàtic", la UIB haurà de ser necessàriament la base a partir de la qual es creï aquest megaparc.

La UIB, però, no és només un projete d'alta tecnologia. És també, una realitat palpable.

CONVENIS AMB EMPRESES D'ALTA TECNOLOGIA

Aquest ha estat un dels aspectes que més interès han despertat. Els tres grans acords a què s'ha arribat són els signats amb Appel Computer Espanya, SA amb Digital Equipament Corporation Espanya, SA, i amb Britsh Calendonian Flight Trainning Espanya, SA.

L'acord amb la British Caledonian ha donat com a resultat la instal·lació en el municipi de Llucmajor, a uns terrenys cedits pel govern balear, d'un centre de simulació i instrucció de vol. Per a fer-se una idea de la importància d'aquest centre, hi ha prou a veure el seu pressupost: prop de 30.000 milions de pessetes. Molts doblers si es té en compte que el pressupost de les Balears per un any és lleugerament superior. Aquest centre dóna instrucció de tècnics homologats de manteniment d'aeronaus, instrucció de pilots de línies aèries, instrucció en la direcció en coberta de vol i de recursos humans, instrucció de gestió, etc. Totes les àrees es faran a partir de la col·laboració tècnica i humana entre la UIB i la British.

El conveni de cooperació amb Digital, comportarà que la UIB tindrà la consideració de centre especial de proves, experiències i referència per al desenvolupament i la implantació a Espanya de xarxes d'alta velocitat per part de Digital. A més, es signà la col·laboració de Digital perquè la UIB realitzi investigació i desenvolupament d'interfases i connexions a les xarxes de Digital d'equips que no siguin de Digital, tant d'aquelles que són usades per la UIB com d'altres que poguessin ser d'interès per a la UIB. Entre altres condicions, l'acord preveu la formació de personal tècnic especialitzat de la UIB a les instal·lacions de l'empresa i la cooperació especial de Digital per a l'establiment d'un parc tecnològic a l'entorn de la Universitat.

L'acord amb Apple és molt semblant al signat amb Digital. La multinacional col·laborarà també en el futur parc tecnològic, permetrà que la UIB faci investigació i desenvolupament d'interfases i connexions a les xarxes d'Apple d'equips que no siguin de la multinacional, i cooperarà també en la creació i instal·lació d'un centre de formació de professionals i postgraduats en tecnologia de la informació, entre altres acords firmats.

EL CENTRE DE SUPERCOMPUTACIÓ

L'any 1983, Bartomeu Serra es feia càrrec del Servei de Càlcul i Informatització de la Universitat de les Illes Balears. Vuit anys després, aquest servei s'ha convertit en la base del futur centre de supercomputació de la UIB.

Aquest centre dóna el necessari suport informàtic tant a la gestió de la UIB, com a l'activitat docent i a la recerca. A més d'aquest suport es dóna un servei no sols intern –al món universitari– sinó també extern. Com a exemple cal esmentar el servei de vídeo-text que permet l'accés a tot tipus d'informació pròpia de la UIB tant als alumnes com a l'exterior. També es crearan targetes intel·ligents (amb un xip a dins) que duran totes les dades de l'alumne, inclòs el currículum acadèmic.

Atès que Balears viu quasi exclusivament del turisme, el centre de supercomputació no podrà ignorar aquest fet. Així, existeix el servei de suport al sector turístic. Tota la informació turística estarà disponible per via informàtica: hotels, restaurants, monuments, rutes culturals, meteorologia... estaran a l'abast de gairebé tothom.

Clar que aquests serveis només els pot gaudir qui té l'ordinador a casa. No és cap problema: hi ha en estudi una futura possibilitat d'accés a la xarxa de serveis a través del telèfon, és a dir, simplement amb la veu es podrà accedir a qualsevol informació.

LA XARXA INFORMÀTICA DE LA UIB

La Universitat de les Illes Balears disposa d'una xarxa informàtica formada, bàsicament, per una àrea local d'equips Digital (un VAX 8.350 i tres Micro VAX 2.000) per cobrir les necessitats informàtiques de gestió. Una altra àrea similar destinada a les tasques de docència. Una altra integrada per un VAX 8.820, un VAX 11/750 i tres Micro VAX 2.000, entre altres equips, destinada a les tasques de recerca. Hi ha altres equips ubicats en el servei de publicacions, el laboratori d'informació i tecnologies de la comunicació i altres departaments i serveis.

Les àrees anteriors estan unides entre si mitjançant una xarxa Ethernet i, amb els protocols de comunicacions pertinents es pot accedir a Iberparc i, per consegüent, a totes aquelles xarxes externes que hi estiguin comunicades.

Un element important de l'equipament informàtic de la UIB el constitueixen les xarxes locals d'ordinadors Macintosh amb què, sota la direcció del Dr. Valverde, han estat dotats recentment cada un dels departaments i serveis de la UIB.

La UIB ha aconseguit un bon equipament amb finançament propi. JUAN CELIA

Aquestes xarxes estan unides a la xarxa Ethernet, la qual cosa permet, d'una banda, accedir als equips esmentats abans i per l'altra, la comunicació i compartir recursos (impressores, programes, etc.) entre els ordinadors de les diferents zones. Cal esmentar que dues d'aquestes zones d'ordinadors Macintosh estan dedicades exclussivament a fer de sales d'usuaris per als alumnes de la UIB.

EL FINANÇAMENT DEL SISTEMA INFORMÀTIC DE LA UIB

Des del primer moment que començà a instal.lar-se l'actual xarxa, la UIB finançà la inversió amb els seus mateixos recursos. L'estalvi en personal i altres conceptes permeté arribar a tenir els fons necessaris per poder adquirir els equips de què ara disposa.

Una de les idees directrius que han permès a la UIB situar-se en la punta de l'activitat dels centres d'ensenyament superior, ha estat la capacitat d'interacció amb les companyies subministradores de material informàtic.

La idea de qualitat, que ha guiat la tasca, ha fet que certes companyies (com les abans citades) oferissin, amb descomptes rècord, els seus productes a la UIB perquè, a la vegada, la instal·lació d'aquests equips servís de banc de proves.

Una vegada aconseguit que els nivells d'equipament tècnic fossin homologables en qualitat, la UIB ha començat a cercar finançament a través de projectes industrials. A partir d'aquest moment la inversió ha començat a donar rendiment, en el sentit que els contractes amb institucions públiques i privades han permès avançar i mantenir el nivell d'inversió i el seu manteniment.

Gràcies a aquest sistema la UIB no ha hagut mai de demanar cap tipus de finançament específic al MEC per a dur endavant el projecte d'alta tecnologia de la informació. A més els costos reals per a la UIB han estat considerablement per sota del valor de mercat. Dels 1.250 milions de pessetes que costaria en el mercat l'actual sistema informàtic, la UIB només n'ha costat 415 milions.

PROGRAMES I CONVENIS INTERNACIONALS

La UIB participa en diversos programes europeus com són el Mast (referent a la modelització hidrodinàmica del Mediterrani occidental), el programa Science (amb el títol "On complexity and chaos in quantum optics") i el programa Erasmus (amb el títol "Computer *science* and applied mathematics"). La col·laboració amb altres universitats –tant pel que fa a aquests programes com pel que fa a convenis internacionals signats, de la UIB–, representa tenir relacions amb universitats de tot el món. Així, i només referits a temes científico-tecnològics, s'han firmat acords amb la Universitat de Franc-Comtat Besançon (França) per al desenvolupament de la recerca; amb la, també francesa, Université d'Aix-Marsella II per a la cooperació en el camp de la física; amb la de París VI-

La investigació és bàsica per a llançar el projecte del parc tecnològic. JUAN CELIÁ

Pierre et Marie Curie per al desenvolupament de la recerca; amb la Dauphine també de París per al mateix camp; amb la Universitat grega de l'Egea per col·laborar en el programa Erasmus; amb la d'Aberdeen (Escòcia) per a temes relacionats amb la recerca; amb la de Tartu (Estònia) per a projectes de recerca conjunts; amb la Paul Sabatier (França) per col·laborar en la recerca dins el camp de la informàtica; amb la de Varsòvia per a lacooperació científica en general; amb la d'Oulu (Finlàndia) per a la cooperació i intercanvi científic i docent; amb les nord-americanes de Nova York (SUNY) (a Stony Brook), de Carolina del Nord (a Charlotte), de Washington (a Seattle) i la Carnegie Mellon per a la col·laboració en els camps de la recerca i de la cooperació científica. També s'han firmat convenis amb universitats sud-americanes com l'Escuela Superior Técnica de Buenos Aires, la Nacional de la Patagonia, també a Argentina, la salvadorenca Centroamericana José Simeón Cañas, del Salvador, i la Nacional de Ingenieria, de Managua.

M.P.

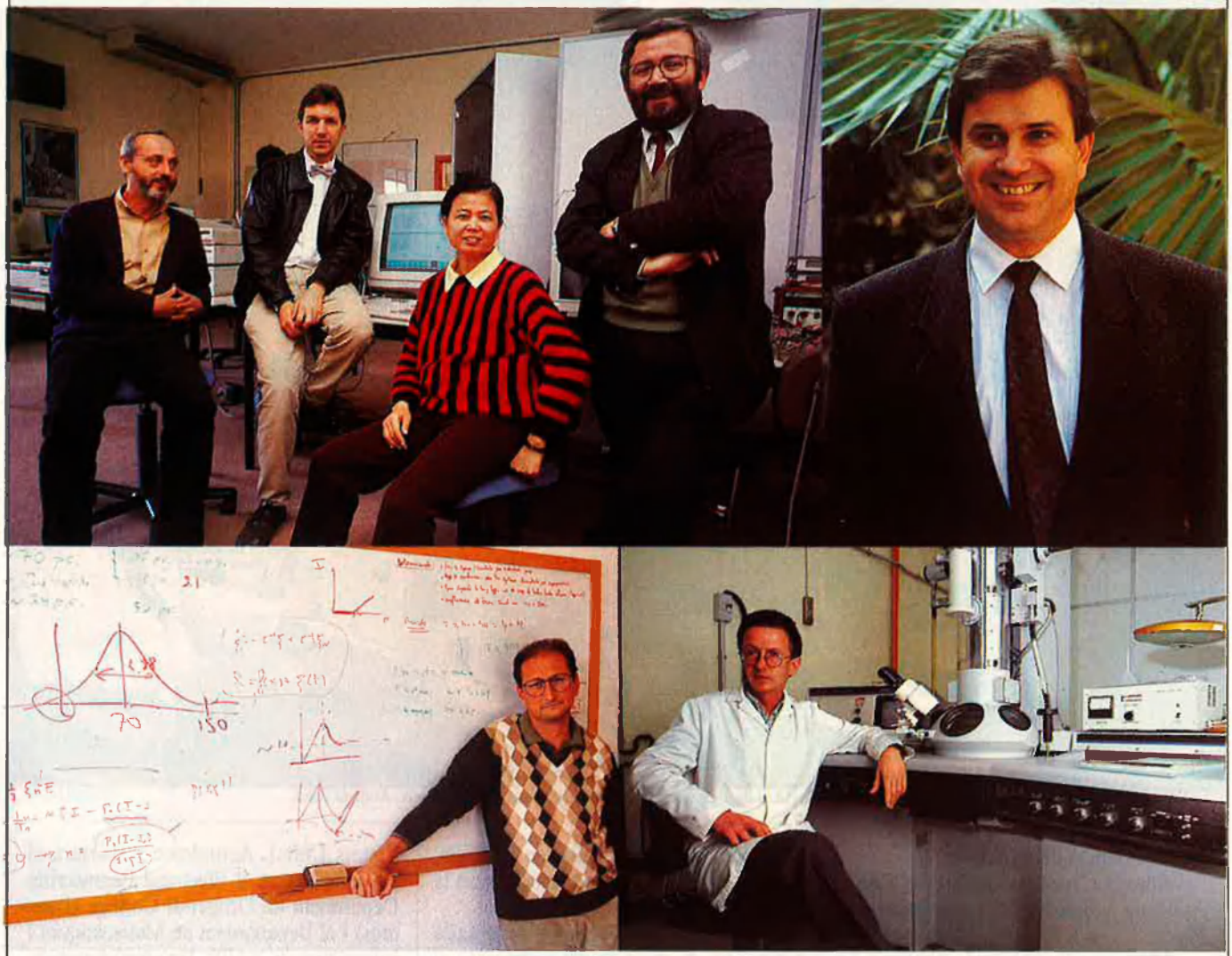
Principals projectes d'investigació a la UIB

Títol	Investigador
Radiació gravitatòria	Ll. Mas
Models bio-sedimentològis de la plataforma continental balear	Ll. Pomar
Anàlisi matemàtica d'imatges	J. Blat
Estudi química i física de bases de schiff del piridoxal-5 fosfat i anàlegs, aplicació a la catàlisi enzimàtica	P. Munoz
Adrenoceptors alfa-2 i activitat adenilato ciclasa a cervells de suïcides: relació amb la depressió enfògena i el mecanisme	J. García Sevilla
Distribucions de velocitats i factors de forma nuclears. Desenvolupament de models teòrics i anàlisi de dades	M. Casas
Aliatges metàl.liques, homogeneïttat, reproducibilitat a les aliatges amb memòria de forma	E. Cesari
Estudis sobre la uriolitogènesi. Aplicacions químiques i cíniques	F. Grases
Implicació de la compartimentació sanguínea d'aminoàcids en els mecanismes d'ajust del pes corporal	A. Palou
Problemes dinàmics en la formació d'estructures espacials sistemes complexos	M. San Miguel
Activitat solar i estructures coronals	J. Ll. Ballester
Factors perifèrics i centrals en el control de l'activitat termogènica del teixit adipós marró en dejú i obesitat	R. Rial
Kits de baix cost per a la determinació específica de biomolècules	A. Palou
Sistemes automàtics de mètodes analítics	V. Cerdà
Estudi de corrents marins i atmosfèrics amb pertorbació topogràfica	A. Alonso
Estudi i mostratge sinòptic de la circulació marina en la mar catalano-balear	J. Tintore

Tots els noms de la recerca universitària

Els protagonistes de la investigació a la UIB

La Universitat de les Illes Balears dóna cabuda a tot un planter d'investigadors que realitzen projectes d'alta competitivitat.

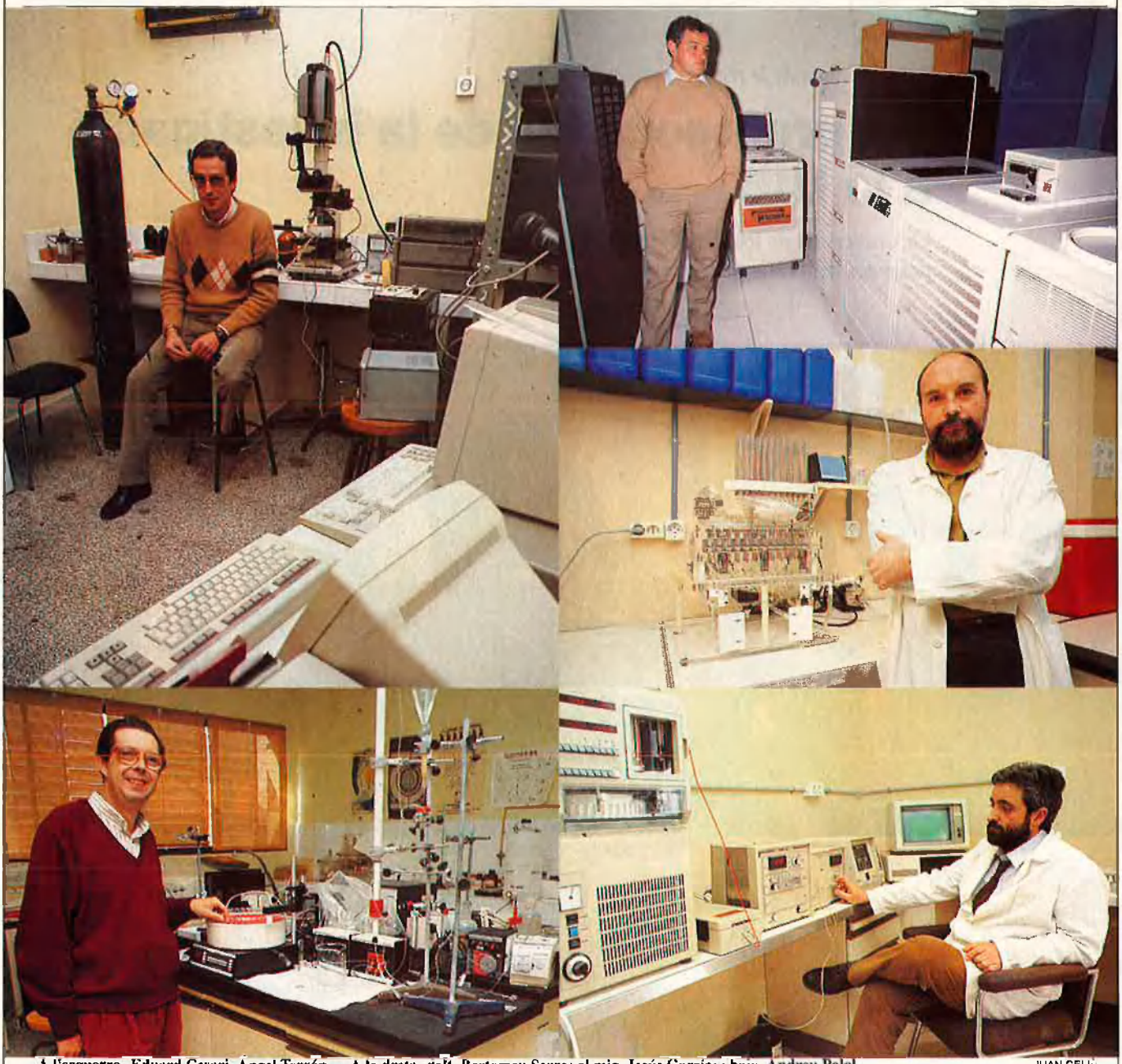
Dalt, l'esquerra, Wiktor Bartol, Josep Blat, Luo Yuhua i Llorenç Valverde. A la dreta, Llorenç Huguet. Baix, a l'esquerra, Màxim San Miguel; a la dreta, Felix Grases. JUAN CELIA

Fidel al caràcter internacional que es suposa a tota universitat, la UIB aplega gran nombre d'investigadors d'arreu del món. Entre tots ells destaca, per la seva relació amb la investigació d'alta tecnologia. És un grup heterogeni pel seu origen (mallorquins, menorquins, eivissencs, catalans, valencians, xinesos, polonesos, australians...) però unit perquè és la base humana de què disposa la UIB per afrontar el repte que significarà la instal·lació d'un parc tecnològic a Mallorca.

—Llorenç Valverde García. Catedràtic de l'Àrea de Ciències de la Computació i Intel·ligència Artificial. S'incorporà a la UIB el 1989 provinent de la Politècnica de Catalunya, on es doctorà en Informàtica el 1982. Asessor del rector de la UIB.

—Fèlix Grases, doctor en Químiques, catedràtic de Química Analítica. Director del Grup d'Investigació d'Uroquímica i Cristalització de la UIB.

—Jesús A. García Sevilla, catedràtic de Farmacologia, llicenciat en Medicina per la Universitat de València i doctorat

A l'esquerra, Eduard Cesari, Àngel Terrón. A la dreta, dalt, Bertomeu Serra; al mig, Jesús García; i baix, Andreu Palol. JUAN CELDA

per l'Autònoma de Barcelona.

—Eduard Cesari, catedràtic de Física Aplicada i director del departament de Física.

—Maximino San Miguel, catedràtic de la Matèria, doctor en Física Condensada.

—Ángel Terrón, professor titular de Química Inorgànica, doctor en Químiques, treballa en el departament de Química.

—Llorenç Huguet, catedràtic del departament de Matemàtiques i Informàtica, doctorat en Informàtica i director de l'Escola Universitària d'Enginyers de Telecomunicacions.

—Wiktor Bartol, professor de l'Institut Matemàtic de la Universitat de Varsòvia, fa una estada a la UIB en relació amb la informàtica teòrica.

—Luo Yuhua, professora associada permanent de nacionalitat estrangera al departament de Matemàtiques i Informàtica. Prové de la Universitat de Canton. Treballa en la visió per ordinador i processament d'imatges.

—Josep Blat, catedràtic de Ciències de la Computació i Intel·ligència Artificial, director del departament de Matemàtiques i Informàtica de la UIB.

—Greg Knowles. Ha estat professor de la Universitat de Bonn, de la Heriot-Watt (Gran Bretanya) i de la Carnegie-Melon (Estats Units). Actualment reparteix el seu temps entre el Electrical Engineering Department de l'Imperial College (Londres) i el Departament de Matemàtiques i Informàtica de la UIB. Ha creat el grup de disseny de xips de la UIB.

—Bartomeu J. Serra, director del Centre de Càlcul i Informatització, doctor en Ciències i professor titular de l'àrea de ciències de la computació i intel·ligència artificial.

—Andreu Palou, vice-rector d'Investigació, catedràtic de Bioquímica i Biologia Molecular del departament de Biologia Fonamental i Ciències de la Salut.

M.P.

Entrevista a Carles Blanes

"És necessari el parc tecnològic"

Carles Blanes és el president del consell social de la Universitat de les Illes Balears, i, a més, és el director general de la Caixa de Balears, "Sa Nostra".

Com a president del consell social de la UIB, ¿veu una relació estreta entre societat illenca i Universitat?

—La relació entre societat i universitat s'estableix a través del consell social de la Universitat, on tenen representació els diversos sectors. Aquesta participació es materialitza a les reunions que tenim, on s'exposen tots els punts de vista. Durant els primers anys el que hem volgut conèixer –i aquesta ha estat la principal feina feta pel consell– és quines eren les necessitats de la societat en relació a la Universitat. D'aquest estudi ha sorgit el *Llibre blanc*, que ens demostra que, a pesar de tot el que es fa, encara hi ha un gran desconeixement de la societat sobre la seva universitat. Però, coneixent el problema, s'hi pot posar el remei.

D'altra banda, el fet de no tenir una autonomia molt forta fa que es depengui molt de les directrius que es fixen per a tot l'estat, com en el cas de nous estudis, la qual cosa, però, no significa que no es pugui anar avançant. Així, en pocs anys, s'ha posat en marxa els estudis de segon cicle d'Empresarials i els d'Informàtica, que crec molt adequats per a Mallorca, atesa la gran demanda que hi ha de titulats en aquests estudis.

—La UIB es va especialitzant molt en estudis de ciència i tecnologia. De fet, impulsa la creació d'un parc tecnològic. ¿Com veu aquesta possibilitat?

—Crec que és positiu. Ja fa molts anys que es pensa que és necessari crear aquí (a Mallorca) indústries de poca contaminació i que produeixin mercaderies d'alt valor afegit i que tenguin un transport fàcil. Aquesta idea abans no era possible dur-la a terme. Ara, aquest és un bon camí per arribar al parc tecnològic que persegueixen, crec que amb bon criteri, tant la Conselleria d'Economia com la Universitat. El que fa falta ara es trobar els terrenys i resoldre el tema del finançament.

"La Universitat no s'ha sabut vendre". JUAN CELIÀ

—¿Com pot incidir aquest parc dins l'economia balear?

—Pense que és una necessitat perquè ara hi ha poca diversificació econòmica. L'agricultura és poc important i la indústria cada vegada té menys pes. Es necessita aquest parc. S'hauria de donar el màxim de facilitats a les empreses que vulguin venir-hi.

Crec que seria molt positiu. Sortirien empresaris petits que podrien ser complementaris de les grans empreses i, a més, seria una font de llocs de treball per a la gent que surt ara de la Universitat.

—Com vostè mateix ha dit, un problema a solucionar és el finançament d'aquest parc. ¿Com es pot solucionar?

—Encara no s'ha definit. Ja hi ha converses amb polítics, que han estat positives, però potser encara no és una cosa madura. El parc és un tema de gran envergadura, el finançament del qual –públic, privat– no està definit encara. És un tema que s'ha de conversar, discutir. S'haurien d'organitzar encontres entre els diversos sectors per tractar el tema.

—¿Es sent satisfet de la relació entre la UIB i les Institucions?

—Sí. Hi ha unes bones relacions. Es fan convenis i projectes entre les institucions i la UIB. En aquests moments tant ajuntaments com el govern encarregen estudis a la UIB, i crec que això és molt positiu.

Potser el sector que menys utilitza la Universitat és l'empresa, però crec que és per desconeixement. Per dir-ho d'una forma un poc dura, és que la Universitat no "s'ha sabut vendre". Però ara coneixem el problema i, per tant, podem trobar-hi el remei: donar a conèixer la universitat als empresaris perquè en poden traure un gran profit.

M.P.

Optimisme empresarial, amb matisos

"S'ha de millorar la infrastructura"

Isabel Guitart és la gerent de la Confederació d'Associacions Empresarials de Balears (CAEB). Com a representant de l'empresariat, analitza les possibilitats que pot oferir el futur Parc Tecnològic.

Quines possibilitats creu que té el futur parc tecnològic?

—Possibilitats crec que en té. Caldria fer un esforç conjunt per part de tota la societat per a tenir aquest Parc. ¿Per què? Perquè el que és clar és que hi ha una carrera impressionant per part de regions de tota Europa per, d'alguna manera, poder emportar-se les millors empreses, multinacionals líders en tecnologia. Crec que les Balears no s'ha de quedar endarrere en aquesta carrera.

Les Balears ofereixen unes condicions que es poden considerar clarament diferencials en relació al que poden oferir altres regions, i no només espanyoles sinó també europees. D'altra banda, hi ha un entrebanc com és el fet de ser unes illes. Això fa que a vegades el tema de les comunicacions no tan fàcil com hauria de ser. Hem de fer un esforç per aconseguir tenir les millors comunicacions possibles. I això, amb parc telemàtic o sense. El que és clar és que l'aeroport en aquests moments és, en proporció al trànsit que tenim, tercermundista. No podem continuar així; afortunadament l'administració central ja té previst un aeroport que s'acomodi al que necessitem aquí. Això ja és un primer pas molt important. D'altra banda, el transport marítim, tal i com està cobert en aquests moments per part de la companyia Transmediterrània, no és el que s'espera d'un transport marítim amb vista a l'any 2.000.

Tots aquests problemes, pel que fa a empreses multinacionals, s'han de solucionar tan prompte com sigui possible. Per altre costat, la nostra comunitat ha de fer un esforç d'infrastructura. El primer que s'ha de fer és donar seguretat jurídica a l'empresa que pugui venir de fora. Quan una empresa forta pren la decisió de montar una filial o una sucursal, el primer que espera del lloc elegit és una seguretat jurídica. Pens que aquest és un tema fonamental.

"No podem donar l'espectacle d'altres vegades".

—¿Es refereix a les qualificacions de terrenys?

—Sí, això és un tema... El que és clar és que caldrà cercar empreses una vegada solucionat totalment el tema de la ubicació del parc tecnològic, el tema dels permissos... El que no podem és donar l'espectacle d'altres vegades.

—¿Quin és el màxim avantatge que ofereixen les Illes?

—Crec que és l'avantatge diferencial: el ser una illa, la climatologia, el tenir una qualitat de vida determinada...

El que és clar és que això que la gent s'hagi de desplaçar a la seva empresa per fer la feina és un concepte tradicional.

El futur no va per aquí: un professional qualificat no tindrà necessitat d'anar al centre de treball, des de casa seva podrà fer una feina creativa perfectament comunicat via telemàtica amb el centre.

Nosaltres, en aquest aspecte, podem oferir a aquests professionals unes condicions de vida molt bones: bon clima, natura atractiva –si la preservam– i, sobretot, que aquest és un país que es mou dins l'òrbita dels països comunitaris. Vull dir que no estam parlant d'altres zones menys desenvolupades. Aquí, gràcies al turisme, ens hem pogut col.locar a un nivell mitjà europeu.

—¿Aquest parc pot, a llarg termini, rompre la monocultura turística o, al menys, fer repensar el model existent?

—No, no. Crec que nosaltres no ens hem de repensar res. Aquest model ha funcionat. El model de sol i platja és el que funciona. La indústria turística no l'hem de replantejar. El que hem de replantejar és algunes coses que s'han fet, la forma de comercialitzar el producte i intentar augmentar la qualitat del producte que oferim.

L'indústria turística, a Balears, és una indústria arrelada. Es clar que anem cap a la cultura de l'oci, cada vegada la gent té més temps, es jubila abans... Les generacions futures no renunciaran a un oci molt més important que el que tenim ara. Crec que no s'ha d'anar a rompre la monocultura, no es tracta de cercar una alternativa a un sistema que no funciona.

JUAN CELIÀ

En definitiva, no crec que la importància del turisme dins de la nostra economia disminueixi i per la introducció del parc tecnològic.

—¿Està preparada l'empresa balear per afrontar ja el parc tecnològic, sinó a l'Europa del 93 i d'anys posteriors?

—No hem d'oblidar que l'economia balear ha estat molt intercomunicada amb l'economia comunitària. Quan Espanya no estava dins el mercat comú, aquí ja tothom negociava amb Anglaterra i Alemanya. Crec que en aquest aspecte no hem de tenir massa por.

On el que sí que s'ha de fer un esforç important és en el tema de la formació. Els països comunitaris, els capdavanters, tenen unes estructures més consolidades que les d'aquí. Ells han tengut molt més temps per adaptar-se a aquest mercat únic, han tengut molt més temps per adaptar-se a la internacionalització de l'empresa. Fa més temps que estan en els mercats exteriors, que exporten... i a Espanya no hem d'oblidar que l'empresari va viure, a causa de circumstàncies polítiques, en un país molt autàrquic, un país molt replegat en si mateix, amb poques connexions exteriors... I tot això, és clar que en 5 o 10 anys és difícil superar-ho. En un període de dotze anys tot ha canviat molt ràpidament. I no sols ha estat el tema dels mercats exteriors i l'entrada de capitals estrangers, sinó que hi ha hagut reformes mercantils, fiscals, laborals... L'empresa ha fet un gran esforç per adaptar-se totes les novetats que li han vengut a sobre i s'ha hagut adaptar en un període de temps curtíssim.

Crec que el tema més important és el de la formació. A Europa, els alumnes ja es formen per, d'alguna manera, anar a treballar. Aquí a Espanya, formació i empresa encara van separats. El primer de tot és que l'administració ho coordini, ho conjunti. Un altre esforç correspon a les empreses en el sentit de formar-se, de fer una formació de qualitat: de tècnics, de directius... Aquest és un dels temes que més s'han de reforçar en aquests temps.

—Finalment, ¿la CAEB com veu la Universitat?

—Nosaltres pertanyem al consell social de la Universitat de les Illes Balears. Hem dit públicament, dins del consell, que ens sembla molt atractiu aquest projecte i que cal que la Universitat hi participi a fons. La nostra Universitat crec que té un dels seus punts forts en la innovació, quant a informàtica i alta tecnologia. I això s'ha d'aprofitar. Si tenim una universitat que pot oferir alguna cosa en investigació i desenvolupament, això s'ha d'aprofitar. El que no pot ser és que surtin alumnes d'aquí i se'n vagin a treballar a fora. L'ideal seria que aquests alumnes poguessin fer feina en empreses d'aquí. I això, ara, és difícil.

M.P.

Dubtes sobre el pla tecnològic de Mallorca

Escepticisme hoteler

Antoni Martorell és el gerent de la Federació Empresarial Hotelera de Mallorca, l'organització que pretén modernitzar l'oferta turística de l'illa per a assumir els reptes que els noranta plantegen.

Com a representant de la Federació, ¿com veu vostè la possible implantació d'un parc tecnològic a Mallorca per a l'economia mallorquina i illenca?

—Totes les iniciatives que tendeixen a diversificar les diferents activitats productives dins de les Illes són positives. Ara bé, si el que demana és la meva opinió personal, per la informació que m'ha arribat a través del director general de la Conselleria d'Economia, Andreu Font, jo ja li vaig manifestar que hi era un poc escèptic.

S'ha de pensar que un parc no és només un terreny, unes instal·lacions i unes empreses que els pugui interessar venir. Són necessàries tota una sèrie d'infrastructures que jo no sé fins a quin punt Mallorca està capacitada per dur-les endavant. Es necessita un bon aeroport, cosa que de moment no tenim, ja que l'actual és inadequat per al trànsit que s'hi genera. D'altra banda, la xarxa de comunicacions no crec que sigui tampoc l'adequada, s'hauria de millorar. Tampoc el servei portuari és l'adequat...

La justificació d'aquest parc tecnològic, segons ha argumentat la Conselleria, és la seva diferenciació del típic parc com Syllicon Valley o el Parc del Vallès, pel que fa al medi ambient i a la qualitat de vida. I jo em demane, ¿per què crear un parc tecnològic quan encara hi ha manca de depuradores a l'illa? El que volem és fer bandera de la qualitat de vida i del medi ambient... i resulta que les platges no estan tan netes com haurien d'estar, que falten depuradores, que el sanejament d'aigües residuals no és tan correcte com hauria de ser, que el proveïment d'aigua potable tampoc ho és... I quan, a més, es diu que aquest parc tecnològic va acompanyat d'un preciós camp de golf i d'una urbanització..., aleshores un pensa: a veure si això és més una promoció immobiliària que una iniciativa ben pensada de dalt a baix.

Això és el que li vaig dir a Andreu Font quan ens presentà el pla. Vaig ser el de la discòrdia. Però crec que és important que aquests senyors tenguin present les limitacions. Cal pensar que no hi ha precedents de parcs tecnològics a illes. Seria el primer. Hi ha limitacions importants com és que el trasport, que encareix la mercaderia, per exemple.

Independentment d'això, crec que la idea és positiva, és una manera de cercar alternatives en altres sectors productius. El que cal és veure si tindrà l'acceptació que tothom espera.

—¿És possible parlar, ara, de diversificació econòmica a Balears?

—És difícil. És molt difícil a mitjà i a curt termini. Totes les infrastructures, tota la concepció de l'ordenació del territori a aquestes Illes va concebuda cap al sector del turisme. Això no vol dir que no puguin haver-hi complements a aquesta activitat turística, però crec que per la situació geogràfica, per la infrastructura, per la xarxa de serveis, per la mà d'obra empleada... és una barbaritat pensar que es pot canviar d'un dia per a l'altre. Això és somniar truites.

—Cap al 2000 el sector turístic té una sèrie de reptes. En primer lloc hi ha el tema de la dependència dels tour-operators...

—La concepció del *tour-operator* de fa 20 o 25 anys ha canviat. En aquest moment el *tour-operator* pren posicions sobre altres productes de l'activitat turística. En concret, agafa participacions fortes dins les companyies aèries i, fins i tot, dins empreses hoteleres. D'alguna manera el *tour -operador* pateix una reconversió interna i l'activitat d'intermediari turístic està passant a un segon terme, el que prima més són les companyies aèries i l'hotel. No hem d'oblidar que unes vacances només necessiten tres coses: un transport, un llit i un client. Tota la resta és complementària. I, d'això, el *tour-operador* se n'ha adonat.

—En segon lloc, la qüestió turisme-medi ambient...

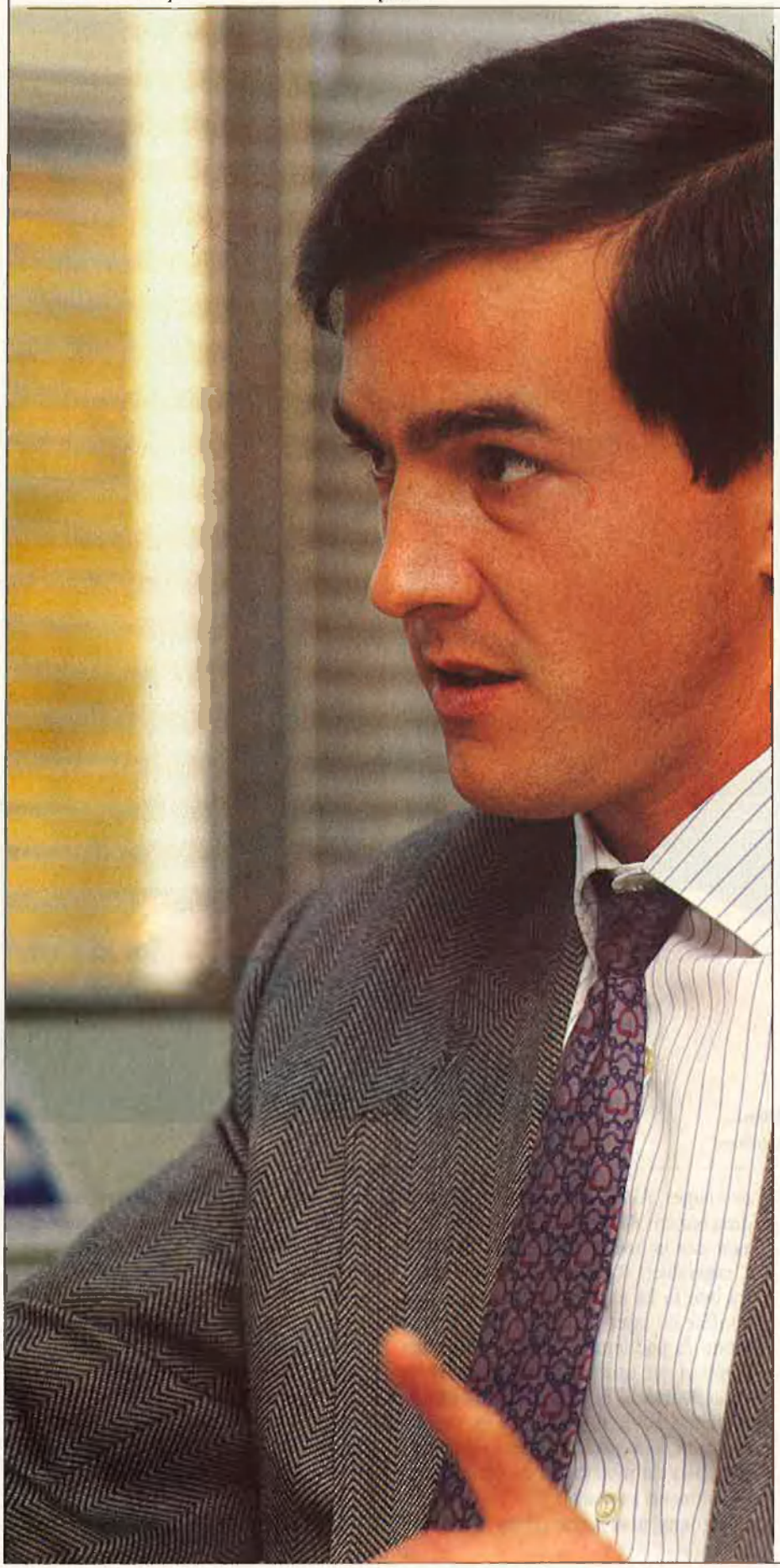
—Va millorant gràcies a la sensibilitat que darrerament té tant l'administració com el sector privat. S'han adonat de la importància de la protecció dels espais naturals, que són un dels capitals més importants que tenim amb vista al futur. Els europeus, que són els nostres clients bàsics, demanen cada vegada més protecció dels espais naturals. No volen més ciment, el que volen és veure espais verds i platges verges... Crec que ha estat un gran encert que el Parlament aprovàs el Catàleg d'Espais Naturals i crec que, d'alguna manera, és obligació del govern promoure, dins les seves campanyes a l'estranger, l'existència de més de seixanta espais naturals a les Illes.

—El tema de la infrastructura...

—En aquest tema cal tenir en compte que no és prou que un hotel estigui bé, sinó que és necessari que quan el client surt de l'hotel es trobi també bé. Si a les voreres hi ha clots, si les carreteres estan mal fetes, si els torrents estan bruts, si no hi ha passetjos per on poder caminar tranquil.lament, si no hi ha camps de golf, etc. etc., lògicament això serà tenir una visió molt parcial del que són unes vacances. El client demana cada vegada més coses que no l'hotel i una platja a vora. És necessari que tingui els mateixos serveis que té a casa seva.

—El tema estrella d'aquests anys futurs pot ser el de la reconversió i modernització de la planta hotelera.

—És el més complex de tots. Una part es pot definir com a reconversió hotelera, és a dir, canviar l'ús d'un hotel cap a una altra activitat no turística. L'altra és la modernització hotelera, es tracta de millorar el producte hoteler per a continuar com a hotel o apartaments.

En el cas de la reconversió hi ha aproximadament 24.000 places a l'illa de Mallorca que, si s'arbitrassin una sèrie de mesures, es voldrien acollir a un canvi d'ús del seu establiment hoteler. Això vol dir que a totes les Balears, fent una extensió, podríem eliminar unes 50.000 places. Ara, tenim el greu problema de l'excés d'oferta que fa baixar els preus. Si aconseguíssim eliminar places del mercat, s'anivellaria l'oferta i la demanda, i es podrien demanar uns preus més adequats. ¿Què ens fa falta per fer aquesta reconversió? Ens fan falta mesures de tipus financer i fiscal per una banda, i per l'altra mesures de caire laboral i també urbanístiques.

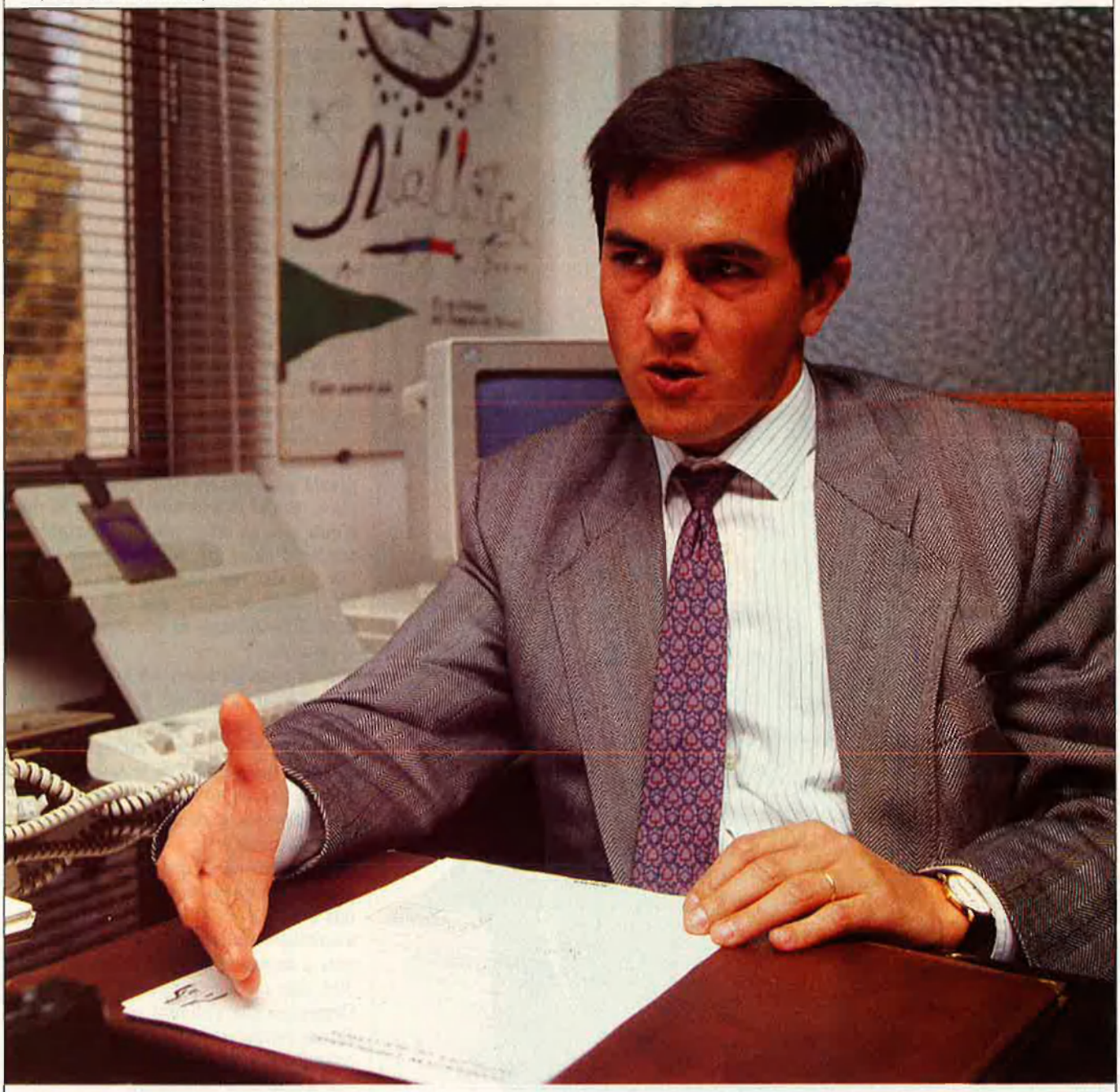
És necessari que es comprengui que s'ha de poder canviar l'ús urbanístic d'aquests establiments (que sobren). En el tema laboral es tractaria que tota la mà d'obra que es veiés afectada perquè el seu hotel tanca, pogués trobar una solució; per això nosaltres hem fet propostes en el sentit de crear cursos de formació amb el compromís de reassumir els qui els aprovin.

En el tema financer, dur endavant una reconversió significarà la necessitat de generar uns recursos per afrontar inversions que en principi ni estaven previstes, però que a causa de la seva finalitat o interès social, és necessari generar; per això nosaltres no demanem subvencions ni preus barats.

El que demane és que així com els empresaris europeus poden accedir a crèdits a un 8, 9 o 10%, nosaltres tinguem avantatges semblants. Ara estam obligats a depositar al Banc d'Espanya un 30% dels crèdits en moneda estrangera. Demanam que s'elimini aquest depòsit. En cas contrari el que es fa és afavorir la colonització econòmica de les Illes per part d'empreses estrangeres.

—Quant a les mesures fiscals el que demanam és una actualització dels valors fiscals d'aquests immobles. Resulta que com que són immobles de fa molts anys, el seu valor residual implica que si ara es produeix una transmissió, realment es fa pel 100% del valor, quan aquest valor és fictici, és simplement monetari, no és real, no és comecial. Així, es generen unes plusvàlues fictícies que en molts casos faran inviable la possible transmissió d'aquests immobles. El que demanam és igualar el valor monetari al valor de mercat.

—D'acord amb els temps que corren on la informatització és present a totes

"Volem fer bandera de la qualitat de vida i del medi ambient". JUAN CELIÁ

les activitats econòmiques, vostès també han introduït en la seva activitat la informàtica, ¿en què consisteix aquest projecte?

—El gran repte per a aquesta última dècada és, sens dubte, la recerca de sistemes complementaris, encara que no alternatius, del producte hoteler. En aquest sentit, la Federació ja fa un any que va començar a treballar en un sistema informàtic de reserves, el sistema Aries, propietat d'Ibèria, que ens permet estar connectats, a través d'una terminal d'ordinador, amb 2.300 terminals d'agències de viatges. Això ens permet fer reserves directament de l'agència a l'hotel, passant per la nostra central de reserves. L'experiència d'aquests anys ens demostra que hi ha expectatives i que es pot confiar en aquest sistema. Per aquest motiu fa poc temps hem constituït una empresa que es diu Central de Reserves de la Federació Empresarial Hotelera de Mallorca, l'objecte de la qual és, específicament, la recerca de nous sistemes informàtics de reserva per a oferir-los als establiments associats.

Enguany hem subscrit un contracte amb Galileo, que és un sistema mundial que ens connecta, a més de les ja esmentades 2.300 d'Aries, a 90.000 terminals repartides per tot el món, però bàsicament a Europa, EUA, Canadà, i Japó.

Crec que això és el futur. Ara, aquestes reserves es fan a través d'agències, però podem començar a pensar en un futur en què es puguin fer directament des de l'ordinador domèstic. Si això no és un fet durant aquesta dècada, sí que ho serà durant la primera del segle XXI.

M.P.

OPINIÓ

Anar fent

La darrera universitat que els governs de l'extinta UCD posaren en circulació fou la de les Illes Balears, que va ser creada per una llei de l'estat de 1979. D'aquesta manera es donava satisfacció a les aspiracions de certes minories del poble de la nostra comunitat autònoma, el qual, cal recordar-ho, ha fet, massa sovint, de la meselleria signe d'identitat. Ja s'impartien aleshores alguns estudis, que depenien administrativament de la Universitat de Barcelona i de l'Autònoma de Barcelona. La tria d'aquests estudis havia depès més de l'existència d'erudits locals relacionats que de les necessitats i possibilitats reals de les illes. S'havien centrat entorn de la història i la química. En el moment de transferir-se el guiatge administratiu de les universitats de Barcelona es van perdre moltes possibilitats docents. Per causes que no vull contar la Universitat que aleshores s'anomenava "una Universidad con sede en Palma de Mallorca" va romandre ensopida i immòbil sense demanar cap millorament de la seva oferta educativa ni del seu patrimoni. Als inicis dels vuitanta els darrers governs de la UCD instauren una repartidora arreu de l'estat, que permeté l'ampliació, per bé que virtual, de la dita oferta a la majoria de les universitats públiques. Només la UIB romangué fora d'aquest comerç, malgrat que cal dir que els únics que es pot blasmar justament són els responsables de la direcció de llavors.

Aquestes circumstàncies erosionaren força la seva capacitat d'expansió, de manera que se situà en els llocs de cua en engegar-se el gran canvi universitari actual.

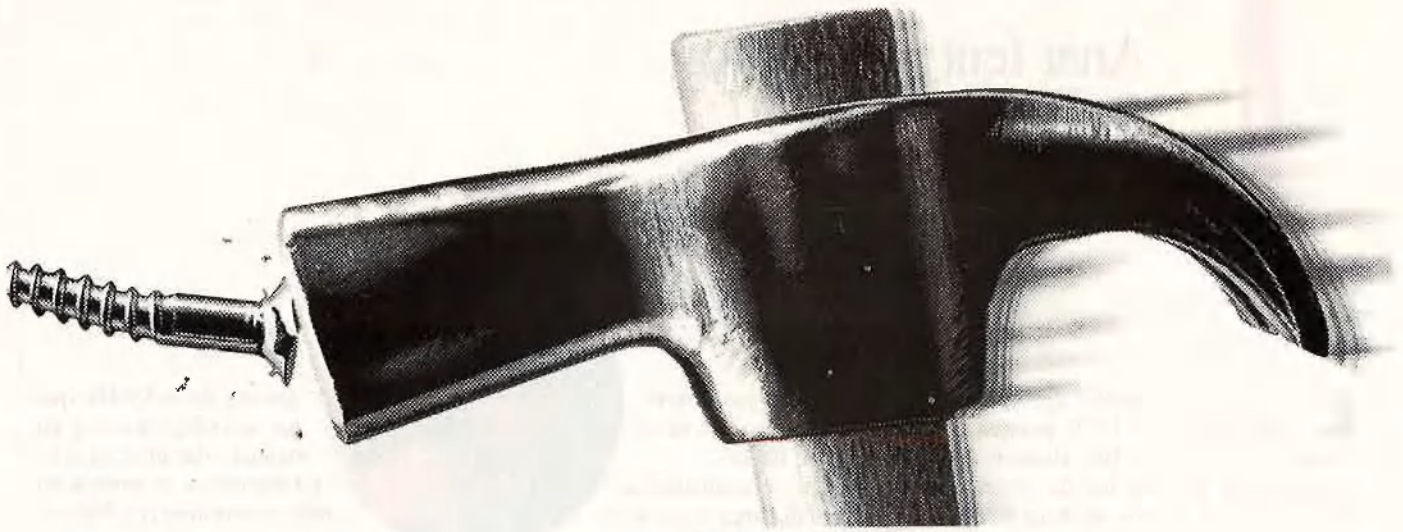
A la fi de l'any 1982 pren possessió el primer govern del PSOE. Aquest partit i el ministre que tenia les responsabilitats d'Educació s'havien compromès de debò en un canvi estructural del sistema universitari. Van servar aquest compromís, amb un xic de timidesa, per això. L'honorament del engatjaments va obligar a dotar amb pressupost i infrastructura les univeritats que tenien concedits estudis sobre el paper, i d'aquesta manera la UIB va haver d'esperar encara més a recuperar el terreny que els anteriors governs i la seva incapacitat li havien fet perdre.

L'any 1983 es va promulgar la Llei de Reforma Universitària i es va donar camí lliure a l'autogovern de les universitats, gràcies a la possibilitat que se les reconeix de redactar els propis estatuts. L'any 1985 van ser aprovats els primers estatuts de la nostra Universitat, reformats ara fa un any. A partir de llavors es va poder dissenyar un model de desenvolupament propi que ens ha dut a la situació actual.

La UIB ha estat dreçada damunt un model departamental, a l'estil de les universitats de tradició anglòfona. Pel que fa al seu voltant físic, es va triar una estructuració de campus, de tal manera que es pogués ampliar fàcilment les instal.lacions en el procés de creixement de la institució, i que la pot habilitar a potenciar ara un parc tecnològic. Aquest disseny de "campus" universitari de la UIB ha estat un model de col.laboració entre el govern de l'estat i el d'una comunitat autònoma comandada per un partit polític de signe oposat: per requeriment del govern de la CAIB, que no te competències en matèria educativa, el nostre Parlament va aprovar un crèdit extraordinari de 600 milions de pessetes que permeten adquirir els actuals terrenys de la carretera de Valldemossa. El MEC va llançar un pla d'equipaments i d'infrastructura que pot arribar a més de 10.000 milions de pessetes en els pròxims quatre o cinc anys. D'aquesta manera s'ha aconseguit reguanyar part del temps que s'havia perdut al començament de la nostra existència com a entiat autònoma.

Aquesta recuperació ha estat confirmada per una classificació de les universitats de l'estat segons la seva activitat de recerca, que fa molt poc es feia pública. La nostra Universitat va quedar en el lloc vuitè en el classificació global i va ocupar primers i segons llocs en camps científics sectorials. Continuar per aquesta sendera és un dels principals reptes que tenim per al futur, conjuntament amb el millor de la nostra oferta educativa i la qualitat de la docència. La breu història que he exposat ens autoritza a creure que podem tenir èxit en aquesta comesa.

N. Batle
Rector de la Universitat de les Illes Balears

LA FEINA MAL FETA NO TÉ FUTUR.

LA FEINA BEN FETA NO TÉ FRONTERES.

Des del més petit taller a la més gran de les nostres empreses, des dels estudiants fins a tota mena de professionals sabem que cal fer la feina ben feta.

Només així el nostre país i cadascú de nosaltres serem realment competitius arreu del món. Només així demostrarem una vegada més que som un país ple de gent amb empenta, un país que vol ser cada cop més modern, més competitiu i més europeu.

Perquè a Catalunya tenim molt clar que la feina ben feta és l'única que no té límits.

GENERALITAT DE CATALUNYA

CATALUNYA UN PAÍS D'EUROPA

OLÍMPIC CIRCUS

ARXIU

Segells de La Seu. Perico Pastor, pintor de La Seu d'Urgell, ha agafat la torxa que va encendre Josep M. Trias i Peret, la dels segells olímpics. La sisena emissió de les vuit que han de fer-se abans de la inauguració dels Jocs, circula des de fa molt poc i té la particularitat que, dels tres esports que simbolitza (rem, piragüisme i pentatlon) el segon es practica a la ciutat de naixement del pintor, La Seu d'Urgell, subseu d'aigües braves en l'esport de la piragua. Se n'han imprès gairebé quatre milions d'exemplars, d'aquestes obres d'art engomades.

ARXIU

El polo convenç Tòquio. La princesa Anna veu bé que el Reial Club de Polo acabi acollint les proves hípiques que havien d'anar a l'Estadi Olímpic i després al Miniestadi del Barça. Ho ha vist clar després d'una reunió de la Federació Internacional d'Hípica acabada de celebrar a Tòquio. A cavall o sense, l'élite mundial de l'esport s'ha tornat tan universalista que no para de fer quilòmetres. Alguns responsables del COOB candidats a patir les malalties modernes que ocasiona viure dalt d'un avió, en són un bon testimoni.

Negres juguen i guanyen

Ni els escacs són un esport olímpic ni aquest títol té res a veure amb cap jugada definitiva de Kàrpov a Kàsparov o viceversa. La notícia és l'optimisme de la delegació de CIO que la setmana passada va visitar Sud-àfrica per primer cop després de 24 anys de marginació. El blat ja és al sac i gairebé ben lligat i Barcelona'92 té un comitè olímpic més a la llista i un motiu més per celebrar reconciliacions.

Frederik de Klerk, artífex de la *perestroika* al país de l'*apartheid*, diu que pot prometre (i promet) que ja no hi haurà federacions de blancs i federacions de negres, sinó una de sola per a cada esport, fruit de les fusions entre les anteriors. I el Comitè Olímpic Internacional vol apuntar-se la medalla d'haver estat el primer organisme mundial a haver reintegrat el país de Nelson Mandela a la diplomàcia per la via atlètica.

Quaranta anys després d'haver guanyat deu medalles als Jocs de Helsinki, i amb el permís dels comitès olímpics d'altres països de l'Àfrica negra (que ja l'han donat de paraula), els atletes blancs tornaran al taulell per disputar en igualtat de condicions la partida. Amb l'avantatge que, a diferència dels escacs, en els esports olímpics no juguen abans blanques que negres.

Qui sap si fins i tot Samaranch acabarà trobant a Sud-àfrica el país negre i africà que ha somiat per als primers Jocs del nou mil.leni. Amb més passions que raons, el CIO ha manifestat el seu interès perquè el continent africà aculli uns Jocs Olímpics, i no seria estrany veure crèixer ben aviat estadis olímpics monumentals prop d'on ara creixen escoles d'Intermón, perquè uns Jocs Olímpics ben patrocinats no tenen fronteres. Ni tampoc gaires manies.

ANDORRA, L'ESCAPADA

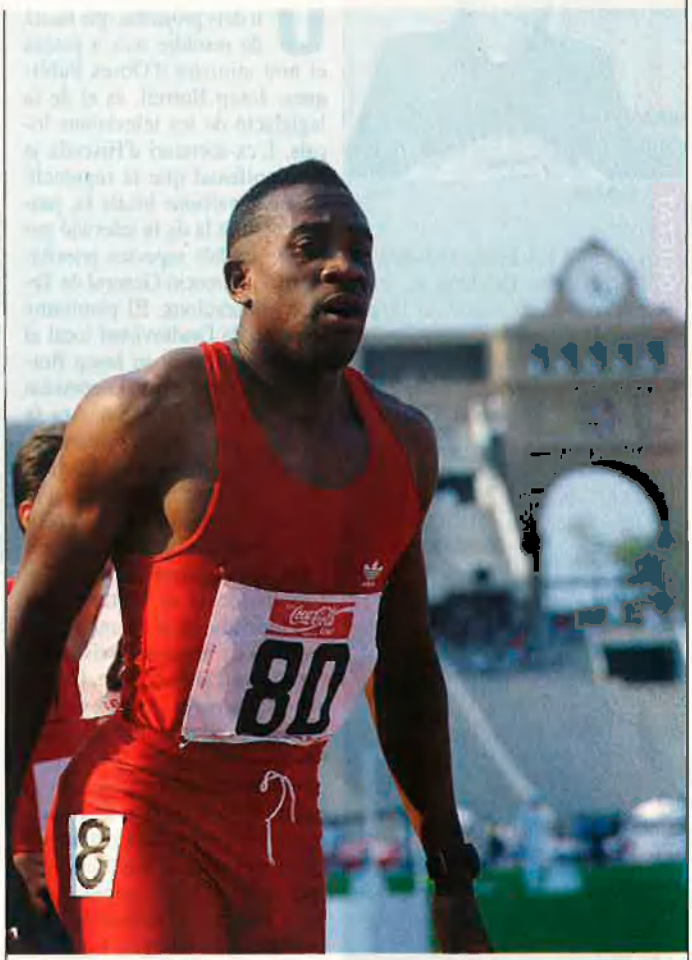
Mentre els atletes de Sud-àfrica ja tenen qui els aculli, Pere Casacuberta, el campió mundial de cross, encara prepararà "l'escapada" a Andorra, tal com va anunciar fa uns mesos, com a rebel.lió, pel no reconeixement d'un comitè olímpic català. Però ho té molt verd. Per a fer-ho hauria de casar-se amb una andorrana. I, a cinc-cents dies vista, afegir els enrenous d'una llista de noces al seu entrenament a l'estadi, potser en seria excessiu. Hi ha, a més, un precedent precisament sud-africà, que desaconsella les escapades.

Zola Budd, blanca i sud-africana, es va nacionalitzar anglesa per poder córrer a Los Angeles'84 i saltar així l'obstacle del boicot olímpic a l'*apartheid*. Les pressions de diversos països africans van obligar-la a tornar a casa, renunciar a ser súbdita de la reina Isabel i esperar que el seu país –tan discriminador– deixés de ser discriminat olímpicament.

Encara que Ben Johson faci figa com ho va fer al campionat mundial de Sevilla, el poder negre continuarà tenint les de guanyar a Barcelona'92. I Màgic Johnson, estrella de la cistella a la NBA, deixarà el cognom en un bon lloc per poc que pugui.

Més negre (amb perdó) ho tenen, sense anar gaire lluny, els esportistes espanyols que Ferrer Salat beca amb l'aspiració que s'enfilin al pòdium. En tres anys s'han reduït a una tercera part els "escollits per a la glòria", que ara només són tres-cents vint i veuen com els patrocinadors continuen desviant les grans partides cap a quatre estrelles tan consagrades i milionàries com els Vicario, poc necessitats de beques i altres almoïnes preolímpiques. La segregació no acabarà de desaparèixer mai de l'esport d'alta competició. Amb el temps i una canya, el color de la pell no serà problema i qui manarà definitivament serà el color dels diners, tan o més verd que la gespa dels estadis.

Carles Capdevila

El poder negre, present a Barcelona amb totes les de la llei. D.UMBERT

SETMANA - SOCIETAT

Lefebre. ARXIU

La mort del bisbe cismàtic i ultraortodox Lefebvre ha deixat sense guia espiritual bona part de la ultradreta espa- nyola a Catalunya. Sembla que ningú recordi que Lefebvre havia oficiat no fa molts anys misses a Barcelona convidat per l'Asociación Cultural Adelante España (ADES). ADES és una de les tapadores que fa servir la ultradreta catalana per encobrir part de les seves activitats i demanar subvencions a la Generalitat.

RAFA GIL

A València el Consell d'Administració de l'empresa municipal AUMSA ha aprovat l'adjudicació d'obres que es realitzaran al centre històric de la ciutat amb més de 1.000 milions de pessetes. La inversió més gran –de 781 milions– es farà en la construcció de nous habitatges, seguida pels 226 milions que s'invertiran en l'eix Bosseria-Portal Nou.

L'alcaldessa, Clementina Ródenas, ha manifestat que aquestes obres continuen endavant per aconseguir la total rehabilitació i sanejament del centre històric en un termini relativament curt de temps. L'alcaldessa, d'altra banda, va animar la iniciativa privada una vegada més perquè actue en el centre històric de la ciutat.

Gràcies a aquests 1.088 milions de pessetes, l'adjudicació d'aquestes obres que tothom espera des de fa força temps es farà efectiva de manera immediata.

Televisions locals: a l'espera de la llei

Un dels projectes que haurà de resoldre més a pressa el nou ministre d'Obres Públiques, Josep Borrell, és el de la legislació de les televisions locals. L'ex-secretari d'Hisenda ja ha manifestat que la regulació de les televisions locals és, juntament amb la de la televisió per cable, un dels aspectes prioritaris de la Direcció General de Telecomunicacions. El panorama del món de l'audiovisual local al qual ha d'afrontar-se Josep Borrell, està força mogut i necessitat d'una legislació pròpia. Ara fa un mes, per iniciativa de la Federació Espanyola de Municipis, es va constituir a Segòvia la Federación Nacional de Televisiones Locales de Espana, amb els objectius d'agrupar totes les televisions locals de l'estat com a ens individuals, al marge de les federacions nacionals existents a Catalunya i al País Basc. Contra aquesta intenció, les televisions catalanes van demanar una associació estatal de les federacions de les comunitats autònomes ja constituïdes o en fase de constitució per "crear una estratègia comuna cap a la legalització". Segons Pep Vila, impulsor de TV Cardadeu "la realitat de cada comunitat és diferent, i a Catalunya les televisions locals responen, generalment, a iniciatives de la societat civil, mentre que a la resta de l'estat acostumen a estar impulsades pels ajuntaments". Tot i això, la Federació Catalana va valorar positivament el projecte de constitució d'una associació estatal "ja que la futura llei de regulació serà d'àmbit estatal". La Federació espanyola, però, va patir, quinze dies després del congrés, la primera escissió protagonitzada per un grup de televisions, encapçalades per TV Segòvia, que es negaven a participar en una mateixa associació amb societats que tinguessin afany de lucre, com els vídeos comunitaris. Les televisions catalanes, en veure les divisions i la manca de suport per a les seves tesis, van decidir quedar-se al marge de la Federació estatal. Ara la Federació Catalana continua treballant per la legalització de les televisions locals, amb la intenció que la legislació que aparegui pròximament ratifiqui les "bases d'autoregulació" que fan servir els seus associats. Aquestes bases insten les televisions locals perquè la producció pròpia configuri el 96% de les seves emissions, mentre que en altres televisions de la resta de l'estat, aquesta xifra sovint és el tant per cent de producció aliena. "De fet, la llei, el que haurà de fer és ratificar quins són els nostres objectius", afirma Pepi Rafel, vice-presidenta de la Federació Catalana. Les televisions locals són enteses per la Federació com un servei públic que contribueix a la normalització comunicacional, sociocultural i lingüística del país que a més serveixen de plataforma de llançament per a futurs professionals del medi. No hi manquen, però, les veus que demanen un aclariment més concret dels objectius, com Joan Carles Lluch, director de TV Vilanova, que assegura que "dins la federació cal reforçar el debat intern". La majoria de televisions locals han firmat convenis o acords amb els ajuntaments per a la cessió d'equips o locals. N'hi ha d'altres de capital mixt i algunes poques estrictament municipals (les de Vallirana o Vilanova). Tot i el caràcter privat de la majoria de televisions locals, els seus impulsors insisteixen a remarcar les finalitats de servei públic i no mercantilista dels mitjans. Són molt poques les que poden permetre's el luxe de contractar personal amb sou fix i generalment recorren al voluntarisme dels seus creadors. La majoria d'ingressos publicitaris són destinats a la millora dels equips i les freqüències. La primera televisió catalana va aparèixer fa onze anys a Cardedeu. Algunes poblacions, com Terrassa, en tenen dues, i a Barcelona n'hi ha deu, una a cada districte que estan agrupades en la coordinadora Barcelona Comunicació. El fet que la majoria de televisions hagi aparegut a Catalunya a través de la societat civil i no de les institucions, és degut, segons l'advocat Àlvar Font al fet que "aquí els ajuntaments tenen l'experiència de les dificultats de muntar una ràdio i saben que amb la televisió els inconvenients encara són més greus, per això deixen que siguin els ciutadans els que tirin endevant aquests projectes".

Al País Valencià, on hi ha una quinzena de televisions locals, es fan els tràmits per a la constitució de la federació, mentre que a les illes hi ha una voluntat similar. Fonts de la Federació Catalana asseguren que ja s'han iniciat els contactes amb les televisions locals valencianes i balears i que des de Barcelona es veu molt satisfactòriament un treball conjunt entre les tres associacions.

Santi Terraza

Les televisions locals podrien cobrir un espai informatiu propi. PACO BAUTISTA

Moltes novetats per als mateixos patiments

Si hi ha una data marcada en retolador vermell al calendari de qualsevol estudiant de COU és la de l'examen de selectivitat. Enguany, a Catalunya, els aspirants a ingressar a la universitat patiran exactament el mateix que els seus predecessors, però sota unes condicions força diferents a la dels anys anteriors.

En primer lloc, el marc físic on es realitzaran les proves. El que fins ara eren les facultats universitàries ara seran instituts d'ensenyament secundari. Aquest any també es posarà per primer cop en pràctica un sistema basat en una etiqueta amb codi de barres que garantirà l'anonimat de l'alumne davant del seu examinador. Aquest no podrà conèixer de cap manera la identitat de la seva *víctima*. La lectura de l'etiqueta serà posterior a la correcció de la prova, i efectuada amb llapis òptic. Aquest sistema serà adoptat per la Universitat Politècnica de Catalunya, la Pompeu Fabra i la Universitat Autònoma. La Universitat de Barcelona no s'ha incorporat al nou procediment per motius d'ordre tècnic relacionats amb el seu àmbit administratiu intern.

Tanta modernitat ha afectat també l'ordre lingüístic que imperava fins al moment en la realització de les Proves d'Accés a la Universitat. Aquest any, els alumnes es trobaran amb uns qüestionaris redactats íntegrament i únicament en llengua catalana. Només els que estiguin prèviament declarats exempts de l'assignatura de català podran sol.licitar la traducció castellana dels impressos. Aquesta mesura ja l'aplicava la UAB des de feia dos cursos sense que s'hagi produït cap queixa. Els alumnes continuaran gaudint de total llibertat per redactar les seves respostes en la llengua de la seva preferència.

El selectiu continua sent un trànsgol. RAFA GIL

Fins a l'any passat molts alumnes responien als exàmens en castellà en veure que les preguntes estaven redactades en aquesta llengua. Una mena de por a arriscar-se i anar sobre segur. Molt propi de l'estat d'ànim en un examen de tanta trascendència.

Eduard Voltas

A la CEE li sobren aliments en quantitat

Un total de 1.889 tones d'aliments excedents de la Comunitat Econòmica Europea han estat distribuïdes en concepte d'ajuda alimentari a Catalunya durant l'any passat. Aquesta xifra representa un increment de 686 tones respecte a l'any 1989. El nombre de beneficiats es calcula en unes 68.000 persones.

La Creu Roja és la institució encarregada de la recepció d'aquests aliments comunitaris des de la implantació d'aquest programa d'ajuda, l'any 1986. Els aliments són acumulats en un gran magatzem de Barcelona propietat de la Fundació Banc d'Aliments de Catalunya. En aquest magatzem s'efectua el control i la custodia dels *stocks* i des d'aquí se centralitzen les trameses a les entitats que les sol.liciten.

¿Amb quin criteri? Per una banda se segueixen les directrius de la mateixa Creu Roja i per l'altra hi ha una comissió que estableix les prioritats pel que fa a la distribució dels aliments d'acord amb les necessitats considerades més urgents i confecciona la llista d'entitats que reben l'ajuda.

La Creu Roja distribuirà els aliments. ARXIU

Aquesta comissió està formada pel Departament de Benestar Social de la Generalitat, la Federació de Municipis de Catalunya, l'Associació Catalana de Municipis, la Fundació Banc d'Aliments de Catalunya i la Creu Roja.

Entre el conjunt d'entitats que durant el 1990 s'han beneficiat dels excedents alimentaris de la CEE hi figuren departaments de Serveis Socials de diversos municipis, hospitals, residències de tercera edat, centres d'acollida, centres de reinserció de toxicòmans, de disminuïts físics i psíquics, i altres entitats de caire social. Aquesta distribució s'executa d'acord amb el nombre de beneficiaris de cada centre.

En proporció al seu nombre d'habitants, les comarques de Girona han estat les que més ajudes han rebut. Al Principat han estat un total de 421 les entitats que, havent sol.licitat ser objecte de les actuacions del programa, han estat ateses.

C. Carrasco

El Gabinet d'Ús del Valencià ha demostrat recentment mitjançant unes enquestes que el valencià s'utilitza en un 69% dels plens municipals arreu de tot el País Valencià. Segons la Conselleria de Cultura només en un 3% dels casos s'utilitza el castellà en les reunions plenàries locals de zones valencianoparlants, mentre que en els plens de València ciutat s'utilitza molt més el castellà.

Pel que fa als actes públics i orals, el Gabinet diu que s'utilitza el valencià en un 78%. En l'àmbit comercial i financer és on se'n fa menys ús, el tracte amb els clients es fa quasi sempre en castellà, encara que hi ha perspectives d'augment d'ús del valencià. En aquesta enquesta s'ha demostrat que la majoria dels ciutadans castellanoparlants continuen pensant que s'hauria de parlar sempre castellà, i que només un 4% és partidari de l'ús del valencià.

H. Ros, director del Gabinet. ARXIU

Nova sentència per delicte sexual. ARXIU

L'Audiència de Barcelona ha condemnat un pare franciscà de Sant Pere de Ribes, professor de gimnàstica, a quatre anys de presó per delictes d'agressió sexual i corrupció de menors, per la possessió de cintes de vídeo on dues menors, alumnes d'ell, sortien fent unes postures i uns comentaris propis d'un *streap-tease* professional. Els pares de les nenes que han defensat fins ara i de manera pública la conducta del professor, afirmen que les cintes no eren més que gravacions familiars i privades, la mare de les nenes diu que desconeix qui havia comprat a les seues filles la roba interior que duien en els vídeos.

CULTURA

Entrevista a Miquel Calzada

L'esquizofrènia de Mikimoto

Obsessiu de la ràdio, devot del vídeo-*clip*, Mikimoto s'ha estrenat com a actor. La seva primera pel.lícula, *Les aparences enganyen*, de Carles Balaguer, s'estrenarà abans de l'estiu.

A Miquel Calzada, conegut com a Mikimoto, no és fàcil localitzar-lo. De locutor passat de rosca, amb estil i cadència pròpia, s'ha convertit en empresari. I, com a tal, té tots els filtres i controls necessaris. Els seus productes televisius tenen marca pròpia, La Sarganta Voladora, nom de la seva productora.

El locutor i empresari continua vestint samarreta i caçadora de pell o, com a ell li agrada dir, "jupa". Malgrat els filtres, quan fem l'entrevista surt el Miquel Calzada de sempre, gens diferent del Mikimoto estrella. Un Miquel que, més que les paraules, fa servir l'entonació per dir allò que no ha dit. La seva ironia no és tant dir el contrari del que es vol donar a entendre, sinó insinuar alguna cosa que tots ja sabem i amb la qual no cal perdre temps. Ràpida i cansada alhora, la seva veu ha fet pols molts esquemes, per crear-ne un de nou, el seu.

Triomfador des dels 17 anys, pare de dues nenes, ara que té 25 anys continua mantenint l'enigma del que serà. De moment és un triomfador que va a tota màquina.

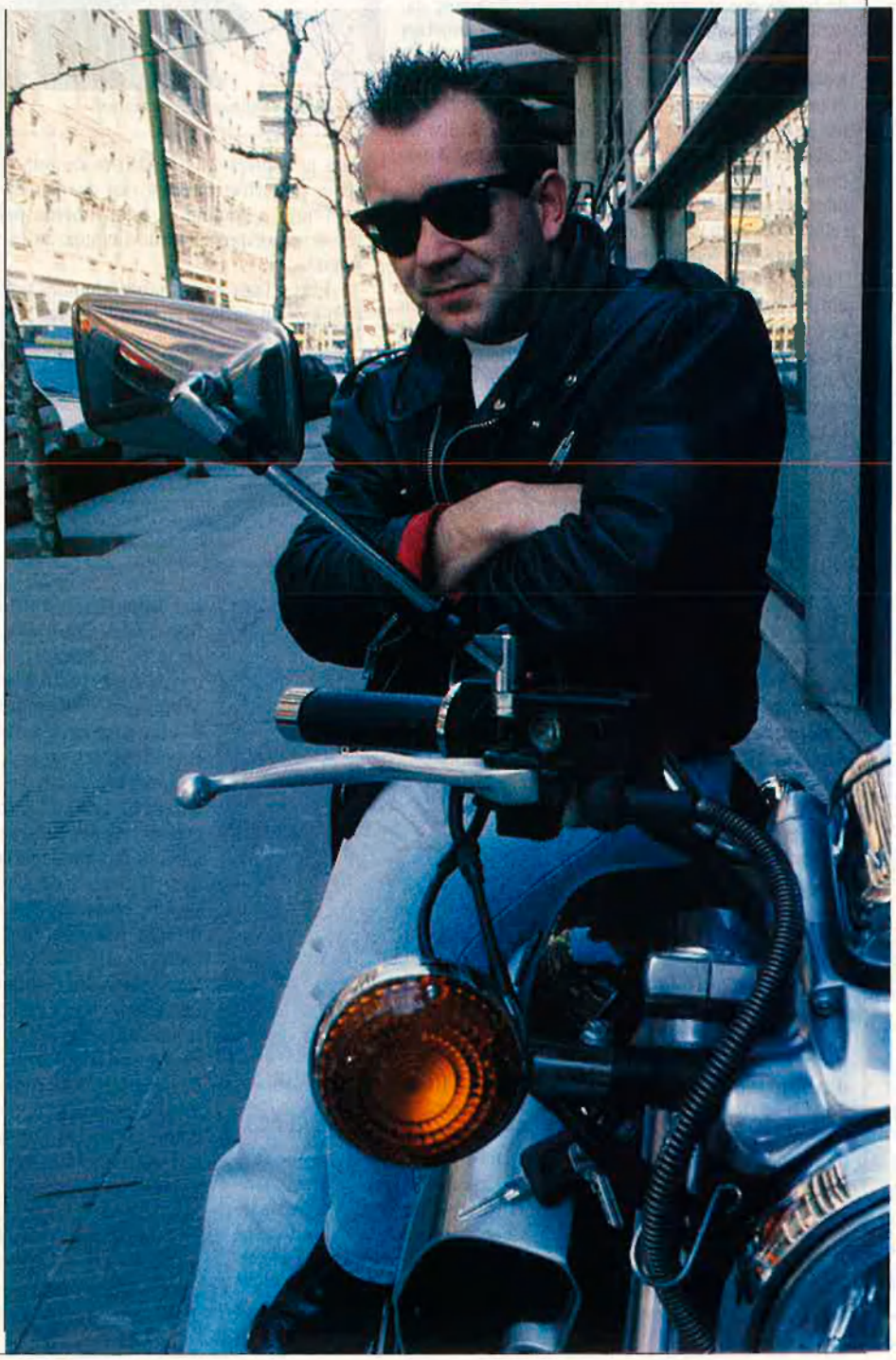
A banda de la seva incursió cinematogràfica el seu dia a dia transcorre a Catalunya Ràdio amb el concurs *Pasta Gansa* i a TVE amb el programa en doble versió *Mikimoto Clip*. Les seves aspiracions apunten cap a informatius i magazines, això sí, sempre dalt d'una moto que vagi a més de 200 km/h.

—*¿Has estat un jove precoç?*

—Massa. Bé, massa, tampoc. Perquè això no significa res d'especial.

—*¿Quan vas començar a fer ràdio quina edat tenies?*

—A totes les famílies per sant Esteve es fa una *perfomance* amb el que fan les criatures durant l'any. A casa meva tots teníem alguna cosa musical. N'hi havia un que tocava el piano, un altre el violí. Als dotze o treze anys un cosi meu i jo vam començar a fer programes de ràdio per

sant Esteve. Ell feia de tècnic i jo de locutor. Jo tenia una obsessió per la ràdio, autèntica passió, fins al punt que a casa meva m'havien de traure el fusible perquè me n'anés a dormir. Jo escoltava ràdio internacional, des del Brasil a Austràlia.

—¿Com entres a Catalunya Ràdio?

—En Josep Maria Francino que era director de Ràdio Terrassa, l'emissora on jo vaig començar a fer programes als catorze anys, va ser nomenat sots-director de Catalunya Ràdio. Em va cridar perquè va pensar que podia fer el mateix programa que feia a Ràdio Terrassa. Es va inaugurar el 20 de juny, tenia disset anys, a l'agost en feia divuit.

—¿Si eres de Sabadell com es que vas començar a Ràdio Terrassa?

—Sí, no m'insultis. Aquest és l'únic punt fosc de la meva vida. A Sabadell em van dir que no faria mai res i que em dediqués directament a jugar al parxís. Em va costar molt agafar el telèfon i trucar a Ràdio Terrassa, però l'obsessió va poder més.

—¿Començar tan jove com et va condicionar?

—Tot va ser molt ràpid. No sé si això és bo o és dolent, tampoc sé si ha estat sempre així o hi ha un moment que vas a una altra velocitat. Precoç ho seria potser perquè mai he passat una època d'estudiant. Mai m'han pogut preguntar si estudiava o treballava i contestar que durant la setmana estudio i el dissabte me'n vaig a esquiar. Sempre he treballat. Em vaig traure la selectivitat i no vaig poder entrar a Ciències de la Informació. Em vaig matricular a Filologia catalana però me'n vaig anar a fer la mili.

—¿L'estereotipus de jove et marca excessivament?

—No al contrari. Em sap greu perquè no en tinc divuit, sinó vint-i-cinc. Veig un abisme entre la gent que en té divuit i jo.

—¿Ets sents vell?

—Sí

—¿Ets surrealista?

—Sóc bastant carca.

—¿Ets quadrat?

—Bastant, però no sóc un carca bel.ligerant. Potser per la meva educació ho entenc absolutament tot.

—¿Però tu de què vas?

—No ho sé. A mi m'agradaria fer quaranta coses al mateix temps.

—¿Quines són aquestes quaranta coses?

—Anar-me'n a estudiar als Estats Units durant dos anys seguits. Estudiar idiomes, traure'm la carrera, acabar els meus estudis de pilot d'avioneta i començar el curs de pilot d'helicòpter

—Pots parar.

—Sí, però si paro no sé si després podré tornar-me a enganxar. El temps és limitat i a mi m'agradaria fer moltes coses.

—Has creat un estil, però, ¿professionalment no se sap encara quina serà la teva evolució?

—Jo m'he dedicat a la ràdio i m'està molt bé. Si no m'hagués dedicat a la ràdio una de les coses que m'hauria agradat fer és ser diplomàtic. És una carrera absolutament difícil i t'exigeixen molt. Encara que no té cap relació amb el que faig ara m'hagués agradat molt ser diplomàtic.

—¿I quan siguis calb què faràs?

—Exactament, ¿què faré? De moment no em cau ni un pèl, el cabell se'm manté prou bé. El meu pare als vint-i-dos anys ja era una bola de billar.

—¿La fama és dura?

—¡Home! Saludes la gent i la gent et saluda. Hi ha dies que tens ganes de saludar i dies que no. El dia que no tens ganes de saludar pots dir que la fama és dura, però, normalment, no.

DE LOCUTOR PROMESA A EMPRESARI

—¿Acabaràs sent un executiu?

—No ho crec. I si fos així sempre el dissabte em puc posar la jupa i marxar.

—¿Com és que decideixes convertir-te en un empresari?

—Va ser una questió de poder treballar amb qui vols i de no estar fixat a un horari. Tenir la teva empresa et permet una llibertat de moviments que és bona en un sentit i dolenta en un altre. A TV3 hi havia milions de coses que podien escaparse de les mans i ara qualsevol cosa és responsabilitat meva.

—¿Per què vas canviar de TV3 a TVE? ¿Com valores aquest canvi?

—El valoro positivament perquè ens ha permès fer més coses que a TV3, per una qüestió de mitjans tècnics, no es podien fer. Aquesta va ser una raó important. També me'n vaig anar per poder treballar com a professional amb qui tu vols i a on vols. Això no vol dir que a TV3 estigués malament. No ens vam posar d'acord amb aquest tema de produir-me jo els meus programes i res més. Ells pensaven que no era el moment i jo pensava que sí.

—¿Hi van perdre ells?

—No ho sé. Cadascú va fer el que li va semblar que havia de fer. De totes maneres crec que en aquest país es valora massa aquest tema. Jo a la ràdio si que el valoro. Per a mi l'única emissora que hi ha és Catalunya Ràdio. En els altres mitjans no crec que això s'hagi de valorar tant. Hi ha una gent que són unes institucions i una gent que són uns professionals. Rés més. Cadascú ha de mirar el que és bo per a ell. Aquí sempre s'ha fet a l'inrevés. Si ets de casa ets d'aquí.

—¿A TV3 et van tractar com de casa?

—És evident que vaig començar a TV3 i els estic molt agraït, de la mateixa manera que ells poden estar-me agraïts a mi. Va arribar un punt que les propostes que em feien no m'interessaven. Si aquesta temporada no fes el programa per TVE ara no faria cap mena de televisió.

"València està bastant fotuda però jo no sóc ni el salvador ni Superman". JORDI MORERA

*—¿Però el programa de TV3 tenia més joc que els vídeo-*clips*?*

—Ara tinc una síndrome d'abstinència de plató brutal. Espero que l'any que ve fem alguna cosa de plató i en directe.

—¿Fas dues versions?

—Sí. Una en català i una en espanyol.

—A València et veuen en espanyol.

—Això m'ha deixat de preocupar bastant. Pots pensar que el que et dic és una mica egoista, però a mi em veuen aquí. A València hi he estat un any i em sap greu per les quatre persones que breguen pel tema. Però no pot ser. Abans de fer aquest programa, abans d'estar amb TVE, vaig preparar aquest programa que faig ara en català, en valencià i en espanyol i vaig anar a Canal 9 i a les altres televisions autonòmiques. Encara tinc el programa pilot en valencià i a Canal 9 no els va interessar. A TVE també els el vaig oferir però es veu que desconnectar Aitana és més difícil. Només en van acceptar el català i l'espanyol. Em sap greu, perquè València està bastant fotuda, però jo no sóc ni el salvador ni el Superman.

—Et passes un any a València perquè hi fas la mili. ¿Quina és la teva València?

—La meva València no és la capital, tot i que vaig fer la mili a la ciutat, a l'Alberera. De totes maneres em va agradar, la ciutat té moltes connexions amb Barcelona. Els pobles són més la meva València. Si en tinc un mal record també és perquè és on vaig fer el servei militar.

—¿Al servei militar vas debutar davant la camera?

—Vaig fer catorze fantàstics programes informatius. Al servei militar és on vaig aprendre a mirar a la càmera. No havia fet mai televisió. Això va sorgir perquè era a la PM i em vaig espavilar. Vaig proposar fer aquest programa a un comandant. Al final de cada informatiu posàvem un vídeo-*clip*.

EL GRIS UN MAL COLOR

—¿Ara és l'hora del rock català?

—Portem tres anys que diuen: mira, ara sembla. I, ara sembla i encara estem amb l'ara sembla. He desistit d'analitzar el tema i buscar-ne les claus del perquè sí o el perquè no. Estem dins un sistema i ja està. Fins que no canviï tot d'una vegada i quan sigui blanc sigui blanc i quan sigui negre sigui negre, no hi ha res a fer. Mentre ens movem entre el gris l'hem fotuda.

Ara, potser sí que ara sí. L'altre dia estava a una discoteca a Puigcerdà i tot d'una van posar Sopa de Cabra i la gent va continuar saltant igual. Suposo que cada vegada s'anirà veient tot més normal. S'ha de canviar el sistema de les emissores. Prendre-s'ho com un deure no pot ser. Això d'imposar a la RAC dos cançons catalanes cada hora és una aberració. A Grècia també funciona així i, em sembla, que cada mitja hora a les discoteques ha de sonar un tema grec. Quan sona aquest tema és quan la gent aprofita per anar al lavabo.

—¿Tú què faries?

—Això és un tema de tots plegats, ja t'ho he dit. És el problema del sí però no. Ara passa el mateix amb això dels Jocs Olímpics. Ara s'estan gravant els himnes. Posaran *El Cant de la Senyera* i ¿quina significació tindrà? Sí, que allà la podrem vendre com a cançó regional i aquí com una altra cosa. Però *¿Els Segadors* no és el nostre himne? A mi, també, m'agrada mil vegades més *El Cant de la Senyera,* però aquest no és l'himne. I si no hi ha COC, tampoc sonarà de cap manera. No es pot viure d'aquesta manera. O blanc o negre. O tot o res. Som una colla d'esquizofrènics o paranoics.

—¿Estem comdemnats a l'esquizofrènia?

—Almenys jo ho sóc.

—¿Has tingut problemes entre el cor i la butxaca?

—Ja ho saps, el poble català sempre portem la cartera sota la senyera. No, no he tingut massa problemes. Amb aquest tema et diré que comparteixo l'opinió de Quim Monzó i sé que no és el mateix cas.

—¿A Espanya funciones?

—Sembla que funcionem millor.

—¿Hi connectes?

—Rebo moltes més cartes, estan molt més malats. Són més estripats.

—Al juny estrenes pel.lícula, ¿com ha anat l'experiència d'actor?

—Estic molt content, he descobert la meva vocació... És una comèdia. Faig de *yuppie* jove, amb corbata i ministrable. M'ha agradat molt, molt. No m'ha representat cap esforç. El que més m'ha costat és no mirar a la càmera. La protagonista és l'Amparo Larranaga. Hi ha un moment que s'enamora de mi.

—¿I les escenes de sexe, què?

—Es brutal perquè quan les fas no t'assabentes de res i quan han passat et preguntes què acabes de fer.

—Tens més propostes. ¿Repetiràs?

—No en tinc cap, però m'agradaria tenir-ne. Si la gent pensa que he de continuar, m'hi dedicaré, si no ho deixaré.

Assumpció Maresma

EL GRILL, LECTURES JOVES

ELS LLENGUATGES DE PAO
Jack Vance
Un llibre considerat com el millor del seu autor. Pao és un pacífic planeta que serà envaït sense que els seus habitants puguen oposar-hi cap resistència, a causa d'un llenguatge que els manté en la passivitat i en l'individualisme.
El Grill, núm. 4

NO ES NATURAL
Josep Vicent Marqués
Marqués invita el lector a veure com a estranys alguns dels fets clau en la biografia de qualsevol persona de la nostra societat. Una manera, en definitiva, d'imaginar una vida millor.
El Grill, num. 9

TIRANT LO BLANC
Joanot Martorell
Adaptació de Maria Aurèlia Capmany
Tirant lo Blanc és, sens dubte, una de les obres cabdals de la nostra literatura. La versió teatral de Maria Aurèlia Capmany sap aillar-ne escenes fonamentals i organitzar-les com a accions i textos per a ser representats.
El Grill, num. 11

PALPA LA POR
Albert Dasí i Aloi
Palpa la por és molt més que una novel·la policíaca. És també la història de Marc i Raquel, uns xiquets que es revolten contra el món dels grans i arriben a palpar la por.
El Grill, núm. 8.

PADRE PADRONE
Gavino Ledda
La lluita d'un home per escapar d'un ambient de misèria i d'opressió, l'enfrontament amb el pare, i l'aventura apassionant de la conquista del llenguatge, sobre el fons arcaic de Sardenya.
El Grill, núm. 10.

TOT ES MOU
Francesc Collado
Francesc Collado, combinant elements de la novel·la negra i la de misteri, ha creat des de les primeres ratlles d'aquest llibre una atmosfera plena de tensió i intriga, i personatges tan inoblidables com Pepita la Boja.
El Grill, núm. 13.

EDITORIAL TRES I QUATRE

Els 'llibres de la vanitat' : antologies poètiques, pensaments filosòfics o novel.les rebutjades

Plantar un arbre, tenir un fill i...

Publicar un llibre ja no és patrimoni exclusiu d'uns pocs autors reconeguts. A canvi d'un grapat de diners, qualsevol escriptor aficionat pot imprimir el seu nom en lletres daurades en una portada de luxe. Si les vendes no funcionen, sempre queda l'opció de regalar-lo a les amistats.

En diuen els "llibres de la vanitat". I realment se n'ha de ser, de vanitós, per publicar un llibre tant sí com no, encara que el pelegrinatge d'editorial en editorial no hagi donat els resultats esperats. És clar que molts dels autors que es decideixen a finançar-se un llibre amb els diners de la seva butxaca no han provat fortuna abans per les empreses editores. Ja deuen tenir clar que l'única forma de veure els seus pensaments en lletra impresa és pagant el que calgui per avançat, i se'n van directament a una casa on, a canvi d'un percentatge afegit, es fan càrrec de tot el procés d'edició que va del manuscrit al llibre. I és així que qualsevol aficionat pot presumir de les seves qualitats literàries o poètiques davant d'amics i coneguts. Ara bé: a part dels que tenen parentela nombrosa, no cal esperar que els ingressos per vendes amortitzin la inversió realitzada en l'edició del llibre.

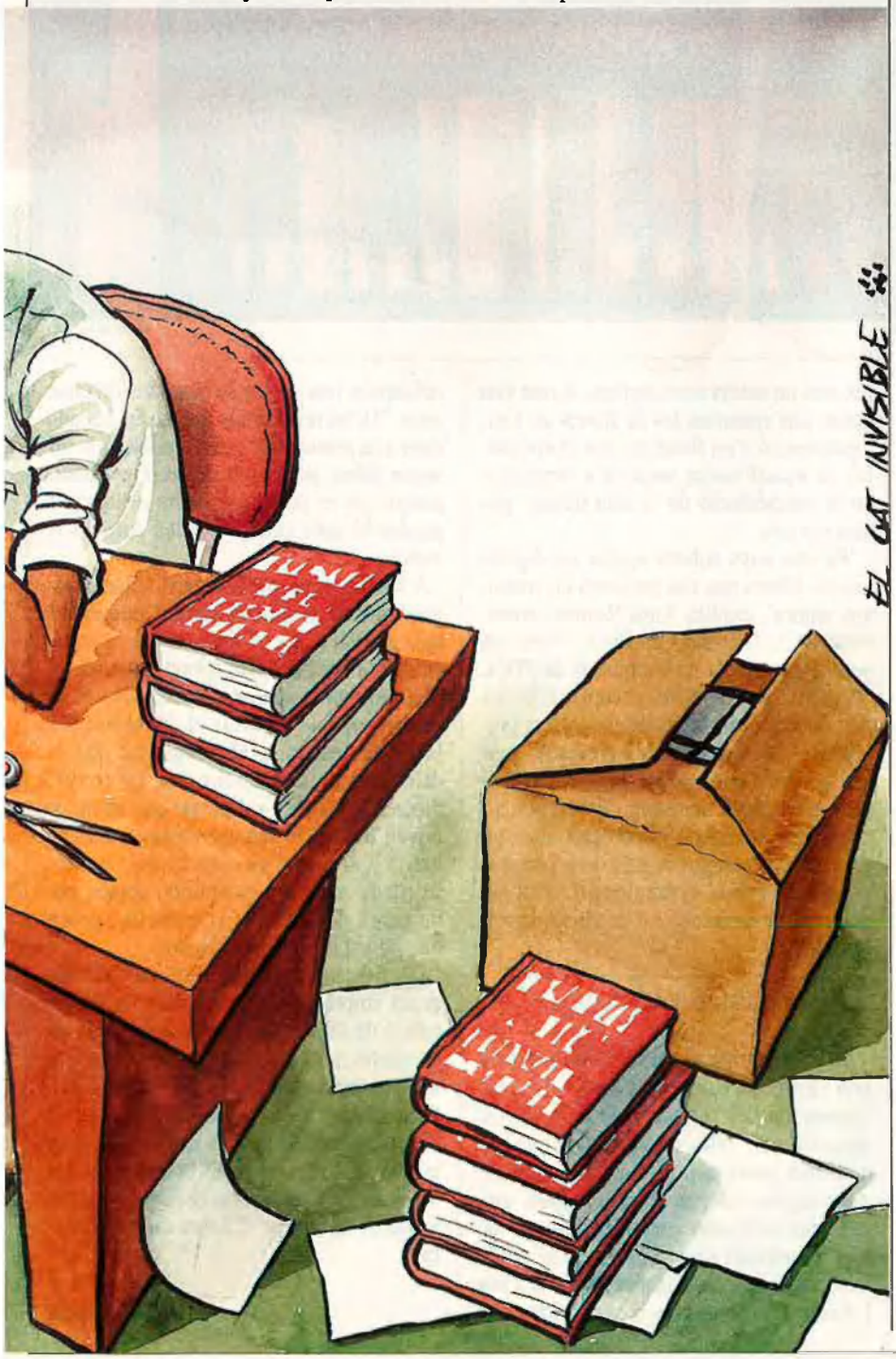
Plantar un arbre és fàcil, un fill pot venir fins i tot per accident. En canvi, escriure un llibre és un objectiu que sovint es queda a mig camí entre el somni i la realitat. Un llibre pot ser motiu d'orgull, d'admiració i d'enveja. I uns quants espavilats han descobert el negoci. Per a frustracions malguarides, el millor remei és una edició limitada que satisfà l'ego a costa d'un grapat de bitllets. Hi ha preus per a tots els gustos i disponibilitats econòmiques. Per un mínim de 200.000 pessetes, un aspirant a poeta pot veure editats els seus versos més il·legibles i un filòsof d'estar per casa pot exposar les seves teories sobre la vida i la mort. L'import es dispara si el llibre en qüestió conté il·lustracions a dues o més tintes o fotografies a tot color. Per exemple, fer 3.000 exemplars d'un tractat d'esoterisme editat en paper couché ha costat a l'autor dos milions de pessetes. I les edicions més luxoses no baixen dels cinc milions. Però vaja, sembla que llegir el propi nom a la portada d'un llibre és un plaer que no té preu.

DEL MANUSCRIT A L'EXEMPLAR IMPRÈS

"Nosaltres ens encarreguem de la composició de textos, el muntatge, la correció ortogràfica i d'estil, la impressió, l'enquadernació i, en determinats casos, de la distribució. Al cap d'un mes, la persona que ens ha portat el manuscrit ja pot tenir el llibre a les mans" esplica Ramon Plana, el propietari d'una llibreria esotèrica que es dedica a fer llibres per encàrrec "com a passatemps". Fins ara ha editat uns 50 llibres, la majoria de poemes. Segons ell, bona part d'aquests escriptors acaben guanyant diners amb la venda directa de les seves obres i les comissions per drets d'autor. Assegura que alguns llibres s'han de reeditar dues o més vegades. Contràriament, l'encarregat de la llibreria barcelonina Catalònia –tocant a la plaça de Catalunya– afirma que "normalment els autors espontanis que ens deixen llibres en depòsit hi perden diners, excepte quan es tracta de volums sobre una comarca o un barri concret, que solen tenir sortida entre els veïns".

No és possible fer un únic retrat-robot de l'autor disposat a pagar per l'edició del seu llibre. En aquest calaix de sastre d'escriptors per compte propi, hi caben des de la poetessa que pretén regalar una antologia de rimes als familiars més íntims fins al parapsicòleg que aspira a fer-se ric després d'encolomar el llibre a tots i cadascun dels clients del seu consultori, passant per l'aristòcrata catalana que s'encapritxa de publicar un manual de "consells per a les noucasades". També és freqüent que una persona d'edat avançada vulgui deixar constància escrita de la història del seu poble o de les llegendes antigues que, temps era temps, li van contar els seus avis. Biografies familiars, reflexions morals i filosòfiques i novel·les rebutjades per més d'un editor contribueixen a augmentar el catàleg de títols autoeditats.

EDICIONS D'ART I DE COL·LECCIONISTA

Una altra història són els llibres d'art que pintors i escultors fan sobre les seves obres. Ambit Serveis Editorials publica i distribueix, per tot l'estat, llibres d'art modern per encàrrec. En aquest cas, però, sí que imperen certs criteris de selecció. "Aquí no acceptem qualsevol cosa, som selectius. La nostra és una tasca de suport a l'artista", comenta Fèlix Arranz, director comercial d'Àmbit. Evidentment, a un pintor li pot sortit a compte invertir els estalvis en un llibre, pel prestigi que això li atorga davant dels futurs compradors dels seus quadres. Amb tot, els llibres més costosos són els encarregats per col·leccionistes d'art. Arranz confessa que, en aquest camp, s'acostuma a fer els ulls grossos i es tendeix a satisfer la major part de demandes, encara que la qualitat de la col·lecció no s'ho valgui.

Per evitar maldecaps als autors, Ramon Plana resol personalment els tràmits burocràtics necessaris, com sol·licitar l'ISBN i el dipòsit legal. Plana va estar a Miami l'any 1973 i d'allà va exportar la idea d'establir-se com a editor de "llibres de vanitat", a imatge i semblança dels *publishers* americans. Per rendibilitzar els costos, aconsella fer una tirada de 3.000 exemplars, perquè "com que hi ha unes despeses fixes, el preu no varia gaire si se'n fan menys".

AUTOEDICIÓ AMB PROMOCIÓ INCLOSA

Als Estats Units, on la moda de l'autoedició fa furor en els ambients pseudo-in-

Llegar un llibre a la història és una ambició a l'abast. JORDI MORERA

tel·lectuals, han sorgit empreses que per un preu global editen el llibre i a la vegada en fan una petita promoció. Aquí l'invent no està tan evolucinat, i l'única promoció és la que fa córrer de boca en boca el mateix autor del llibre. Compte, però, que no passi com en aquell acudit en què dos amics es troben i un diu: "¿Saps que he publicat un llibre?" "Sí, ja l'he comprat", respon l'altre. "Ah, has estat tu", fa l'escriptor en conèixer la identitat de l'únic comprador de la seva obra.

Bromes a banda, el fet és que els autors-editors estan tan il·lusionats amb la venda del seu llibre que en moltes ocasions renuncien a la comissió que els pertoca. "Fer la promoció d'un llibre costa molts diners, i tal com som els catalans ningú en quedaria content –diu Ramon Plana–. A més, cal tenir en compte que en els aparadors de les llibreries no caben ni un 0,3% del total de llibres que es publiquen".

Publicar un llibre és un desig compartit per moltes persones, però sovint inconfessable als éssers més estimats. Potser per això els qui es decideixen a visitar el senyor Plana ho fan acompanyats d'un amic, però ben poques vegades hi van amb la parella. Aquest fet pot tenir dues explicacions. D'una banda, que a l'interessat li fa vergonya que el company sentimental no es prengui seriosament la seva intenció de publicar un llibre. De l'altra, que no sabria com explicar-li que s'ha gastat una quantitat *ics* de diners en l'autopublicació d'un llibre en lloc d'invertir-los en aquell viatge somniat a Venècia o en la remodelació de la sala d'estar, posem per cas.

"Fa uns anys solíem agafar en dipòsit tots els llibres que ens portaven els mateixos autors", explica Jordi Romeu, encarregat de la llibreria Catalònia. "Però ara –afegeix–, d'ençà de l'aplicació de l'IVA, els diem que no podem acceptar llibres a part dels que ens faciliten els nostres proveïdors. Això ens serveix d'excusa, perquè generalment aquests llibres no es venen però ocupen un espai, i lleven lloc als que sí que es venen". No obstant això, reconeix que "sempre hi ha compromissos en què no ens hi podem negar, com ara quan l'autor és un amic o un client de tota la vida".

MÉS PENA QUE GLÒRIA

Amb l'experiència que li dóna regentar una llibreria, Romeu fa una valoració despietada del suposat èxit dels llibres autoeditats: "Nou de cada deu passen amb més pena que glòria". I és que alguns ingenus es pensen que tothom està esperant amb candeletes la publicació de la seva primera obra, i el desencís arriba quan l'escriptor ha d'acabar regalant a tort i a dret els centenars d'exemplars que col·lapsen una de les habitacions de casa seva. "Hi ha reincidents que no es desanimen a la primera de canvi i publiquen un segon llibre, però amb el tercer ja paren, perquè no es poden permetre el luxe de perdre-hi més calés" explica Jordi Romeu.

A les llibreries que accepten volums autoeditats ha reeixit el terme "cementiri dels dipòsits". És el racó on van a parar aquells llibres que han sobrat i que ningú s'ha molestat a passar a recollir. No és el primer cop que un avi fa el darrer badall i la viuda desconeix absolutament que el difunt va deixar uns lots de llibres en dipòsit. Igualment sol passar que un autor novell fa arribar deu exemplars a una llibreria i, si passat un cert temps, només se n'han venut dos (adquirits, potser, per un parell de bibliòfils empedreïts), pensa que no val la pena liquidar-los.

De moment no hi ha als Països Catalans grans empreses especialitzades en l'autoedició de llibres. Però, si se segueixen els exemples nord-americà i britànic, la invasió està per caure. Amb tota probabilitat, l'abaratiment de programes informàtics i d'impressores làser farà que a més d'un eixerit se li encengui la bombeta de les idees i s'afanyi a muntar el negoci de l'autoedició de llibres. Clients no n'hi faltaran.

Eva Piquer

Alcoi: la ciutat-teatre

Al llarg de tres dies, la ciutat d'Alcoi es va convertir en un gran escenari, on aproximadament quinze grups de teatre de tot arreu del País Valencià van tenir la possibilitat d'oferir tots els seus treballs. Totes les sales i els carrers de la ciutat es van cobrir de música i paraules.

A questa afició d'Alcoi pel teatre va començar fa més de trenta anys amb el teatre estable La Cassola, companyia que ha sobreviscut cada nova temporada amb un gran instint de superació i de renovació. Deu anys més tard, l'ajuntament d'aquesta ciutat va crear el premi teatre "Ciutat d'Alcoi", premi que enguany compleix la XIX edició, i que ha comptat amb el vot de l'actor Ovidi Montllor entre el jurat.

Aquest premi, que consta de dues modalitats lingüístiques –valencià i castellà–, ha tingut una totalitat de 29 obres presentades (11 en valencià, i 18 en castellà). L'autor guanyador del premi d'aquesta edició ha estat el valencià de 28 anys Francesc Adrià Cucarella amb l'obra *Zona Zero*. El jurat l'ha considerat un text de qualitat literària i, sobretot, amb moltes possibilitats de posada en escena. Cucarella, que és promotor de la companyia *Sèndrix* ha dirigit fins ara un muntatge i té escrites diverses peces inèdites. Pel que fa a la modalitat de castellà, enguany el premi ha quedat desert per la falta de qualitat de les obres presentades.

Enmig de tot aquest context naix enguany la **Mostra de Teatre d'Alcoi.** Aquesta mostra, aplec de teatre, ha tingut per objectiu acollir tota una gran trobada de gent amb inquietud per aquest art tan veterà com és el teatre, enmig d' una aire de festa i vivesa i creativitat teatral al bell mig del carrer, grups com "Jacara Teatro"(Alacant), "Els Visitants", 'L'OM teatre", "Pluja Teatre", "L'horta Teatre".

El teló s'aixecà el dia 21 amb una explosió de festa, color i alegria mentre La Burbuja inundava de focs pirotècnics i ritme els carrersi durant tres dies. Aquesta festa no hauria estat possible sense la col.laboracfió de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de la Generalitat valenciana, i l'ajuda d'entitats com la CAM i la CAPA. Cal dir que l'organització dels actes, a càrrec de l'Ajuntament d'Alcoi i del grup de teatre La Cassola , tampoc hauria pogut fer-ser sense la tasca de tots els *teatrers* valencians, totes aquelles persones que troben vida en un art ancestral i modern alhora.

Aquests tres dies de Mostra han servit de plataforma per a tots els grups de teatre. ARXIU

Aquests tres dies de Mostra han servit, doncs, de plataforma per a tots aquests grups de teatre, per donar-s'hi a conèixer com a professionals en una ocasió on han pogut integrar el seus esforços. I al mateix temps han fet d'Alcoi un punt d'encontre i de debat per al món dels escenaris. Un debat obert on participen des de l'autor consagrat fins al programador del poble més petit, passant pel grup de carrer, i fins arribar al titellaire. Un marc teòric de reflexió i diàleg al voltant del qual s'han debatut diferents aspectes de la realitat teatral.

Lourdes Toledo

Jordi Botella i Miró, director del Centre Cultural d'Alcoi

Amb quins objectius s'ha creat aquesta I Mostra de Teatre?

—Nosaltres volem crear un fòrum, una mostra, com qualsevol fira de joguines o com les mostres de cinema, es tracta d'exhibir els darrers treballs del màxim possible de professionals valencians.

—¿Fins a quin punt és un projecte innovador?

—Una mica sí que ho és, en el sentit que aquesta Mostra no és un festival internacional de teatre com són el de Sitges o el de Tàrrega, aquí han actuat únicament grups valencians i amb quasi la totalitat d'obres en català: un 75% de les obres eren en català, encara que aquests dies a Alcoi ha vingut altres companyies de la resta de l'estat espanyol, a més dels programadors de teatre que vénen per contractar algunes d'aquestes companyies teatrals.

—Aquesta mostra, segons el programa, sembla que ha tingut una mica de tot, ¿no és així?

—Aquesta fira és com un *collage* de teatre. Hi ha hagut teatre d'espectacle i de text, ja que hem fet coincidir la fira amb el XIX Premi de Teatre Ciutat d'Alcoi. Teatre de carrer, hores "golfes", infantil com les titelles... a més a més també s'hi han fet dues taules rodones on els autors de les obres programades, actors, directors, programadors... tindran una presa de contacte col.lectiva on començar a aconseguir un producte teatral valencià versàtil i uniforme.

—¿Qui ha vingut veure aquesta Mostra?

—Sobretot representants del teatre, del Circuit Teatral Valencià, entitat programadora que ha donant suport a la Mostra. No hem volgut en cap moment que fora un acte protocolari, simplement ha estat una trobada entre espectadors, actors de teatre, i unes companyies que busquen la millor ocasió per vendre-hi la seua producció.

Enguany, sí ¡ Dragons !

La Lliga Mundial de Futbol Americà debuta a Barcelona.

L'estadi olímpic porta mala sort. És obvi. Plogué quan el van inaugurar i ha plogut el dia que inauguraren la Lliga Mundial de Futbol Americà. Amb les càmeres de l'ABC transmetent en directe per als Estats Units. I 20.700 persones a les grades. Una xifra enorme si es té en compte el temporal i si es pensa que al bàsquet va menys gent.

Els organitzadors havien previst un espectacle típicament americà i van desplaçar fins a Barcelona des d'una potent banda musical de la universitat d'Ohio, fins als senyors encarregats de pintar sobre la gespa de l'estadi el cap d'un dragó (no d'un drac: d'un dragó), els anagrames de la Lliga Mundial i la paraula "Barcelona" al darrere de cada porteria. El que no s'havia previst era quin seria el resultat del primer partit del nou Barça. Però, per a l'entusiasme generalitzat, els Dragons van abatussar els New York Knights per un contundent 19 a 7, que podia haver estat 19 a 0 si els americans no arriben a aconseguir en l'últim minut de joc el seu *touch-down*.

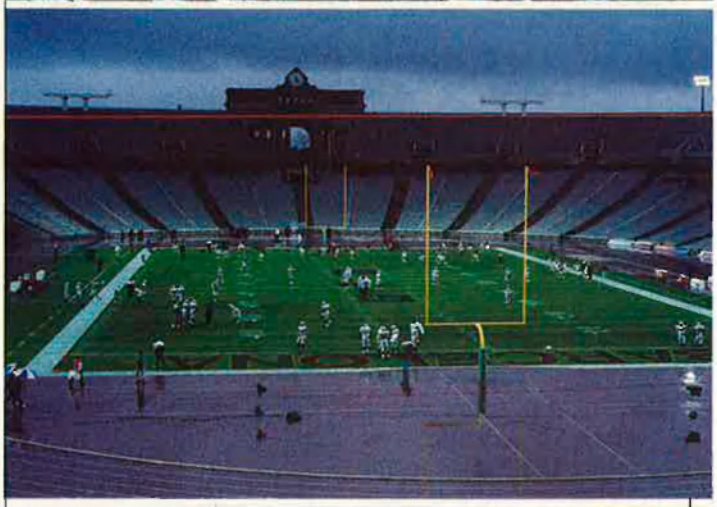
Clar que parlar dels americans, en aquest cas és voluntarista. Tothom ho és d'americà en aquesta Lliga. Als Dragons només hi ha un català, Xisco Marcos i un espanyol. Tota la resta són jugadors professionals vinguts directament dels Estats Units. De fet ja es parla de la connexió entre els Dragons i l'equip del Boston College. L'entrenador principal del Barcelona, Jack Bicknell ho va ser de l'equip de Massachussets i s'ha portat amb ell bona part del seu equip tècnic i dels jugadors.

Aquest fet no sembla, però, que haja afectat per a res al públic que, des del primer moment es va identificar del tot amb aquest nou equip barceloní. Malgrat la pluja, el fred i l'escassa intendència de l'estadi, on el cafè pràcticament s'havia esgotat a la mitja part. Les poques pancartes inicials ("¡Endavant Dragons!", una enorme senyera amb la paraula "Catalonia", una del COC i un parell dels residents americans que saludaven les seues famílies) es van veure compensades pels crits d'ànim que es van començar a sentir bon punt els Dragons posaren en marxa la maquinària, en el segon dels quatre quarts que dura el partit.

Aquest segon quart va ser la clau de la victòria. En el primer els novaiorquesos van aguantar el baló i van dominar la situació. En el segon, però, arribà l'espectacle. La defensa dels Dragons s'esquitllava una vegada i una altra darrere les línies dels Knicks i destruïa les seues possibilitats d'atac. Fins a tres intercepcions van arribar a fer els barcelonins que aprofitaren el canvi de joc per deixar KO sense misericòrdia els seus adversaris. El *runningback* Paul Palmer i el *wide receiver* Geno Taylor van fer pujar els primers punts al marcador. Va ser, però, el tercer *touchdown* el que va aixecar el públic dels seients. El *quarterback* titular dels Dragons, Scott Erney dirigia una jugada d'atac a la vora mateixa de la línia d'anotació dels Knicks. Quan va rebre la pilota feu un engany amb un dels seus jugadors atacants, sobre el qual es van llançar els defenses de Nova York. Erney mentrestant girà rapidament a la dreta i s'esmunyí pel forat que havien deixat els defenses, amb la pilota protegida als seus braços. Quan els contrincants se'n van adonar ja era massa tard. Dos canvis de ritme per desmuntar els últims defenses i Erney es va llançar sobre la línia de gol, cosa que va fer embogir l'estadi. Va ser una jugada antològica que molts espectadors no pogueren evitar comparar amb jugades dels grans d'aquest esport, com ara John Elway o Joe Montana.

A partir d'aquí, i després d'una agraïda retirada als vestuaris per la mitja part, el partit ja no tingué història. Sobre el camp només hi havia els Dragons controlant el joc. I el públic entretenint-se inventant

Barcelona tindrà tota l'espectacularitat del futbol americà. JORDI MORERA

consignes i celebrant el triomf amb l'ona mexicana. Al banc alguns dels jugadors només tenien ulls per mirar al.lucinats la seua nova afició. Als Estats Units, en general, el públic és molt més fred i les bengales, les cançons i les palmes rítmiques no solen formar part del seu repertori. Curiosament el jove públic barceloni sí que coneix el ritual americà i, per a sorpresa de tothom, va rompre a cridar "Defense! Defense!" a la primera ocasió en què els Knicks es van plantar a menys de la línia de 20 iardes de l'equip local.

Les que van aguantar el temporal com van poder van ser les *cheerleaders*. L'equip de les animadores (aquest sí que era quasi completament català), van passar-se tot el el partit en la pista d'atletisme incitant els espectadors a animar els de Barcelona. Però les animadores fan la seua feina abillades amb el mínim imprescindible: una falda tan curta com les dimensions mínimes permeten i un jersei que sembla encollit després d'un passi imprudent per la rentadora. Van aguantar com van poder i cada vegada que es podien retirar al vestuari buscaven amb afany tovalles o mantes amb les quals taparse i assecar una mica el seu incipient constipat. Van complir a la perfecció, malgrat que les dues entrenadores, *cheerladers* americanes de tradició, protestaven i les esbroncaven cada vegada que podien. En canvi la vintena llarga de periodistes americans que es desplaçaren fins a Barcelona per cobrir el partit consideraven el seu treball com a bo.

Al final del partit, tres hores després de l'inici de l'espectacle, el públic es retirava eufòric de l'estadi: "aquest any, sí. Ho guanyarem tot: la Lliga de futbol, la Copa d'Europa de bàsquet i la Lliga mundial de futbol americà". Alguns semblaven una mica preocupats per la derrota del Barça de futbol però ningú dubtava que els Dragons tenien un bon equip, capaç de crear un gran espectacle i de situar-se per davant en la classificació de la temporada regular.

Els jugadors, per la seua banda, es van retirar eufòrics entre dues línies d'animadores. A l'entrada dels vestuaris van protagonitzar un altre espectacle insòlit però també típicament americà: tots es van posar de genolls i van resar junts una curta oració dirigida per l'entrenador. Després, l'arribada de l'amo de l'equip, l'empresari barceloní Josep M. Figueres, va ser rebuda amb aclamacions i crits sincopats que feien oblidar la polèmica que havia acompanyat la setmana prèvia al partit polèmica moguda per unes declaracions de l'amo al setmanari esportiu america *The National*. Figueres hi va dir que a ell de l'equip només li interessava el negoci. La nit de diumenge 24 de març, però, ho desmentia una vegada i una altra amb la seua presència i el seu entusiasme pel joc de l'equip.

Vicent Partal

Els Barcelona Dragons tenen moltes possibilitats de guanyar la Lliga mundial. JORDI MORERA

De Califòrnia a Barcelona, de Frankfurt a Montreal

La Lliga Mundial de Futbol Americà ha nascut com a mitjà d'expansió de la National Futbol League, la prestigiosa lliga nacional americana. En la Lliga Mundial participen tres equips europeus (Barcelona Dragons, Frankfurt Galaxy i London Monarchs), un del Quebec (Montreal Machines) i sis dels Estats Units: els Surge de Sacramento (la capital de Califòrnia), els San Antonio Riders de Texas, els Orlando Thunderbolts, de Florida, els New York Knicks (que juguen a l'estadi dels Giants), els Skyhawk, de Raleigh-Durban (Carolina), i els Birmingham Fire

Tots els equips han estat triats en un *draft* celebrat a Orlando per tal de garantir la seua igualtat sobre el terreny de joc. Malgrat això, després de la primera jornada ja s'han destacat pel seu joc els Dragons de Barcelona i els Montreal Machines.

La temporada regular durarà fins al mes de juliol. Els Dragons jugaran els seus pròxims partits a Barcelona el 14 d'abril contra l'equip de Florida i tres diumenges del mes de maig. Diumenge passat van disputar el seu segon partit al camp quebequès de Montreal.

TV-3 s'ha fet amb els drets de retransmissió dels partits del Barcelona, que comparteix amb l'ABC, una de les tres grans cadenes nord-americanes de televisió, l'USA TV (televisió per cable) i l'Eurosport (cadena europea d'esports via satèl.lit). TV-3, però, trasmet els partits dels Dragons a través del Canal 33 i per aquesta causa els telespectadors valencians es quedaran sense poder veure'ls, tret que rectifiquen i els programen per la primera cadena catalana o que Canal 9 decidesca oferir-los també.

V.P.

SETMANA - CULTURA

ARXIU

Joan Triadú. Les escoles del *GAEC*, presidides per aquest pedagog i crític literari, han adreçat una carta col.lectiva a l'editorial Anaya denunciant la inclusió en els seus llibres de text distribuïts en espanyol de la *llengua valenciana* com a quarta llengua de l'estat espanyol. Com a primera mesura de pressió, el secretariat d'aquest conjunt d'escoles privades catalanes ha decidit rescindir qualsevol mena de contracte –o contacte– amb aquesta editorial fins que no es canviï aquesta denominació rebutjada per tothom.

Josep Ramoneda. D UMBERT

Josep Ramoneda. Aquest filòsof, emblemàtic membre de l'Institut d'Humanitats faria bé a mirar-se les notes informatives que redacta l'oficina de premsa d'aquesta institució. Algunes mostres: "avanthuardes", "versarà", "inocent" i una perla, en un moment del comunicat s'escriu directament en castellà. Aquesta penosa composició informativa, que no deixa en gaire bon lloc la capacitat lingüística d'aquest organisme d'alta cultura, no amaga, però, l'interès dels dos seminaris que proposa aquesta institució. "Més enllà de la civilització: la representació de l'artista", a càrrec del Dr. Cristopher Green i *Mediterranisme i avantguarda*, a càrrec de l'editor Jaume Vallcorba. Dues reinterpretacions crítiques de les avantguardes artístiques que, aquest abril i maig, tindran lloc a Barcelona. Llàstima de certs escrits que desmereixen tasques lloables.

Lliurament dels premis 'Narcisos' en la festa del dia mundial del teatre

Tal com van fer l'any passat, els membres de l'AAPV (Associació d'Actors del País Valencià) organitzaren una festa oberta a la sala Casablanca per commemorar el Dia Mundial del Teatre i fer lliurament de la segona edició dels premis "Narcisos" –quatre d'ells de reconeixement positiu i un de negatiu–. L'associació atorga de manera cordial i lúdica aquests premis enmig d'una festa oberta, amb actors, interessats pel teatre, tècnics, escriptors..., a aquells que al llarg de l'any han fet una tasca positiva en relació amb el teatre. També van a parar a mans d'aquells actors, companyies, escoles o institucions amb una bona trajectòria.

Aquest premi de teatre, que no duu cap recompensa econòmica, però sí el reconeixement honorífic de tota una tasca relacionada amb el teatre, ha creat en dos anys una gran expectació, perquè entre altres coses, el premi ha representat el reviscolament de l'ambient teatral a València.

L'AAPV, coincidint amb la segona celebració d'aquesta festa, prepara en aquests moments una guia d'actors professionals, amb fotografies, productes acabats i contractacions. Una guia que servirà de cens on constaran tant els associats com els no associats.

Juli Leal, a la dreta, recull el seu 'Narcís". RAFA GIL

Ramon Moreno va guanyar el primer "Narcís" per la seua tasca al capdavant de les escoles municipals de teatre. El "Narcís" "Eduard Escalante" per a la producció de sainets el va arreplegar **Juli Leal**. El "Narcís" "Amadeus" de doblatges per geni i figura va ser per als dobladors al valencià de la sèrie *Dallas*. Amb el "Narcís" "L'os de les cireres" i amb el "Negre" va ser guardonat el **Centre Dramàtic** de la Generalitat Valenciana. **Alfredo Mayordomo** va pujar a l'escenari a arreplegar els dos premis consecutivament, entre el riure col.lectiu que va sorgir de tota la sala. Mayordomo va dir entre bromes: "Aquesta nit sí que he carregat com un *mayordomo*".

Santiago Sánchez –en nom de l'AAPV– va proposar un brindis de tota la sala pel teatre en llegir un comunicat de felicitacions dirigit a tots els amics i companys que comparteixen "aquesta mateixa bogeria", i, en nom del teatre, va convidar tothom a la "dolça borratxera que acaba de començar".

Després del lliurament dels premis va continuar el ball i a dos quarts de dues començaren les actuacions de Montse Anfruns, Carraixet, M. José Peris i Andrés Navarro a duo i altres actors i cantants.

Lourdes Toledo

Jaume Figueras: "els Oscar, cada any més avorrits"

Ni les 5.000 persones amb dret a vot que hi ha a l'Acadèmia de Hollywood han aconseguit ressuscitar de l'avorriment el lliurament dels Oscar. Cap veu dissident ni cap brot de conspiració han arrencat una pinzellada de frescor a la gran festa del cinema, que tan sols un *Cyrano* presumptament violador ha vestit de polèmica. Jaume Figueras, director del programa *Informatiu cinema*, de TV3, també en diu la seva.

—¿Quina ha estat per a vostè la tònica general dels Oscar del noranta?

—No crec que trenquin cap motllo. Ja resulta avorrit que la pel.lícula amb més nominacions s'endugui cada any la majoria dels premis i enguany no ha estat una excepció. I pel que fa a la cerimònia en si, l'escenografia i l'espectacularitat també van de baixa.

—¿Creu que ha quedat bandejada alguna pel.lícula que s'hauria d'haver guardonat?

—*El padrí 3* i *Goodfellas* mereixen molts més premis i per aquesta raó l'Oscar al guió de *Ghost* resulta encara més fora de lloc.

—¿Què pensa del cas Depardieu?

—No crec que l'escàndol muntat en torn de la figura de Gérard Depardieu hagi tingut un pes específic en els membres que voten, sobretot, perquè el seu vot ja estava enviat des del passat dia 19, uns dies abans que aquest afer esclatés amb força.

Jaume Figueras. ARXIU

—Llavors, ¿creu que és casual que això surti a la revista Time *una setmana abans del lliurament dels Oscar?*

—No crec que *Time* hagi actuat amb premeditació i traïdoria. Tenien entre les mans un text que podia ser explosiu ara o d'aquí a un any. El que sí que em sembla és que es tracta d'una informació més pròpia de revistes com *National Enquirer*.

Joan Marí

L''Auriga' ja cavalca

Una revista que pretén informar sobre l'"actualitat" del món clàssic pot semblar un contrasentit però amb aquest propòsit ha nascut *Auriga*, una publicació dirigida pel periodista Xavier Tudela que pretén justament això: "donar a conèixer el que fou el món clàssic, com ha influït en la constitució i en el desenvolupament de la nostra nació i la seva vigència actual".

El primer número d'aquesta revista s'obre amb les salutacions de les principals autoritats nacionals i culturals. No sols polítiques sinó també econòmiques com l'escrit de Joan Antoni Samaranch on aquest remarca la importància de disposar d'aquesta mena de mitjans per "redescobrir els vestigis de la nostra parla i de la nostra cultura". Tot un indici de la voluntat d'incidir en el difícil i reduït mercat de les revistes d'erudició amb un producte que vol tenir cura tant de l'aspecte divulgatiu com del necessàri espai de ressonància dels debats i de les propostes que es produeixen a l'entorn d'un tema no tan allunyat de la nostra realitat.

El monogràfic d'aquest número, dedicat a l'anàlisi de la festa en el món antic, descriu en diversos articles el marc cronològic de la festa, el paper dels

Xavier Tudela. ARXIU

solsticis, de les festes de difunts i de la inversió de l'ordre social o de la significació de la festa com a transgressió de la quotidianitat. Temes, tots ells, que ens remeten a les beceroles d'un home modern, fruit d'aquesta herència. En qualsevol cas, 700 subscriptors i un decidit suport institucional poden fer que *Auriga* es consolidi com a revista de difusió nacional.

O.M.

Pere Calders. D.UMBERT

Pere Calders. Un dels autors vius més importants de la història de la literatura catalana ha estat nomenat *esciptor del mes d'abril* per la Institució de les Lletres Catalanes. La rutinària passejada entre periodistes d'hemeroteca no espanta Calders que, després de molts anys de ser un escriptor *minoritari,* ha passat a la popularitat gràcies a *Antaviana* i als llibres escolars obligatoris.

Dins de la campanya "Estudiants per la pau en l 'any del Tirant" i en l'òrbita de l'any del Tirant lo Blanc, la Conselleria de Cultura va celebrar una festa mitgeval per a tots els estudiats de l'ensenyament mitjà. L'espectacle va començar amb una processó de cavallers, amb els *esbrandiataris* de Siena, que va anar des

ARXIU

de la plaça de l'Ajuntament fins a la plaça de bous. Un espectacle de reminiscència per a la imaginació de tots aquests joves que normalment veuen el *Tirant* com una història aliena i molt llunyana a ells.

A la festa van assistir 20.000 estudiants, i tots ells van rebre de part del conseller de cultura, Antoni Escarré, un exemplar del *Tirant* en l'edició de Bromera i a cura de Josep Franco

Felicitacions al conseller i esperem que continue tenint detalls d'aquesta mena.

Estranyes perspectives

Com que tot ho hem posat en quarantena, la democràcia també passa per moments delicats. Es veu confusa i desorientada. No es que mai hagi gaudit d'una salut a tota prova (hi ha proves que mai no les ha pogudes superar) però ara té, per acabar de baldar-la, trastorns que afecten l'equilibri mental dels seus devots, entre els quals em compto.

Abans d'esclatar la guerra del Golf, vaig cometre la imprudència temerària d'escriure que no arribaria a produir-se. Després, la realitat m'obligà a creure que havia fet una planxa, però, sense aprendre la lliçó del penediment i la modèstia, sense renunciar a emetre opinions sobre un tema que s'havia mostrat superior a la meves capacitats de previsió. Vaig continuar fent càbales i comentaris sobre un tema que havia demostrat que se'm resistia.

Però ara estic ple de dubtes, perquè ¿hi va haver guerra, de debò? La famosa Guàrdia Republicana de l'Iraq ni tan sols no es va estrenar, les terribles armes secretes i prohibides van romandre enterrades sota la sorra i no hi hagué les batalles aèries que són indespensables en tota guerra moderna que s'estimi.

Hauria estat discret, de part meva, no parlar-ne més, però ara em té intrigadíssim una notícia estupenda: Saddam Hussein i l'emir de Kuwait s'han declarat, tots dos alhora, fervents partidaris de la democràcja. Diuen que la implantaran als seus països respectius tan bon punt el lleure els ho permeti.

A mi m'havia causat desconcert que diversos grups d'esquerra mostressin la seva simpatia per Saddam Hussein (que com a dictador ha demostrat ser una joia), i no em sorprenia tant, ni de bon tros, que l'emir de Kuwait fos reprovat pels demòcrates de tota la vida. Però amb unes diferències de matís d'aquelles que fan pensar, com és el cas del govern de Kuwait, que diuen que pagava als seus súbdits un salari per barba equivalent a uns 200 milions de pessetes anuals. Tinc a la vista un retall de premsa seriosa que divulga aquesta dada i limito la meva responsabilitat a transcriure-la.

Si això és veritat, ¿què passarà, ara? ¿Els kuwaitians podran votar lliurement però correran el risc de perdre el sou? ¿Hi hauria dret a sotmetre la democràcia a temptacions tan fortes?

Pere Calders

EL LLIBRE DE LA SETMANA

La novel.la d'una generació

Realitat i ficció es conxorxen en aquesta novel.la per tal de transmetre'ns el pols d'una època important de la nostra literatura.

Antoni Lluc Ferrer: *Perfum romanial,* València, 1991, 262 pàgs.

Robert Luis Stevenson ja es va referir al problema amb una frase que és tota una paradoxa: "la irrealitat vertaderament espectral dels llibres realistes..."; si volem una frase extrema, però que ens dóna una idea encertada dels cims d'apassionament que les discussions sobre realitat i ficció han assolit des que es va inventar tot això de la teoria literària. L'eclecticisme de finals de segle ens permet arriscar algunes idees velles sobre un tema vell, i és que potser res necessita tant la realitat com la ficció, però la ficció no assoleix sempre els graus de realitat suficients per a resultar creïble. L'enteniment entre ambdues coses, aquest equilibri inestable que alguns dirien impossible, és la millor garantia d'una obra literària.

Antoni-Lluc Ferrer s'ha servit de la "realitat" per bastir la novel.la *Perfum romanial,* que va fer-se mereixedora del Premi Octubre de narrativa de 1990. L'escriptor mallorquí hi ha utilitzat tot de postulats realistes –escenaris i mitjans locals, referències a fets, a persones i a indrets del passat, inclusió de documents, de cartes, d'entrevistes– i els ha esgrimit per a la construcció d'una faula que podria tenir molts qualificatius: política, literària, d'època.

L'argument es pot resumir en poques frases: a través d'uns papers retrobats, el protagonista anirà a la recerca d'un personatge, Florenci Roma i Nial, pintor, escriptor i moltes altres coses, la gran majoria cobertes per la pàtina fosca del temps. Una desaparició i una recerca, pilar afavorit de la novel.la d'intriga, potser usat i remenat fins a la sacietat, però també bon baluard de l'estructura d'una novel.la, sobretot quan es vol introduir el lector en el problemàtic territori de la ficció.

L'investigador, Jordi Dupont, l'estudiant que persegueix un bon tema per a la seva tesi de llicenciatura, s'hi troba, però, amb moltes més coses que un artista boirós i contradictori, s'hi troba amb el pols d'una generació, amb l'ambient d'una època que va marcar el que ara anomenem generació dels setanta: la novel.la és així un recorregut per personatges, fets i costums de la Mallorca d'aquest segle que aconsegueix reconstruir l'evolució d'una societat intel.lectual que malda per sobreviure aclaparada per les dificultats de les seves característiques insulars. Sembla definidor al respecte l'episodi on se'ns conta la necessitat dels estudiants de l'illa d'anar a Barcelona a l'hora d'examinar-se del Preu, curs de preparació als estudis universitaris.

Perfum romanial utilitza personatges reals i inventats en una barreja que vol ser aclaparadora de la seva època. Lluc Ferrer arriba a establir paràmetres crítics dins de capítols vertaderament interessants, on glossa opinions pròpies i alienes sobre la literatura dels setenta a les Illes. Tot això, que podria ser un obstacle per a la ficció, compleix amb escreix els seus objectius i els resultats són una novel.la sovint divertida sobre una literatura que ha donat algunes de les màximes fites de la narrativa catalana actual i que, llegint, *Perfum romanial,* potser arribem a entendre millor.

L'enginy en el tractament del llenguatge, l'humor amb què Lluc Ferrer aborda els fets, tot servint-se de frases fetes i dites populars, fan un contrapunt irònic que acompanya sempre la lectura. Aquest llenguatge ens condueix per una il.lustració casolana –excel.lent el capítol dedicat al bacallà– que completa i dóna vida al volgut retrat d'una generació. Però cal dir que l'autor no s'aparta del camí inicial... fer una novel.la, anar a la recerca d'una identitat des de l'univers de la literatura, condició imprescindible per a no caure en les xarxes de la realitat. Els espectres, a *Perfum romanial,* són al servei del lector.

Xulio Ricardo Trigo

HIT-PARADE

1. G. Flaubert: *Bouvard i Pécuchet* (Proa)	11/12	4'454
2. M. de Riquer: *Aproximació al Tirant* (Crema)	9/12	4'444
3. Josep Benet: *Exili i mort del president Companys* (Empúries)	1/12	4
4. Prats/Rafanell/Rossich: *El futur de la llengua catalana* (Empúries)	8/12	3'75
5. Ch. Hein: *El tanguista* (3 i 4)	4/12	3'75
6. M. Granell: *Tria personal* (La Guerra)	4/12	3'75
7. A. Puigverd: *La migranya dels vius* (Crema)	4/12	3'75
8. D. Lodge: *Bona feina* (EUMO)	6/12	3'666
9. B.Hrabal: *Anunci d'una casa on ja no vull viure* (62)	12/12	3'583
10. D.H. Lawrence: *La guineu i altres relats* (Edhasa)	8/12	3'5
11. M. Ibañez Escofet: *La memòria és un cementiri* (62)	9/12	3'444
12. V. Andrés Estellés: *Sonata d'Isabel* (3 i 4)	10/12	3'3
13. M. Martí i Pol: *Temps d'interluni* (62)	7/12	3'286
14. M. Xukri: *El pa de cada dia* (Bromera)	7/12	3'285
15. J. Pla: *Viatge a Rússia* (Destino)	9/12	3'222
16. I. Mora: *Finale* (3 i 4)	8/12	3
17. E. Larreula: *La propina* (La Campana)	1/12	3
18. V. Pagès: *Cercles d'infinites combinacions* (Empúries)	7/12	2,857
19. R. Tasis: *Les presons dels altres* (Pòrtic)	7/12	2,857
20. E. Mendoza: *Restauració* (Seix Barral)	6/12	2'833
21. S. Pàmies: *La primera pedra* (Quaderns Crema)	10/12	2'8
22. D. Leavitt: *Un lloc on mai no he estat* (Columna)	4/12	2'75
23. T. Cucarella: *La Lluna vista des de la Terra* (Columna)	7/12	2'714
24. Isabel-Clara Simó: *La veïna* (Àrea)	9/12	2'444
25. J. Carreras: *Les oques van descalces* (Crema)	8/12	2'375

NOVETATS

Xavier Febrés. *La vida de Josep Pla a l'Empordà*. Ed. Plaza & Janés. Barcelona. 1991.
L'autor complementa ara la biografia del personatge amb un segon volum dedicat a exposar més de prop un dels aspectes fonamentals de la trajectòria de Josep Pla: el localisme empordanès.

Françoise de la Rochefoucauld. *Màximes*. Pròleg i traducció de Ramon Alcoberro. Ed. El Llamp. Barcelona. 1991.
Heus aquí un retrat del cor de l'home que es dóna al públic sota el nom de *Reflexions o màximes morals*. Màximes plenes d'aquella mena de veritats a les quals l'esperit humà no vol acomodar-se.

Xavier Rubert de Ventós. *El cortesà i el seu fantasma*. Ed. Destino. Barcelona. 1991.
Radiografia impecable de la nostra vida política, que ho és també de la vida intel.lectual i personal de l'autor. Basculant entre el neguit i la ironia, Rubert de Ventós filtra la seva peculiar visió del món i ens deixa finalment en la subtil ambigüitat de no saber si aquestes impressions són les del cortesà o les del fantasma.

Diàleg sobre la ciència

Xavier Duran: *L'esperit de la ciència*. Editorial 3 i 4. València. 1991. 276 pàgs.

RAFA GIL

Quan el jurat del premi d'assaig "Joan Fuster" dels XIX Premis d'Octubre, celebrats el 1990, es va decidir per una obra com *L'esperit de la ciència* no va fer una altra cosa que "apostar" per un treball que té la virtut de recuperar aquell clàssic esperit que podem resumir en la coneguda sentència "d'ensenyar delectant". Sí, perquè Xavier Duran (prou conegut entre els lectors d'*El Temps* per la seva feina de coordinador de la secció de ciència) no ens hi ofereix sinó un resum i un compendi no gens avorrit del que ha estat l'aventura de la ciència. I encara més, perquè el nostre autor ens va brindant al llarg del llibre tots aquells trets que podem considerar com a característics i definitoris del quefer científic. En certa manera, i per així dir-ho, Xavier Duran posa al nostre abast la teoria i la pràctica (els resultats) de la ciència.
Que ningú no s'espanti, perquè si és cert que aquest llibre posa al nostre abast la teoria i la pràctica de la ciència, no és menys cert que Duran (probablement el periodista de divulgació científica més solvent i seriòs que hi ha al país) ha escrit un llibre –insistint en allò "d'ensenyar delectant"– fàcil de llegir, que s'entén i que, a més, resulta distret i a vegades divertit.
Ara bé, el fet qua aquest llibre resulti distret i divertit no significa que no sigui seriós. *L'esperit de la ciència* és un llibre absolutament seriós que "aprofita" determinades anècdotes, de les que el desenvolupament científic està farcit, per exposar d'una manera entenedora aquells principis (l'antidogmatisme, la vocació crítica, la necessitat de l'experiència, el rebuig de les "explicacions" màgiques, etc...) que vertebren la investigació científica. I s'ha de dir que Duran tampoc no s'està de criticar la ciència (millor, l'ús que alguns fan de la ciència) ni d'advertirnos dels perills que la ciència (que una ciència sense prudència, en diria Duran) pot comportar.
Per acabar aquest comentari voldria afegir un parell de virtuts que fan que *L'esperit de la ciència* tingui (i perdonin la repetició) un esperit d'allò més saludable. Primera: el llibre, a més de fer perdre la por a la ciència, demostra que la ciència també és cultura. Segona: el llibre, conseqüent amb l'esperit crític que postula, no intenta imposar cap idea. L'única cosa que aquí *s'imposa* és el diàleg. Que duri.

Miquel Porta Perales

L'aventura de caminar

Josep M. Espinàs. *A peu per l'Alt Maestrat*. Ed. La Campana. Barcelona. 1991.

Avui cada cop és menys freqüent caminar. Caminar ha esdevingut, en la societat actual, un luxe de tan sols uns pocs. És per això que el darrer llibre de J.M. Espinàs *A peu per l'Alt Maestrat* serà també, com els anteriors de la mateixa sèrie, un èxit total. L'argument principal consisteix a caminar: caminar sense presses, assimilant lentament el paisatge; recórrer els petits camins, de poble en poble, esbargint els pulmons en la muntanya i sentint alhora a les cames l'agradable pesantor de l'esforç muscular. I, en aquest sentit, Espinàs és un escriptor avesat, que copsa amb gran facilitat el que té de remarcable un indret, una situació, una persona. En l'Alt Maestrat ha descobert un món particular, profundament muntanyenc, però també –m'atreviria a assegurar– prou distint al que havia conegut fins al moment. Partint de la localitat castellonenca d'Albocàsser, Espinàs inicia una llarga excursió que durarà uns quants dies, i que passarà pels pobles de Sant Pau, La Torre d'en Besora, Culla, La Font d'en Segures, Benessal, Vilafranca, Anglesola, les Alberes, Portell de Morella, Castellfort, Ares, Catí i Tírig. Recorrerà el cor del Maestrat: les muntanyes nimbades del Port d'Ares i Castellfort; les rambles blanques, de còdols assecats i polsegosos de les vessants de Culla i la Torre d'en Besora; les fonts minerals de Benassal i la Font d'en Segures. Però no és el paisatge el principal element de l'obra, sinó el component humà el que més destaca, la relació de l'escriptor amb els habitants de l'Alt Maestrat. Espinàs, en realitat, es mostra més interessat per la vida de les persones d'aquesta regió, que pel component paisatgístic en sí. En certa manera, el novel.lista està per sobre de l'excursionista; el testimoni d'Espinàs, si hem de definir-lo d'alguna manera, és més antropològic que qualsevol altra cosa. És clar, que l'escriptor –tal com deixa ben palès en el pròleg– no pretén res més que contar la seua experiència personal dels dies passats en terres del País Valencià. Però des

ARXIU

del principi s'inicia un intens contacte amb la població, provocat fonamentalment en intentar trobar un lloc on dormir. La naturalesa reguardonadora dels seus habitants, fa que una parella de caminants, provoque alguna reserva. No és freqüent que per aquestes terres oblidades arriben a peu dos vianants, duent per tot equipatge una petita motxilla. Si tenim a més en compte que en la major part dels pobles ja ni tan sols hi ha fonda (l'automòbil ha anat arruinant-les), és perfectament comprensible el sentiment de precaució dels habitants dels pobles en el moment de deixar un dels llits de la seua casa a dos forasters. Però és aquesta necessitat ineludible de tractar la gent dels pobles per poder dormir, la que proporciona a l'autor l'excusa per relacionar-se amb els habitants. I el contacte que s'estableix és molt més intens que en altres ocasions, perquè Espinàs entra dins de la intimitat quotidiana d'aquestes gents, coneixent el lloc on passen les seues vides, les petites coses de la seua existència. L'aventura d'anar a peu no sols consisteix a no perdre's per la muntanya, sinó també, a arribar al final de cada etapa, trobar un lloc on descansar. Els elements de l'èxit d'Espinàs rauen principalment en la seua capacitat per a explicar aquestes petites coses, absolutament intranscendents si voleu, però que formen part de les nostres vides. Molts de nosaltres, que per qüestions econòmiques –i potser també culturals–, a una de les poques aventures a què encara podem accedir és a la que amb tanta mestria descriu Espinàs.

Martí Domínguez

L'amic britànic

Miquel Berga. *John Langdon-Davis (1897-1971). Una biografia anglo-catalana*. Ed. Pòrtic, Vides i Memòries, 4. Barcelona. 1991. 262 pàgs.

Resulta sorprenent que la personalitat i l'obra del britànic John Langdon-Davis sigui pràcticament desconeguda per als ciutadans d'aquest país. I utilitzem el terme "sorprenent" perquè és dóna el cas que Langdon-Davis és, amb tota probabilitat, l'intel.lectual estranger que més –i amb més coneixement de causa– ha parlat i escrit sobre Catalunya i els catalans. Miquel Berga posa ara al nostre abast una biografia de tan singular, polifacètic i desconegut personatge; una biografia amb la qual Berga va obtenir el VI premi "Fundació Congrés de Cultura Catalana" de biografia i estudis històrics corresponent a l'any 1989.

El treball que ens ofereix Berga no és sinó una biografia intel.lectual que posa a la nostra disposició un compendi de l'ampli ventall de temes tractats per l'autor britànic. En tot cas, i

ARXIU

posats a destacar, convé no oblidar que Langdon-Davis (que va viure entre nosaltres un bon grapat d'anys) és l'autor de tres treballs (*Dancing Catalans, Behind the Spanish Barricades i Gatherings from Catalonia*) que no tenien altra finalitat que divulgar la realitat de Catalunya. Langdon-Davis, per exemple, utilitza la sardana (a *Dancing Catalans*) per fer un estudi sobre la mentalitat i els costums dels catalans, o construeix una sort de guia turística no gens convencional (a *Gatherings from Catalonia*) per donar compte i raó de la gastronomia, la religiositat, l'arquitectura, la dialèctica entre mar, plana i muntanya, etc.., del país. I, cosa que cal remarcar, els llibres "catalans" del britànic no són gens innocents: Langdon-Davis no s'està mai de parlar de "Catalunya, una nacionalitat oprimida".

Miquel Berga, però, no és limita a la producció "catalana" del britànic, sinó que també ens fa cinc cèntims del conjunt de l'obra de Langdo-Davis (treballs de divulgació científica, assajos sobre l'educació, una història crítica de la dona, un assaig sobre el futur previsible, diverses publicacions de divulgació de temes variats, etc.). Des de la nostra prespectiva, moltes de les idees del britànic resulten un tant ingènues i algunes són francament insostenibles. Ara bé, no és menys cert que Langdo-Davis va saber reflectir com pocs l'esperit d'una època. I va saber explicar al món –amb un excés d'optimisme, és cert– la realitat d'un país que llavors era pràcticament desconegut.

Miquel Porta Perales

Vicent Partal: "Els nacionalismes de l'Est no són exportables, però poden influir en altres nacionalismes"

Vicent Partal J MORERA

PARLAMENT

Vicent Partal publica l'assaig divulgatiu *La revolta nacionalista a l'URSS* a Tres i Quatre. És el seu segon llibre sobre els nacionalismes soviètics. L'anterior, *Els nacionalistes a l'URSS*, el va publicar fa tres anys al Llamp. Nascut a Bètera l'any 1960, Vicent Partal és periodista i col.labora en diferents mitjans de comunicació.

—¿Els nacionalismes es poden exportar?

—No es poden exportar però són comparables. I és molt ric trobar-hi les analogies i les diferències.

—¿Però poden exercir alguna influència fora del seu àmbit?

—Sí, això sí. Crec que la gràcia del llibre és descobrir al lector un estil de fer nacionalisme que té una altra cultura política, uns nacionalismes que es mouen dins d'una situació econòmica i política diametralment oposada a la nostra.

—¿Quin és el nacionalisme soviètic més semblant al dels Països Catalans, el que té més punts en comú?

—Possiblement Ucraïna. És una nació gran, amb molta diferenciació entre les seves regions i poca voluntat d'enfrontament. Només explota de tant en tant. I amb una situació de forta assimilació de la potència diguem-ne opressora. L'àrea de l'oest és fortament nacionalista, amb una societat molt nacionalista i la resta ja està molt russificada.

—¿A la Ucraïna menys nacionalista també hi ha blaveros?

—Sí. Però només a la de l'Est. El blavero principal no és el de València. És el de Barcelona. A la Ucraïna de l'Est, hi ha tres menes de blaveros. Els que directament volen incorporar la zona a Rússia creant el territori de la nova Rússia. Els blaveros entre cometes, els tàtars de Crimea que volen tornar a Crimea. Són blaveros amb dret. I els que creuen que es poden fer dues repúbliques amb una federació. Això, a la llarga, porta a la russificació de l'Est.

—¿Catalunya no és Lituània?

—Evidentment, no. Tant de bo que ho fos.

—¿Els nacionalismes de l'Est poden influir en el nacionalisme català?

—Sí. Tot el que passa a l'Est torna a posar sobre la taula la qüestió nacional a Europa i de retop ens afavoriria a tots. I a banda d'això, crec que hi ha una sèrie d'elements teòrics que els nacionalismes de l'est poden aportar.

—¿Quins són aquests elements?

—Una relació molt estreta entre nacionalisme i ecologia. La importància que es dóna a les qüestions demogràfiques, tema molt relliscós que aquí ens prenem massa alegrement. I després, el lligam ideològic amb la nació, els conceptes dreta i esquerra vistos a través del nacionalime.

—¿L'idioma va lligat sempre als nacionalismes de l'Est?

—N'és un dels factors clau. Els moldaus parlen romanès i el poder soviètic va intentar fer creure que el romanès i el moldau no són el mateix idioma i fins i tot s'han fet gramàtiques inventades, coses que recorden molt el que els franquistes intentaven fer a València a principis de la transició.

—A l'Est si que els marxistes no podran dir que sigui un fenomen burgès, com alguna marxistes van dir del nacionalisme català...

—En efecte. La burgesia tal com l'entenem aqui no existeix. Allà els nacionalismes són molt populars, molt populistes, tot i que durant els seixantes i setantes era assumit només per grups d'intel.lectuals molt petits però molt valents. A Catalunya, seria interessant que aquí s'editessin els llibres claus dels nacionalismes soviètics. Hi ha escrits que serien molt impactants, per al lector català.

—¿Els nacionalistes de l'Est segueixen amb atenció els nacionalistes de l'Oest?

—Sí. El que passa és que ho ignoren quasi tot. A Estònia, vaig parlar amb gent del Comitè Olímpic, que el demana, i deien que estavan molt segurs d'aconseguir-ho, perquè el president del COI és un català i ho entendria molt bé. Ara ja en tenen una certa idea i no se'n fan tantes il.lusions. Tenen molt d'interès a conèixer la realitat dels nacionalismes de l'altra banda. Són conscients que poden aprendre moltes coses.

—¿Els nacionalismes soviètics més potents, com el de les tres repúbliques bàltiques, acceptaran mai l'URSS?

—Jo crec que no. No hi ha mà humana, sense una dictarura ferotge, de mantenir-les dins de l'URSS. I si això passés, no sé si podrien aguantar-les a dins de la federació. Volen anar-se'n. Són irreductibles. Exigeixen separar-se de l'URSS. Deixant apart les tres repúbliques bàltiques, Moldàvia i el Caucàs cristià, tota la resta acceptaria quedar-se dins de l'URSS, però amb més autonomia. A l'URSS hi ha 120 nacionalistats reconegudes.

—¿Quin paper hi juga el nou nacionalisme rus?

—Si es consolida aquest nacionalisme, el de Boris Eltsin, un nacionalisme solidari amb els de les altres repúbliques, l'URSS està tocada de mort. És un nacionalisme que no té res a veure amb el nacionalisme rus tradicional feixista... Aquest nacionalisme pot alterar el joc polític. És un fenomen molt curiós. **Lluís Bonada**

CIÈNCIA

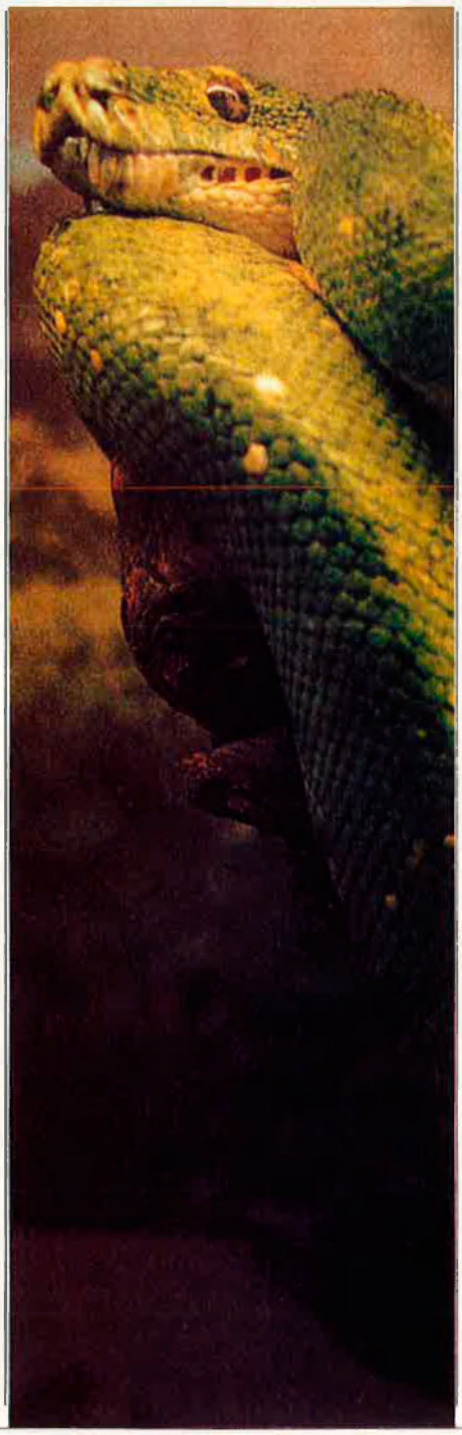
Un mite que continua viu entre nosaltres

El mite de la serp

Llegendes, faules, tradicions, mitologia, han fet de la serp un dels símbols més significatius de la nostra cultura.

La serp, des d'antic, ha motivat passions arravatades. Fonamentalment odi i fòbia, però també culte i veneració. És una de les creacions de la natura que no podia passar desapercebuda i que havia de produir als homes un gavadal de faules i creences. El seu aspecte tan, diem-ne, atípic, va impressionar –des del primer cop que la vérem– la nostra sensibilitat de mamífers. El seu cos àpod, i a primer vista tolit, la seua pell roent, la forma estranya de la seua llengua filiforme i tremolosa, i la mirada fixa, morta, gèlida dels seus ulls amb parpelles soldades transparents, difícilment podien deixar de suggerir a la imaginació de l'home les coses més inversemblants.

Les serps –conegudes científicament per ofidis– estan representades als Països Catalans per dues famílies: els colúbrids i els vipèrids. La primera inclou un gran nombre d'ofidis, la majoria inofensius, com és el cas de la serp de ferradura (*Coluber hippocrepis*), la serp d'Esculapi (*Elaphe longissima*), la colobra de collar (*Natrix natrix*) o la serp d'aigua (*Natrix maura*). En canvi, altres colobres poden resultar alguna vegada lleugerament verinoses per a l'home, com s'esdevé amb la serp verda (*Malpolon monspessulanus*), que és la més grossa dels Països Catalans, i la serp de cogulla (*Mascroprotiodon cucullatus*) totes dues freqüents al País Valencià. El seu verí produeix en l'espècie humana una petita inflamació sense importància, i el que realment esglaia la víctima és l'atac d'una serp de proporcions compreses entre dos i tres metres, que deixa escagarranit fins i tot el més valent. No obstant això, les colobres, malgrat la tradició popular, són uns animals força beneficiosos per a l'economia humana. S'alimenten d'un gran nombre de petits roedors, i també d'insectes nocius per a l'agricultura. La seua desaparició dels nostres camps està comportant l'augment desorbitat de rates, que danyen cada cop més els conreus.

L'ESCURÇÓ

Dins del grup dels vipèrids, es troben els escurçons. Si hi ha un sentiment de pànic col·lectiu i generalitzat en l'espècie humana, aquest és sens dubte contra l'escurçó. Ja ho expressa el saber popular amb un dramatisme corprenedor: "Picada d'escurçó, no hi ha temps a l'extremunció". És clar que el saber popular és cada cop més anacrònic. La ciència evoluciona amb tal rapidesa que no permet que les dites típiques s'actualitzen mínimament. Avui dia una mossegada d'escurçó difícilment pot arribar a causar la mort, però continua produint, això sí, molèsties notabilíssimes.

Als Països Catalans viuen dues espècies d'escurçó europeu *(Vipera aspis) i l'escurcó ibèric (Vipera latasti)*. Són serps robustes, de cos gruixut i amb el cap ben diferenciat, de proporcions triangulars. Aquest darrer fet és potser la característica que permet separar més fàcilment aquestes serps verinoses d'altres absolutament inofensives: la forma en V del seu cap. Un altre tret que permet diferenciar-lo de les inòcues colobres, és la forma de la pupil.la; que és en l'escurçó vertical i estreta, i en les colobres totalment rodona. Una altra diferència important entre totes dues famílies és que les colobres són ovípares (amb l'excepció de la colobra llisa europea), mentre que els escurçons són vivípars, és a dir, que donen a llum petites serps totalment formades. Aquesta circumstància va fer creure, a l'antiga Roma, que l'escurçó femella devorava el mascle en el moment de la còpula i que els escurçonets enutjats venjaven el seu pare rossegant el ventre de la mare en nàixer.

Els vepèrids s'alimenten d'un gran nombre de micromamífers (ratolins, mu-

ARXIU

saranyes, etc.) però algunes vegades capturen també pardals i sargantanes. Acostumen a trobar-se en zones seques i asolellades, i són, en general, d'activitat diürna, tret de l'estiu, quan són més aviat crepusculars. Son lents de moviments i basen la seua defensa, tant l'escurçó europeu com l'ibèric, més que no en el potent verí, en la seua coloració críptica, que els permet camuflar-se entornar-se de sobte indistingibles del sòl. Per norma general, no ataquen l'home si no es veuen en greu perill.

SIGUEU PRUDENTS COM LES SERPS

Claudi Elià, l'erudit romà, en la seua *Història dels animals* escriu sobre les creences dels seus contemporanis sobre l'origen de les serps: "Es diu que l'esquena d'un home mort converteix la medul.la, un cop podrida, en una serp (...). Ara bé, el cos dels homes honrats i nobles descansa i té com a recompensa la quietud (...); però l'esquena dels malvats cria aquestes bèsties". Tanmateix, aquesta és una de les moltes especulacions de l'època, perquè igual que hi havia una fòbia clara contra aquest animal, hi havia alhora un culte directe i força estès, probablement per la influència del culte grec a Asclepi. Es guardaven gran quantitat de serps als temples i cases particulars, i l'anècdota potser més il.lustradora és la de la cova de la serp Lanuvium, on es portaven tots els anys les verges per provar la seua castedat. Si la serp acceptava les ofrenes que li feien les doncelles era senyal que la seua virginitat continuava intacta.

A Grècia les serps eren tingudes per guardianes dels temples, i a Delfos, en el culte tributat a Apol.lo, tingué gran rellevància el mite del Pitó (en la mitologia grega el pitó era la filla de Gea, la Terra). En el temple de Delfos es guardaven serps que es pensava que descendien del Pitó primitiu i eren alimentades per una sacerdotessa verge (que posteriorment s'anomenaria pitonissa). Si les serps prenien les coquetes en mel que la verge els oferia, era mostra que la collita seria bona aquell any. Es curiós remarcar –tal com assenyalava Emili Lluch a la *Revista de Cultura Valenciana*– que Asclepi, el déu de la Medicina a la Grècia antiga i que passà a Roma amb el nom d'Esculapi, siga sempre representat amb una serp. Probablement es justifica pel caràcter endevinador de la Medicina, on el diagnòstic no és més que la solució a una llarga endevinalla.

A Egipte la serp també apareix per representar la divinitat Tum, però és entre els cristians on es presenta com a símbol de la victòria de Jesucrist sobre el dimoni: l'anyell (Jesucrist) aixafant la serp (el dimoni). No obstant això, la serp també personifica la prudència, que segons sant Bernard, sense ella tota virtut es convertiria en vici. Així Jesucrist digué: "Sigueu prudents com serps", sentència que expressa el caràcter reguardador d'aquests rèptils. Finalment la serp també simbolitza, és clar, el pecat original.

LLEGENDES POPULARS

Les llegendes referents a les serps pròpies del nostre país són també sucoses. Totes coincideixen en el caràcter nociu de l'animal, mereixedor de l'extermini. La creença més estesa és que les serps mamen de les dones, cercant de nit les cambres on dormen les que alleten infants, i perquè aquests no ploren, els fiquen la punteta de la cua en la boca perquè xuclen, mentre elles s'atraquen de llet materna, tan suament i dolçament que la mare no se n'adona. El xiquet, a poc a poc, a força de no menjar mai, va esllanguint-se fins a morir d'inanició. També –diu la tradició– n'hi ha que mamen de les cabres, vaques i ovelles.

Una altra llegenda, arreplegada a Nàquera, conta que les serps actuen encantant els xiquets i els deixen bojos de per vida. Era freqüent sentir de les persones grans la següent recomanació: "Si alguna vegada se us apareix alguna serp, no us pareu a mirar-la; fugiu, però no al recte, sinò fent esses perquè no us encalce, del contrari, us encantarà i us deixarà *lelos*".

Hi havia també qui pensava que els cabells arrancats amb arrel i posats en aigua es convertien en serps, i en confirmació d'això contaven el cas d'una jove molt bonica que un dia sense adonar-se es va engolir un cabell que se li convertí dins del ventre en una serp. La família, en advertir la grandària del ventre de la noia, en comptes de pensar que tenia una serp dins el ventre va creure coses

Cap d'escurçó europeu (Vipera aspis). Dibuix E. Huguet.

pitjors, i per evitar la deshonra la va abandonar en la muntanya. La pobra xiqueta, sens dubte inocent del crim de què l'acusaven, indefensa, sense sabates ni aliments, va caminar dies i dies per la muntanya, i ja es pensava perduda quan un pastor la va salvar. Un bon home que

Cap de colobra de collar (Natrix natrix). Dibuix E. Huguet.

mitjançant un beuratge va expulsar la serp del ventre de la noia, i va restituir-li tota la seua antiga bellesa.

Martí Domínguez
Universitat de València.
Departament de Biologia Animal.

ARXIU

PARTÍCULES

El risc d'epidèmies a Bagdad pot augmentar, segons una comissió de l'OMS i la Unicef. Hi ha més casos de diarrea dels habituals i només un litre d'aigua potable al dia per habitant, en comptes dels 40 necessaris. A més la xarxa informàtica del Ministeri de Sanitat ha quedat parcialment destruïda i falten medicaments. Amb l'arribada de la calor, el risc de contraure tifus o còlera pot augmentar.

ARXIU

El Smithsonian Museum d'indis americans, de Washinbgton, restituirà a les tribus índies restes òssies i objectes sagrats o cerimonials. Segons el museu, no es tracta de restituir tots els materials indiscriminadament, sinó de donar preferència als indis sobre els estudiosos. Aquests s'havien oposat a la restitució, ja que dificulta les seves recerques. Però Ben Nighthorse Campbell, l'únic pell roja representant al Congrés, sobre un milió i mig que viuen als Estats Units, ho ha qualificat d'un gran pas endavant.

Els dentistes americans no volen test obligatori de detecció d'anticossos de la sida, segons han decidit en una reunió celebrada a Atlanta, a la qual, però, no hi havia representants dels pacients. La polèmica va sorgir en saber que un dentista de Florida havia provocat la infecció de tres persones. Segons estudis realizats, les probabilitats que un cirurgià transmeti el virus són petites: d'una sobre 40.000 a una sobre 400.000. Per a un dentista és d'una sobre 260.000 a una sobre 2,6 milions.

Usuaris del temps

EL TEMPS EN EL TEMPS

Fa poques setmanes, prop de París, es va realitzar el primer festival internacional del temps. Hi van participar vint-i-cinc presentadors del temps de divuit països diferents. El motiu, comentar diversos aspectes que fan referència a la nostra feina. Un dells va ser el tema dels possibles consumidors del temps. Doncs bé, sembla que hi ha un nombre molt important de persones interessades en aquest tema, per molts motius diferents, alguns poc imaginables. A França funciona un servei de consulta telefònica a través d'un petit ordinador personal. El servei es diu Minitel. Té molts camps de consulta i un és el temps. L'any 90 es van fer 39 milions de trucades per saber diferents dades meteorològiques.

Als Països Catalans les persones intressades en el temps són moltes. Els mitjans de comunicació donen informacions que interessen bàsicament per a activitats de lleure, turístiques, agràries pesqueres, etc. Ara bé, hi ha sectors o usuaris regulars que necessiten dades de caire molt més concret o específic, com poden ser les companyies d'assegurances, per tal d'avaluar conseqüències de fenòmens meteorològics concrets. Els jutjats o advocats, per a plets o procediments judicials. Empreses constructores per tal de justificar retards en el lliurament d'obres per culpa de pluges o altres fenòmens. Les mateixes empreses constructores o d'obres públiques, per planificar embassaments, drenatges d'aigua, dilatacions, aïllaments, etc. Protecció civil per prevenir problemes generals. I els organismes de

RAFA GIL

transports i telecomunicacions. Les peticions d'aquestes empreses poden resultar fins i tot curioses. A TV3 van trucar des del servei de Parcs i Jardins de l'Ajuntament de Barcelona, ja que havien de transplantar 20.000 flors i s'havien anunciat freds. Al centre meteorològic del Guadiana, a Badajoz, han fet un estudi d'aquestes peticions i en tenen també de molt curioses, com la d'una empresa de missatgers que els va demanar el règim de temperatures en una determinada zona per tal de decidir si feia servir moto o cotxe per als seus serveis.

Francesc Mauri

Les unitats catalanes de mesura abans del metre

PRESTATGE

Fins que, fa aproximadament un parell de segles, les unitats de mesura es van unificar –tret del món anglosaxó–, hi havia una gran quantitat de mesures, cosa que feia difícil l'entesa. Al nostre país, concretament, cada poble podia tenir les seves unitats i, encara que el nom coincidís, no eren equivalents.

Una anàlisi exhaustiva d'aquestes mesures ha estat publicada recentment amb el títol de *Pesos i mesures dels Països Catalans* (Curial, 1990; 427 pàgs.), llibre del qual són autors Claudi Alsina, Gasapar Feliu i Lluís Marquet.

L'obra explica que si bé a l'època romana es va aconseguir certa uniformitat en les mesures, a l'Edat Mitjana hi va haver una proliferació notable. Fins que el 1585 les corts de Montsó van decidir unificar la metrologia catalana d'acord amb les unitats utilitzades a Barcelona.

Al segle XVIII es va decidir establir la mesura del metre, que donaria base al sistema mètric decimal. Des d'aleshores, s'han continuat utilitzant algunes mesures tradicionals, al mateix temps que el progrés científic n'ha fet aparèixer de noves o bé ha establert noves mesures de les oficials.

Aquest llibre explica aquest procés i les característiques de les unitats de longitud, superfície, pes, volum, etc. També fa comentaris lingüístics als noms de les mesures i reprodueix alguns documents de 1585. La major part del llibre l'ocupa un diccionari dels pesos, mides i mesures dels Països Catalans, que n'indica, segons els casos, característiques, origen i lloc on s'utilitzaven. Després hi ha un nomenclàtor dels pobles de Catalunya –Principat i comtats– amb els pesos, mides i mesures de cada lloc el 1585. Aquí podem veure que a pobles propers, com ara Figueres i la Bisbal d'Empordà, la bota de vi podia diferir en més de dos litres. Tot i així, sortosament, la necessària unificació i modernització no ha impedit que a molts llocs, popularment, es continuin fent servir unitats tradicionals.

X.D.

'Taronches' amargues...

BADALL DE GAT

La mosca blanca, l'aranya roja, el poll, la caparreta, la ronya, el cotonet, la serpeta, la tristesa, no foren causes suficients perquè el valencià renunciara al cultiu del taronger. Malvendre el producte –com actualment esdevé–, tampoc no ho ha estat. Perquè, siga per una qüestió absolutament innata, intuïtiva o congènita, o per una visió escanyolida i miop de la realitat, el valencià continua plantant tarongers. Potser encara roman a la seua memòria el bell record de quan la taronja va donar grans beneficis, o potser aquest capficament tan sols respon a una qüestió d'identificació de poble: allò de sentir-se i ser valencià. El paradigmàtic missatge de "Ché, lo teu". Ens falten els símbols unificadors i la taronja de la Xina pot constituir-se en el darrer brandó de la nostra cultura.

El cas és que encara es realitzen transformacions de secà en tarongerar: es rompen les muntanyes, s'abancalen i es llueixen. El final és una obra faraònica (centenars de tones de terra i milers de quilograms de ciment) sobre la qual, amb un tacte de cotó en pèl, es planten els fills de l'esperança. Petits arbrets que tardaran almenys deu anys a fer una collita acceptable. Però aquestes transformacions, com podeu imaginar, constitueixen una agressió ecològica notable.

Tarongers en la muntanya: una monstruositat ecològica. ARXIU

El cultiu del taronger en aquestes zones de secà representa una explotació de la capa freàtica per damunt de les seues possibilitats, que pot esgotar lesdiverses deus o brolladors i produir problemes d'aigua en la regió. Arrassa, a més, la vegetació natural, promou la nitrofília i provoca les polvoritzacions exterminadores. Es a dir, trenca l'equilibri biològic de la zona.

És clar que aquest cultiu es realitza sobre terrenys particulars. Però una mala explotació de la terra pot produir –i produeix– problemes que ens afecten a tots. La falta d'una legislació que controle la producció de cítrics és cada vegada més necessària. El més probable és que igual que s'abandonaren els bancals de garrofers i atmelers (bancals que costaren l'esforç de generacions), els de tarongers també s'abandonen algun dia, improductius. I, malgrat el suport del *bunker-barraqueta*, no es podrà evitar que en resulten amargues, les "taronches".

Martí Domínguez

Del turmell al cor

TUB D'ASSAIG

Fa uns mesos, els aficionats al futbol van rebre algunes lliçons sobre el tendó d'Aquil.les. Ara els han explicat en què consisteix una operació de *bypass*. Això no s'ha produït per una sobtada decisió de proporcionar cultura mèdica als amants del futbol, sinó que ha vingut de la mà de les circumstàncies. La lesió de Koeman al turmell i l'operació de cor de Cruyff han produït aquest interès i han donat contingut científic a les pàgines d'esports.

Aquest fet ens recorda que moltes notícies de qualsevol àmbit tenen una lectura científica. Fins i tot, moltes vegades, és convenient completar-les amb aquest element. L'enginyer, biòleg i periodista científic Josep Català sol posar un exemple: si explota una bombona de gas, no s'hauria d'enviar al redactor de societat, sinó al perdiodista científic, per tal que expliqués perquè ha explotat la bombona i quines mesures s'han de prendre per evitar nous accidents d'aquest tipus.

Molts dels temes d'actualitat tenen components científics. L'exemple més clar l'hem tingut en la recent guerra del Golf. Des que l'Iraq va envair Kuwait, els mitjans de comunicació han explicat en què consisteixen les armes químiques que té Hussein, les alternatives energètiques al petroli, el material d'alta tecnologia que té l'exèrcit dels Estats Units, el paper dels satèl.lits espia, els efectes de l'incendi dels pous de petroli, l'amenaça sobre l'ecosistema del petroli vessat al mar, les conseqüències psicològiques de la guerra sobre soldats i civils i altres temes. No s'hauria entès bé el desenvolupament de la guerra ni s'haguessin pogut fer previsions sense una atenció especial als aspectes científics.

Koeman. D.UMBERT

Molts altres temes d'actualitat tenen el seu component científic, sense el qual el debat queda desvirtuat. Així, en el debat sobre els preservatius hi ha una qüestió fonamental: serveixen o no per prevenir les malalties de transmissió sexual? Si no serveixen, la campanya no té sentit. I si serveixen, s'hi han d'afegir tots els comentaris ètics, polítics i de qualsevol tipus, amb aportacions diverses.

De la mateixa manera, les notícies sobre medi ambient requereixen una exposició clara i rigorosa, que ajudi a entendre el problema. I el mateix pot passar amb les nefastes bigues aluminoses o amb els greixos de les hamburgueses.

Més enllà del seguiment de la notícia, hi ha la culturització. Es pot seguir l'evolució de Cruyff sense conèixer el funcionament del cor. Però no va malamanent aprofitar l'ocasió per transmetre uns coneixements. I tot i que encara i ha mitjans que presten poca atenció a la ciència, molts temes d'actualitat –medi ambient, salut– tenen inevitables referències científiques. Tots els diaris parlen de ciència, però de vegades són com aquell personatge de Molière, que parlava en prosa sense saber-ho.

Xavier Duran

ECONOMIA

La llei del divorci compleix 10 anys

Els costos de divorciar-se

Quan els procediments es fan de mutu acord, divorciar-se pot estar a l'abast per un preu raonable. Els problemes comencen amb les baralles per la propietat i els fills, baralles que acaben esdevenint una sola.

Ningú ha demostrat la relació existent entre els cicles econòmics i la seva incidència en el divorci. A priori, una etapa de recessió generalitzada hauria d'inhibir els candidats a trencar una relació de matrimoni, però no sembla que això funcioni sempre. Sense anar gaire lluny, des que va entrar en vigor la llei del divorci a l'estat espanyol el 1981 i fins al 1984, es va produir un creixement molt fort del nombre de divorcis, -potser per la novetat de la llei-. En tot cas, aquests cinc anys van ser una etapa fosca per a l'economia i, en els cinc anys següents (1985-90), el nombre de divorcis va alentir el seu creixement coincidint amb una etapa de recuperació.

Les relacions divorci-economia comencen a adquirir sentit quan es baixa a un terreny més concret: el de la potestat, les minutes, les pensions i la propietat dels béns.

¿QUÈ COSTA DIVORCIAR-SE?

El cost d'un divorci de mutu acord en què no hi hagi disputes entorn dels fills o de béns diversos pot anar de 175.000 a 250.000 pessetes. Les persones que no tenen mitjans economics, les que no tenen ingresos superiors al doble del salari mínim i les que, disposant-ne, han d'atendre un nombre concret d'obligacions familiars tenen dret a un advocat d'ofici per tramitar el procediment. En definitiva, una ajuda legal per no discriminar econòmicament en l'exercici d'un dret com és divorciar-se. Els procediments de mutu acord solen ser lleugerament més importants en nombre que els altres. Només a Catalunya, el 1990 va haver-hi 3.378 separacions de mutu acord i 3.200 que no ho van ser. Pel que fa a divorcis, en el mateix any i lloc, 2.850 van ser de mutu acord i 2.470 no.

La manca d'acord és cara, no en el sentit que faci augmentar excessivament els honoraris dels advocats, sinó pel fet que, normalment, es relaciona amb quantitats que un dels dos cònjuges haurà de pagar una vegada ja estigui divorciat. Mutu acord no significa que els implicats en el procediment no vulguin deixar de conviure, -és probablement l'única cosa en què estan d'acord-, la potestat dels fills i els béns són les causes dels principals desacords.

DIVORCI SENSE SEPARACIÓ

Molts advocats que coneixen bé les causes de divorci creuen que, en el cas que no hi hagi fills pel mig i que hi hagi un mutu acord, no caldria la separació com a pas previ al divorci. Actualment calen dos anys de separació prèvia per poder accedir al divorci, això és considerat pels més progressistes com una actitud de "salvar-la-família-com- sigui" ja que s'ofereix una llarga possibilitat per repensar-s'hi. Aquests advocats opinen que aquest esperit tutelar considera menor d'edat a la ciutadania, com els educadors que donen l'oportunitat de rectificar als alumnes.

Alguns van més lluny i pensen que el divorci sense motius de disputa i amb una necessitat real de deixar de conviure hauria de poder fer-se presentant una instància al registre civil per *descasar-se*. L'argument és, que si per casar-se no van necessitar cap procés, és absurd que, en si-

tuació d'absència de conflicte, es necessiti la presència d'un jutge i un procediment. La possibilitat representaria un estalvi econòmic notable per a molta gent.

Però no tots són casos poc conflictius, la batalla pels fills i l'econòmica estan molt vinculades, ja que el qui aconsegueix la seva potestat té dret al pis i a una pensió, en cas que no en disposi..

ELS FILLS COM ARMA

L'estàtus econòmic no és el factor primer per assolir la potestat dels fills. Els jutges tenen tendència que els fills es quedin amb la mare; deu ser la força del costum: un vell article ja suprimit del codi civil, el 196, deia que, en cas de separació, els menors de set anys havien d'anar amb la mare. Sovint, però, els ingressos econòmics de la dona són inferiors als de l'homea causa de factors sociològics. Amb aquesta finalitat hi ha les pensions: evitar que els fills no hagin de tenir privacions en la nova situació, per exemple, que no hagin de deixar l'escola en què estudiaven.

Tot això que, en principi sembla força just per als que són els menys culpables d'una situació, obre la via a la manipulació dels sentiments dels infants per part d'un dels cònjuges amb l'únic objectiu d'aconseguir un benefici material, que sol ser la propietat del pis.

Els tribunals no estableixen pràcticament mai la culpabilitat d'un dels cònjuges. Primer, perquè resulta molt difícil i , segon, perquè és massa dur, per a algú que ja li toca pagar, suportar una càrrega moral suplementària

El món dels divorciats també té els seus morosos. Un cas no freqüent, però sí real, és el d'aquelles persones que es neguen a abonar aquella pensió que el jutge els ha imposat.

JO NO PAGO

El mitjà per no pagar és declarar-se insolvent. Tenint en compte els ingressos d'una família mitjana, una situació de divorci representaa sempre un daltabaix en la butxaca dels divorciats. És per aquest motiu que de vegades l'embargament es fa difícil, ja que qui paga la pensió ha hagut de cedir l'habitatge i poques propietats de valor li queden. Segons fonts del col.legi d'advocats, "també hi ha gent que es col.loca en situació d'insolvència aparent canviant de feina constantment per no estar fix enlloc".

"De fet –afirmen les mateixes fonts– el que es demana per pagar com a pensió no està d'acord amb el que un guanya, sinó també d'acord amb les necessitats de la part que ha de cobrar. I és aquí quan sovint hi ha una diferència insalvable".

Els recursos més habituals per escapar a l'embargament solen ser vendre les propietats. Un altre subterfugi per escapolir-se del pagament és demanar a les empreses que col.loquin com a autònom l'interessat.

La majoria de situacions d'impagament es donen també perquè les pensions no tenen termini i esdevenen un pes que s'ha d'aguantar durant tota la vida.

PENSIONS A TERMINI

Molts advocats encarregats de procediments de divorci creuen que seria molt millor introduir les pensions a termini i fins i tot les indemnitzacions. Els qui hi estan a favor creuen que és absurd queun membre d'un matrimoni que només ha conviscut un any, pagui tota la vida. Quan aquests casos es produeixen, els jutges tendeixen a reduir la xifra a pagar cada vegada, cosa que encara va més en contra de tothom.

La possibilitat legal de la pensió a termini no està prevista, però "això no vol dir", segons alguns professionals- que "estigui prohibida i, per tant, és per-

Causes per a separar-se

El codi civil espanyol estableix les següents causes de separació, pas previ al divorci:

–L'abandó injustificat de la llar, la infidelitat conjugal, la conducta injuriosa o vexatòria i qualsevol altra violació greu dels deures conjugals.

–Qualsevol violació greu o reiterada dels deures respecte als fills comuns o qualsevol dels cònjuges que convisquin a la llar.

–La condemna a pena de privació de llibertat per un temps superior a sis anys.

–L'alcoholisme, la toxicomania, o les pertorbacions mentals, sempre que l'interès de l'altre cònjuge o de la família exigeixin la suspensió de la convivència.

–El cessament efectiu de la convivència conjugal durant sis mesos, lliurement consentit.

-El cessament efectiu de la convivència conjugal durant el termini de tres anys.

Francesc Muniz: "La llei no aclareix prou les conseqüències econòmiques del divorci"

Francesc Muniz, advocat. JORDI MORERA

Hi ha hagut un boom de divorcis des que la llei va entrar en vigor ara fa 10 anys?

—Jo penso que en els primers cinc anys potser una mica. Era normal. La idea del *boom* es tenia a priori, qui més qui menys coneixia situacions a punt de rebentar que esperavem una via d'escapada. No ha estat tant. Ara bé, cal dir que els països de tradició catòlica es van posant al nivell dels protestants en nombre de divorcis

—Per la seva experiència, ¿creu que el divorci incideix més en les classes modestes?

—Al contrari, crec que són les classes més benestants les que acudeixen al jutjat amb més facilitat. Les persones amb menys recursos semblen més disposades a tolerar una situació poc satisfactòria.

—¿Quan arriben les crisis en el matrimoni?

—Sembla un tòpic, però és cert, pels casos que he vist, que a partir del setè any es produeix la primera crisi seriosa, però també a gent que porta trenta anys junts els agafen de sobte ganes de no veure's més.

—¿I això com s'ho explica?

—L'única explicació són els fills.

—Tema clau, aquest..

— Sí, darrerament hi ha força discussió en el món judicial si és millor que els fills només es quedin amb un dels cònjuges o bé que convisquin un temps amb un i un temps amb l'altre. La conclusió és que el que sembla equitatiu per als pares és dolent per al nen. Però hi ha un corrent de pensament que afirma que l'únic objectivament dolent per a un infant és el conflicte i que si viure un temps altern amb cada ex-cònjuge serveix per evitar bregues, això és positiu. ¿Qui sap?

—Sembla que molts a qui toca pagar s'espavilen per no fer-ho.

—Sí i molts no poden pagar de debò. El que no podem fer és dir-li a una persona que ha de pagar 100.000 pessetes al mes sabent que el seu sou no és gaire més alt que aquesta xifra. El que farà és buscar tots els recursos per no pagar res i probablement se'n sortirà.

—¿Quina és la seva opinió sobre el grau d'eficàcia de la llei de divorci?

—Crec que tenim una de les lleis més progressistes d'Europa i del món . Però com a crítica he de dir que no aclareix prou el tema de les conseqüències econòmiques. I sobretot el que hi ha és un gran caos de l'administració de justícia que fa que els aspectes de tramitació estiguin empantanegats. Ja pot ser bona la llei, que si no té una aplicació eficaç.

—¿Quan pot durar un procediment per a divorciar-se?

—Un de mutu acord, de 6 a 8 mesos, encara que pot arribar als dos anys pels problemes anteriorment esmentats.

—¿Què li semblen les indemnitzacions en oposició a les pensions de per vida?

—El dret ja contempla altres casos en què es trenca una relació i es paguen indemnitzacions, com en el món del treball. El matrimoni no hauria de ser tan diferent.

Albert Punsola

** Francesc Muniz és president de la comissió de cultura del Col.legi d'Advocats de Barcelona.*

mesa". De fet, alguns tribunals ho comencen a aplicar de manera experimental.

DRET CATALÀ I DIVORCI

El dret català no regula el divorci però sí que té una figura jurídica que és rellevant pel que fa a les qüestions econòmiques. Es tracta de la separació de béns. Segons aquesta, el marit i la muller mantenen cadascun les seves propietats dins el matrimoni. A Castella i a altres llocs de règim comú les propietats es posen en comú en el matrimoni però el marit és qui en realitat ho administra tot.

Quan els matrimonis eren ferms, la separació de béns tenia poca rellevància. Avui, en una situació de divorci amb separació de béns, la part més feble econòmicament pot sortir perdent molt. En aquest sentit, aquest sistema tradicional català només funciona bé per a tots quan les dues parts posseeixen una sòlida riquesa. Una prova d'això és que, en els indrets on regeix el sistema comú, tenen lloc separacions de béns pactades abans del matrimoni a fi d'evitar que una possible ruptura afecti a propietat d'empreses.

Albert Punsola

Primavera

NOVETATS en LLIBRES

edicions 62 s/a

L'ÚLTIM PETÓ AUTÈNTIC
James Crumley
Seleccions de la Cua de Palla, 111
256 pàgines

Un detectiu privat rep l'encàrrec de trobar un escriptor que ha desaparegut de casa seva. Una història que ha estat considerada pels especialistes com la millor novel.la negra dels anys setanta.

EDITORIAL TRES I QUATRE

ÉS MÉS SENZILL, ENCARA: DIGUEU-LI ESPANYA
Francesc de P. Burguera
La Unitat. 138. 256 pàgs.

Una nova visió del nacionalisme al País Valencià. Premi d'assaig "Joan Fuster", 1990.

Edicions Proa

LES ANELLES DELS ANYS
Àlex Susanna
Col. Els llibres de l'Ossa menor, 160
Premi Carles Riba 1990

La seva deliciosa i estremida capacitat de comunicació construeix un vers final fruit d'uns anys que han conferit a l'autor una maduresa alhora en la vida i en la poesia.

Editorial Empúries

EL VIGILANT EN EL CAMP DE SÈGOL
J.D. Salinger
Traducció d'Ernest Riera i J.M. Fonalleras
Col.lecció Narrativa, 16
"Una novel.la actualíssima... una veu desvergonyida i irreverent"
(Avui)

Edicions BROMERA

EL SEGREST DE XICO BLACK
Josep Lluís Seguí
Il.lustracions d'Antoni Laveda
Espurna. 8
96 pàgs. 650.- ptes.

La misteriosa desaparició d'un pivot americà de bàsquet.

curial

ELS MARGES 43
Revista de Llengua i Literatura
(Nova etapa)
Col.lecció dirigida per Jordi Castellanos i Josep Murgades.

EDITORIAL TRES I QUATRE

L'ESPERIT DE LA CIÈNCIA
Xavier Duran
La Unitat, 139. 280 pàg.

Una obra que acosta la ciència a aquells que en tenen poc coneixement i que mou a reflexionar els qui ja pertanyen a aquest àmbit. Premi d'assaig "Joan Fuster", 1990.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

CRÍTICA DE LA RAÓ PURA
Pròleg de la segona edició. Introducció.
¿QUE ÉS IL.LUSTRACIÓ?
Col. Cultura Educació. Materials de Filosofia, 4

Per viure al bell mig de la natura
Per fer nous amics
Per descobrir paisatges meravellosos
Per aprendre altres coses que les de l'escola

ACCIÓ CULTURAL DEL PAÍS VALENCIÀ
organitza les

COLÒNIES D'ESTIU

Enguany els llocs elegits són:
Campament d'EMPÚRIES (l'Empordà)
dies 15-25 de juliol, de 9 a 11 anys
Campament de PUIG-CERCÓS (el Berguedà)
del 10 al 20 de juliol, de 10 a 12 maig
Campament de LA RIBA (Terra Alta):
dies 5-15 de juliol, de 9 a 11 anys
dies 5-15 de juliol, de 12 a 15 anys
Campament de VALL D'ÀSCUA (El Pallars Sobirà)
dies 5-15 de juliol, de 9 a 11 anys
dies 5-15 de juliol, de 12 a 15 anys
Preu socis: 21.000 ptes.
Preu no socis: 26.000 ptes.

Informació i inscripció: C/ Moratín, 15-8.
46002 València. Tel. 351 17 27

Centre Carles Salvador

NOUS CURSOS DE LLENGUA I CULTURA DEL PAÍS VALENCIÀ
(de tots els nivells i horaris)

Modalitats dels cursos:

- Cursos orals.
- Cursos per correspondència.

En acabar el curs, els alumnes obtindran un certificat vàlid per a oposicions, contractes de treball, etc.

INFORMACIÓ:
VALÈNCIA: C/ Moratín, 15, 6a - CP 46002 - Tel. (96) 351 17 27
CASTELLÓ DE LA PLANA: C/ Enmig, 24, 4a - CP 12001 - Tel. (964) 23 75 18
ALACANT: C/ Pablo Iglesias, 29, entresol-D - CP 03004 - Tel. (96) 520 56 67

SETMANA · ECONOMIA

Macià Alavedra. ARXIU

El Conseller d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya, Macià Alavedra ha signat, juntament amb el president del consorci del circuit de Montmeló i del RACC, Sebastià Salvador, un aval per a finançar les despeses de la construcció del circuit que pujaran fins a 3.500 milions de pessetes. L'aval d'un crèdit sindicat que concedeix la Generalitat és de 2.400 milions de pessetes. El crèdit el concedeixen 13 entitats financeres entre les quals hi ha el Sabadell Multibanca, La Caixa, Banca Catalana. El circuit de Catalunya estarà acabat el proper mes de setembre, tal i com ha manifestat Salvador.

Salari Social a Figueres. La ciutat de Figueres, al Gironès, és la primera ciutat de Catalunya a establir un salari social acollint-se al Pla de la Generalitat de Renda Mínima per a la Inserció Social. Aquest salari oscil.la entre les 30.000 i les 50.000 pessetes i hores d'ara ja són quinze figuerencs els que s'hi han acollit.

RAFA GIL

No a l'expropiació de Marcol. Les Corts valencianes, amb el vot contrari del grup socialista i l'abstenció del PP, refusaren una propossició no de llei presentada per Esquerra Unida, Unió Valenciana i el CDS, per la qual es demanava l'expropiació temporal de les accions de l'empresa Marcol.

La CTV podria construir la Ciutat del Transport a partir del maig

La societat Centro de Transportes Valenciano (CTV) és l'única aspirant a adjudicar-se la construcció de la Ciutat del Transport, projecte que tindrà un cost d'uns 12.000 milions de pessetes, encara que podrien ser superats i arribar fins als 14.000. L'Ajuntament té previst que aquesta construcció s'instal.le al barri de Malilla, vora la V-30.

La CEV és una empresa que compta amb un capital social de 100 milions de pessetes, que és la quantitat exigida per l'Ajuntament com a aval de l'operació. Aquesta empresa en un 25% pertany a Pedro Spuche, arquitecte tècnic i principal promotor de l'obra, a més de Manuel Saez Merino, que és propietari d'una empresa de confecció i Pedro Pérez Pardo, distribuidor del butà a València. Altre 25% està en mans de l'empresa constructora Cubiertas y Tejados, com a responsable de l'obra. Un tercer 25% va a càrrec de la Caixa d'Estalvis de València, com a principal finançadora de l'operació. L'últim 25% el completa l'empresa Centro Integral de Mercancías, que compta amb més de trenta transportistes de València.

La Ciutat del Transport, al barri de Malilla. RAFA GIL

Aquesta és l'única proposta presentada, i tot fa pensar que no es presentarà cap altra, ja que l'exigència de l'Ajuntament de que estigueren presents en la societat empresaris privats, professionals del transport, una entitat financera solvent i el grup constructor que garantesca l'obra, així ho fa veure.

El projecte de la Ciutat del Transport tindrà una extensió total d'uns 420.000 metres quadrats, dels quals 150.000 seran edificats. S'ha previst que el centre tinga capacitat d'aparcament per a uns 1.000 camions.

La zona edificable comptarà amb un gran magatzem general de mercaderies que ocuparà més de 100.000 metres quadrats. La resta de la zona edificable estarà composta per un gran centre comercial, restaurants, hotels, estacions de servei, tallers de reparació i de manteniment, etc.

La construcció d'quest centre començarà al voltant d'abril o maig d'enguany, i es preveuen uns 36 mesos per a concloure la seua construcció.

La societat presentà les pliques el darrer dissabte, dia 2, un dia abans que finalitzara el termini previst pér l'Ajuntament per a la presentació de projectes. Una vegada s'aprove l'adjudicació del projecte, començaran les feines d'expropiació de terres, una de les parts que va marcar el que es complesquen els terminis prevists en la construcció total del projecte. **D.H.**

Aquest any es podrien iniciar les obres al polígon Pedrosa per a l'ampliació de la Fira

L'alcalde de Barcelona i el president del consell general de la Fira de Barcelona, Pascual Maragall, ha presentat els resultats de l'any passat d'aquesta institució firal i ha anunciat que la Fira destinarà un total de 1.000 milions de pessetes, amb càrrec al seu pressupost d'aquest mateix any, per posar en marxa les obres de les noves instal.lacions firals al polígon Pedrosa, a l'Hospitalet del Llobregat. Aquestes obres s'iniciaran després què l'Ajuntament de l'Hospitalet aprovi, el pròxim 20 d'abril, el pla especial del polígon, encara que quedarà pendent del vist-i-plau de la comissió d'urbanisme de la Generalitat. Durant aquest any passat, la Fira va efectuar unes inversions per valor de 2.129 milions de pessetes, inversions que han servit per acabar l'edifici de la Duana i el Palau de la Metal.lúrgia.

Els fons generats per l'entitat van ser de 1.471 milions de pessetes, és a dir, un 18% més que l'any anterior. D'altra banda, l'excedent de l'exercici va ser de 820 milions de pessetes, excedent que servirà per realitzar noves inversions. Els ingressos totals obtinguts per la Fira han estat de 8.458 milions de pessetes enfront d'unes despeses de 7.637 milions de pessetes. Durant l'any passat s'han realitzat 33 salons que han significat un total de superfície contractada de 470.924 metres quadrats, superfície que representa un increment del 17% respecte al total contractat l'any anterior. Igualment, pel que fa al nombre d'expositors, hi ha hagut un increment del 15'5% respecte a l'any anterior, augment que ha significat un total de 20.677 expositors entre directes i indirectes. També el nombre de visitants que s'ha acostat als diferents salons han experimentat un augment tot passant dels 1'3 milions de persones al 1'5 milions, és a dir, un 11'2% més.

Pascual Maragall. D.UMBERT

S.M.

Primer aniversari del Mercat de Futurs Financers, MEFFSA

Per celebrar el primer any de funcionament del Mercat de Futurs Financers, MEFFSA, el consell d'administració va convidar el president de la Comissió Nacional del Mercat de Valors, Luis Carlos Croissier, qui va pronunciar la conferència "Situació i perspectives de la reforma del mercat de valors". En aquesta conferència, Croissier va manifestar que la reforma de les borses estatals ha servit per modernitzar el mercat, ha comportat una millora en els nivells d'informació i transparència com també l'arrelament als nous hàbits i una nova cultura en el Mercat de Valors.

Crosissier va aprofitar la conferència per anunciar que ja està en marxa el projecte de llei que ha de servir per regular el futur mercat de productes derivats, un projecte de llei que el mateix president de la comissió va qualificar de "liberal i obert".

Quant a la possible unificació del Mercat d'Opcions de Madrid i el Mercat de Futurs de Barcelona, Croissier creu que seria millor que es produís, perquè això afavoriria la reducció de costos, alhora que donaria major liquidesa i es podria competir millor amb els mercats europeus de París (MATTIF) i de Londres (LIFFE).

Luis Carlos Croissier. JORDI MORERA

Pel que fa a MEFFSA, ha obtingut rècords de contractació diverses vegades durant el transcurs d'aquest primer any de funcionament. D'aquesta manera, Croissier va dir "Es una experiència jove, però tant tècnicament i quant a volum ha estat positiva".

S.M.

La crisi bancària en els EUA

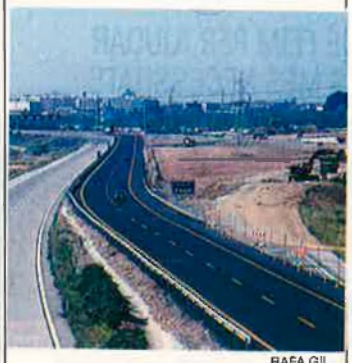
La crisi financera de les entitats nord-americanes és conseqüència d'una sèrie de factors que cal analitzar amb perspectiva històrica. Després del crac de 1929 les administracions americanes imposen l'anomenada Acta Glass Steagall, que limita de forma clara les activitats de la banca comercial, i les separa completament de qualsevol activitat típica de banca d'inversions. Es pensa que aquest últim tipus de banca és extremadament volàtil i posa en perill la salut patrimonial de les entitats que reben dipòsits del gran públic. Juntament amb aquesta Acta, és imprescindible esmentar l'Acta McFadden, que prohibeix les activitats de la banca interestatal (inclosa l'apertura d'oficines). Amb aquesta mesura es pretén reforçar el paper del mercat i evitar les pràctiques oligopòliques d'un curt nombre de bancs autènticament suprastatals. El resultat de les dues mesures és un alt nombre d'entitats bancàries, moltes de les quals tenen un àmbit estrictament local, que veuen limitat de forma contundent el seu potencial camp d'actuació en el terreny estricte de la banca comercial. Els bancs dels principals centres de diner del país opten per iniciar plans internacionals d'expansió per la impossibilitat de créixer en l'àmbit domèstic. Com que els mercats europeu i japonès no són terreny fàcil per a la banca americana, els bancs amb major capacitat d'expansió es llancen a la búsqueda d'oportunitats a Amèrica del Sud. L'expansió es tanca amb nombroses pèrdues durant la passada dècada, en declarar-se molts dels països receptors de préstecs en suspensió o moratòria de pagament. La incursió llatinoamericana es salda amb quantioses provisions, que redueixen d'alguna manera la solvència dels bancs i els obliguen a ser més agressius en la seva política de recerca de beneficis domèstics. Aquesta situació coincideix amb dos altres fets singulars: l'apogeu de la "mer-germania" (febre de les fusions i adquisicions) i l'època daurada de l'especulació immobiliària. El subsegüent **crac del món immobiliàri, unit al fracas d'algunes operacions de compra-venda d'empreses financeres amb excessiva apel.lació al crèdit, són els detonants de l'actual situació de salut precària, cosa que pot influir en la confiança dels estalviadors.**

Antoni Ollé, ex-responsable de *The First Chicago* i director de Banque Bruxelles Lambert.

Pomes de Lleida per a la *perestroika*. L'Ajuntament de Lleida i diferents centrals hortofrutícoles han enviat 21.000 quilos de pomes a l'URSS en col.laboració amb la campanya de solidaritat a la *perestroika* que ha impulsat la fundació Olof Palme, amb seu a Badalona. Aquest acte ha estat impulsat per l'Ajuntament de Lleida i han col.laborat les centrals hortofrutícoles, Agrupació

ARXIU

de Cooperatives, Fruites Laveda, Arilfruit i Asofruit, que han aportat cinc tones de pomes cadascuna. Els grans estocs de fruita que hi ha aquest any a les cambres frigorífiques de Lleida han afavorit que es portés a terme l'enviament. La càrrega de pomes s'ha enviat en un vol amb altres aliments i medicaments, cap a Leningrad i Moscou, on la Creu Roja Internacional s'encarregarà de la distribució.

RAFA GIL

Lerma inaugura l'autovia entre el *By-pass* i Llíria. Aquest nou tram d'autovia té una longitud de set quilòmetres i cinc enllaços amb la circumval.lació de València (By-Pass), el Parc Tecnològic, La Canyada, S. Antoni de Benageber i l'Eliana. L'últim tram d'autovia previst entre l'Eliana i Llíria, adjudicat fa un mes per la Conselleria, té un pressupost de 2.500 milions de pessetes i té previst el seu termini d'execució per a l'estiu del 1992.

EL QUE FEIM I

ELS RESULTATS D'UNA BONA FEINA, SÓN BONS DE VEURE I SÓN FRUIT DEL CONSELL

QUÈ FEIM PER AJUDAR ELS MÉS NECESSITATS

S'ha donat suport a la creació de serveis d'atenció social arreu de Mallorca i s'han creat els serveis comarcals d'assistència social per acostar l'Administració a l'administrat. El CIM incideix de manera rellevant en el camp de la problemàtica del menor, de la tercera edat, de les persones amb incapacitats; gràcies al manteniment d'una xarxa assistencial pròpia: llars del menor, llar d'ancians, centre CIPRÈS.

QUÈ FEIM PER DOTAR MALLORCA DE SERVEIS

S'ha iniciat un Pla d'Abastament i Sanejament d'Aigua a la part forana. Els populars bombers de Mallorca assumeixen un paper decisiu en les tasques de prevenció, extinció d'incendis i salvament de persones. S'han duit a terme campanyes de conscienciació "Per una Mallorca més neta" i s'han facilitat instruments per fer-ho realitat (papereres, embarcacions per a recollida de residus sòlids flotants, etc).

QUÈ FEIM PER MILLORAR LES CARRETERES I L'URBANISME

Es manté una xarxa viària de més de 700 km. S'han let obres noves com el Camí de Sa Sloquia i s'ha duit a terme el Pla de reparació de danys ocasionats per les pluges torrencials. S'han rehabilitat antics camins de muntanya i, recentment, s'han assumit les competències d'urbanisme.

ER MALLORCA.

I DE L'ESFORÇ D'UN EQUIP DE GENT QUE VOL ELS MILLORS PER A MALLORCA.

QUÈ FEIM PER FOMENTAR LA SALUT

El Consell du a terme programes de salut a les escoles, de prevenció de l'abús de drogues, de medicina de l'esport en edat escolar. S'ha cercat una adequat finançament dels Hospitals General i Psiquiàtric, s'han fet accions per a la millora de la qualitat assistencial i inversions lant en utillatge tecnològicament més modern com per a l'embellliment i funcionalitat dels edificis.

QUÈ FEIM PER AUGMENTAR LA CULTURA I L'EDUCACIÓ

S'ha contribuit a la creació d'infrastructura cultural i d'una important xarxa de biblioteques a quasi tots els pobles de Mallorca. El centre cultural de la Misericòrdia amb la biblioteca, hemeroteca i Sala d'Exposicions 'Guillem Mesquida' s'ha convertit en un punt neuràlgic de la vida cultural mallorquina.

QUÈ FEIM PER POTENCIAR L'ESPORT

S'ha creat infrastructura esportiva, amb col.laboració amb els ajuntaments perquè la pràctica de l'esport sigui popular i a l'abast de tothom. S'ha donat suport a l'esport professional i al de base. S'han patrocinat petits i grans esdeveniments esportius de renom internacional.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

HO FEIM PER TOTS

CRÍTICA

Presumpte innocent

CINEMA

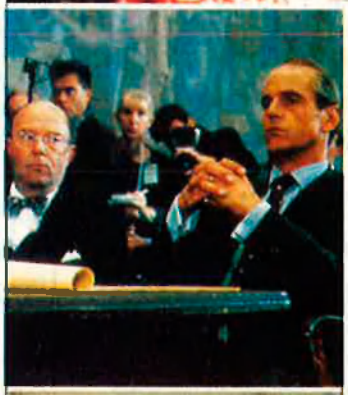
El misterio Von Bolow. Direcció: Barbet Schroeder. Guió: Nicholas Kazan, del llibre d'Alan Dershowitz. Fotografia: Luciano Tovoli. Intèrprets: Glenn Close, Jeremy Irons, Ron Silver, Annabella Sciorra, Uta Hagenn. EUA, 1990

El nom de Barbet Schroder està indissolublement lligat a dues grans figures del cinema internacional, Eric Rohmer i Néstor Almendros. Perquè Barbet, als 22 anys ajudant de Godard en *Los carabineros*, va muntar als 24 anys la seva companyia –Les Films du Losange– i va començar a produir... els *Cuentos Morales* de Rohmer a partir de *La coleccionista*. I en aquesta pel.lícula va donar a més a més a Almendros la primera oportunitat de treball en un llarg metratge professional a França. I el 1969, als 28 anys, va fer el seu primer pas en la direcció amb la polèmica *More*, una crònica rimbaudiana de sol, droga i mort a Eivissa, la primera d'una sèrie de pel.lícules molt inusuals, que surten de la dramàtica exploració del sadomasoquisme de *Maitresse* en documentals tan extraordinaris com *Idi Amin Dada* o *Koko, le gorille que parle*.

No és estrany, doncs, que el cinema francès vingués més aviat estret a Schroeder. I a començaments dels vuitanta va botar foc a les seves naus: va vendre a Rohmer la seva part de Les Films du Losange i se'n va anar a Hollywood. Però la seva experiència no fou gens fàcil, perquè

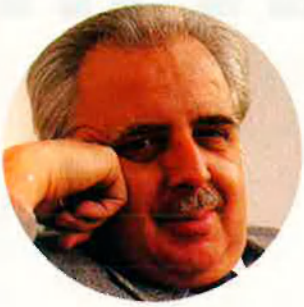
PRODUCTORA

Holywood ofereix avui moltes possibilitats, llevat de la de fer un cinema personal. Li va costar cinc anys de trobar un productor per a *Barfly*, basada en textos autobiogràfics de Charles Bukowsky i acabada el 1987, una imaginativa incursió en el món dels marginals –la gran especialitat de Schroeder– de Los Angeles. I ara li segueix *El misteri Von Bülow*, una evocació no per això menys original d'una de les més sonades causes cèlebres de la passada dècada, que li ha valgut, al cineasta, una nominació per a l'Oscar al millor director i que sembla consolidar, finalment, la seva carrera nord-americana.

Escrita per Nicholas –fill d'Elia Kazan–, *El misteri Von Bülow* té un provocatiu punt de partida, reminiscència del que va emprar Billy Wilder en *El crepúsculo de los dioses*, aquella vitriòlica visita al Hollywood dels anys cinquanta amb un mort fent de guia. Aquí la història no la conta un mort, però gairebé. Perquè la narradora és l'amoral, no gens simpàtica, Sunny von Büllow, des del llit de l'hospital on vegeta en permanent estat de coma des de 1980, víctima d'un presumpte enverinament per insulina, pel qual fou condemnat von Bülow al maig de 1982.

Però la pel.lícula d'aquest drama real a l'estil *Falcon Crest*, no s'ajuda en la relació d'aquest empipador personatge i la seva dona. Basada en l'apassionant llibre d'Alan Dershowitz, l'advocat de Harvard que va guanyar l'apel.lació de Von Bülow –un triomf legal però no moral de l'inculpat– se centra en les relacions –per no dir oposicions– entre el convicte i el seu defensor. L'extrema disparitat entre aquests dos caràcters –tan antitètics com els dos extraordinaris actors que els encarnen: el glacialment atractiu Jeremy Irons, l'extravertidament efervescent Ron Silver– és justament l'ingredient que proporciona a la pel.lícula tensió i una incessant energia. Allò realment notable, amb tot, és que en lloc de tractar aquesta intrigant història com un desfermat melodrama o com un sobri drama de sala de tribunal estil *Presunto Inocente*, Schoeder i Kazan ens la proposen com una sarcàstica i negra comèdia de costums.

José Luís Guarner.

MÚSICA

La meravella d''Il barbiere di Seviglia'

Només un artista incommensurablement gran és capaç de crear una obra tan absolutament reexida com *Il barbiere di Seviglia*. Només una intel.ligència aguda i privilegiada com la de Gioacchino Rossini pot atapeir d'ironia i refinades subtileses dues hores i mitja de representació i dotar tots els instants de l'hipe-

ractiu argument, d'autèntic sentit musical.

Crec que l'ideal de tota partitura operística és aconseguir que el seu contingut argumental pugui ser seguit sense coneixement previ; deixant que només la música el suggereixi plenament. Amb poques òperes es produeix una aproximació tan apurada a aquest ideal com al *Barbiere*...en què el compositor assoleix una plena identificació amb la història concebuda originàriament per Aron de Beaumarchais, i amb el seu caràcter deliciosament protovodevilesc. Música i paraula esdevenen una sola cosa; no hi ha el més íntim fregadís i així els dos plànols de contingut es confonen admirablement. Hi ha una total identificació músical amb l'esperit del text i la seva materialització sonora assoleix la categoria d'autèntica obra mestra.

Rossini és el continuador "natural" de Mozart de *Le nozze di Figaro* i de *Cosí fan tutte*. La diferència rau en el fet que el músic de Pearo incideix més en els trets caricaturescos, i enllaça així de forma més directa amb l'esperit de la Comèdia del Art, de la qual en bona mesura són descendents els personatges de Beaumarchis. En tot cas això no suposa mai trair els trets més definitoris de cada personatge ni tampoc descontextualitzar el rerefons ideològic progressista i genèric que presideix la història.

Potser resulta més exacte afirmar que Rossini és un Mozart a la italiana que no que Mozart és un Rossini a "l'austríaca". El nivell d'instrospecció psicològica del músic salzburguès no és assolit per Rossini però aquest potser domina de forma més mestrívola els recursos de la teatralitat músical. D'alguna manera els personatges de Rossini són fills dels seus actes mentre que els de Mozart ho són dels seus caràcters psicològics. Sense que en cap cas s'hagi de situar les afirmacions en un pla maximalista ni per descomptat excloent.

Una obra d'aquestes característiques exigeix uns intèrprets especialment dotats de recursos actorals: exigeix el domini de la tècnica del gran pallasso, o de l'Arlequí –Figaro n'és fill natural– o el que ve a ser el mateix, exigeix ser un artista extravertit, desbordant d'energia, ganes de mostrar uns personatges situats sempre en postures límit, a la vora del pricipici capaços de superar aquestes situacions amb un cop d'enginy inesperat i lúcid que per altra part respon a una lògica interna implacable. La parcel.la vocal, per altra part, resulta força difícil per causa de la riquesa de matisos expresius que exigeix, pel recurs constant a l'agilitat i també per la complexitat dels cojunts.

Dalma Gonzalez esquerra. Gina Bartoli, dreta. A.BOFILL

La debutant mezzo soprano Gina Bartoli –Rosina–, el tenor olotí Damau González –Almaviva–, el barítón barceloní Enric Serra –Bartolo– el baix, així mateix barceloní, Stefano Palatchi –Don Basilio– i el barítón italià Alberto Rinaldi –Figaro– van configurar un equip de considerable idoneitat tan en l'apartat vocal com actoral. Són artites, alguns d'ells especilistes del gènere, intel.ligents, vitals i amb una autèntica vocació actoral, el que produeix unes interpretacions sinceres, que traspuen el goig i el plaer per la tasca desenrotllada.

La Bartolí va confirmar en el seu debut liceístic les elevades expectatives desvetllades, per la seva veu bella i exacta de mezzo soprano lleugera i la seva tènica que li permet fer front amb facilitat els problemes d'agilitat i d'aguts. Damau Gonzalez va tenir més dificultats de les esperades en un artista de la seva categoria a l'inicial ària "Eco ridente in cielo" i el sector primerament intrangigent del públic liceístic li ho va retraure al final mentre oblidava la gran categoria de la resta de la seva actuació. Amb un Rinaldi no poderós però sí gran dominador del paper de Figaro, cal destacar el Bartolo d'Enric Serra, un paper que l'ha llançat a l'estrellat com a cantant de caràcter i amb el qual va celebrar amb un èxit rodó el vint i cinquè aniversari del seu debut al Liceu.

Stefano Palatchi feia front al Liceu amb el seu primer paper important. Era un dia que esperava no sols ell, sinó també els aficcionats que al llarg del últims quatre o cinc anys hem seguit la seva segura evolució. I a la fi va passar allò que havia de succeir. Un actuació esplèndida que confirma la llunyania del seu sostre i les gran expectatives que té obertes la seva carrera. Rosa Maria Ysàs, una eterna co-primària va tenir ocasió d'apuntar-se uns merescuts aplaudiments a la seva bella ària "Il vechiotto cerca moglie".

Paolo Olmi és un director de nova fornada amb aires vedetístics indissimulats. El seu instrument immediat –l'orquestra– va sonar brillant i musical, però es va oblidar dels cants els quals va tapar constantment. I això és especialment greu tractant-se d'una òpera belcantista. La seva batuta va estar més el seu servei que al dels cantants. Heus ací la qüestió.

Jaume Comellas

ART

Adami: la pintura com a enigma

Encara que sense dràstiques ruptures, és factible constatar en l'obra de Valerio Adami (Bolonya 1935) el desplegament progressiu de l'evolució del seu llenguatge pictòric personal durant els últims vint-i-cinc anys. Hem tingut ocasió de ratificar-ho en l'àmplia exposició de l'IVAM i també ara en les mostres simultànies de les galeries Fandos i Nau deu de València.

A través del dibuix Adami desenvolupa tant l'estratègia com la solució característica d'articular el muntatge de les seues formes enigmàticament referencials.

Després d'aquesta troballa, que propicia el dibuix, entre espais i formes el color troba exactament el seu millor aixopluc com a destacat intengrant del tàndem constitutiu del quefer pictòric de Valerio Adami.

Potser per això cal parlar, en relació als seus quadres, d'una forta preponderància de les superfícies i espais dinàmics enfront de les superfícies/espais inerts. En les propostes d'Adami els espais es gesten –en primer lloc– gràcies al domini radicalitzat de les línies (dibuix) i es vivifiquen –complementàriament– a través del desenvolupament del color, de les vibracions cromàtiques que es van articulant a partir de la minuciosa compartimentació establerta pels diversos plànols i formes de la composició, en un genuí i inseparable diàleg que continueix, al capdavall, la base i el *leit-motiv* del seu caracteritzat llenguatge pictòri

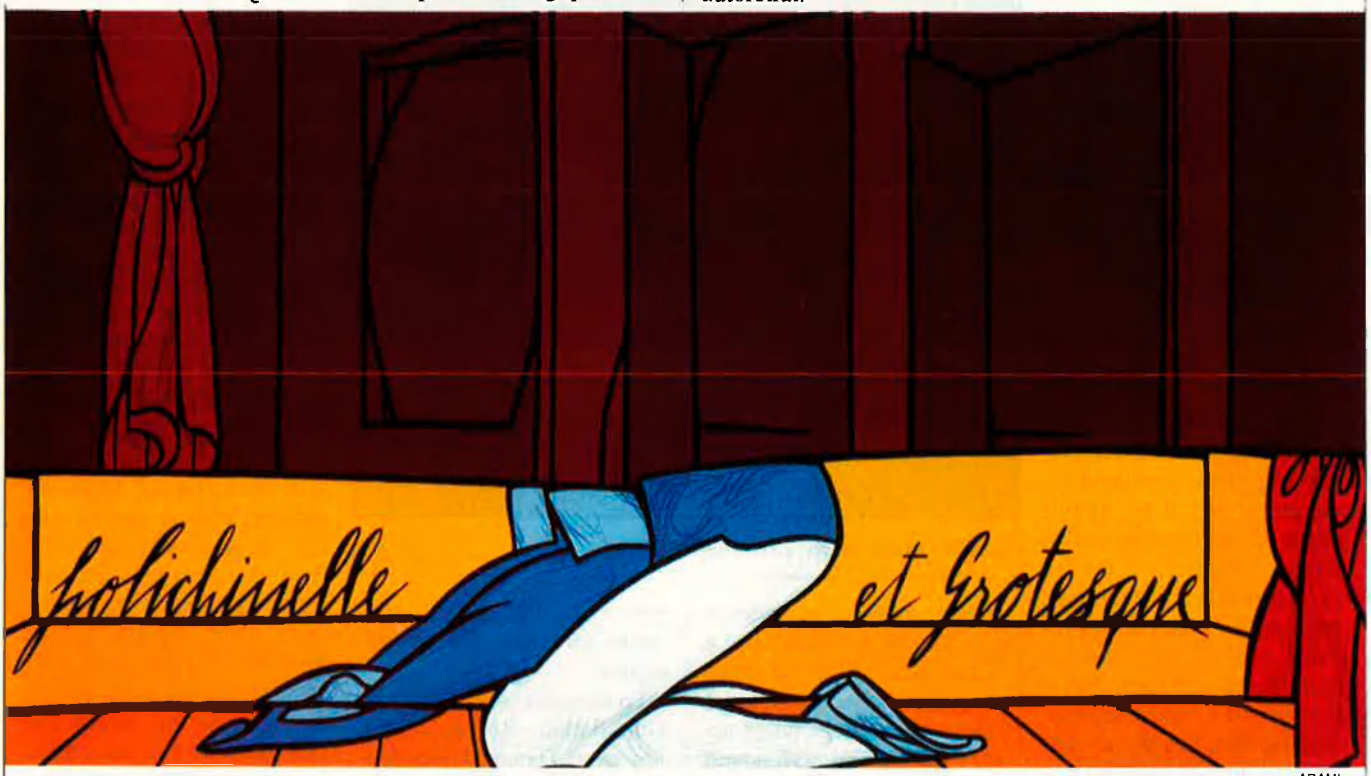
Moltes vegades he pensat com seria d'interessant abordar l'exegesi iconogràfica i –paral.lelament– la reconstrucció de la història del món d'associacions lliures efectuades per Valerio Adami a través dels seus quadres. Una cosa totalment inviable si no es compta amb la insustitulble col.laboració del mateix pintor, potser l'únic que posseeix les claus d'aquests interminables repertoris de referències codificades que van articulant-se, fragmentades, en múltiples enllaços calculats, darrere els quals s'amaga i reapareix el seu ego, com en un reiterat autoretrat.

Tot viatge d'exploració per la pintura d'Adami representa, doncs, un persistent encontre amb l'enigma. Fragmentació i barreja, pols continu a la tradició disseminada en els constrasts que conformen tant la seua caligrafia com la seua narrativitat, les seues escrip-tures i els record quotidians de l'existència.

Les fragmentacions del lloc, les dislocacions de la figura humana o la reestructuració dels objectes transformen la possible anècdota en virtual al.legoria i, fins i tot, en mirall de mites. No hi ha res, ho sabem, deixat a l'atzar. D'aquí l'inquietant atractiu del repte hermenèutic que se'ns llança a partir de cadascuna de les propostes artístiques de Valerio Adami.

De vegades, una paraula, un detall o un suggeriment es converteixen en la clau interpretativa per a desvetlar el sentit de la ficció esqueixada –com en una pàgina de diari– de la seua memòria autobiogràfica.

Pot ser malenconiós i tràgic, sensual i distant. Per això abunden els violents contrastos en les seues llums accentuades, en els colors freds i objectius, en els plànols netament lineals, en els valors no naturalistes, en les deformacions articulades i en aquell explícit mecanisme de les postures que adopten alguns dels personatges... Sempre entre l'esquema i la caricatura, sobredimensionada per a subratllar millor un cert aire de misteri que desvetla i amaga, que insinua i roman, tanmateix, en suspens.

ADAMI

Romà de la Calle

	1 C	2 O	3 G	4 I		6 B	7 N	8 F	9 D	10 Q	11 L	
	13 D	14 A	15 M		17 E	18 O		20 D	21 J	22 L	23 F	
	25 P	26 H	27 A	28 J	29 E	30 K	31 B	32 R	33 D	34 I		36 O
	37 L		39 H	40 G	41 O	42 C	43 Q		45 G	46 O		48 L
	49 Q	50 G	51 J	52 K	53 I		55 L	56 K	57 B	58 I	59 N	
61 K	62 H	63 Q		65 F	66 G	67 O	68 A	69 K	70 H	71 M	72 E	73 N		75 P	76 H
77 I		79 B	80 M	81 E	82 J	83 I	84 C	85 K	86 F	87 A	88 N		90 K	91 D	92 H
	94 E	95 P	96 A	97 L	98 M		100 M	101 E		103 Q	104 F	105 A	106 R	107 J	108 C
109 G	110 M	111 D		113 J	114 B	115 P		117 F		119 O	120 C	121 G	122 M	123 J	124 B
	126 L	127 C		129 F	130 P	131 D	132 I	133 B		135 C	136 H	137 N	138 A	139 E	

EROGRAMA

Aquest **Erograma** es resol traslladant les lletres de les solucions a la casella corresponent de la graella superior, on es podrà llegir un text desconcertant.

Anna Maria Genís d'OLISSIP

106	68	138	14	27	96	87

A. Allò que busquen tots els que tenen problemes.

6	124	79	116	133	57	31

B. Tros de terra de conreu.

108	135	1	84	120	42	127

C. Estrategia del seductor

13	91	33	20	111	131	9

D. Follia de connotacions literàries.

72	101	81	29	17	139	94

E. Cap pelada i tal vegada refredada.

129	23	86	65	104	117	8

F. Caminada d'enamorats.

40	50	109	45	3	66	121

G. Pilot.

25	62	136	92	70	76	39

H. L'escenari sintètic dels balls d'enamorats més clàssics.

4	58	63	77	83	132	34

I. Absolutament astorada.

82	123	21	113	107	51	28

J. Fer la feina dels amants més obessos.

52	85	69	90	61	56	30

K. El camió que trabuca per darrere.

22	97	55	37	11	126	48

L. Masoquista medieval, serf.

80	110	71	100	15	98	122

M. L'ocell que sempre torna a les balconades.

73	7	32	106	59	88	137

N. Assenyada.

18	46	119	36	67	41	2

O. Fa l'ofici més vell del món, en eufemisme electrònic.

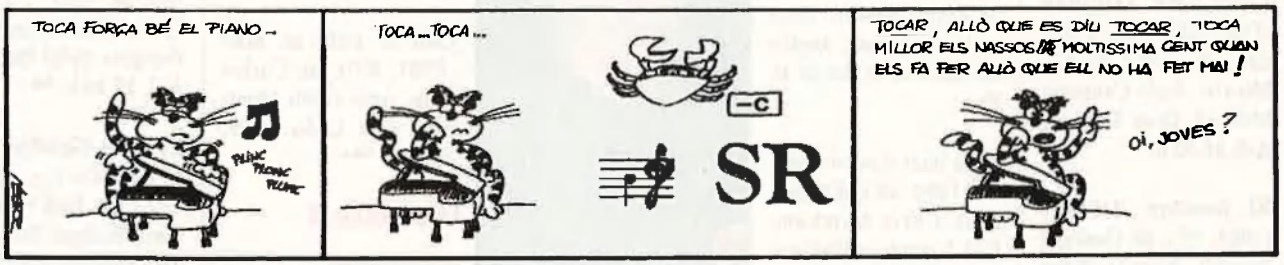
95	130	26	75	114

P. El tractament respectuós del món comercial.

63	46	103	10	49

Q. L'actriu catalana més còmica, segons com

¿DE QUI PARLA EN MAX?

Solucions: TEXT OCULT: "Cada vegada que la meva secretària es lanca al lavabo sento uns sorolls tan sospitosos que avial no resistiré més i li-rané la porta avall". **MOTS:** A-Solució. B-Vessana. C-Tàctica. D-Quimera. E-Tisella. F-Passeig. G-Aviador. H-Envelat. I-Atònita. J-Premsar. K-Bolquet. L-Vassall. M-Oreneta. N-Seriosa. O-Alterna. P-Vosté. Q-Sarda. **JEROGLÍFIC:** (Narcís Serra. (c) narC, iS, S, Srra).

PEL.LICULES

* Per arrancar a córrer
** Ni fred ni calor
*** Es deixa veure bé
**** Molt recomenable
***** Imprescindible

Dimarts 2

Vivir del cuento (*The monkeyu hustle*, 1976, 90'), d'Arthur Marks. Amb Yaphet Kotto, Rudy Ray Moore. **T-5, 11.00 h. ****

Las joyas del diablo (1968, 84'), de José María Elorrieta. Amb Donald Lantrec, Michele Torr. **A-3, 15.30 h. ****

Alfileres de oro (*Golden needles*, 1974, 93'), de Robert Clouse. Amb Joe Don Baker, Elizabeth Ashley. **C-9, 16.25 h. ****

Soltera y madre en la vida (1969, 77'), de Javier Aguirre. Amb Lina Morgan, Manolo Gómez Bur. **T-5, 22.00 h. ****

El placer (*The Beach*, 1979, 100'), de Jerry O'Hara. Amb Joan Collins, Michael Coby. **C-9, 22.50 h. ****

Dimecres 3

La cesta (1964), de Rafael J. Salvia. Amb Antonio Garisa, Ana Esmeralda. **T-5, 11.00 h. ****

Llamadme Trinidad (*They called him Trinidad*, 1971, 85'), de F.L. Morris. Amb Cameron Mitchell, Dean Stratfors. **A-3, 15.30 h. ****

El hombre del sur (1967, 99'), de Goriogio Ferroni. Amb Giuliano Gemma, Ángel del Pozo. **C-9, 16.25 h. ****

Esperança i glòria (*Hope and Glory*, 1987, 113'), de John Boorman. Amb Sarah Miles, David Hayman. **TV3, 21.25 h. *****

Rollerball (*Rollerball*, 1975, 120'), de Norman Jewison. Amb James Caan, John Houseman. **C-9, 21.35 h. ****

Tiburón 3 (*Jaws-3*, 1983, 94'), de Joe Alves. Amb Dennis Quaid, Bess Armsotring. **T-5, 22.00 h. ****

Esperança i glòria. ARXIU

Dennis Quaid. ARXIU

Dijous 4

Infierno en la ciudad (*Nella cita l'inferno*, 1958, 92'), de Renato Castellani. Amb Anna Magnani, Giuletta Massina. **T-5, 11.00 h. ****

La ley de Chicago: Fuera de la ley (*Chicago Stry: Outside of the law*, 1981, 70'), de Rod Holcomb. Amb Maud Adams, Vincent Baggetta. **A-3, 15.30 h. ****

Réquiem por un campeón (*Requiem for a heavyweight*, 1961, 96'), de Ralph Nelson. Amb Anthony Quinn, Jackie Gleason. **C-9, 16.25 h. ****

Caza letal (*Lethal Hunter*, 1984, 85'), d'Arizal. Amb Chris Mitchum, Bill *Superfoot* Wallace. **A-3, 22.00 h. ****

L'home del Cadillac (*Le corniaud*, 1964, 110'), de Gérard Oury. Amb Bourvil, Louis de Funes. **C-33, 22.15 h. ****

Joan Collins. ARXIU

Jezabel (*Jezabel*, 1938, 100'), de William Wyler. Amb Bette Davis, Henry Fonda. **C-9, 23.15 h. *****

Divendres 5

El comte Sandorf (1963,85'), de George Lamplin. Amb Louis Jourdan, Francisco Rabal. **C-9, 10.00 h. ****

El heroe callejero (*Street Hero*, 1989, 90'), de Michael Pattinson. Amb Vince Colosimo, Sigrid Thornton. **T-5, 11.00 h. ****

Trapecio (*Trapeze*, 1956, 104'), de Carol Reed. Amb Burt Lancaster, Gina Lollobrigida. **A-3, 15.30 h. *****

La última oportunidad (*L'ultima chance*, 1973, 100'), de Maurizio Lucidi. Amb Ursula Andress, Fabio Testi. **C-9, 16.25 h. ****

Con el culo al aire (1981, 83'), de Carles Mira. Amb Ovidi Montllor, Eva León. **C-9, 21.35 h. *****

Dissabte 6

Lenny (1974, 112'), de Bob Fose. Amb Dustin Hoffman, Valérie Perrine. **C-33, 00.40 h. *****

Ovidi Montlor. RAFA

La seducción (*La seduzione*, 1973, 96'), de Fernando di Leo. Amb Lisa Gastoni, Maurice Ronet. **T-5, 1.15 h. ****

Ser o no ser (*To be or not to be*, 1942, 99'), d'Ernst Lubitsch. Amb Carole Lombard, Jack Benny. **C-9, 1.50 h. *******

El indiano (1954, 81'), de Fernando Soler. Amb Fernando Soler, Rafael Romero-Marchent. **A-3, 2.30 h. ****

El prisionero de Zenda (*The prisoner of Zenda*, 1952, 97'), de Richard Thorpe. Amb Stewart Granger, James Mason. **C-9, 15.30 h. ******

Cazadores de sueños (*Dream chasers*, 1984, 95'), d'Arthur R. Dubs & David E. Jackson. Amb Harold Gould, Justin Dana. **A-3, 15.30 h. ****

El heredero del billón de dólares (*Mr. Billion*, 1971, 93'), de Jonathan Kaplan. Amb Terence Hill, Valerie Perrine. **T-5, 15.30 h. ****

La presó dels guillats (*Doi'n time*, 1985, 80'), de George Mendeluk. Amb Jeff Altman, Dey Young. **TV3, 15.40 h. ****

El desafío de Hércules (*Ercole*, 1983, 100'), de Lewis Coates. Amb Lou Ferrigno, Sybil Danning. **A-3, 17.15 h. ****

El gran Gatsby (*The Great Gatsby*, 1974, 137'), de Jack Clayton. Amb Robert Redford, Mia Farrow. **T-5, 20.00 h. *****

Oriente y occidente (*Heat and Dust*, 1982,

125'), de James Ivory. Amb Julie Christie, Christopher Cazenove. **A-3, 22.00 h. *****

Els duelistes (*The Duellists*, 1977, 95'), de Ridley Scott. Amb Keith Carradine, Harvey Keitel.. **TV3, 22.45 h. *****

El marqués, la menor y el travesti (1982, 75'), de Al Bagram. Amb

Kyle McLauhlan. ARXIU

Concha Valero, Lina Berlan. **C-9, 24.00 h. ***

Diumenge 7

La noche de las elecciones (*Don's Party*, 1976, 90'), de Bruce Beresford. Amb Ray Barrett, Clare Binney. **A-3, 00.15 h. ****

Alvin Púrpura (*Alvin Purple*, 1973, 97'), de Tim Burstall. Amb Graeme Blundell, Abigail. **TV3, 00.20 h. ****

La gran vida (*La gran vita*, 1961, 95'), de Julien Duvivier. Amb Giulietta Massina, Agnes Fink. **A-3, 2.00 h. ****

El zorro cabalga de nuevo (1965, 98'), de Ricardo Blasco. Amb Tony Russell, M. José Alfonso. **C-9, 10.00 h. ****

To er mundo e mejor (1983, 89'), de Summers. **T-5, 12.00 h. ****

Pequeño milagro (*Small miracle*, 1973, 74'), de Jeanot Swarz. Amb Vittorio de Sica, Raf Vallone. **A-3, 13.00 h. ****

El ojo de la aguja. ARXIU

La presó dels guillats. ARXIU

Bette Davis. ARXIU

El sargento negro (*Sergent Rutledge*, 1960, 118'), de John Ford. Amb Woody Strode, Jeffrey Hunter. **C-9, 15.30 h. ******

Jezebel (*Jezebel*, 1938, 104'), de William Wyler. Amb Bette Davis, Henry Fonda. **TV#, 15.30 h. *****

Así mueren los valientes (*At Gunpoint*, 1955, 78'), d'Alfred Werkerr. Amb Fred MacMurray, Dorothy Malone. **T-5, 15.30 h. ****

Los locos de abril (*The April fools*, 1969, 95'), de Stuart Rosemberg. Amb Jack Lemmon, Catherine Deneuve. **A-3, 18.00 h. ****

El ojo de la aguja (*The eye of the needle*, 1981, 112'), de Richard Marquand. Amb Donald Sutherland, Kate Nelligan. **C-9, 21.15 h. ****

Hidden, lo oculto (*Hidden*, 1987, 93'), de Jack Sholder. Amb Michael Nouri, Kyle MacLauhlan. **A-3, 23.00 h. ******

Dilluns 8

Pájaros de presa (*Birds of prey*, 1972, 81'), de William Graham. Amb David Jansen, Ralph Meeker. **A-3, 15.30 h. ****

Acció executiva (*Executive action*, 1973, 91'), de David Miller. Amb Burt Lancaster, Robert Ryan. **TV3, 21.50 h. ****

Héroes del infierno (*Hell's heroes*, 1986, 86'), de Max Steel. Amb Miles O'Keeffe, Fred Williamson. **A-3, 22.00 h. ****

L'ALTRA PANTALLA

Tresor ocult

La història del cinema està plena de tresors ocults. I encara que l'antiguitat és un factor que crea un valor afegit a qualsevol d'ells, –entre altres coses perquè el culte a allò *vell* és menys arriscat que l'aposta per la novetat–, de tant en tant el cinèfil descobreix que, entre la rutina cada vegada més escandalosa que impera entre els realitzadors de films comercials, apareixen obres que estan, com a mínim, *dirigides*. Els seus reponsables són professionals que, tot i tenir totes les condicions de producció en contra, es continuen plantejant la importància del pla en un sentit expressiu, i la necessitat de decidir un *punt de vista* des del qual imposar-se sobre la narració. No parlem de directors consagrats al cinema-art, sinó d'aparents artesans que treballen al si de la indústria , però que no es resignen a la rutina i a la mediocritat amb què avui s'acostuma a filmar per *anar més de pressa*... . Un d'aquests realitzadors es diu Jack Sholder, i és responsable d'una de les pel.lícules més ben dirigides –o sigui, simplement *dirigida*, de la passada temporada. La pel.lícula es diu *Dos renegados*, i, a pesar d'haver-se exhibit sense el menor èxit a les sales de cinema, és, sense cap dubte, el millor film profundi que s'ha fet en els darrers anys, i, per tant, molt superior a aquesta mostra de mediocritat cinematogràfica anomenada *Bailando con lobos*. El director de *Dos renegados*, un home que demostra haver pensat el valor expressiu de cada pla, la seva durada, i la seva relació amb els altres plans, es diu Jack Sholder, i és també responsable d'una excel.lent pel.lícula de cinema fantàstic que té anunciada Antena 3 per al seu espai *Noche de lobos* del proper diumenge. Sholder –director, a més, de la magnífica *Solos en la oscuridad* i de la molt més discutible segona part d'*Elm Stree*– no es home ni molt cotitzat ni molt famós, però va aconseguir amb aquest film, significativament titulat *Hidden* (*Ocult*) una de les millors pel.lícules de cinema fantàstic dels anys vuitanta. Una pel.lícula sense cap pretensió artística ni intel.lectual, és cert, però que, a partir d'un recurs argumental tan clàssic i a la vegada suggerent com el de l'invasor que s'introdueix en el cos de les seves víctimes i que s'apodera de la seva voluntat, va construir un sòlid producte d'acció sense un pla de més, conduït amb un vertiginós pols narratiu i visual, ben poc freqüent avui. Els qui continuen creient en el cinema com un art de la mirada en moviment, tenen, doncs, en Antena-3, una oportunitat de descobrir un recent *tresor ocult* anomenat, ni més ni menys, *Ocult*.

Xavier Pérez

CONTRAPUNT

Don Joaquim i els castellans

Ja em perdonaran la revista *El Mirall* de Mallorca, Antoni Quintana, autor de l'entrevista, i don Joaquim Gual de Torrella, entrevistat. Com que les fonts són declarades, la consciència no ha de patir gens. Sobretot quan es tracta de reproduir la ideologia bàsica de don Joaquim respecte als castellans, que és la següent: "És que no tenim res a veure amb ells, ni ells tenen res a veure amb la nostra part del món". No seré jo qui discutirà la visió històrica del senyor Gual de Torrella, nascut a Ciutat de Mallorca el 1916: és una visió que contempla el món i la història *sub specie aeternitatis,* que és una manera tan bona com una altra, com la dialèctica, la materialista, l'econòmica, la sociològica, o les combinacions que en resulten d'unes i altres. Don Joaquim Gual de Torella té, tanmateix, un avantatge notable: "Del nostre llinatge hi ha notícies ja devers l'any 800. Nosaltres venim d'En Bernat de Sant Eugènia, que acompanyà el rei En Jaume. Aquest senyor era un poc tarambana, però quan va ser cap de casa va tornar molt honrat". Si jo pogués mirar-me la història amb la perspectiva que donen dotze segles d'un llinatge, i set o vuit de la família immediata, crec que tindria molta més seguretat de la que tinc: el meu llinatge de part de pare només apareix a Xixona a finals de segle XV, on els Mira eren ja ciutadans d'immemorial, i per part de mare, devien ser uns pobres immigrans gascons de la primera època. De tota manera, estic d'acord amb don Joaquim, a pesar de la diferència de categoria.

Per exemple quan diu: "No sé d'on els ve aquest orgull als castellans quan resulta que gairebé sempre ens ha hagut de menester. Ja quan batallaven contra els musulmans, en més d'una ocasió els reis catalans els ajudaren". D'acord. La diferència és que els castellans es quedaven amb el benefici. Amb Múrcia, per exemple, després de la conquista de l'innocent Jaume I. Ara es queden amb els impostos, l'IVA i els drets de duana. És clar que això de l'orgull dels castellans és una cosa molt antiga. Ja deia sant Vicent Ferrer en un sermó que "els castellans són molt sobrers", és a dir superbs, en el nom i en tota cosa. I el Dijous Sant de 1620, conta mossèn Porcar, el virrei castellà de València va tenir la genial idea de fer estar-se tothom dret mentre *ell* adorava el Santísim Sagrament. "*Laudetur Christus,* que los assistents al santíssim monument, estan lo rei dels reis i lo senyor de los senyors, estant seits, i per lo lloctinent del rei estaran de peus".

Gaziel, en els viatges de la *Trilogia ibèrica,* parla, en aquest sentit, de l'"irrealisme de Castella". Per exemple en els noms dels pobles (Sant Vicent es referia als noms de les persones): "Madrigal de las Altas Torres...: quin nom meravellós per una cosa tan arrossinada". O més endavant, Peñaranda de Bracamonte, ni castellàs imponent, ni monestir centenari, ni res: "un poblet de mala mort,... perdut enmig d'una plana rasa com el pamell de la mà". Ara bé, segons don Joaquim Gual de Torrella, "tot això potser els hi vengui d'un complex d'inferioritat. Quatre grups hi ha a Europa que el tenen: els castellans, els francesos de l'Illa de França, els Brandemburg de Prússia i la noblesa moscovita". Valga'm Deu, don Joaquim, si amb complex d'inferioritat han fet el que han fet –crear imperis, fer por a mitja Europa quan han pogut, i tot això– ¿què no haurien fet amb complex de superioritat? I si tenien, o tenen, complex d'inferioritat, ¿quin dèficit o quina carència pretenen compensar amb el posat de superioritat orgullosa? Perquè aquest posat sí que el tenen, els castellans, els francesos, i el tenien els prussians, o els moscovites.

No com nosaltres, que amaguem un complex de superioritat irreal amb un passat d'inferioritat acceptada. En la llengua, per exemple, o en la política: pensem que som més avançats, rics i europeus que els castellans, però deixem pacíficament que ens governen i parlem pacíficament la llengua de Castella. Cosa que a Don Joaquim no li fa gens de por. Ell té una altra perspectiva històrica, i potser (el nostre Senyor que l'escolte) té raó i tot: "no hi ha d'haver por del castellà. És una llengua que està entrant dins un procés degeneratiu per imitació dels americans". I encara més: "Vos dic que s'autodestruiran ells mateixos, i a més dins Europa no tenen res a fer". Don Joaquim creu en la superioritat profunda del català, creu que té un gran futur: "Un temps, els senyors de Mallorca parlaven català i les senyores aprenien francès, i era 'cursi' parlar foraster. Tot això tornarà... Arribarà un moment que ens temeren que no ens convé atracar-nos gens a una llengua que se'n va per avall".

I conclou: "no hauríem de mirar gens cap a Madrid". D'acord, don Joaquim, no *hauríem* de mirar cap a Madrid,... si no fóra que a Madrid hi ha el rei, hi ha el govern amb tots els ministeris –començant pel d'Hisenda–, hi ha els Estats Majors dels tres exèrcits, la Direcció General de Policia, Televisió Española, i el quilòmetre zero de totes les carreteres. Mirem, per tant don Joaquim, però pensant que *no hauríem* de mirar. Té raó vostè.

Joan F. Mira

NOVETAT EDITORIAL

GENERALITAT VALENCIANA

CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

LLIBRETA FUTUR

Asseguri-li el millor futur

"la Caixa"
CAIXA D'ESTALVIS I PENSIONS DE BARCELONA

D'aquí a pocs anys, el seu fill voldrà estudiar a la universitat o aprendre idiomes a l'estranger...! O desitjarà tenir uns ingressos fins a aconseguir la primera feina.

Obri-li ara una LLIBRETA FUTUR i el seu fill tindrà assegurats els diners que necessiti quan sigui gran. Passi el que passi.

Mentrestant, els seus diners creixeran tan de pressa o més que el seu fill. A un alt interès, garantit des de la primera aportació.

Demani aquest quadern en qualsevol oficina de "la Caixa" o truqui'ns al telèfon 900 300 300.

Es gratuït i demanar-lo no el compromet a res.

Si ho prefereix, trameti'ns aquest cupó i el rebrà per correu.

Vull rebre gratuïtament el quadern «Com pot donar al seu fill el millor futur».

Nom i cognoms: _____

Domicili: _____

Població: _____ Província: _____

Codi postal: _____ Signatura

Telèfon: _____

És client de "la Caixa"?: ☐ Sí ☐ No Lta. ☐

Núm. de dipòsit a "la Caixa" _____ C/C ☐

Oficina _____ Núm. _____

Ompli totes les dades d'aquest cupó, retalli'l i faci'l arribar dins d'un sobre a: VIDACAIXA (Llibreta Futur), Aparlat de Correus 352 FD, 08080 Barcelona. Indiqui-hi: «Franqueig a destinació».

Contractada amb VIDACAIXA, S.A. de Seguros y Reaseguros